

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

BESZÁMOLÓ

AZ ORSZÁGGYŰLÉS

RÉSZÉRE

a Gazdasági Versenyhivatal 2008. évi tevékenységéről
és a versenytörvény alkalmazása során szerzett,
a verseny tisztaságának és szabadságának
érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról

J/9585

A tisztességtelen piaci magatartás
és a versenykorlátozás tilalmáról szóló
1996. évi LVII. törvény 36. § (2) bekezdés
c) pontja előírja a Gazdasági Versenyhivatal
elnökének az Országgyűlés számára
történő évenkénti beszámolás
kötelezettségét.

E beszámoló
a Gazdasági Versenyhivatal
2008. évi tevékenységéről szól,
valamint arról, hogy a Gazdasági
Versenyhivatalnak a versenytörvény
alkalmazása során szerzett
tapasztalatai szerint a verseny
tisztasága és szabadsága
miként érvényesül.

*E beszámoló – más, a hivatallal és annak tevékenységével
kapcsolatos információk mellett – megtalálható
a Gazdasági Versenyhivatal internetes honlapján is (www.gvh.hu).*

A beszámolóval kapcsolatos esetleges észrevételeket kérjük az alábbi címre továbbítani:

*levél:
„Parlamenti beszámoló 2008”
(ezt kérjük a borítékra írni)
Gazdasági Versenyhivatal
1245, Budapest 5. Pf. 1036*

*e-mail:
pb2008@gvh.hu*

A beszámoló szövege a forrás feltüntetésével szabadon idézhető és hivatkozható.

*Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal
2008. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett,
a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról*

Gazdasági Versenyhivatal

Budapest, 2009. május

TARTALOM

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA	5
Általános tapasztalatok	5
A jogszabályi környezet változásai	8
Eljárások	9
Versenypártolás	12
A versenykultúra fejlesztése	13
Intézményi és nemzetközi kapcsolatok	13
A tapasztalatok nyomán megfogalmazott ajánlások	14
RÉSZLETES BESZÁMOLÓ	17
I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	17
1.1. A piaci viszonyok változása	17
1.2. A jogszabályi környezet változásai	32
1.2.1. A magyar verseny- és fogyasztóvédelmi szabályozás változásai	32
1.2.2. A közösségi versenyszabályozás változásai	37
II. ELJÁRÁSOK	38
2.1. Az eljárás megindítása	41
2.1.1. Bejelentések és panaszok	41
2.1.2. A közösségi jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció	45
2.2. Versenyfelügyeleti eljárások	46
2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	46
2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások	61
2.2.3. Erőfölénnyel való visszaélés	68
2.2.4. Összefonódások ellenőrzése	77
2.3. Ágazati vizsgálat	86
2.4. A kereskedelmi törvény alapján indult eljárások	90
2.5. Az ártörvény alapján indult eljárások	93
2.6. Amicus curiae tevékenység	93
2.7. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai	93
2.8. Bírágbeszedési gyakorlat	98
III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG	98
3.1. Jogszabály- és egyéb tervezetek véleményezése	98
3.2. Aktív szerepvállalás a verseny érintő kérdésekben	108
IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE	117
4.1. A Versenykultúra Központ tevékenysége	117
4.1.1. A GVH VKK 2008. évi munkaterve	117
4.1.2. A GVH VKK 2008. évi tevékenységének eredményei	117
4.2. A GVH versenykultúra terjesztését szolgáló egyéb tevékenységei	124
V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	125
5.1. Intézményi kapcsolatok	125
5.2. Nemzetközi kapcsolatok	127
5.2.1. A GVH nemzetközi kapcsolatainak alakulása	127
5.2.2. Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenysége	129
VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK	133

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a kormánytól független országos hatáskörű szerv, amelynek elnöke éves beszámolási kötelezettséggel tartozik az Országgyűlésnek. A GVH feladata a köz érdekében a gazdasági verseny tisztaságának és szabadságának védelme. Tevékenysége alapvetően három pillérré épül: versenyfelügyeleti munkája során érvényesíti a magyar versenytörvényt és a tisztességes tájékoztatás követelményeit meghatározó jogszabályok, valamint a közösségi versenyjog előírásait, a rendelkezésre álló eszközökkel igyekszik a verseny érdekében befolyásolni az állami döntéseket (versenypártolás), illetve hozzájárul a versenykultúra és a fogyasztói döntéshozatal kultúrájának fejlesztéséhez. A beszámoló a piaci viszonyok 2008. évi alakulásának bemutatását követően e felosztásban ismerteti a GVH éves tevékenységét, majd az intézményi és nemzetközi kapcsolatok fejleményeit, s végül a szervezeti-működési feltételekben bekövetkezett változásokat.¹

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

Általános tapasztalatok

1. A GVH munkája során szükségszerűen figyelmet fordít az olyan folyamatokra – legyenek azok akár állami beavatkozás, akár üzleti döntések következményei –, amelyek hatnak a piaci viszonyokra, illetve a versenyfeltételekre. A **piaci viszonyok változásai** körében a magyarországi *villamosenergia-piacon* az eredeti időponthoz képest fél éves csúszással, 2008. január 1-jével megvalósult a piac teljes megnyitása, azaz minden hazai fogyasztó előtt megnyílt a lehetőség, hogy tetszése szerint válasszon áramszolgáltatót. A 2007-ben hatályba lépett villamos energia törvény számos újdonságot hozott, a legfontosabbak ezek közül a közüzemi rendszer megszüntetése, a jelentős piaci erővel (JPE) rendelkező engedélyes koncepciójának bevezetése, valamint a 20 MW feletti termelők, illetve termelői kapacitás vagy energia felett rendelkező engedélyesek éves aukciókra kötelezése. A hosszú távú kapacitáslekötési és áramvásárlási szerződések (HTM) rendszere 2008-ra is rányomta bélyegét, továbbra is egy kézben koncentráta a hazai termelői kapacitások mintegy 75 %-át, így a termelők között egyébként elvárható verseny 2008-ban sem érezte jótékony hatását. Az Európai Bizottság 2008 nyarán hozott határozatában a HTM-eket az állami támogatásra vonatkozó közösségi jogszabályokkal összeegyeztethetetlennek minősítette. Az MVM Trade Zrt. (MVM) a HTM-ek helyett ún. kereskedelmi szerződéseket kötött a Paksi Atomerőművel, a Mátrai Erőművel, a Budapesti és a Csepeli Erőművel jellemzően 5-6 éves időtartamra, amelyek kapacitáslekötést nem tartalmaznak, pusztán szerződött energiamennyiséget, ami a versenypiac szempontjából kedvező változást jelenthet. A HTM-ek megszüntetése némileg megmozgatta az iparági struktúrát, azonban az új kereskedelmi szerződések továbbra is domináns részesedést biztosítanak az MVM-nek.
2. 2008-ban a Magyar Energia Hivatal (MEH) a villamosenergia törvény előírásai alapján lefolytatta a JPE eljárásokat a nagykereskedelmi és a rendszerszintű szolgáltatások piacain, amelyekben a GVH is kifejtette szakmai álláspontját. A villamos energia törvény által előírt aukciós kötelezettség és a szűkös mértékben elérhető kapacitások eredményeképp a piaci szereplők minden év szeptember 25-ig törekszenek jelentős részben egy évre előre biztosítani energiaszükségletüket, illetve értékesítéseiket. Emiatt az októberben bekövetkezett jelentős árcsökkenés ellenére, a hazai fogyasztók rendkívül magas áron kötötték le 2009-es energiaszükségleteiket, ezért kérdéses, hogy a kereslet visszaeséséből eredő árcsökkenés eljut-e 2009-ben a végső fogyasztókhoz. Az év elején egyik központi téma volt a villamosenergia-piac struktúrájának megváltoztatása a hatékonyság növelése érdekében, ennek keretében pedig a MAVIR Átviteli Rendszerirányító Zrt. (MAVIR) tulajdonosi szétválasztása az MVM csoporttól, ami sajnálatos módon – a GVH és a MEH, valamint egyéb szakmai csoportok megalapozott véleménye és törekvése ellenére – 2008-ban sem valósult meg. A villamosenergia-piac további hiányosságaként kell említeni, hogy a villamosenergia törvény erre vonatkozó előírásai ellenére sem került sor a hazai áramtőzsdé létrehozására, így a magyar piac szempontjából fontos és a piacnyitás kezdete óta hiányzó, megbízható piaci árjelzés továbbra sem elérhető.
3. A *földgázpiac* teljes megnyitása az eredetileg tervezett időponthoz képest egy évet, 2009. július 1-jére csúszott, amely így kellő időt hagy a piaci szereplőknek a felkészülésre. A hazai földgázpiacon lényeges változások nem történtek 2008-ban, voltak azonban a háztartási fogyasztókért folyó versenyben kedvező változások (földgáz kiskereskedelmi piacon az EMFESZ Kft. elsőként megkezdte háztartási fogyasztók versenypiaci alapon történő ellátását, 8 %-os kedvezményt garantálva a közüzemi árakhoz képest) és kezdtek jelentkezni a kereskedelmi és hálózatos tevékenységek tulajdonosi szétválasztásából fakadó előnyök is.

¹ A GVH szervezetről és működéséről, illetve tevékenységéről további bővebb információk találhatóak a hivatal honlapján (www.gvh.hu). A GVH szervezeti felépítését a hátsó borító belső oldalán található szervezeti ábra szemlélteti.

4. A *vasúti áruszállítási piac* teljes megnyitásának második évében, 2008-ban 22 társaság rendelkezett árutovábbításra vonatkozó működési engedéllyel, ebből nyolc szereplő szerezte meg engedélyét 2008-ban. Ebben az évben jelezték először más tagállamban honos vasúti társaságok piacra lépési szándékukat Magyarországon. A szereplők számának növekedése ugyanakkor nem vezetett a verseny erősödéséhez, s 2008-ban a vasúti áruszállítás teljesítménye a 2007-es szint alatt maradt. 2008 legfontosabb piaci eseménye, hogy a MÁV Zrt. értékesítette a magyar vasúti áruszállítás piacán domináns pozícióban lévő leányvállalatát, a MÁV Cargo Zrt.-t. A 2007-ben lezárult kétfordulós pályázat nyertese az osztrák áruszállítási piac legnagyobb szereplője, a Rail Cargo Austria AG (RCA AG) és a GySEV Zrt. konzorciuma lett, az összefonódást az Európai Bizottság 2008 novemberében kötelezettségvállalásokkal hagyta jóvá. A piac szempontjából további fontos esemény volt, hogy 2008. július 1-jével megszüntetésre került a Magyar Vasúti Hivatal, a lépésre annak ellenére került sor, hogy sikeres liberalizációhoz feltétlenül szükség van egy, a vasúti ágazatbeli versennyel, illetve szabályozással kapcsolatos problémák kezeléséhez elegendő hatáskörrel és erőforrással felruházott, független szabályozóhatóság működésére.
5. Az *egészségügyben* a kormányzat által 2006 végén meghirdetett reform eredményképpen átalakításra került a kötelező egészségbiztosítás keretében nyújtott egészségügyi szolgáltatások rendszere. Az egészségügyi szolgáltatók kínálatának jelentős szűkítését, valamint a betegek szolgáltató-választásra vonatkozó jogainak és lehetőségeinek korlátozását fiskális megfontolások indokolták, ugyanakkor megállapítható, hogy az érintett területen a verseny intenzitása a minimálisra csökkent. A hosszú idő óta forráshiánnyal küzdő egészségügyben már néhány éve megjelent az ún. funkcionális privatizáció, amelynek következtében egyes állami, illetve önkormányzati tulajdonú és fenntartású egészségügyi intézmények (vagy ezek egyes részeinek) működési jogát profitorientált vállalkozások szerzik meg, átvállalva egyben az ellátási kötelezettséget is. E folyamat fogadtatása meglehetősen vegyes volt. A jelenlegi jogszabályi környezetben a kórház-üzemeltetés átvételével megvalósuló fúziók zöme kívül esik a versenyjog alkalmazhatóságának határain. Az egészségügyi reform keretében újraszabályozásra került a *gyógyszerkereskedelem*, amelynek részeként jelentős liberalizáció következett be a gyógyszerár-alapítást érintően. A megélnkült verseny hatására – már rövid idő alatt is – jelentősen javult a betegek hozzáférése a gyógyszerári szolgáltatásokhoz, s ugyancsak javult a gyógyszerárak által kínált szolgáltatások választéka. A gyógyszerpiac liberalizációjával függ össze az a jelenség is, hogy – miközben érdemi tulajdonosi alapú koncentrációnövekedés a piacnyitás első két évében nem következett be – megjelentek a gyógyszerári piacon az ún. stratégiai szövetségek. A piac paradoxonának tekinthető, hogy a jelenlegi gyógyszerári piacon az egyes gyógyszeráraknak valamely stratégiai szövetséghez való tartozása sokkal könnyebben észrevehető a fogyasztók számára, mint az azonos tulajdonoshoz, egy vállalatcsoporthoz való tartozás ténye.
6. A magyar *mezőgazdaságot* változatlanul a kétpólusú szerkezet jellemzi. Az aktív foglalkoztatottak közel harmada mezőgazdasági tevékenységet végez, több mint fele veszteségesen. Ennek egyik oka, hogy a szervezeten működő szövetkezeti rendszer felszámolása óta az ágazat nem tudott konszolidálódni. A termőföld tulajdonosi szerkezete elaprózódott maradt, a piaci igényekhez, gazdasági ésszerűséghez igazodó birtok átrendeződés jelei alig mutatkoznak, ami összefügg a földtörvényi jogi háttérből fakadó rugalmatlansággal. Bár vannak kezdeményezések kedvezőbb agrárintegrációs struktúra kialakítására (például a termelői értékesítési szervezetek létrehozásával), azonban e koordinációs szervezeteknek a piacon még kicsi a súlya. Lényegesen nagyobb szerepük van viszont a nagyobb méretű kereskedelmi láncok szállítói között. A termelők gyenge pozíciójából és alacsony jövedelmezőségéből adódóan évről-évre támadnak termékpiacon feszültségek, amelyek politikai csatározások szintévé is válnak. 2008-ban piaci zavarok a meggy, a dinnye, az alma, a kukorica és a tej inkább látszólagos, mint valós túltermelés és az alacsony felvásárlási árak körül alakultak ki. A jövedelemelosztásban a vertikum szereplői között tapasztalható torzulások versenyjogi eszközökkel nem kezelhetők, s nincs is ok a versenyjog ilyen irányú kiterjesztésére. E helyzetek feloldása megfelelő piaci alkalmazkodással érhető el. Az évenként visszatérően ismétlődő termékpiacon feszültségek megoldására alapvetően versenyképebb termékekre, hatékonyabb termelésre, rugalmasabb piaci alkalmazkodásra, s az ezt segítő szerkezeti változásokra volna inkább szükség, mintsem verseny- és piacellenes állami beavatkozásokra.
7. Az infokommunikációs szektorban a *helyhez kötött telefon szolgáltatási piacokon* tovább csökkent a hagyományos vezetékes távbeszélő vonalak száma, amelyet az egyre több fogyasztó számára elérhető és egyre fokozódó versenynyomást támaztó kábeltelevíziós hozzáférések, valamint az Interneten keresztül megvalósított hangforgalmat biztosító hozzáférések számának növekedése sem tudott ellensúlyozni. A forgalmi szolgáltatások tekintetében a versenynyomás egy további forrását a közvetítő-választásos szolgáltatások jelentették, azonban ebben a szegmensben az általános vezetékes piaci trendeknél jóval erősebb visszaesés volt tapasztalható. A *mobil piacon* a penetráció 2008 végére megközelítette a 120 %-ot, amelyen belül továbbra is

a prepaid (feltöltőkártyás) hozzáférések száma dominál, bár egyre csökkenő mértékben. A hordozott mobil számok aránya az összes mobil előfizetésen belül mindössze néhány százalékot tesz ki, ennek ellenére a mobilszolgáltatások tekintetében továbbra is élénk verseny tapasztalható a kiskereskedelmi piacokon a három hálózattulajdonos szolgáltató között, amelynek leghangsúlyosabb eleme a marketing-tevékenység, illetve a hangszolgáltatások helyett egyre inkább a harmadik generációs hálózatokon nyújtott szélessávú Internet szolgáltatások ára és kínálata. Az *Internet szolgáltatási piacon* a szélessávú hozzáférések száma tovább bővült, és azok árcsökkenése is folytatódott. A magyar piac európai viszonylatban vett alulfejltségéből fakadóan továbbra is jelentős potenciál van benne, így mind a vezetékes, mind a vezeték nélküli előfizetések száma jelentősen nőtt 2008-ban. A piac szabályozói oldali fejleménye, hogy 2008 májusában első ízben került a szabályozott körbe a „csupasz DSL”, azaz a vezetéktelefon-előfizetés nélküli szélessávú Internet-hozzáférés nagykereskedelmi ára (ezt a szolgáltatást a piaci szereplők a GVH eljárásaiban vállalt kötelezettség alapján vezették be). Ugyancsak fontos fejlemény, hogy – részben a GVH korábbi beavatkozásainak hatására – egy 2008 decemberében hatályba lépett új kormányrendelet szerint a továbbiakban csak a valós le- és feltöltési sebességekkel lehet Internet-szolgáltatást hirdetni.

8. A *műsorterjesztés kiskereskedelmi piacának* meghatározó platformját Magyarországon 2008-ban továbbra is a kábeltelevíziós hálózatok jelentették, azonban az elmúlt években az új belépők hatására jelentősen bővült a sokcsatornás vételi lehetőséggel rendelkező háztartások száma, és élénkült a műsorterjesztési piaci verseny. A legalapvetőbb változást a DigiTV megjelenése okozta, emellett a telefon/DSL hálózatokon terjeszkedő IPTV fejlődési potenciálja is jelentős. A terjesztési lehetőségek bővülése részben a digitalizációnak köszönhető, azonban ennek előnyei még csak részben kerültek kiaknázásra. A *műsor-szolgáltatási piacon* tovább növekedett a magyar nyelvű csatornák száma (jelenleg kb. 75 magyar nyelvű csatorna érhető el), jellemzően a már piacon lévő műsor-szolgáltatók által alapított vagy honosított, műsordíjakból finanszírozott csatornák révén. A csatornák nézettségét (így terjesztési és reklámpiaci sikerét) a lefedettség mellett a tartalmi, illetve célcsoport orientáció, valamint a tartalmak beszerzésére és előállítására fordított források nagysága is befolyásolja. Az utóbbi években a tematikus csatornák összesített nézettsége – a még mindig legmagasabb nézettséggel rendelkező két országos kereskedelmi csatorna nézettségének csökkenésével párhuzamosan – fokozatosan növekszik. A *televíziós reklámpiacon*, amely a teljes hirdetési piacnak továbbra is jelentős részét teszi ki, az országos kereskedelmi csatornák továbbra is piacvezetők, együttes bevétel szerinti és a nézők bizonyos célcsoportjának tényleges elérését jellemző adatok alapján számolt részesedésük azonban csökkent.
9. A *pénzügyi hitelezési piacon* a 2008-as év meghatározó eseménye volt az amerikai másodrendű jelzáloghitel-piaci válság. Bár az ingatlanhitelekkel szembe fordított értékpapír-piaci problémák korlátozottan érintették a magyar bankszektor, a válság közvetett hatásai jelentős negatív hatásokkal járhatnak a magyarországi piacokra is. Magyarországra az amerikai jelzáloghitel-piaci válság a kockázati prémium emelkedésén keresztül gyakorolt negatív hatást. Ez főként a forinthozamok emelkedésében, az árfolyam leértékelődésében, valamint a gazdaság külső devizaforrásainak drágulásában jelent meg. A pénzügyi veszteségek és az emelkedő forrásköltségek miatt a bankok elkezdték szigorítani mind a lakosság, mind a vállalati szektor hitelfelvételi feltételeit. A költségnövekedést – a piaci versenytől függően részben vagy egészben – az ügyfelekre hárítják át. A banki ügyfelek így nehezebben és drágábban juthatnak hitelekhez, miközben a vállalati forrásbevonás értékpapír-alapú formái is beszűkülhetnek. A hitelpiac szerkezetében csak kisebb változások voltak megfigyelhetők. 2008 folyamán a kiskereskedelmi hitelpiaci értékesítésben jelentősen megnövekedett a közvetítők szerepe, a közvetítők általi értékesítés meghaladta a bankok hitel-eladásainak felét. Az ügynöki tevékenység terjedése ugyanakkor versenyjogi és fogyasztóvédelmi természetű kockázatokat is hordoz. A megváltozott piaci körülmények között, elsősorban a válság hatására, a pénzügyi szolgáltatók hitelezési magatartásában is megfigyelhetők voltak bizonyos módosulások, a hitelintézetek – a negyedik negyedévben már tömegesen – módosították a már felvett hitelek feltételein. A módosítások bizonyos esetekben az ügyfél fizetőképességének fenntartását szolgálták, esetenként viszont nemcsak a fogyasztói terhek könnyítése, hanem – elsősorban a megnövekedett kockázati felárak következtében – növekedése is megfigyelhető volt.
10. A *pénzügyi befektetések piacán* 2008-ban folytatódott az azt megelőző évben kezdődött lejtmenet, a tőkepiaci feltételek jelentősen romlottak, a piaci kockázatok pedig növekedtek, a megbízásos értékpapír-kereskedés iránti, alapvetően kiskereskedelmi jellegű befektetői kereslet számottevően lanyhult, főként a tőkepiaci árak csökkenésének hatására, a befektetett eszközök leértékelődése miatt. A kezelt ügyfélvagyonok, a biztosítási díjtaralék, a befektetési alapok és a pénztári eszközök esetében több száz milliárdos nagyságrendű csökkenés volt megfigyelhető.

11. A *biztosítási piacon* a nemzetközi pénzügyi válság begyűrűzése szintén negatívan befolyásolta a piaci feltételeket, a bankpiachoz hasonlóan visszaesést okozott. A piacon jelentkező másik probléma a potenciális ügyfélkör csökkenése volt. Ennek ellenére az üzletág még mindig jövedelmezőnek mondható. A profitnövekedés mellett a koncentráció fokozódása volt jellemző 2008-ban. Magyarországon az egy főre jutó biztosítási költség még mindig jelentősen elmarad a nyugat-európai szinttől. A hazai biztosítók profilja, jövedelemtermelésük széles skálán mozog, kiegyensúlyozott szereplő viszonylag kevés van. A biztosítási szektor díjbevétel és volumen szempontjából meghatározó termékeinél az ügynökök, közvetítők, mint elosztási csatorna szerepe alapvető, nagyon erős értékesítési motivációval, ugyanakkor, ahogy a bankpiacon is, viszonylagosan gyenge szabályozottsággal és kontrollal. Az életbiztosítás, mint alternatív befektetési forma, a jövőben is jelentős szerepet játszhat az ágazat fejlődésében. Nem-életbiztosítási ágon a kötelező gépjármű felelősség biztosításra (kgfb) jutott a bevételek közel 40 %-a, miközben kárhányaduk csökkent. Ennél a viszonylag standard, összehasonlítható terméknél a verseny tovább fokozódott, 2008-ban a biztosító váltási ráta meghaladta a 2007-es mértéket is. A szabályozás esetleges hiányosságaira mutatott ugyanakkor rá a MÁV Általános Biztosító Egyesület (MÁV ÁBE) esete. A biztosítási piacon meghatározó társaságok már nem csupán élet- és nem-életbiztosítási termékeket, hanem egyre átfogóbb pénzügyi szolgáltatásokat kínálnak ügyfeleiknek. A korábbi években bevezetett befektetésekkel kombinált élet- és nyugdíjbiztosítások (ún. unit-linked termékek) igen magas hozamokkal kecsegtették az ügyfeleket, ezek a nagy kockázatú termékek a pénzügyi válság következtében 2008-ban súlyos veszteségeket okoztak a befektetőknek.

A jogszabályi környezet változásai

12. 2008-ban a **versenytörvény módosítására** a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv (Unfair Commercial Practices Directive, UCP) rendelkezéseinek implementálása keretében került sor. A GVH szempontjából a szélesebb jogszabályi környezet legjelentősebb változását is eredményező törvénymódosítási csomag alapvetően átalakította a magyar fogyasztóvédelmi szabályozás rendszerét, közte a GVH fogyasztóvédelmi hatáskörét is: 2008. szeptember 1-jével lépett hatályba a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény, az új reklámtörvény, valamint módosult a versenytörvény is. A **fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény** a vállalkozások és fogyasztók közötti – kereskedelmi – kapcsolatok szabályait helyezi új alapokra. A fogyasztók tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmét a törvény háromszintű tilalmi rendszerben biztosítja. Egy általános és elvont generálklauzula formájában megtilt minden tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, majd a szabályozás második szintjén a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok legjellemzőbb előfordulási eseteiként nevesítve is tiltás alá esnek a megtévesztő és az agresszív kereskedelmi gyakorlatok. Végül a szabályozás harmadik szintjén a törvény melléklete összesen 31 olyan kereskedelmi gyakorlatot – közöttük 23 megtévesztő, illetve nyolc agresszív gyakorlatot – sorol fel, amelyek minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek (ún. „feketelista”). A törvény végrehajtására egy hármas hatásköri rendszer került kialakításra. A versenyt érdemben nem érintő ügyekben a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) jár el, mégpedig az NFH általános hatáskörrel, a PSZÁF pedig a pénzügyi szervezetek vonatkozásában. A versenyt érdemben érintő ügyekben, a törvényben nevesített kivételektől eltekintve, a GVH jár el. A hatáskörrel rendelkező hatóságok számára a törvény a feladatok hatékony ellátása érdekében együttműködési kötelezettséget ír elő, amelynek részletes szabályaira vonatkozóan az érintett hatóságok 2008 szeptemberében együttműködési megállapodást kötöttek. A fogyasztóvédelmi szabályozás új rendszerében a vállalkozások közötti viszonyokban közzétett, tehát nem fogyasztók felé irányuló reklámok az új **reklámtörvény** alapján ítélandók meg, míg a vállalkozások közötti viszonyokban közzétett minden olyan tájékoztatás, amely nem minősül reklámnak, a **versenytörvény módosított, az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolását tiltó fejezete** előírásainak kell, hogy megfeleljen.
13. 2008 májusában került sor a GVH elnökének és a Versenytanács elnökének **fúziós ügyekben előírható feltételekről és kötelezettségekről szóló közleménye** közzétételére. Az összefonódások azon – viszonylag kis – része esetében, amelyek a hatóságos piaci verseny veszélyeztetésével járnak, a GVH beavatkozására van szükség. A GVH Versenytanácsának gyakorlata szerint vannak olyan versenyproblémák, amelyek a tervezett összefonódás megtiltása helyett – a kérelmező együttműködésével – annak bizonyos feltételekhez, kötelezettségekhez kötésével is orvosolhatók, lehetővé téve ezáltal az összefonódásból fakadó versenybarát hatások megvalósulását. A közlemény lefekteti a feltételek és kötelezettségek megállapításának alapelveit, majd körvonalazza, hogy a versenyprobléma jellegétől függően, az adott eset összes körülményeit figyelembe véve milyen tartalommal írható elő feltétel, illetve kötelezettség. 2008 áprilisában a GVH közzétette a **Versenytanács elvi állásfoglalásainak aktu-**

alizált változatát, amely a Versenytanács versenytörvénnyel kapcsolatos jogértelmezését tükrözi. Az **Alkotmánybíróság** (AB) három határozata érintette a versenyjog területét, illetve a GVH működését, az AB mindhárom esetben a kérelmet elutasító határozatot hozott.

14. A **közösségi versenyszabályozás változásai** körében elmondható, hogy 2008 folyamán olyan jogszabály elfogadására nem került sor a közösségi jogalkotásban, amelynek közvetlen hatása lenne a magyar versenyjog fejlődésére, ugyanakkor az Európai Bizottság több olyan rendeletet, közleményt és iránymutatást is kiadott, amelyek hozzájárulhatnak a magyar versenyjogi gyakorlat finomításához.

Eljárások

15. A GVH 2008-ban 167 **versenyfelügyeleti eljárást** folytatott le, ebből 115 – az ügytípusok közötti halmozódást is figyelembe véve 116 – ügy zárult érdemi versenytanácsai döntéssel (határozattal vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzéssel). A 116 versenytanácsai döntés közül 66 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 50 pedig antitörzszt (vagyis összefonódásokkal, a verseny korlátozásával, illetve az erőfölényes helyzethez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) ügy volt. A 116 versenytanácsai döntéssel zárult eljárásból 36 indult kérelemre, 80 pedig hivatalból. Összesen 74 esetben került sor a GVH beavatkozására, döntően (64 esetben) a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 10 esetben pedig antitörzszt ügyekben. A GVH Versenytanácsa ügyzáró határozatában 41 esetben, összesen 734,5 Mft értékben szabott ki bírságot, amely tartalmazza az összefonódás iránti kérelem elmulasztása miatt kivetett bírságot (18 Mft) is. Ez az összeg alatta marad a tavalyi évben kiszabott bírságösszegnek, azonban ahogyan arra már a korábbi évek beszámolói is utaltak, az ügyek szükségszerű egyediségéből fakadóan a különböző években nem feltétlenül várható hasonlóan magas bírságösszeg. 2008-ban 10 ügy került lezárásra az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel.
16. 2008-ban 66 ügyzáró versenytanácsai döntés született a **fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását** érintő rendelkezések alapján, ebből 64 esetben került sor a GVH beavatkozására. Jogsértés megállapítására a 64 beavatkozásból 59 esetben került sor, amelyek közül 39 esetben összesen 713,5 Mft bírságot szabott ki a GVH Versenytanácsa. Öt esetben a GVH az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel megszüntette az eljárást. A 2008-ban lezárult versenyfelügyeleti eljárásokban az előző éveknél szélesebb körben alkalmazott a GVH Versenytanácsa a bírság kiszabásán kívüli szankciót: számos esetben megtiltásra került a jogsértő magatartás folytatása, a jogsértés megállapításával együtt az eljárás alá vontak számára járulékos (elsősorban tájékoztatási) kötelezések kerültek előírásra, a kötelezettségvállalások pedig több esetben olyan széleskörű információs kampányok megszervezését tartalmazták, amelyek hozzájárulhatnak a vállalkozások és fogyasztók között fennálló információs aszimmetria csökkentéséhez. Mind az ügyek számát, mind a jogsértések súlyát tekintve kiemelkedtek az ügytípuson belül – az elmúlt évekhez hasonlóan – a pénzügyi és az elektronikus hírközlési szolgáltatásokra, valamint az egészségre ható termékekre vonatkozó reklámok, tájékoztatások kapcsán indult, továbbá a napi fogyasztási cikkek piacán működő, illetve szakkereskedelmi tevékenységgel foglalkozó vállalkozások akciószervezési gyakorlatát vizsgáló versenyfelügyeleti eljárások. A pénzügyi piacok esetében a hitelkártyák „kamatmentes” használatát sugalló tájékoztatások mellett egyes megtakarítási- és hiteltermékek banki kommunikációja kapcsán aggályosnak bizonyult, hogy a tájékoztatás nem tartalmazta megfelelően például az akciós kamatok vagy más kedvező szerződéses feltételek időbeli korlátait, illetve az adott termék sajátosságairól megtévesztően informálta a fogyasztókat. Az infokommunikációs szektorban több eljárás tárgyát képezték az ADSL-internet szolgáltatások, valamint a hívókártyák percdíjainak kommunikációjával kapcsolatban tapasztalt megtévesztések. Az elmúlt években érezhető tendencia, hogy egyre több olyan terméket forgalmazó vállalkozás ellen indul versenyfelügyeleti eljárás, amely termékek az egészség megőrzését, egyes betegségek megelőzését ígéri. A GVH tapasztalatai szerint egyes esetekben előfordul, hogy az ilyen termékeket forgalmazó vállalkozások kommunikációs tevékenysége és értékesítési módszere teljes egészében a kifogásolt állításokra épül. A sérülékeny fogyasztókat megcélzó tájékoztatásokban szereplő megalapozatlan, így elsősorban a gyógyhatás hamis látszatát keltő állítások miatt a hivatal 2008-ban is számos céget marasztalt el. A GVH 2008-ban is több nagy kiskereskedelmi láncsal szemben folytatott eljárást egyes termékek elérhetőségével, az ún. készlethiánnyal kapcsolatban, illetve állapított meg jogsértés miatt, hogy a kiskereskedelmi láncok egyes termékeik árfeltüntetésekor a valóságosnál nagyobb árkedvezményt tüntettek fel.

17. 2008-ban hat érdemi ügyzáró versenytanácsi döntés született **versenykorlátozó megállapodásokkal** kapcsolatban. Öt esetben került sor GVH beavatkozásra: három esetben a jogszerűtlen megállapodás megtiltásával, míg két esetben kötelezettségvállalással zárult az eljárás. A GVH beavatkozásával zárult ügyekből egy esetben a Versenytanács összesen 3 MFt bírságot szabott ki. A hat érdemi ügyzáró versenytanácsi döntés közül háromban nyert megállapítást a tagállamközi kereskedelem érintettsége, s került alkalmazásra ennek megfelelően az Európai Unió versenykorlátozásokra irányadó joganyaga is. A GVH gyakorlatában továbbra is kiemelt ügycsoportot képeznek a tiltott és titkolt legkeményebb versenykorlátozást (ármeghatározás, piacfelosztás, kvóta meghatározás) megvalósító összejátszások, noha 2008-ban az ilyen jellegű jogsértések gyanúja miatt indult, illetve zárult eljárások száma elmaradt a korábbi évektől. A kartellügyek számában bekövetkezett csökkenés hátterében vélhetően az áll, hogy a korábbi években lefolytatott sikeres kartell vizsgálatok, amelyek közül több, nagy jelentőségű ügy a közelmúltban jogerős bírósági megerősítést is nyert, óvatosabbá tették a potenciális kartellező vállalkozásokat. A GVH a 2008. évben is egyik fontos feladatának tekintette a vállalkozások szakmai szövetségei által kibocsátott, ajánlott szolgáltatási díjtételek versenyjogi értékelését. Marasztaló határozat született a Magyar Ingatlanszövetség ellen az ingatlanközvetítői és értékbecslői szolgáltatások minimum díjtételeire vonatkozóan közzétett – 2004. és 2007. évi – ajánlásai miatt. Szintén jogsértőnek találta a GVH a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) „Honortábláját”. A Budapesti Értéktőzsdé Zrt. elleni versenyfelügyeleti eljárás a Díjszabályzat – nevezetesen az egyszeri tőzsdei belépési díjjal kapcsolatos szabályok – megváltoztatására vonatkozó kötelezettségvállalással zárult. 2008-ban zárta le a GVH a Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt. kezdeményezésére 2007 elején létrehozott Gyöngy Stratégiai Szövetség – partnerpatikái – megállapodás-rendszerének, valamint az optikai kiskereskedelmi piacon létrejött hasonló szerveződés, az optikai lencsék gyártásában érdekelt Hoya Lens Hungary Kereskedelmi Zrt. és optikus kiskereskedők által létrehozott OPTICNET-hálózatot megalapozó megállapodás vizsgálatát. A 2008-ban lezárt ügyek között döntés született a vendéglátó szektort érintő két forgalmazási megállapodással kapcsolatban is.
18. 2008-ban az **erőfölénnyel való visszaélés** gyanúja miatt folytatott versenyfelügyeleti eljárásokban hét érdemi ügyzáró versenytanácsi döntés született. Három ügy zárult beavatkozással: az eljárás alá vont vállalkozás mindegyik esetben kötelezettséget vállalt arra, hogy magatartását összhangba hozza a versenyjogi előírásokkal, így marasztaló határozat egy ügyben sem született. Ennek megfelelően a 2008. évi ügyekben bírság kiszabására sem került sor. Az infokommunikációs piacokat érintően – a korábbi évek gyakorlatától eltérően – 2008-ban előtérbe került a kizorító jellegű visszaélések (köztük kizorító árazás, indokolatlan megkülönböztetés, árukapcsolás, hűségkedvezmények alkalmazása) vizsgálata, a jogsértés gyanúja azonban végül egyik esetben sem nyert igazolást. Tíz, az energia szektort érintő versenyfelügyeleti eljárás zárult le 2008-ban, amelyek közül az E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. (DÉDÁSZ) elleni eljárás a közvilágításhoz kapcsolódó rendszerhasználati díj elszámolási rendszerének – a közvilágítást igénybevevő települési önkormányzatok igényével összhangban álló – átalakítására vonatkozó kötelezettségvállalással végződött. A GVH versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálata a hiteles fordítások és fordításhitelesítések készítésére – jogszabályi felhatalmazás alapján – kizárólagos jogosultsággal rendelkező Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt. (OFFI) árképzési rendszerének egyes elemeit és vállalási határidőit, amelynek nyomán az eljárás alá vont kötelezettséget vállalt a kevés oldalszámú fordítások esetében a vállalási határidő és a sürgősségi felár csökkentésére, valamint a lakosság-közület megkülönböztetés felszámolására. A 2008. évi ügyek között szerepeltek továbbá az elmúlt évekhez hasonlóan a temetkezési piacot érintő és közterület-használattal összefüggő esetek is.
19. 2008-ban 37 **összefonódással** kapcsolatos határozatot hozott a Versenytanács. Hét esetben a kérelem nem volt engedélyköteles, vagy a kérelmezett tranzakció nem minősült összefonódásnak. Huszonnyolc esetben a GVH engedélyezte az összefonódást, míg két esetben a GVH a kérelmezők kötelezettségvállalásai mellett, illetve feltételekhez kötötten engedélyezte csak a fúziót. A kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő elmulasztása miatt – egy esetben – 18 MFt bírság kiszabására került sor. A 2008. évet is a „klasszikus” horizontális vagy vertikális összefonódások mellett a pénzügyi befektetésen alapuló vállalatfelvásárlások és a szomszédos (ún. közvetetten érintett (spill-over)) piaco(ko)n szereplő cégek megszerzésére irányuló tranzakciók jellemezték. Az ügyletek jellemzően a már meglévő kereskedelmi kapcsolatokat képezték le cégjogi formába. A romló gazdasági környezet ugyanakkor az „életmentő” cégfelvásárlások számát is megnövelte. Különösen a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén számos vállalkozás – köztük nagy múltú cégcsoportok – gazdálkodása rendült meg úgy, hogy további működésüket csak az új tulajdonos által biztosított jelentős forgóeszközök bevonásával lehetett fenntartani, de piaci információk más iparágakban is ezt a tendenciát jelzik. A GVH által vizsgált összefonódások számos piacot (köztük az energia szektort, a mezőgazdaságot és az élelmiszeripart, a gyógyszerkereskedelmet, az infokommunikációs szektort, a pénzügyi szolgáltatásokat, az ingatlanforgalmazást stb.) érintettek. Kötelezettség előírása mellett engedélyezte a hivatal a lapterjesztés piacán a Magyar

Posta előfizetési lapterjesztői hálózatát átvevő, lapkiadók által alapított MédiaLOG Fiege Zrt. irányítási viszonyaiban bekövetkezett változást, valamint azt a tranzakciót, amellyel a Chellomedia Programming BV megvásárolta a Spektrum csatornát sugárzó Spektrum TV Közép-európai Műsorkészítő Zrt.-t.

20. 2009 elején lezárult a GVH – 2007 februárjában – a pénzügyi szolgáltatások területén a lakossági és kisvállalati bankpiacon a pénzügyi szolgáltatóktól igénybevett egyes pénzügyi termékek más pénzügyi szolgáltatók hasonló termékeivel történő helyettesítésével (bankváltással) kapcsolatos piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából indított **ágazati vizsgálata**. A vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a bankváltással kapcsolatos fogyasztói döntések a váltás nehézségei miatt sok esetben eltérnek attól, mint amit ezek hiányában megfigyelhetnénk. A fogyasztói döntés torzulásának hatására az egyes bankok csökkenő versenynyomással szembesülnek, vagyis a fogyasztókkal szembeni mozgásterük megnő. A piac megfelelő működéséhez olyan változtatásokra van szükség, amelyek biztosítják, hogy a piac sajátosságai ne akadályozzák a keresleti oldalt (a fogyasztókat) abban, hogy elősegítsék a megfelelő versenynyomás érvényesülését. Ennek érdekében a GVH az ágazati vizsgálatról készített jelentésében javaslatokat fogalmazott meg a hiteltermékek közötti váltással kapcsolatban: a hivatal négy területen (egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságok, magas explicit váltási díjak, az árak korlátozott összehasonlíthatósága, állami támogatások versenytorzító rendszere) tartja indokoltnak a szabályozás fejlesztését annak érdekében, hogy a hatáskörös verseny feltételei a hitelkiváltási és a hitelezési piacon javuljanak. A folyószámla-termékek közötti váltással kapcsolatban a GVH ágazati vizsgálata arra a következtetésre jutott, hogy a folyószámla-piaci verseny esetében az explicit váltási díjak nem jelentősek, a váltás nehézségei elsősorban az ajánlatok összehasonlíthatóságának hiányára, illetve az ügyintézésrel kapcsolatos nehézségekre vezethetők vissza, így javaslatait is e körben fogalmazta meg.
21. 2008 decemberében közzétette – és egyúttal véleményezésre bocsátotta – a GVH az elektronikus média ágazatban indított vizsgálat előzetes megállapításait is. Az ágazati vizsgálat – 2007 júliusában – a televíziós műsorszolgáltatás (műsortartalom szerkesztés és csomagolás) nagy- és kiskereskedelmi, valamint televíziós hirdetés piacán a televíziós reklámok értékesítésével, a sport-és filmjogokhoz való hozzáféréssel, a televíziós műsorcsatornák továbbításának feltételeivel kapcsolatos piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából indult. A vizsgálatról készült végleges jelentés 2009 áprilisában jelent meg.
22. Noha a GVH alapvető hatáskörét a versenyszabályok és a tisztességes tájékoztatás követelményeit meghatározó jogszabályok alkalmazása képezi, más törvények is hárítanak jogalkalmazási feladatokat a hivatalra. A **kereskedelmi törvény** alapján a jelentős piaci erővel rendelkező kiskereskedők felett a visszaéléssel kapcsolatos felügyelet körében a hivatal 2008-ban öt eljárást zárt le, amelyek közül négy a kereskedő vállalkozások kötelezettségvállalásával ért véget. A vállalatok az áruházláncok által egyes beszállítók felé alkalmazott általános szerződési feltételek visszarúzással, kötbérezéssel, akciótartással, minőségellenőrzéssel, a beszállítókkal való kapcsolattartás módjával kapcsolatos kikötéseket érintették, illetve kiterjedtek a szerződési feltételek olvasható (egyforma betűmérettel történő) feltüntetésére is. A GVH az eljárások keretein kívül is kapcsolatba lépett és párbeszédet folytatott a kereskedelmi szakmai szervezetekkel, valamint elemzés segítségével próbált empirikusan is megállapított képet kapni a nagyméretű kiskereskedők és beszállítóik közötti kapcsolat sajátosságairól. 2008-ban nem volt példa arra, hogy az **ártörvény** alapján valamely hatósági ár megállapítására jogosult szerv a hivatalhoz fordult volna jogszabálysértő alkalmazás miatti bírság kiszabása érdekében.
23. A GVH 2008-ban két olyan polgári perről kapott értesítést, amelyben felmerült a versenytörvény alkalmazása. Bár a hivatal versenyfelügyeleti eljárást egyik esetben sem indított, a „**bírság barátjaként**” (amicus curiae) eljárva, részletes írásos észrevételeket tett annak érdekében, hogy segítse a bíróságot a döntésben.
24. A **bírósági felülvizsgálat tapasztalatai** alapján a hivatalból indított eljárások körében a jogsértést megállapító határozatok megtámadási aránya 2008-ban lényegesen csökkent az előző évekhez képest (míg a korábbi években a marasztaló határozatok mintegy felét támadták meg, 2008-ban a negyedénél is kevesebbet). A bíróságok és a GVH között évek óta fennálló jogalkalmazási harmóniát mutatja, hogy a versenytörvény alapján eddig megtámadott, s jogerősen elbírált 349 határozatból a Fővárosi Bíróság és a Legfelsőbb Bíróság (illetve az Ítéltábla) mindössze 23 esetben változtatta meg a jogalap tekintetében a Versenytanács határozatát, további 21 esetben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentették a bíróságok a kiszabott bírságot. A 2008-ban született bírósági ítéletek közül kiemelendő az autópálya kartellügyben született, az ügyet véglegesen lezáró – Legfelsőbb Bíróság által hozott – ítélet, amely helybenhagyta a Versenytanács jogsértést megállapító határozatát. Az év folya-

mán további útépitő kartellekkel kapcsolatos bírósági döntések is születtek, így jogerős ítéletet hozott a Fővárosi Ítéltábla az országos útépitő kartell és a Bartók Béla úti kartell ügyében is, mindkét esetben elfogadva a GVH határozatot. Ezen túlmenően jogerősen megnyert a GVH több informatikai területen létrejött kartellt, valamint a grafikuskartell elmarasztaló ügyet is. Sikerrel védte meg a hivatal a bíróságok előtt számos, a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt hozott marasztaló döntését is.

Versenypártolás

25. A GVH 2008-ban is **aktív versenypártolási tevékenységet** fejtett ki mind a jogszabály- és egyéb tervezetek véleményezése során, mind saját kezdeményezésére (pl. szignalizáció formájában). 2008-ban a GVH – a bankpiacon folytatott ágazati vizsgálat tapasztalataira is alapozva, az illetékes jogalkotókkal és szakmai szervezetekkel is egyeztetve – kezdeményezte a hitelintézeti törvény fogyasztóvédelmi tartalmú rendelkezéseinek, különösen az egyoldalú, az ügyfél hátrányára történő szerződésmódosítási jog kikötés és az ezzel összefüggő tájékoztatás módosítását. A hivatal felvetéseit a kormányzati és felügyeleti szervek akkor elutasították, 2009 márciusában viszont a parlament egy erre (is) kiterjedő törvényjavaslatot fogadott el. A hivatal az aktuális versenypártolási kérdések mellett kiemelt jelentőséget tulajdonít annak is, hogy egyes szektorokkal kapcsolatban átfogó versenypolitikai elemzéseket készítsen. Így 2008-ban a GVH – szintén szakmai és szabályozói egyeztetést követően – közzétette a kötelező gépjármű eredetiségvizsgálat szabályozásáról, a szabályozás működéséről és a piacról készített elemzését, amelynek konklúziója, hogy a gépjármű eredetvizsgálat jelenlegi rendszere túl drága és nem eléggé hatékony, ami az intézmény érdemi felülvizsgálatát indokolná. A GVH versenypártolási tevékenysége keretében fontos szerepe van az ágazati törvényeken alapuló együttműködéseknek, amelyek keretében a GVH 2008-ban véleményezte a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH), illetve a Magyar Energia Hivatal (MEH) jelentős piaci erővel (JPE) rendelkező szolgáltatókra kötelezettséget megállapító szabályozói döntéseit. Látható, hogy míg az elektronikus hírközlési szektorban a verseny a piaci folyamatok és a több éves tapasztalatokkal rendelkező, egyre kifinomultabbá váló versenyjogi alapú, versenyelénkítő szabályozási tevékenység következtében általánosságban a hatékony verseny irányába fejlődik, a hasonló célokkal rendelkező villamosenergia-szabályozásban a versenyfelügyeleti mellett további hathatós szabályozási erőfeszítésre van szükség a hatékony verseny feltételeinek megteremtése és megóvása érdekében.
26. A **jogszabály- és egyéb tervezetek véleményezése** során a GVH 2008-ban hozzávetőleg 60 előterjesztést véleményezett részletesen. Az, hogy ez a szám jóval alatta marad a korábbi években jellemzőeknek, arra a 2008-ban újonnan érzékelhető jelenségre mutat rá, hogy az előterjesztők számos nagy jelentőségű, a GVH feladatkörét érintő, s ily módon a hivatallal egyeztetendő szabályozás tervezetét nem küldték meg véleményezésre. Így volt ez – például – a médiaszolgáltatásokról szóló törvény tervezete esetében is, amelyhez a GVH több körben részletes észrevételeket fűzött. A hivatal már 2005. és 2006. évi parlamenti beszámolóiban egyaránt arra vonatkozó ajánlást fogalmazott meg az Országgyűlés részére, hogy alkossa meg a média piacokon tapasztalható konvergencia folyamatok versenyelénkítő hatásainak indokolatlanul gátat szabó médiatörvényi rendelkezések módosítását, s a GVH továbbra is fontosnak tartja az e szempontoknak megfelelő új médiaszabályozás mielőbbi kidolgozását. Az energia szektort érintően a GVH munkájának tapasztalatai azt mutatták, hogy a villamos energia törvény egyes előírásai szükségtelenül korlátozzák a piac működését. A GVH által véleményezett egészségügyi tárgyú, valamint gyógyszer-kereskedelmet érintő jogszabály-tervezetek esetében 2008-ban is több alkalommal előfordultak olyan szabályozási megoldások, amelyek az átláthatóság, az érintettek megfelelő információhoz jutása, a döntések megalapozott, részrehajlásmentes, versenysemleges volta ellen hatnak. Ezen túlmenően jelentős versenypártolási véleményezési tevékenységet fejtett ki a GVH – többek között – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat szabályozó, illetve a belső piaci szolgáltatásokról szóló uniós irányelv magyar jogrendszerbe való átültetésével kapcsolatban, valamint a turizmus, a felsőoktatási intézmények finanszírozása, a közterület-használat, a személytaxi szolgáltatás, a vasúti közszolgáltatási szerződésekre és a közforgalmú személyszállítás normatív támogatására irányadó szabályok, továbbá a közbeszerzési eljárások szabályainak egyszerűsítésével kapcsolatos jogalkotási javaslatok témakörében.

A versenykultúra fejlesztése

27. A GVH 2008-ban is figyelmet fordított tevékenységének harmadik pillérére, a versenykultúra és a fogyasztói kultúra fejlesztésére. A hivatal ezirányú tevékenységét összefogó **Versenykultúra Központ (GVH VKK)** – nyilvános éves munkaterve alapján – egyrészt a GVH szakmai háttérére építő programok szervezésével és működtetésével, másrészt a versenykultúra és a fogyasztói kultúra fejlesztésében részt vevő más személyek és szervezetek munkájának pályázati úton történő támogatásával járul hozzá ezen célok megvalósításához. A GVH VKK 2008-ban is széles körű információközvetítő és ismeretterjesztő tevékenységet folytatott, valamint közreműködött a szakmai közelet fejlesztésében. Megjelentette William W. Lewis *A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége* című könyve magyar nyelvű kiadását, amely a gazdasági növekedés és a verseny összefüggéseire irányítja rá a figyelmet, aktualizálta a hivatalról szóló ismertetőfüzetet, illetve folytatta negyedévente megjelenő lapja, a Versenytkör kiadását. A GVH VKK szervezésében 2008. május 9-én került megrendezésre az „Aktuális versenypolitikai fejlemények Európában, különös tekintettel a bankszektorra és az energiaszektorra” elnevezésű nemzetközi konferencia, illetve folytatódott a „Versenyjogi beszélgetések délidőben” elnevezésű rendezvény-sorozat. A hivatal szakkönyvtárának fejlesztése mellett GVH VKK 2008-ban is hozzájárult a felsőoktatási, illetve tudományos képzést nyújtó intézmények könyvtárainak, valamint a Magyar Bíróképző Akadémia könyvtárának szakirányú fejlesztéséhez. A magyarországi versenykultúra állapotának empirikus vizsgálatára készült kisebb felmérés-sorozat mellett a GVH VKK gondozásában létrejött a Versenystatisztika adatbázis. A GVH VKK szorosabban fűzte a versenykultúra fejlesztése érdekében végzett szakmai együttműködését az ágazati felügyeleti hatóságokkal, amelynek keretében a pénzügyi kultúra fejlesztése céljából intenzív együttműködést folytat a Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (PSZÁF).
28. A GVH VKK 2008-ban a munkaterve négy pontjához kapcsolódóan jelentetett meg – rendezvények, tudományos, oktatási projektek és fogyasztóvédő civil szervezetek munkájának támogatására szóló – pályázati felhívást külsős személyek, szervezetek versenykultúra és fogyasztói kultúra fejlesztő tevékenységének támogatására. 2008 folyamán a GVH VKK-hoz 112 pályázati anyag került benyújtásra, amelyből 53 pályázat nyert támogatást, közel 180 millió forint értékben. A pályázatok megvalósítása nagyrészt lezárult 2008 végére, azonban néhány kutatási tárgyú pályázat – a megvalósítás időigényére tekintettel – csak 2009 folyamán kerül majd befejezésre. Kilencedik alkalommal került meghirdetésre az egyetemi és főiskolai hallgatóknak szóló „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” címet viselő országos tanulmányi pályázat, amelyre tizenegy pályamunka érkezett.
29. A hivatal több munkatársa rendszeresen oktat versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadást a szakmai érdeklődők számára. 2008-ban a GVH munkatársai közel 100 előadást tartottak, hozzávetőleg 50 alkalommal adtak interjút, és közel 80 tanulmányt, cikket publikáltak jogi és gazdasági folyóiratokban és szaklapokban. 2008-ban 12 diák töltötte szakmai gyakorlatát a GVH-ban, illetve többen kérték a hivatal munkatársainak segítségét szakdolgozat, diplomamunka megírásához is. A korábbi évekhez hasonlóan jelentős számú érdeklődő látogatta a hivatal honlapját, illetve fordult a hivatal ügyfélszolgálatához.

Intézményi és nemzetközi kapcsolatok

30. Az **intézményi kapcsolatok** terén a GVH 2008 során is rendszeres szakmai- és munkakapcsolatokat ápol a szaktárcákkal és az ágazati felügyeleti hatóságokkal, illetve a piaci szereplők részvételével működő és más nem kormányzati szakmai szervezetekkel is. Folyamatos és intenzív volt az együttműködés a Nemzeti Hírközlési Hatósággal (NHH) a piacelemzési eljárásokban, valamint a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztériummal (NFGM) és a Magyar Energia Hivatallal (MEH) a Villamosenergia Piacmonitoring Bizottság ülései, illetve a MEH által lefolytatott JPE eljárások kapcsán. Sor került a kapcsolatfelvételre a GVH és a Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH) között, amely 2008. július 1-jével vette át az – ezzel egyidejűleg megszüntetett – Magyar Vasúti Hivatal feladatkörét. Tovább folytatódott az együttműködés a pénzügyi szolgáltatási piacok szakmai felügyeletét ellátó Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) és a GVH között, a közöttük életben lévő megállapodásnak megfelelően a résztvevő felek szakértői az év folyamán több szakmai kérdésben egyeztettek. A fogyasztóvédelem területén a hivatal a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló törvény végrehajtásával kapcsolatos zökkenőmentes együttműködés kialakítása és a jogszabály erre vonatkozó előírásainak való megfelelés céljából együttműködési

megállapodást írt alá a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével. A GVH a tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottak között részt vett az Országgyűlés Fogyasztóvédelmi Eseti Bizottságának munkájában is. A Közbeszerzések Tanácsának munkájában a GVH továbbra is aktív szerepet vállalt.

31. A GVH **nemzetközi kapcsolatainak** alakulásában 2008-ban is meghatározó szerepet játszott az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságából és a tagállamok versenyhatóságaiból álló Európai Versenyhálózaton (European Competition Network – ECN) belüli együttműködés. A közösségi versenyjog alkalmazásához kapcsolódóan a nemzetközi együttműködés egyik fő iránya továbbra is az operatív, ügy-vonatkozású kapcsolattartás, amely az ECN-hez köti a GVH-t. Másrészt a GVH aktív szerepet vállal az ECN különböző fórumain, az ECN gyakorlati működési tapasztalatainak az elemzését végző munkacsoportban társelnöki tisztséget is betölt, de közreműködik a joggyakorlat ágazat-specifikus kérdéseivel foglalkozó szektorális ECN munkacsoportokban is. Az európai versenyhatóságok hálózata (European Competition Authorities – ECA) 2008. május 7-8-án Budapesten tartotta a szervezethez tartozó országok versenyhatósági vezetőinek éves, Brüsszelen kívüli találkozóját. A GVH már évek óta jelentős részt vállal a Nemzetközi Versenyhálózat (International Competition Network – ICN) munkájában, a 2008. évi együttműködés során a két kiemelt területnek továbbra is a Kartell Munkacsoportban és az ICN által szervezett technikai segítségnyújtási módszerek kifejlesztésében történt közreműködés bizonyult. Az OECD Verseny Bizottságában és annak munkacsoportjaiban való együttműködés hagyományosan komoly feladat a GVH részére, ennek keretében a GVH az év során több témában is készített szakmai részanyagokat azok munkájához. A fogyasztóvédelem területén a GVH tagja a Nemzetközi Fogyasztóvédelmi és Felügyeleti Hálózatnak (International Consumer Protection and Enforcement Network – ICPEN), valamint az Európai Unió által 2006-ban felállított, a fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló nemzetközi hálózatnak (Consumer Protection Cooperation System – CPCS), amelyben a GVH jelenleg az UCP irányelv, illetve a magyar átültetést megvalósító jogszabály, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény rendelkezéseinek végrehajtásával vesz részt. A kétoldalú kapcsolatokban továbbra is hangsúlyos irányt képvisel a délkelet-európai országok versenyhatóságainak segítése, amelynek részeként a GVH 2008 folyamán együttműködési megállapodást írt alá a horvát versenyhatósággal. A GVH munkatársai 2008-ban számos szakmai konzultáción vettek részt az ukrán és a ciprusi versenyhatóság „twinning”, illetve „twinning light” konstrukcióban történő technikai megsegítésére elnyert pályázatok keretében.
32. Folytatta tevékenységét az **OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK)**. A ROK a két alapító intézmény – az OECD és a GVH – szakmai háttérére építve, oktatási és szakmai programok szervezésén keresztül nyújt segítséget elsősorban a kelet-, délkelet- és közép-európai országok versenyhatóságai számára. A ROK működésének negyedik évében összesen hét, a versenyhatóságok legfontosabb hatásköreit, valamint a versenyjog területén bevált gyakorlatokat közép-pontba állító esemény zajlott le a ROK szervezésében, illetve – néhány újítás mellett – a ROK két sikeres kezdeményezését is folytatta: egyrészt az európai bírák részére szervezett versenyügyi szemináriumot, másrészt a versenyszabályozás és az ágazati szabályozás közötti kapcsolódással foglalkozó szemináriumot rendezett. A ROK 2008-ban – valamennyi rendezvényét számításba véve – összesen 201 résztvevőt és 43 előadót látott vendégül programjain, ami 785 embernapi szakképzést jelent. Tizenegy ország szakértői, 34 ország résztvevői látogatták a ROK programjait.

A tapasztalatok nyomán megfogalmazott ajánlások

A Gazdasági Versenyhivatal javasolja, hogy az Országgyűlés alkosson olyan szabályokat, amelyek segítik a hatásos verseny érvényesülését a jelzáloghitelek piacán. Ennek során tegye lehetővé az állami támogatások hordozhatóságát, illetve a jelzálog-hitelintézetek szabályozásának fejlesztésével alkosson olyan szabályokat, amelyek a bankváltás előmozdítása révén segítik az ügyfelek mobilitását, illetve korlátozzák a szerződésen belül a hitelnyújtók javára fennálló aszimmetrikus helyzet kihasználásának lehetőségét.

33. A GVH 2009 elején hozta nyilvánosságra ágazati vizsgálati jelentését a bankváltással kapcsolatban. A folyószámla és személyi hiteltermékek mellett a vizsgálat kiemelt figyelmet fordított a jelzáloghitelekre. A vizsgálat megállapításai szerint a vizsgált piacokon, elsősorban a hitelezés területén számos akadály gátolja a fogyasztók mobilitását, és ezáltal a hatásos verseny érvényesülését, aminek következtében a fogyasztók a versenypiactól elvárhatónál magasabb díjakkal szembesülhetnek.

34. A GVH vizsgálatai és aktív versenypártoló tevékenysége is közrejátszottak abban, hogy bizonyos szerződéstípusok esetében az egyoldalú szerződésmódosítások szabályozása pontosításra került. A szabályozás azonban a jelzáloglevéllel fedezett jelzáloghitelekre nem terjed ki, aminek következtében az ilyen szerződések esetében az ügyfelek nem élvezhetik az új szabályozás számukra kedvező hatásait. A GVH kezdeményezi, hogy az Országgyűlés tekintse át, milyen közérdek szól amellett, hogy a jelzáloglevéllel fedezett kölcsönök esetében a szerződések egyoldalú módosítás esetén lényegesen más szabályok érvényesüljenek, mint egyéb kölcsönök esetében.
35. A GVH ágazati vizsgálatának – szakmai szervezetek és szabályozók visszajelzései által is megerősített – megállapítása szerint az állami támogatások hordozhatóságának hiányában az ügyfeleknek azzal kell számolniuk, hogy hitelük kiváltása során elvesztik ezt a támogatást, ami egy rendkívül jelentős, a mobilitás ellen ható költségtényezőt eredményez. A GVH ezért kezdeményezi, hogy az Országgyűlés alkosson szabályokat a támogatott hitelszerződések esetében a támogatások azonos mértékben történő hordozhatóságának megteremtése érdekében.
36. Valamennyi hiteltermék esetében a fogyasztói mobilitás fontos kérdése a határidő előtti visszafizetés esetén felszámítható előtörlesztési díjak mértéke. A GVH kezdeményezi, hogy az Európai Tanács 2048/08/EK számú irányelvének a fogyasztási hitelekre vonatkozó előtörlesztés szabályait megfelelően terjesszék ki jelzáloghitelek esetére is.

A Gazdasági Versenyhivatal javasolja, hogy kerüljön felülvizsgálatra a gépjármű eredetvizsgálat jelenlegi rendszere annak érdekében, hogy társadalmi költségeit csökkenteni lehessen. A tényleges hatások figyelembe vételével szükséges újragondolni a kötelező igénybevétel körét és indokoltságát, valamint az állami szervezetek és a piaci szereplők közötti feladatmegosztást, továbbá az utóbbiak hatékony működését biztosító, valamint a fogyasztók érdekeit védő rendelkezések rendszerét.

37. A GVH 2008-ban közzétett elemzése rámutatott arra, hogy a gépjármű eredetvizsgálat rendszere a bevezetése óta vitatható körülmények között, a verseny szempontjából és a fogyasztók számára nem kielégítően működik. A területet érintő jogalkotás számos tekintetben a magánpiaci szereplők érdekei mentén alakult. Amellett, hogy az elért társadalmi hasznot jóval meghaladják a rendszer működtetéséhez szükséges ráfordítások, az eredetvizsgálat csupán korlátozottan alkalmas eredeti célja megvalósítására.
38. Az igénybevételi kötelezettség köre ugyanis jelenleg olyan eseteket is magába foglal, amelyeknél tényleges – állami segítséggel elhárítandó – kockázat nincs, ami felesleges többletköltséget okoz a fogyasztók számára. A hatóságilag megállapított igazgatási szolgáltatási díjak meghatározása a korábban a GVH által vizsgált kartellben kialakult mesterségesen magas, extraprofitot is tartalmazó árakat követte. A piaci szereplők pozíciója is jogszabály által védett, továbbá köre sem versenyben alakul. Ráadásul az állam az eredetvizsgálattal párhuzamos műszaki jellegű ellenőrző rendszereket is kiépített, fenntart és működtet.
39. A GVH álláspontja szerint a gépjármű tulajdonosokat terhelő költségek csökkentésére lehetőséget kínál az állami közlekedés-igazgatási feladatok ellátásának ésszerűsítése, az eredetvizsgálatot végzők közötti árverseny kikényszerítése, az átláthatóság javítása. Amennyiben az eredetvizsgálatra költött összegek szintje bármilyen okból nem lenne csökkenthető, az eredetiség ellenőrzési kötelezettség eltörlése vagy a szolgáltatás piaci alapokra helyezése is megfontolandó lehet.

Budapest, 2009. május 29.

Dr. Nagy Zoltán
elnök

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ

I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK

1.1. A piaci viszonyok változása

40. Piaci viszonyokon, illetve versenyfeltételeken versenypolitikai értelemben alapvetően a piaci szerkezetet és a piacra lépés, illetve a piac elhagyásának feltételeit értjük, mivel legfőképpen e tényezők határozzák meg a verseny intenzitását és egyéb jellemzőit. A GVH munkája során szükségszerűen figyelmet fordít az olyan folyamatokra – legyenek azok akár állami beavatkozás, akár üzleti döntések következményei –, amelyek hatnak az említett tényezőkre. Az alábbi elemzés kizárólag a GVH saját – elsődlegesen a hatáskörébe tartozó jogszabályok alkalmazása során szerzett – tapasztalatain alapul, így nem feltétlenül nyújt teljes vagy tudományos igényű képet, és a piaci viszonyok alakulásának leírása nem azonos a gazdaság egésze fejlődésének vagy versenyképessége alakulásának bemutatásával sem.
41. Az eredeti időponthoz képest fél éves csúszással, 2008. január 1-jével valósult meg a **villamosenergia-piac** teljes megnyitása, azaz minden hazai fogyasztó előtt megnyílt a lehetőség, hogy tetszése szerint válasszon áramszolgáltatót. A 2007-ben hatályba lépett villamosenergia törvény² számos újdonságot hozott, a legfontosabbak ezek közül a közüzemi rendszer megszüntetése, a jelentős piaci erővel (JPE) rendelkező engedélyes koncepciójának bevezetése, valamint a 20 MW feletti termelők, illetve termelői kapacitás vagy energia felett rendelkező engedélyesek éves aukciókra kötelezése.
42. Az MVM Trade Zrt. (MVM) a 2008-as évre szóló termékeinek értékesítésére rendezett – 2007. évi – aukción összesen hozzávetőlegesen 10 TWh villamosenergiát értékesített, amely a hazai fogyasztás közel 25 %-a. A kereslet, a felkínált relatív nagy energiamennyiség ellenére jelentősen meghaladta a kínálatot, ami egyes termékkategóriák esetében akár 50 %-os áremelkedéshez is vezetett. Az aukció kínálati oldalán csak az MVM volt jelen, az értékesítést sem kínálati oldali versenynyomás, sem – jogszabályi felhatalmazás hiányában – szabályozói felügyelet nem korlátozhatta. A végfogyasztók 2008-ban nem ritkán 30-50 %-os áremelkedéssel szembesültek, a verseny kedvező hatásai – az adott körülmények között – szinte kizárólag a nagyfogyasztóknál voltak érzékelhetőek, a kis- és közepes fogyasztók alig, vagy egyáltalán nem élvezhették a kereskedői versenyből származó előnyöket.
43. A közüzemi ellátás megszűnésével lecsökkent azon fogyasztók köre, akik hatóságilag szabályozott áron juthattak villamos energiához. A közüzemet az ún. egyetemes szolgáltatás váltotta fel, a 2008. január 1-jétől működő egyetemes szolgáltató társaságok megegyeztek a korábbi közüzemi szolgáltatói engedélyesekkel, szolgáltatási területük sem változott lényegesen. Az egyetemes szolgáltatók hatóságilag maximált áron kötelesek ellátni az egyetemes szolgáltatásra jogosult fogyasztókat, ezek elsősorban a lakossági felhasználók és a kisebb vállalkozások. Az egyetemes szolgáltatásból kiszoruló fogyasztók nagy számban maradtak a korábbi közüzemi szolgáltatóknál, amelyek – felkészülve erre az eshetőségre is – villamosenergia kereskedői engedélyt is kértek a Magyar Energia Hivaltaltól (MEH), amelynek birtokában lehetőségük volt versenypiaci kereskedőként, immáron piaci áron ellátni ezeket a fogyasztókat. A törvény erejénél fogva a versenypiacra kényszerített fogyasztók a korábbi, nem piaci alapú hatósági árhoz képest tetemes áremelkedéssel szembesültek, amely természetesen komoly fogyasztói elégedetlenséghez vezetett. Az egyetemes szolgáltatók – kereskedelmi engedélyük birtokában – feltehetőleg az egyetemes szolgáltatásból kiszoruló és szolgáltatót a szükséges piaci információk vagy megfelelő ajánlatok hiányában nem váltó fogyasztóknak köszönhetően 2008-ban kiemelkedő nyereségességgel működtek.
44. A hosszú távú kapacitáslekötési és áramvásárlási szerződések (HTM) rendszere 2008-ra is rányomta bélyegét, továbbra is egy kézben koncentrált a hazai termelői kapacitások mintegy 75 %-át, így a termelők között egyébként elvárható verseny 2008-ban sem éreztette jótékony hatását. Az Európai Bizottság 2008 nyarán határozatot hozott a HTM-eket állami támogatási szempontból vizsgáló eljárásában³, amelyben a HTM-eket az állami támogatásra vonatkozó közösségi jogszabályokkal összeegyeztethetetlennek minősítette, és kötelezte a Magyar Államot azok felmondására és a kifizetett jogellenes állami támogatások visszafizetésére. Az MVM a HTM-ek megszüntetéséről rendelkező törvény megszületése előtt jelezte a Dunamenti Erőmű Zrt. és az AES-Tisza Erőmű Kft. felé, hogy 2008. december 31-vel megszüntetnek tekintik a közöttük hatályban lévő HTM-eket. A 2008. évi LXX. törvény 2008. december 31-i hatállyal megszüntetett minden, ekkor még hatályban lévő HTM-et, ezzel a Magyar Állam részben eleget tett az Európai Bizottság határozatának, a visszafizetés kérdésében 2008-ban nem született döntés. Az MVM a HTM-ek helyett ún. kereskedelmi szerződéseket kötött a Paksi Atomerőművel, a Mátrai Erőművel, a Budapesti és a

2 2007. évi LXXXVI. törvény

3 C-41/2005

Csepeli Erőművel jellemzően 5-6 éves időtartamra. A kereskedelmi szerződések nem tartalmaznak kapacitáslekötést, pusztán szerződött energiamennyiséget, amely elvben lehetővé teszi, hogy az adott erőmű a szerződött mennyiségen felüli termelését a szabad piacon értékesítse. A verseny piac szempontjából ez kedvező változást jelentene, hiszen a kereskedők több hazai forráshoz jutnának, amely élénkítené a kiskereskedelmi versenyt. A HTM-ek megszüntetése némileg megmozgatta az iparági struktúrát, azonban az új kereskedelmi szerződések továbbra is domináns, 50 % feletti részesedést biztosítanak az MVM-nek (a teljes MVM-csoport részesedése még magasabb).

45. A MEH a villamosenergia törvény előírásai alapján lefolytatta a JPE eljárásokat a nagykereskedelmi és a rendszer szintű szolgáltatások piacain, amelyekben a GVH is kifejtette szakmai álláspontját. A nagykereskedelmi piacon az MVM-et, a rendszer szintű szolgáltatások piacán az MVM-et és a Dunamenti Erőmű Zrt.-t azonosította JPE-vel rendelkező engedélyesként és írt elő kötelezettségeket számukra. Az MVM már a JPE határozatban foglalt kötelezettségek szabta keretek között tartotta meg éves aukcióját, amelyet jelentős érdeklődés övezett mind a nagyfogyasztók, mind a kereskedők körében. A felkínált mennyiség 5,65 TWh volt, éves, negyedéves és havi termékeket tartalmazott, amelyek szinte kivétel nélkül elkelték.
46. A villamosenergia törvény által előírt aukciós kötelezettség⁴ és a szűkös mértékben elérhető kapacitások eredményeképp a piaci szereplők arra törekuszenek, hogy minden év szeptember 25-ig energiaszükségletüket, illetve értékesítéseiket jelentős részben egy évre előre biztosítsák, kockázatukat minimálisra csökkentsék. 2008 októberében a magyar és a környező államok gazdaságát is elérte a gazdasági válság, amely a villamosenergia iránti kereslet – ezzel párhuzamosan pedig az árak – drasztikus csökkenésével járt. A magyar piacon kialakult szerződési gyakorlat miatt azonban a hazai fogyasztók rendkívül magas áron kötötték le 2009-es energiaszükségleteiket, ezért kérdéses, hogy a kereslet visszaeséséből eredő árcsökkenés eljut-e 2009-ben a végső fogyasztókhoz.
47. Az év elején egyik központi téma volt a villamosenergia-piac struktúrájának megváltoztatása a hatékonyság növelése érdekében, ennek keretében pedig a MAVIR Átviteli Rendszerirányító Zrt. (MAVIR) tulajdonosi szétválasztása az MVM csoporttól. Az Európai Bizottság által kidolgozott harmadik energiapiaci szabályozási csomag javaslat a teljes tulajdonosi leválasztást irányozta elő, mint a hatásos

verseny egyik fő követelménye és sokáig úgy tűnt Magyarország – a régió többi EU tagállamához hasonlóan – is végre meghozza ezt a döntést. Sajnálatos módon a MAVIR tulajdonosi függetlensége 2008-ban sem valósult meg, a GVH és a MEH, valamint egyéb szakmai csoportok megalapozott véleménye és törekvése ellenére.

48. A villamosenergia-piac további hiányosságaként kell említeni, hogy a villamosenergia törvény erre vonatkozó előírásai ellenére sem került sor a hazai áramtözsde létrehozására. A szervezett villamosenergia-piac működtetésére irányuló engedélykérelmet egy piaci szereplő sem nyújtott be a MEH-hez, továbbá az erre az esetre a törvényben kijelölt MAVIR sem hozta létre az áramtözsdet. 2008 decemberében a Prágai Tőzsde bejelentette, hogy létre kívánja hozni magyarországi platformját, amelyen lehetőség nyílik majd derivatív termékek kereskedelmére, azonban spot piaci kereskedésre nem lesz mód, így a magyar piac szempontjából fontos és a piacnyitás kezdete óta hiányzó, megbízható piaci árjelzés továbbra sem elérhető.
49. A földgázpiac teljes megnyitása az eredetileg tervezett időponthoz képest egy évet, 2009. július 1-jére csúszott, amely így kellő időt hagy a piaci szereplőknek a felkészülésre. A hazai földgázpiacon lényeges változások nem történtek 2008-ban, voltak azonban a háztartási fogyasztókért folyó versenyben kedvező változások és kezdtek jelentkezni a kereskedelmi és hálózatos tevékenységek tulajdonosi szétválasztásából fakadó előnyök is.
50. Az E.On Földgáz Trade Zrt. 2008-ban is 1,175 milliárd köbméter földgázt értékesített éves aukciója keretében. A kikiáltási ár ezúttal az E.ON Földgáz Trade Zrt. súlyozott beszerzési átlagárának 97,4 %-a volt, a részt vevő nyolc vállalat közül hat cég, összesen 1,1 milliárd köbméter földgázt vásárolt meg az aukció során. A maradék 75 millió köbméter földgáz értékesítésére az elkövetkező három évben egyenlő arányban felosztva kerül sor.
51. A magyarországi földgázpiac második legnagyobb szereplője az EMFESZ Kft., amely közép-ázsiai forrásból hozzávetőlegesen 2,5-3 milliárd földgázt importál és ezzel 20 % körüli piaci részesedést tudhat magáénak. A földgáz kiskereskedelmi piacon az EMFESZ Kft. elsőként megkezdte háztartási fogyasztók versenyi alapon történő ellátását, 8 %-os kedvezményt garantálva a közüzemi árakhoz képest. Háztartási fogyasztóinak száma 2008 nyarán meghaladta a 6500-at, a fogyasztók az Interneten és egyes hipermarketekben szerződhetek az EMFESZ-szel. Az EMFESZ nem működtet hagyományos értelemben vett

4 106. §

ügyfélszolgálatokat, a felhasználók a telefonos és az on-line ügyfélszolgálat segítségét vehetik igénybe. Az EMFESZ példája is bizonyítja, hogy a fogyasztók bizonyos árengedményért cserébe hajlandók lemondani bizonyos szolgáltatásokról, ami pedig a működési költségek csökkenése révén nagyobb teret nyit a versenynek.

52. Az FGSZ Földgázszállító Zrt. (FGSZ) által kezdeményezett NETS (New Europe Transmission System) projekt 2008-ban előrelépést mutatott, ugyanis a résztvevő vállalkozások megállapodtak a megvalósíthatósági tanulmány elkészítéséről. Az FGSZ jelenleg kapacitásbővítési beruházást végez a magyar-ukrán határon, továbbá megállapodott a román és a horvát féllel egy-egy új földgázszállító vezeték kiépítéséről. Mind Románia, mind Horvátország esetében adott lesz a kétirányú szállítás lehetősége, amely a horvátországi Krk szigetére tervezett LNG (Liquified Natural Gas – cseppfolyós földgáz) terminált is figyelembe véve előrelépést jelent majd a források diverzifikálása szempontjából. Az új vezetékek építése, valamint az ukrán irányú kapacitásbővítés mind erősíthetik Magyarországot ellátásbiztonságát, valamint a földgázpiaci versenyt.
53. A 2006/2007. évi fűtési szezonhoz hasonlóan, 2008-ban tovább nőtt a **távhőszolgáltatás** ára, bár egyes szolgáltatási területeken – kivételként – árcsökkenésre is akadt példa. Az általános emelkedés indoka az volt, hogy a gázenergia árának növekedését a távhőszolgáltatók az önkormányzat által megállapított hatósági árban a fogyasztókra hárították, a szociális alapon kialakított távhőár kompenzáció mértéke pedig elmaradt az áremelések ütemétől.
54. Az egyes településeken kialakult árszint, illetve annak változása ugyanakkor a szolgáltatás helyi jellegéből fakadóan az országon belül jelentős szórást mutat. A kialakult árkülönbségek – mint arra a GVH már korábban is felhívta a figyelmet – tartósan fennmaradhatnak, mivel a szolgáltatás minőségét a helyi adottságok határozzák meg, és a távfűtésnek nincs közvetlen versenytársa, ami kikényszerítené a hatékonyságnövekedést. A hálózatról való leválás, költségessége ellenére, biztosíthatna közvetett verseny nyomást, hiszen az egész országban hasonló áron elérhető földgázzal való egyéni fűtés különösen a magas távfűtési díjú városokban már a távfűtés kifizetődő alternatíváját jelenthetné. Ugyanakkor a leválást a távhőszolgáltatók vagy a távhőszolgáltatást szabályozó helyi önkormányzatok sok helyen tiltják vagy akadályozzák. A leválás megnehezítése segítheti a hálózati hatékonyság megtartását, de nem piacbarát megoldás, hiszen a monopolhelyzet fenntartásának jogi kikényszerítésére irányul. Ez ellene hat a

lehetséges minimális versenyből fakadó hatékonysági kényszernek is, s a fogyasztó foglyul ejtését eredményezi akkor is, ha az alternatív fűtési megoldás tényszerűen olcsóbb, mint a sok hálózati veszteséggel terhelt, alacsony hatékonyságú távhő. A távhőszolgáltatás előnyeinek (például koncentráltan keletkező és ezért könnyebben ártalmatlanítható környezetszennyezés, olcsóbb beszerzési források igénybevételei lehetősége) inkább piacconform módszerekkel, az árakban kellene megjelenniük, a távhőszolgáltatónak pedig a fogyasztók elégedetlenségét mutató jelzéseknek megfelelően a hatékony szolgáltatási rendszer kidolgozására, például hatékony kapcsolt áramtermelés megvalósítására, a szolgáltatás színvonalának javítására, a hálózati veszteségek csökkenésére, az árak visszafogására kellene koncentrálnia. A gázpiacot jelenleg jellemző piactorzító keresztfinanszírozás, fogyasztói ártámogatás megszüntetése szintén a hatékonysági és tényleges költségkülönbségek árakban történő megjelenését segítené elő. Jelenleg a keresztfinanszírozás miatt a kisfogyasztóknak a kiszolgálásuk költségéhez képest túl olcsó, a nagyfogyasztóknak pedig túl drága a földgáz, és e torz árviszonyok, továbbá a ténylegesen jelen lévő hálózati veszteségek miatt is mutatkozik néhol kifizetődőnek az egyéni, kisközzégségi fűtésre való átállás.

55. A GVH többször rámutatott arra a távhőpiacot jellemző szabályozási problémára is, hogy a távhőrendszereket tulajdonló helyi önkormányzatok egyben szabályozó és ármegállapító hatóságként is eljárnak. Ebből következően a szabályozó függetlensége, érdeksemlegessége nem biztosított, hiszen tulajdonosi érdekei szembe kerülhetnek a fogyasztók, felhasználók érdekeivel. További gondot jelent, hogy az önkormányzatoknál a politikai érdekek más szabályozói viselkedést eredményeznek a választási ciklusok különböző fázisaiban, ami lerontja a gazdasági jellegű felügyeleti funkciók érvényesülését.
56. A **vasúti áruszállítási piac** teljes megnyitásának második évében, 2008-ban a Nemzeti Közlekedési Hatóság nyilvántartása szerint 22 társaság rendelkezett árutovábbításra vonatkozó működési engedéllyel, ebből nyolc szereplő szerezte meg engedélyét 2008-ban. Ebben az évben jelezték először más tagállamban honos vasúti társaságok piacra lépési szándékukat Magyarországon, holott erre már 2004 óta lehetőségük volt. A GVH információi alapján azonban a szereplők számának növekedése nem vezetett a verseny erősödéséhez a vasúti áruszállítási piacon.
57. A liberalizálás utáni új belépők növekvő száma ellenére a vasúti áruszállítás teljesítménye a 2007-es szint alatt

maradt. A vasúti szállítás tömege 2008. első három negyed-évében 3 %-kal csökkent 2007. azonos időszakához képest. Az áruszállításon belüli intermodális versenyben a vasút a tonnában mért összteljesítmény 18 %-át tudhatta magáénak, ami szintén elmaradt a korábbi időszak eredményéhez képest.

58. 2008 legfontosabb piaci eseménye, hogy a MÁV Zrt. értékesítette a magyar vasúti áruszállítás piacán domináns pozícióban lévő leányvállalatát, a MÁV Cargo Zrt.-t. A 2007-ben lezárult kétfordulós pályázat nyertese az osztrák áruszállítási piac legnagyobb szereplője, a Rail Cargo Austria AG (RCA AG) és a GySEV Zrt. konzorciuma lett. Az összefonódást az Európai Bizottság 2008 novemberében kötelezettségvállalásokkal hagyta jóvá, amelyek részeként a felek vállalták, hogy a GySEV Zrt. kilép a tranzakcióból, továbbá az RCA AG eladja a GySEV Zrt.-ben meglévő kisebbségi részesedését.⁵ E két kiemelt kötelezettségvállalás, illetve a továbbiak teljesítésétől a piaci struktúrában, illetve a piaci szereplők közötti kapcsolatokban versenybarát változás várható.

59. Az Európai Bizottság 2008. június 26-án hivatalos levélben 24 tagállamot, köztük Magyarországot is figyelmeztette az első vasúti csomag nem megfelelő végrehajtása miatt. Az első vasúti csomag megfelelő átültetése elengedhetetlen ahhoz, hogy az európai vasúti piacon verseny alakulhasson ki, és a környezetkímélőbb vasúti szállítás versenyképessé válhasson a többi közlekedési módhoz képest. A nemzeti jogszabályokba való átültetés részletes áttekintését követően a Bizottság számos szabályozási hiányosságot azonosított a vizsgált tagállamokban, beleértve a pályahálózat-működtető és a vasúti szolgáltató társaságok függetlenségének hiányát, a pályahasználati díjakra vonatkozó irányelv rendelkezéseinek hiányos végrehajtását, a vasúti hálózat teljesítményét ösztönző teljesítményalapú rendszer, valamint a pályahálózat-működtetőt a költségek és díjak csökkentésére ösztönző intézkedések hiányát, illetve egy elegendő hatáskörrel felruházott, független szabályozó szerv létrehozásának elmulasztását. Az Európai Bizottság által feltárt hiányosságok alapján nem biztosított a hatékony keretszabályozás és annak intézményi feltételei, amelyek miatt további intézkedések szükségesek a vasúti piac megfelelő működése érdekében.

60. A piac szempontjából további fontos esemény volt, hogy 2008. július 1-jével megszüntetésre került a Magyar Vasúti Hivatal. Ettől az időponttól kezdve – a vasúti közlekedési hatósági feladatok mellett – a Nemzeti Közlekedési Ható-

ság látja el a vasúti igazgatási feladatokat is. A kormány a döntést az egyszerűbb és hatékonyabb működéssel indokolta. A lépésre annak ellenére került sor, hogy sikeres liberalizációhoz feltétlenül szükség van egy, a vasúti ágazatbeli versennyel, illetve szabályozással kapcsolatos problémák kezeléséhez elegendő hatáskörrel és erőforrással felruházott, független szabályozóhatóság működésére.

61. A MÁV Zrt. a társaságból korábban kivált, a vasúti személyszállítási közszolgáltatást végző MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt.-vel közösen megalapította a MÁV-Trakció Vasúti Vontatási Zrt.-t, amely országos árutovábbítási engedéllyel lát el **vontatási feladatokat**. Engedélye szerint a MÁV-START Zrt. alvállalkozójaként működik közre a személyszállítási tevékenység, illetve a vasúti személyszállítási közszolgáltatás végzésében. A MÁV Zrt. 2008. év végére tudott eleget tenni az **országos pályahálózat-működtetési** engedély megszerzéséhez szükséges követelményeknek.

62. A **közforgalmú vasúti személyszállításhoz** kapcsolódóan a 2007 októberében elfogadott harmadik uniós vasúti csomag számos szabályozási feladatot hárít Magyarországra is, többek között az utasjogok szabályozása terén. A Magyar Vasúti Hivatal 2008 márciusára kidolgozta az utasjogokra vonatkozó szabályozási koncepciót, azonban a megvalósításhoz szükséges jogszabályi, szervezeti, pénzügyi keret nem jött létre. A Magyar Vasúti Hivatal megszűnésével ezen feladatok átszálltak a Nemzeti Közlekedési Hatóságra, amely – jogszabályi felhatalmazás hiányára hivatkozva – elutasítja az utasjogokkal kapcsolatos panaszokat. Tekintve a vasúti személyszállítás minőségének folyamatos romlását és a sztrájkok miatti feszültségeket az utasok oldalán, a jövőben növekvő számú utaspanaszra lehet számítani, így a helyzet megoldást igényel.

63. A **légi közlekedés területén** a Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér üzemeltető Budapest Airport Zrt. tulajdonosa, a német Hochtief Airport GmbH vezette csoport 2008-ban folytatta a repülőtéri infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó vállalások teljesítését. A ferihegyi repülőtér utasforgalma kis mértékben csökkent az előző évhez képest, a legnagyobb forgalmat lebonyolító légitársaságok a Malév mellett a Wizzair, a Lufthansa, az Easyjet és a Ryanair voltak. A 2007-ben kivonult SkyEurope helyét részben a Ryanair töltötte be kínálatával, de a társaság törölte november-decemberi járatait, azzal indokolva ideiglenes kivonulását, hogy a budapesti Európa egyik legdrágább repülőtere, és a jegyárakból kisebb bevétel származik, minthogy megérné Budapestre közlekedni. Ezzel párhuz-

5 COMP/M.5096

mosan a vállalkozások kommunikációs intenzitása is csökkent: a korábbi, általában árszszehasonlítást vagy rendkívül alacsony árakat közvetítő kommunikációs kampányok mind számban, mind kiterjedtségben alább hagytak.

64. Az **egészségügyben** a kormányzat által 2006 végén meghirdetett reform eredményképpen átalakításra került a kötelező egészségbiztosítás keretében nyújtott egészségügyi szolgáltatások rendszere. Az egészségügyi reform első lépéseként egyfelől az egészségügyi szolgáltatók kínálatának jelentős szűkítésére került sor, másfelől jelentősen korlátozva lettek a betegek szolgáltató-választásra vonatkozó jogai és lehetőségei. Nyilvánvaló, hogy ezen módosításokat fiskális megfontolások indokolták, ugyanakkor megállapítható, hogy az érintett területen a verseny intenzitása a minimálisra csökkent.
65. A hosszú idő óta forráshiánnyal küzdő egészségügyben már néhány éve megjelent az ún. funkcionális privatizáció, amelynek következtében egyes állami, illetve önkormányzati tulajdonú és fenntartású egészségügyi intézmények (vagy ezek egyes részeinek) működtetési jogát profitorientált vállalkozások szerzik meg, átvállalva egyben az ellátási kötelezettséget is. A folyamat fogadtatása meglehetősen vegyes volt, olykor politikai színezetű vitáktól sem mentes. Különösen nagy visszhangja van a HospInvest Zrt. kórház-üzemeltetésre vonatkozó szerződéseinek, illetve ezzel összefüggésben az egyes kórházak (főként az egri Markhot Ferenc kórház) működtetése átvételének.
66. A jelenlegi jogszabályi környezetben a kórház-üzemeltetés átvételével megvalósuló fúziók zöme kívül esik a versenyjog alkalmazhatóságának határain, mivel az érintett egészségügyi szolgáltatói tevékenységek (az egészében az Egészségbiztosítási Alapból finanszírozott fekvő- és járóbeteg ellátás) nem minősíthetők a versenyjog hatálya alá tartozó piaci tevékenységnek. Így az ezekből származó bevételeket – függetlenül az adott intézmény vagy vállalkozás jogi formájától – a fúzió engedélyezés küszöbszámainak számítása szempontjából nem kell figyelembe venni, azok nem tekinthetők piaci tevékenységből származó árbevételnek akkor sem, ha a számviteli jog alapján egyébként e kategóriában kerülnek számbavételre. E következtetésre a Versenytanács elsődlegesen a közfinanszírozott egészségügyi ellátásokra vonatkozó jogszabályok tartalma, a fogyasztók döntési szabadságának, és az ellátók e viszonyok közötti működési jellegzetességeinek vizsgálata alapján jutott.⁶

67. Az egészségügyi reform keretében újraszabályozásra került a **gyógyszer-kereskedelem**. Ezzel összefüggésben jelentős liberalizáció következett be a gyógyszer-tár-alapítást érintően, amelyet korábban a szabályozás és a jogalkalmazás (nem utolsósorban az inkumbens piaci szereplők érdekképviselőt is ellátó Magyar Gyógyszerész Kamara részéről, amely a gyógyszer-tár alapítás engedélyeztetésére vonatkozó döntést alapvetően befolyásolta) erősen korlátozott.

68. A gyógyszer-tári piacnyitás annak ellenére volt képes kedvező eredményeket mutatni, hogy szigorodó makrogazdasági feltételek közepette, a gyógyszerpiac szűkülése idején került rá sor (ebben az időszakban következett ugyanis be egyrészt a betegterhek drasztikus, mintegy 50 %-os átlagos növekedése, másrészt a gyógyszerkiadások különféle eszközökkel – köztük a generikus verseny sikeres erősítésével – történő megfékezése is). A megélenkült verseny hatására – már rövid idő alatt is – jelentősen javult a betegek hozzáférése a gyógyszer-tári szolgáltatásokhoz azzal, hogy 2008 végére összességében mintegy 10-15 %-kal több gyógyszer-tár működött, mint a liberalizáció előtt, s különösen a forgalmas helyeken (például bevásárlóközpontok) akár a korábbi átlag másfélszeresét elérő nyitvatartási idők alakultak ki. Ugyancsak javult a gyógyszer-tárak által kínált szolgáltatások választéka is, s egyre több helyen nyújtanak a patikák az egészségi állapot ellenőrzésével kapcsolatos szolgáltatásokat (például vérnyomás- és vércukorszint mérés), miközben az árverseny első jelei is megjelentek. Egyes helyeken – ahol az eladótérben a gyógyszernek nem minősülő termékeket hozzáférhetővé tették a vásárlók számára – javult a fogyasztók tájékoztatása, egyszerűbbé vált a választék és az árak megismerhetősége, áttekinthetősége, összehasonlíthatósága. Ez önmagában is segíti a tájékozottabb, racionálisabb döntéshozatalt a fogyasztók számára, s lehetővé teszi olyan megakarítások elérését, amelyek korábban kizárólag a kiszolgáló személyes empátiájától, hozzáállásától függték.

69. A gyógyszerpiac liberalizációjával függ össze az a jelenség is, hogy – miközben érdemi tulajdonosi alapú koncentráció-növekedés a piacnyitás első két évében nem következett be – megjelentek a gyógyszer-tári piacon az ún. stratégiai szövetségek. Ezek egymástól független gyógyszer-tárak megállapodásokon alapuló együttműködései, amelyek esetében tehát a többé-kevésbé hasonló piaci megjelenést nem azonos irányítás, hanem megállapodás alapozza meg. A gyógyszer-tári stratégiai szövetségek megalakításának és működtetésének jellemzőjeként említhető, hogy abban a gyógyszer-nagykereskedők vállalnak

6 Vj-73/2008, a Versenytanács elvi állásfoglalásai 1.13. számú állásfoglalás

kulcsszerepet. Mivel a gyógyszer-nagykereskedelelem piaci szerkezete duopolista jellegű, így az érintett két nagykereskedő részvételével működő szövetségi rendszer („Gyöngy” és „Szimpatika”) is az. Amennyiben a szövetségi rendszerek mögött álló megállapodások versenykorlátozó elemeket is tartalmaznak, azok a potenciális piaclezáró hatás miatt nem élveznek automatikus mentesülést a versenyjogi tilalmak alól, hanem egyedi GVH elbírálást igényelnek. A GVH jelenleg úgy látja, a szövetségek működése nem jár piaclezáró hatással.

70. A gyógyszer-tári piac paradoxonának tekinthető – és a jelenség fennmaradásáért a korábbi szabályozás okolható, hogy a jelenlegi gyógyszer-tári piacon az egyes gyógyszer-táraknak valamely stratégiai szövetséghez való tartozása sokkal könnyebben észrevehető a fogyasztók számára (egységes logók, marketing anyagok, akciók alkalmazása), mint az azonos tulajdonoshoz, egy vállalatcsoporthoz (ide értve a legnagyobb magyarországi gyógyszer-tári láncot is) való tartozás ténye.

71. A magyar **mezőgazdaságot** változatlanul a kétpólusú szerkezet (nagyobb méretű gazdaságok mellett a gazdaságos üzemméret alatti kisüzemek nagy aránya) jellemzi. Az aktív foglalkoztatottak közel harmada mezőgazdasági tevékenységet végez. A társadalom jövedelemtermelő képességét, életszínvonalát, jólétét is nagyban meghatározza tehát, hogy a mezőgazdasági – és ezen belül is a KKV szektor – milyen teljesítményt nyújt, és mennyiben tud életképes maradni. A szektorba tartozó vállalkozók és ezen belül is a mezőgazdasági termelők több mint fele veszteséges.

72. Ennek egyik oka, hogy a szervezetten működő szövetkezeti rendszer felszámolása óta az ágazat nem tudott konszolidálódni. A termőföld tulajdonosi szerkezete elaprózódott maradt, a piaci igényekhez, gazdasági ésszerűséghez igazodó birtok átrendeződés jelei alig mutatkoznak, ami összefügg a földtörvényi jogi háttérből fakadó rugalmatlansággal. Az egyéni gazdaságok jelentős részét a 10-300 hektár méretű gazdaságok teszik ki, összefogásnak és az ezen keresztül méretgazdaságosságnak minimális jelei is csak egymástól elszigetelve látszanak. Bár vannak kezdeményezések kedvezőbb agrárintegrációs struktúra kialakítására, amelyet a zöldség-gyümölcs ágazatban működő 60 termelői értékesítési szervezet (TÉSZ) bizonyít, azonban a piacon még kicsi a súlyuk, hiszen az értékesítésnek mindössze 15 %-a történik TÉSZ-eken keresztül. Ennél lényegesen nagyobb (akár 30-90 %-os arányt elérő) szerepe van azonban e koordinációs szervezeteknek

a nagyobb méretű kereskedelmi láncok szállítói között, ahol a kisebb méretű termelők legfeljebb a résziaci termékkörökben (ilyenek a magas hozzáadott-értéket képviselő vagy speciális igényt kielégítő prémium termékek) rendelkezhetnek elégséges potenciállal, s válhatnak közvetlen beszállítóvá. A mikrovállalkozások a koordinációs szervezetekben való részvétel szempontjából is hátrányosan érintettek. A magas tranzakciós költségek és érdekeltiségi, érdekharmónizációs nehézségek miatt jellemzően nem érik el a szervezetbe való bekerülés minimálisan megkövetelt szintjét sem. Tovább akadályozza a hosszútávú piaci szerveződés lehetőségét, hogy a termelői oldal kedvezőbb eseti ajánlatok elfogadásával sok esetben megszakítja a termelői kapcsolatot, ami fenntartja a piac termelői oldalának szétaprózottságát.

73. A mezőgazdasági termelés az időjárási tényezők változékonysága miatt nagyobb kockázatnak kitett, ami a gazdaság többi szektorához képest is bizonytalanabbá és kiszolgáltatottabbá teszi a mezőgazdasági termelők helyzetét. Emellett a termelők jelentős része – mivel kis, családi gazdaságokban működnek, alacsony mobilitásúak, elsődlegesen a termelési fázisra koncentrálnak, tőkeszegények, marketing és piaci ismereteik hiányosak, az értékesítési piac jelenségeire, tendenciáira kevésbé nyitottak – a gazdaságos üzemméret alatti szinten termel, így termelési hatékonyságuk, s ezzel együtt piaci alkuerejük is gyenge. A termelők gyenge pozíciójából és alacsony jövedelmezőségéből adódóan évről-évre támadnak termékpiaci feszültségek, amelyek politikai csatározások színterévé is válnak. 2008-ban piaci zavarok a meggy, a dinnye, az alma, a kukorica és a tej inkább látszólagos, mint valós túltermelése és az alacsony felvásárlási árak körül alakultak ki.

74. A piaci verseny egyik legfontosabb ösztönzője – különösen az agráriumra jellemző, homogénnek tekinthető termékkörökben – az ár. A GVH-hoz gyakran érkeztek olyan jelzések, amelyek a felvásárlók, kereskedők árazási gyakorlata miatt (jellemzően beszerzési ár alatti értékesítésre, felfaló árazásra hivatkozással) versenyhatósági fellépést vártak. Versenypiaci helyzetben szinte mindennapi jelenség, hogy valamely árut akár az érvényesülő piaci árakhoz való alkalmazkodási kényszerből fakadóan, akár a vevők becsalogatása céljából az adott termékre jutó tényleges összköltség szintje alatt értékesít egy vállalkozás. A közvélekedéssel ellentétben a kemény árverseny önmagában nem tekinthető versenyjogellenes, tisztességtelen, tiltott piaci magatartásnak. Az árversenynek azok a jelenségei, hogy egyes kereskedők bizonyos termékeknél az eladói oldali listaárakhoz képest alacsonyabb árakkal jelennek

meg a piacon, nem feltétlenül jelentenek beszerzési ár alatti eladást. Számos, jó alkuerővel rendelkező vásárló ténylegesen a listaár alatt szerez be. Másrészt, mégha igaz is lenne, a versenytörvény alapján erőfölény hiányában nem értelmezhető a „túlzottan” alacsony ár fogalma, s ebből következően nem is szankcionálható. A kifogásolt esetek közül egyben sem volt megállapítható, hogy a szóban forgó felvásárlók vagy kereskedők – az adott termék vagy termékkör (idényjellegű) helyettesítőit, illetve annak forgalmazási specialitásait is figyelembe véve – versenyjogi értelemben vett gazdasági erőfölényes helyzetet élveztek volna, amelynek hiányában – hacsak más jogi norma nem tiltja – sem az árdiszkrimináció, sem a költség alatti eladás nem minősül tehát jogsértő magatartásnak. Ugyan-csak nem merült fel bizonyíték beszerzési árkartellekre.

75. A jövedelemelosztásban a vertikum szereplői között tapasztalható torzulások versenyjogi eszközökkel nem kezelhetők, s nincs is ok a versenyjog ilyen irányú kiterjesztésére. E helyzetek feloldása nem a versenyszabályozás „kiigazításával”, hanem megfelelő piaci alkalmazkodással érhető el. A gazdasági folyamatok optimalizálása és ezzel párhuzamosan a hatékonyság növelése érdekében számos európai országban működnek olyan mezőgazdasági szövetkezetek, amelyek képesek a nagyobb vevői alkuerővel rendelkező kereskedelmi partnerekkel szemben egyfajta ellensúlyozó szerepre. Az évenként visszatérően ismétlődő termékpiaci feszültségek megoldására alapvetően versenyképebb termékekre, hatékonyabb termelésre, rugalmasabb piaci alkalmazkodásra, s az ezt segítő szerkezeti változásokra volna inkább szükség, mintsem verseny- és piacellenes állami beavatkozásokra.
76. Ami a magyar élelmiszer ágazatban tapasztalható 2008. évi piaci folyamatokat illeti, a húsipar területén egyrészt a felszámolás alatt álló Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó Zrt. vagyonelemeinek értékesítése, valamint a Zalabaromfi kiesése okozott átrendeződést. A növénytermesztés, állattenyésztés, takarmánygyártás és az élelmiszerfeldolgozási termékek piacán a Csányi-csoporthoz tartozó Bonitás 2002 Befektető és Tanácsadó Kft. további térnyerése emelhető ki, amelynek eredményeképp a csoporthoz tartozó vállalkozások egy teljes vertikumot lefednek.
77. Hazánkban a **kiskereskedelem** forgalmának volumene 2000 óta folyamatosan növekedett, azonban 2008-ban 1,2 %-kal elmaradt a 2007. évihez képest. 2008 első felében az üzletek száma mintegy 1,5 %-kal csökkent, alapterület tekintetében pedig tovább folytatódott a hipermarketek és diszkontok térnyerése a többi vegyesüzlettel

szemben. Az élen továbbra is a CBA, a Tesco, a COOP, a Real és a SPAR csoportok állnak, együttes piaci részesedésük a teljes kiskereskedelmi forgalom közel 66 %-a. 2008 legfontosabb tranzakciója a piacon egy közösségi méretű összefonódás volt, amelynek engedélyezését követően a Spar Magyarország Kereskedelmi Kft. (SPAR) egyedüli irányítást szerzett a Plus Élelmiszer Diszkont Kft. (Plus) felett. Az összefonódással együttes részesedésük közel 12 %-os lett a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi piacán, amivel a harmadik legnagyobb piaci szereplőnek számítanak Magyarországon. A tranzakcióval a Tengelmann-csoport – amelyhez korábban a Plus is tartozott – kivonult a magyarországi élelmiszer kiskereskedelmi piacról.

78. Az **infokommunikációs szektorban a helyhez kötött telefon szolgáltatási piacokon** tovább csökkent a hagyományos vezetékes távbeszélő vonalak száma, amelyet az egyre több fogyasztó számára elérhető és egyre fokozódó versenynyomást támaztó kábeltelevíziós hozzáférések, valamint az Interneten keresztül megvalósított hangforgalmat biztosító hozzáférések számának növekedése sem tudott ellensúlyozni. A kábeltelevíziós hozzáféréseken keresztül elérhető hangátviteli csatornák száma közel 50 %-kal bővült 2008 során, így a kábeles hozzáférések száma 2008 végére meghaladta a hagyományos vezetékes hozzáférések 8 %-át. A forgalmi szolgáltatások tekintetében a versenynyomás egy további forrását a közvetítő-választásos szolgáltatások jelentették, azonban ebben a szegmensben az általános vezetékes piaci trendeknél jóval erősebb visszaesés volt tapasztalható. A szolgáltatók 2008 végén csupán az előző évi percforgalom körülbelül 60 %-át érték el, amely valószínűsíthetően a vállalatok üzletpolitikájában bekövetkezett változásoknak, és az ezirányú reklámpiaci kommunikáció erőteljes csökkenésének volt köszönhető.
79. A kábeltelevíziós hangszolgáltatásokra és a helyi hurok bérlésével nyújtott helyhez kötött telefon szolgáltatásokra egyaránt jellemző, hogy azok nem önállóan, hanem inkább az ún. dual-play vagy triple-play csomagok részeként, azaz az Internet és/vagy kábeltelevíziós szolgáltatásokkal együtt, kedvezményes formában értékesítve hódítanak. A kábeles hangszolgáltatások térnyerése elsősorban az Invitel-területeken, míg a helyi hurok átengedéssel nyújtott szolgáltatásoké inkább a Magyar Telekom területén figyelhető meg. A hozzáférések tekintetében érvényesülő verseny intenzitásának egyik fokmérője a számhordozás; 2008 végéig az összes helyhez kötött előfizetés több mint 10 %-át tették ki a hordozott földrajzi számmal megvalósított elérések. Ezzel kapcsolatos szabályozási fejlemény

volt, hogy 2008. május 1-jei hatállyal a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH) újra több mint 20 %-kal csökkentette a jelentős piaci erejű vezetékes szolgáltatók referencia összekapcsolási díjait, így egyebek mellett a hívásindítás és -végződtetés forgalmi díjait, valamint a számhordozás és a szolgáltató előválasztás szempontjából kiemelkedően fontos egyszeri díjakat. Az intézkedés egyértelműen a számhordozásra és a közvetítőválasztásra épülő szolgáltatások élénkítését szolgálta.

80. A **mobil piacon** a penetráció 2008 végére megközelítette a 120 %-ot, amelyen belül továbbra is a prepaid (feltöltőkártyás) hozzáférések száma dominál, bár egyre csökkenő mértékben, a feltöltőkártyás hozzáférések száma 2008 végére 61 %-ra esett vissza. Összességében körülbelül három és félszer annyi mobiltelefon előfizetés van, mint vezetékes, a híváspercek közül több indul mobilról, mint vezetékesről, és több bevétel képződik a mobilhívások után, mint a vezetékes telefonok használata révén, ugyanakkor a mobilról indított hívások átlagos hossza még mindig alatta marad a vezetékes hívásokénak. A hordozott mobil számok aránya az összes mobil előfizetésen belül (ideértve a feltöltőkártyás és a havidíjas hozzáféréseket is) mindössze néhány százalékot tesz ki, ennek ellenére a mobilszolgáltatások tekintetében továbbra is élénk verseny tapasztalható a kiskereskedelmi piacokon a három hálózattulajdonos szolgáltató között, amelynek leghangsúlyosabb eleme a marketing-tevékenység, illetve a hangszolgáltatások helyett egyre inkább a harmadik generációs hálózatokon nyújtott szélessávú Internet szolgáltatások ára és kínálata. A piaci szereplők integrált kommunikációs kampányokkal érik el a fogyasztót, amelyekben a kedvező ár mellett egyre inkább hangsúlyos szerepet kap a mobilszolgáltatók által kialakított arculat (image). A verseny ár-dimenziójának ismételt előtérbe kerülése vélhetően egy negyedik mobil szolgáltató piaci megjelenésétől lenne várható, a jelenlegi romló gazdasági környezet, és a tender lefolyása körüli zavarok azonban megkérdőjelezzik egy erős szolgáltató megjelenésének lehetőségét. A piac szabályozási oldali fejleménye, hogy az NHH az árak további mérséklése érdekében tovább csökkentette a mobil szolgáltatók végződtetési díjait.

81. Az **Internet szolgáltatási piacon** a szélessávú hozzáférések száma tovább bővült, és azok árcsökkenése is folytatódott. A magyar piac európai viszonylatban vett alulfejltségéből fakadóan továbbra is jelentős potenciál van benne, így mind a vezetékes, mind a vezeték nélküli előfizetések száma jelentősen nőtt 2008-ban. A vezetékes Internet két legjelentősebb típusának terjedése lassult ugyan a korábbi

évekhez képest, azonban a szolgáltatók így is számottevő növekedést értek el. Az xDSL-előfizetések száma 2008. harmadik negyedévére az előző év azonos időszakához képest közel 16 %-kal 822 ezerre nőtt, azonban 2008 végére a növekedés látványosan lelassult, majd szinte teljesen megállt. Az összes kábelmodemes hozzáférés száma ezzel szemben ennél jóval gyorsabb ütemben (mintegy 35 %-kal) 692 ezerre növekedett, amely különösen a kisebb vidéki vagy lokális (pl. lakótelepi) kábeles szolgáltatók piaci megjelenésének köszönhető. Az xDSL technológia növekedési ütemének erőteljes lassulásában több tényező is szerepet játszik. Egyrészt a piac legnagyobb szereplője, a Magyar Telekom-csoport a technológia általános népszerűsítéséről áttért az új márkánév, illetve ehhez kapcsolódóan az értéknövelt szolgáltatások (így az IPTV) népszerűsítésére. Másrészt az xDSL-piac pangásához a mobilinternet-szolgáltatások drámai mértékű előretörése is hozzájárult, amelyben ugyancsak jelentős szerepe van a Telekom-csoportnak. A három hazai mobilcég 2008 végén valamivel több, mint 400 ezer mobilinternet-ügyféllel rendelkezett, ráadásul az ügyfelek közül többen nem kiegészítő, hanem helyettesítő szolgáltatásként tekintenek a mobilinternetre, azaz felmondták vezetékes Internet-előfizetésüket a vezeték nélküli korlátlanúságot egyre megfizethetőbb áron ígérő szolgáltatásért cserébe.

82. A piac szabályozói oldali fejleménye, hogy az ADSL szolgáltatások ún. retail minus szabályozása⁷ keretében 2008 májusában első ízben került a szabályozott körbe a „csupasz DSL”, azaz a vezetékstelefon-előfizetés nélküli szélessávú Internet-hozzáférés (amely szolgáltatást a piaci szereplők a GVH eljárásaiban⁸ vállalt kötelezettség alapján vezették be) nagykereskedelmi ára. Az NHH az intézkedéstől a piaci verseny további növekedését várta, habár a fentiek alapján az infrastruktúra alapú versenynek valószínűsíthetően a jövőben is több hozadéka lesz. Ugyancsak fontos fejlemény, hogy – részben a GVH korábbi beavatkozásainak hatására – egy 2008 decemberében hatályba lépett új kormányrendelet⁹ szerint a továbbiakban csak a valós le- és feltöltési sebességekkel lehet Internet-szolgáltatást hirdetni. A GVH korábban összesen hat különböző eljárásban vizsgálta a szolgáltatók sávszélességre vonatkozó kommunikációját, és több esetben¹⁰ meg-

7 A 2006-ban bevezetett módszer lényege, hogy a szabályozó hatóság a nagykereskedelmi ADSL árakat a szolgáltatás kiskereskedelmi árából kiindulva szabályozza.

8 Vj-7/2006, Vj-8/2006, Vj-9/2006, Vj-10/2006, Vj-11/2006 sz. ügyek, az eljárások ismertetése olvasható a GVH 2007. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 397-400. pontjaiban.

9 229/2008. (IX.12.) Korm. rendelet

10 Vj-127/2007 (Magyar Telekom Nyrt.), Vj-128/2007 (T-Online Zrt. / Magyar Telekom Nyrt.), Vj-134/2007 (UPC Magyar-

állapította, hogy a különböző vállalkozások ezirányú tájékoztatása alkalmas volt a fogyasztók megelégedésére, így kifejezetten üdvözölte a kormányrendeletet. 2008 októberében az NHH Tanácsa a magyar piacon korábban – elsősorban szabályozási okok miatt – mellőzött hurokátengedésre építő szolgáltatások élénkítésére is kísérletet tett, amikor a hurokátengedési szolgáltatás egyszeri és folyamatos díjainak jelentős mértékű csökkentésére kötelezte a jelentős piaci erejű szolgáltatókat, továbbá a szerződéskötési és teljesítési feltételeket is módosította. A határozatok szerint a jelentős piaci erejű szolgáltatóknak a teljes hurokátengedés havi díjait mintegy 20 %-kal, a részleges hurokátengedés és a bitfolyam hozzáférés havi díjait pedig átlagosan 50 %-kal kellett csökkentenie. A teljes vagy részleges hurokátengedés révén az adott helyen saját hálózattal nem rendelkező jogosult (vagy alternatív) szolgáltatók úgy tudnak kiskereskedelmi szolgáltatásokat nyújtani, mintha lenne saját hálózatuk, ezért a hurokátengedés esetleges felfutásától az NHH a verseny erősödését várja a szélessávú piacon.

- 83.** A **műsorterjesztés kiskereskedelmi piacának** meghatározó platformját Magyarországon 2008-ban továbbra is a kábeltelevíziós hálózatok jelentették, azonban az elmúlt években az új belépők hatására jelentősen bővült a sokcsatornás vételi lehetőséggel rendelkező háztartások száma, és élénkült a műsorterjesztési piaci verseny. A legalapvetőbb változást a DigiTV megjelenése okozta, amely két év alatt a UPC-csoport mögött a második legnagyobb műsorterjesztővé vált, emellett a telefon/DSL hálózatokon terjeszkedő IPTV fejlődési potenciálja is jelentős.
- 84.** A terjesztési lehetőségek bővülése részben a digitalizációnak köszönhető, hiszen az előfizetéses műholdas szolgáltatások és az IPTV egyaránt a digitális technológiákat alkalmazzák. A kábelhálózatokon a digitális szolgáltatások bevezetésére az analóg szolgáltatások fenntartása mellett kerül sor. Az analóg kábelhálózatok kapacitásproblémáit mindenképp érdemben enyhíti a digitalizáció, de az analóg szolgáltatások megszüntetéséig a digitalizáció miatti kapacitásbővülés csak korlátozott mértékben érvényesül. A digitális technológia a műsorterjesztési lehetőségek további bővülését hozhatja, a digitalizáció ezzel kapcsolatos előnyei azonban még csak részben kerültek kiaknázásra. A digitális szolgáltatás előnyeit a fogyasztók így elsősorban versenyképes ajánlatok és új kényelmi szolgáltatások megjelenésében élvezhetik (elektronikus műsorújság, késleltetett adás, online videotéka).
- 85.** A kábelszolgáltatók szegmensén belül néhány nagy szereplő (UPC Magyarország Kft., T-Kábel Magyarország Kft., Fibernet Kommunikációs Zrt.) fedi le az országos piac kétharmadát, ezt követi néhány közepes szereplő (Vidonet Zrt., Tarr Kft., PR-Telecom Zrt.), a piac további részén pedig több mint 300 szereplő osztozik. Jóllehet a belépésnek érdemi jogi korlátja nincs (a tevékenység az NHH-hoz tett bejelentés alapján végezhető), a kábeltelevíziós piaci szereplők között az átfedő kábelhálózatok aránya mégis viszonylag alacsony (10 % alatti), ami elsősorban a hálózatépítés magas költségeivel, a szükséges építési engedélyezéssel, valamint a párhuzamos hálózatok építésének kiemelten magas üzleti kockázatával magyarázható. A kábeltelevíziós elosztók legfőbb versenytársai éppen ezért a többi műsorterjesztési platform (földfelszíni, műholdas, telefon/DSL) szereplői közül kerülhetnek ki. Közülük az új műholdas és IPTV technológiájú szereplők élénkítették a sokcsatornás csomagok kiskereskedelmi versenyét, amely korábban egyértelműen a kábelszolgáltatók monopolhelyzetével volt jellemezhető. Ez a versenyélénkülés általánosságban a nagy kábeles szereplőkre is fegyelmezőleg hathat. Vélhetően ennek tudható be, hogy 2008. évben nem került sor a GVH fellépésére egyoldalú programcsomag-módosítás és díjmelés miatt.
- 86.** A műholdas műsorszórás hatékony műsorterjesztési platformnak tekinthető alacsony belépési korláttal, ugyanis nagy földrajzi lefedettség eléréséhez nincsen szükség fizikai hálózatépítésre. Kiskereskedelmi szempontból a megoldás hátránya ugyanakkor, hogy az egyéni vételi eszközök elhelyezése főként társasházakban akadályokba ütközhet; illetve, hogy szemben a vezetékes megoldásokkal, ez a platform nem képes három-komponensű (televízió, internet, telefon) szolgáltatás nyújtására. Mégis a DigiTV példája, valamint a 2008. évi újabb belépők (HD Platform Kft. – HelloHD, Magyar Telekom Nyrt. – T-Sat) a megoldás életképességét jelzik.
- 87.** Ezzel szemben az IPTV szolgáltatás egy komplex szolgáltatás, amely számos hálózati elem együttműködésére épül, s amelyeknek egy időben akár több (IPTV, ADSL Internet, VoIP stb.) szolgáltatás kiszolgálására is képesnek kell lennie. A jelenlegi műszaki feltételek mellett IPTV-nek nevezhető szolgáltatás csak rézérpáron érhető el. A televíziós műsorjeleket a szolgáltatók DSL technológiára épülve juttatják el az előfizetők készülékéhez, amely valamennyi esetben egy DSL hozzáférés kiépítését, illetve működtetését előfeltételezi. Kiskereskedelmi IPTV ajánlattal éppen ezért egyelőre csak a két korábbi inkumbens szolgáltató, a Magyar Telekom Nyrt. (2006 novembere óta), valamint

ország Kft.), Vj-169/2007 (Invitel Távközlési Zrt.). A GVH ezekben az ügyekben összesen 95 Mft bírságot szabott ki.

az Invitel Zrt. (2008 májusa óta) rendelkezik. Az ajánlatok mindkét esetben a saját hálózatukon, illetve azok IPTV szolgáltatásra alkalmas részein érhetőek el. A potenciális versenytársakként szóba jöhető internet szolgáltatók túlnyomó többsége egyelőre a legkisebb befektetést igénylő és legkisebb kockázattal járó viszonteladói konstrukciót részesíti előnyben, közülük a szolgáltatás értékesítéséről néhányan sikerült is megállapodnia a Magyar Telekom Nyrt.-vel.

88. A digitális földfelszíni műsorterjesztési platform (DVB-T) indulása a várakozásokkal, és a szándékokkal ellenében egyelőre nem kínál az analóg földfelszíni terjesztésnél nagyobb választékot, pedig a benne rejlő lehetőségek alapján érdemi versenytényezővé válhatna a műsorterjesztési piacon. A digitális földfelszíni műsorszórásra való átállás 2008. december 1-jével, a tervekkel ellentétben, csak a DunaTV és az Autonómia adásokkal indult el, hiszen az új platform jelenleg sem az országos kereskedelmi csatornák, sem a Viasat3 támogatását nem bírja. A digitális földfelszíni műsorterjesztéshez kapcsolódó két alapvető cél közül az egyik az volt, hogy a jelenleg tető- vagy szobaantennát használó háztartások (kb. a háztartások 20-25 %-a) jobb minőségű és bővebb választékú szolgáltatást érhessenek el. A másik deklarált cél pedig az volt, hogy az új platform versenynyomást fejtessen ki a már működő műsorterjesztési lehetőségekre. Ezen célok közül a jelenlegi helyzetben sajnos az első megvalósulása sem egyértelmű. A második kapcsán pedig megállapítható, hogy a digitális átállás tervei ugyan elméletileg hozzájárulhattak a műsorterjesztők digitális fejlesztéseéhez és árcsökkentéséhez, de ezen hatások is sokkal inkább köszönhetőek a műsorterjesztők által tapasztalt tényleges versenyhatásoknak (DigiTV, IPTV stb.), a DVB-T platform tényleges versenyképessége a többi sokcsatornás műsorterjesztési lehetőséggel szemben jelenleg erősen kérdéses.

89. A **műsorszolgáltatási piacon**¹¹ tovább növekedett a magyar nyelvű csatornák száma (jelenleg kb. 75 magyar nyelvű csatorna érhető el), jellemzően a már piacon lévő műsorszolgáltatók által alapított vagy honosított, műsordíjából finanszírozott csatornák révén. Nem kizárólag az új piacra lépőkre érvényes, hogy működésüket inkább műsordíjából finanszírozzák, több már piacon lévő, korábban elsősorban reklámbevételekből fenntartott csatorna is úgy döntött, hogy műsordíjat (vagy felhasználási

díjat) kér a műsorterjesztőktől.¹² A két országos kereskedelmi műsorszolgáltató – szabályozási korlát miatt – nem alapíthat Magyarországon újabb csatornákat, de a piacon több olyan vállalat, vállalatcsoport is jelen van, amely több tematikus műsort is szolgáltat. A piac egyetlen vertikálisan integrált szereplője, a UPC-csoport tovább növelte csatornaportfoliójának méretét a Spektrum műsor megszerzésével, amely tranzakciót a GVH, a korábbi, hasonló jellegű ügyekhez hasonlóan, feltételek mellett hagyta jóvá.¹³

90. A csatornák lefedettsége, az általuk elért háztartások száma attól függ, hogy mely műsorterjesztő vállalkozások kínálatában (és azok mely csomagjában) szerepelnek. A legteljesebb lefedettséggel az analóg földi terjesztéssel is elérhető három csatorna (m1, RTL Klub, TV2) rendelkezik.

91. A csatornák nézettségét (így terjesztési és reklámpiaci sikerét) a lefedettség mellett a tartalmi, illetve célcsoport orientáció, valamint a tartalmak beszerzésére és előállítására fordított források nagysága is befolyásolja. Az utóbbi években a tematikus csatornák összesített nézettsége – a még mindig legmagasabb nézettséggel rendelkező két országos kereskedelmi csatorna nézettségének csökkenésével párhuzamosan – fokozatosan növekszik. A tematikus csatornák számának bővülése miatt azonban az egyes tematikus csatornák nézettsége jellemzően továbbra is alacsony. Kivételként említhető a Viasat3, amely a harmadik legnézettebb csatornává vált, megelőzve a közszolgálati csatornákat és a többi tematikus csatornát.

92. A **televíziós reklámpiac** a hirdetési piac többi szegmensétől elkülönülő piacnak tekinthető, amely továbbra is jelentős, kb. 40 %-os részét jelenti a teljes hirdetési piacnak. A televíziós reklámpiacon az országos kereskedelmi csatornák továbbra is piacvezetők, együttes bevétel szerinti és a nézők bizonyos célcsoportjának tényleges elérését jellemző bruttó nézettségi százalékpontok (a gross rating point, GRP) alapján számolt részesedésük azonban csökkent. A Viasat3 a reklámpiacon a harmadik legjelentősebb szereplővé vált, és a tematikus csatornákat összességében szintén nagyobb mértékben használják a hirdető, mint néhány évvel korábban.

93. A digitalizáció televíziós reklámpiacra gyakorolt hatásait jelenleg nem lehet pontosan felmérni. A digitális műsorter-

11 A műsorszolgáltatási piaccal kapcsolatos versenypolitikai következtetéseket az ÁV-2/2007 sz. ágazati vizsgálat tapasztalatait bemutató fejezet tartalmazza.

12 A versenyfelügyeleti eljárások között ismertetésre került Vj-7/2007 sz. ügy a TV2 által bevezetett műsor/felhasználási díj körülményeit vizsgálta (ld. a 2.2.3. fejezetet (Erőfölénnyel való visszaélés)).

13 Vj-61/2008 sz. eljárás, részletes ismertetése olvasható a 2.2.4. fejezetben (Összefonódások ellenőrzése).

jesztésben alkalmazott set-top-box készülékek kényelmi szolgáltatásai, amelyek lehetővé teszik a reklámok elkerülését, a piaci szereplők nyilatkozatai szerint rövidtávon feltételezhetően nem fogják jelentősebb mértékben befolyásolni a piacot. A digitalizáció révén a terjesztési kapacitások bizonyos mértékű növekedése miatt a csatornák hozzáférése az előfizetőkhez könnyebbé válhat, azonban a csomagolási lehetőségek bővülése és a rétegigényeket célzó csomagok alkalmazása csökkentheti az egyes tematikus csatornák által elért háztartások számát, így a műsordíj mint bevételi forrás felértékelődhet.

94. A földfelszíni digitális műsorszórás – egyelőre ki nem használt – lehetőséget ad arra, hogy a jelenlegi három csatorna helyett több váljon valóban országos lefedettségűvé, ami megeremhethetné a két országos kereskedelmi csatornával való intenzívebb reklámpiaci verseny és az elsősorban reklámbevételekre építő csatornák piacra lépésének lehetőségét.

95. A **postai piac** legjelentősebb 2008. évi fejleménye, hogy elfogadásra került a szektor európai szabályozási keretét adó irányelv módosítása,¹⁴ amely a piacnyitás utolsó fázisának feltételeit, a nemzeti postavállalatok számára fenntartott szolgáltatási jogok eltörlésének időpontjait rögzíti. Magyarország és másik tíz, gyengébb liberalizációs felkészültségű ország csak 2012 végéig kell, hogy megvalósítsa a teljes piacnyitást, más tagországoknak viszont már 2010 végéig meg nyitniuk piacaikat. A magyar postai piacon 2008-ban érdemi változás nem történt. Továbbra sem lépett be az egyetemes, de már nem fenntartott szegmensbe egyetlen szolgáltató sem. A 2008-as év fejleménye, hogy az egyetemes szolgáltató Magyar Posta Zrt. számos postahelyének üzemeltetésére pályázatot írt ki, ennek pontos eredményei még nem ismertek, de remélhetőleg e lépés a postai hálózat hatékonyabb működtetését fogja eredményezni. A postai piacot felügyelő minisztérium (GKM, majd KHEM), a liberalizációra való felkészülés jegyében, 2008-ban megkezdte a postaszabályozási stratégia kialakítását és vizsgálta az egyetemes postai szolgáltatások változtatásának lehetőségeit. A minisztérium mindkét projektben lehetőséget biztosított a GVH számára, hogy versenypolitikai észrevételeit kifejtse. A GVH továbbra is fontosnak tartja, hogy az európai keretszabályozás által biztosított mozgástérrel Magyarország versenybarát módon éljen és a magyar szabályozás, illetve a jelenleg még a fenntartott kör kiváltságát élvező inkumbens szereplő megfelelően felkészüljön a liberalizációra.

14 97/67/EK irányelv, módosította a 2008/6/EK irányelv

96. 2008. második felére megoldódni látszottak az **előfizetési lapterjesztés piacán** a MédiaLOG Fiege Zrt. (Médialog) indulásával kapcsolatos átállási nehézségek. A Magyar Posta lapkézbesítő hálózatának egy jelentős részét megszerző Médialog 2007. január 1-jén kezdte meg szolgáltató tevékenységét, működését azonban folyamatos logisztikai zavarok jellemezték. Véltetően a társaság által elszenvedett bizalomvesztéssel és anyagi veszteségekkel függött össze, hogy a Médialog közös irányításában részt vevő szakmai befektető, az F-LOG AG 2007 végén távozott a cégből. Kilépése óta a társaságot az irányításban addig kisebbségi tulajdonosként részt vevő Ringier Kiadó Kft., Népszabadság Kiadó és Nyomdaipari Zrt., valamint Sanoma Budapest Zrt. alkotta Magyar Előfizetői Vagyonkezelő Kft. működteti. A tranzakciót a GVH kötelezettségvállalás mellett engedélyezte, a versenyaggályok kiküszöbölése érdekében tett vállalások a GVH eddigi tapasztalata alapján megfelelően képesek kezelni a versenysemleges fél kilépéséből eredő veszélyeket.¹⁵

97. A **pénzügyi hitelezési piacon** a 2008-as év meghatározó eseménye volt az amerikai másodrendű jelzáloghitel-piaci válság.¹⁶ Bár az ingatlanhitelekkel származtatott értékpapír-piaci problémák korlátozottan érintették a magyar bankszektort, a válság közvetett hatásai jelentős negatív hatásokkal járhatnak a magyarországi piacokra is. A másodrendű jelzáloghitel-piaci válság jelentősen befolyásolja a hitel-piac alapvető feltételeit: negatív hatást gyakorol – a befektetői bizalom megrendülésére visszavezethetően – a kockázatvállalási hajlandóságra, a világgazdaságra és ezeken keresztül az európai bankrendszer helyzetére. A kedvezőtlené váló működési környezetben a fő kockázatot az jelenti, hogy a kockázatvállalási hajlandóság jelentős csökkenése miatt a bankrendszer eszköz- és forrásoldali likviditása tartósan beszűkülhet. Mindez a finanszírozás drágulásának és a kamatok emelkedésének következtében a hitelezési feltételek szigorodását és így a hitelezés lassulását/visszafogását eredményezi. A válság hatására a pénzügyi piacon eluralkodó általános bizalmatlanság és a forrásköltségek emelkedése miatt hitelszűke jellemezte a piacokat. A működőképesség fenntartásához gyakran összefonódások, illetve több bank esetében állami beavatkozások is szükségessé váltak.

15 A GVH Vj-40/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásában vizsgálta az ügyletet, amelynek részletes bemutatása szerepel a 2.2.4. fejezetben (Összefonódások ellenőrzése).

16 Másodrendű vagy „sub-prime” hitelek – átlag alatti hitelminősítéssel rendelkező ügyfelek hitelei.

98. Magyarországra az amerikai jelzáloghitel-piaci válság a kockázati prémium emelkedésén keresztül gyakorolt negatív hatást. Ez főként a forinthozamok emelkedésében, az árfolyam leértékelődésében, valamint a gazdaság külső devizaforrásainak drágulásában jelent meg. A pénzügyi veszteségek és az emelkedő forrásköltségek miatt a bankok elkezdtek szigorítani mind a lakosság, mind a vállalati szektor hitelfelvételi feltételeit. A költségnövekedést – a piaci versenytől függően részben vagy egészben – az ügyfelekre hárítják át. A banki ügyfelek így nehezebben és drágábban juthatnak hitelekhez, miközben a vállalati forrásbevonás értékpapír-alapú formái is beszűkülhetnek.
99. A hitelpiac szerkezetében csak kisebb változások voltak megfigyelhetők. A bankokat érintő tulajdonosi változások körében említendő, hogy a német Commerzbank összeolvadt az ugyancsak német Dresdner Bankkal. Az év során a CALYON Bank Magyarország Zrt. lépett ki a bankpiacról, pénzügyi vállalkozásként folytatva tevékenységét. Több bankot (ING, AXA (korábban ELLA) Bank, Citibank) alakított át tulajdonosa magyarországi fiókteleppé, valamint két takarékszövetkezet (HBW Express, Mohácsi Takarékszövetkezet) alakult át bankká. A jövőben a pénzügyi szektor intézményi szerkezete a nagyobb fokú koncentráció irányába tart, felvásárlások, egyesülések várhatók.
100. 2008 folyamán a kiskereskedelmi hitelpiaci értékesítésben jelentősen megnövekedett a közvetítők szerepe, a közvetítők általi értékesítés meghaladta a bankok hiteleladásainak felét (60 %). Az ügynökök által kínált termékek választéka és szofisztikáltsága gyorsan emelkedett az ügynöki tevékenység ügyfél elérési, -kiszolgálási, rugalmassági és versenyhatékonysági előnyei miatt. Azonban az ügynöki tevékenység terjedése versenyjogi és fogyasztóvédelmi természetű kockázatokat is hordoz, egyebek között az ügyfél profiljának nem megfelelő termékek ajánlása, az optimális fogyasztói döntéshez szükséges tájékoztatás elmulasztása, illetve az ügyfélérdek megfelelő képviselésének hiánya miatt.
101. A megváltozott piaci körülmények között, elsősorban a válság hatására, a pénzügyi szolgáltatók hitelezési magatartásában is megfigyelhetők voltak bizonyos módosulások. A hitelezési piacon a megváltozott piaci körülményekre hivatkozva a hitelintézetek – a negyedik negyedévben már tömegesen – módosították a már felvett hitelek feltételeit. A módosítások bizonyos esetekben az ügyfél fizetőképességének fenntartását szolgálták (a hitel futamidejének meghosszabbítása és tőkemoratórium). A hitel átütemezésén túl a fogyasztók számára a devizahitel forraltalapú hitelre cserélése is megfontolandó lépés lehet. A módosítások során nemcsak a fogyasztói terhek könnyítése, hanem esetenként, elsősorban a megnövekedett kockázati felárak következtében, növekedése is megfigyelhető volt. Emellett az a gyakorlat, hogy a módosítás mértéke és iránya a fogyasztók számára gyakran nem kiszámítható (esetenként nem is követhető), természetesen nem járult hozzá a pénzügyi közvetítésbe vetett bizalom megerősödéséhez.
102. Ezekkel a változásokkal párhuzamosan a pénzintézetek marketingkommunikációjában az év második felében a hitelfelvetelek helyett a betételhelyezések ösztönzése (emelkedő lekötési idők és betéti kamatok) került előtérbe. A betétekkel történő forrásgyűjtést, valamint a hitelintézetek iránti bizalmat az állami szabályozás a betétgarancia felső határának megemelésével, illetve korlátlan állami betét visszafizetési garancia állításával támogatta.
103. A piacot jellemző széles termékválaszték alakítása során az innováció mozgatórugója a fogyasztói igények minél jobb kiszolgálásán túl a kockázati elemek megosztása, ezen belül is nagyobb részben a fogyasztókra hárítása, illetve a lehetséges pénzintézeti bevételek növelése. A hitelintézetek 2008-ban is számos néven és kombinációban kínálták szolgáltatásaikat. A hiteltermékeket gyakran lakástakarékpénztári és biztosítási termékekkel kínálták egy „csomagban”, a betéti piacon szintén lakástakarékpénztári, illetve valamilyen befektetési termékkel (jellemzően befektetési jeggyel) történő kombináció volt a jellemző, ezek mellett terjedőben voltak az indexált betétek is.
104. A **pénzügyi befektetések piacán** 2008-ban folytatódott az előző évben kezdődött lejtmenet, a tőkepiaci feltételek jelentősen romlottak, a piaci kockázatok pedig növekedtek, a megbízásos értékpapír-kereskedés iránti, alapvetően kiskereskedelmi jellegű befektetői kereslet számottevően lanyhult, főként a tőkepiaci árak csökkenésének hatására, a befektetett eszközök leértékelődése miatt. A kezelt ügyfélvagyonok, a biztosítási díjtartalék, a befektetési alapok és a pénztári eszközök esetében több száz milliárdos nagyságrendű csökkenés volt megfigyelhető. A befektetők az instabil tőkepiaci viszonyok hatására kevesebb befektetési jegyet, unit-linked biztosítást, illetve egyéb biztosítási terméket vásároltak, emellett a kezelt állományokat jelentős tőkekiáramlás is sújtotta. Az ingatlanalapok jelentős tőkevesztése állami beavatkozást – a kifizetések felfüggesztését, illetve szabályozásváltozást – is szükségessé tett.
105. A piaci szereplők száma több szegmensben módosult. A magánnyugdíjpénztári területen az UNIQA és az

Egyesült Közszolgálati Nyugdíjpénztár beleolvadt az AEGON Nyugdíjpénztárba, a nem nyugdíjjellegű önkéntes pénztári területen a pénztárak számának csökkenése az önszegélyező ág esetében 2008-ban is folytatódott. A piac-hoz két egészségpénztár (a Pajzs Egészségpénztár és a Netklinik Önkéntes Kölcsönös Egészségpénztár) és két új befektetési vállalkozás (az AEGON Magyarország Befektetési Jegy Forgalmazó Zrt. és az UNIQA Befektetési Szolgáltató Zrt.) csatlakozott.

- 106.** A lízingpiacon a piaci szereplők számában némi csökkenés volt tapasztalható fúziók következtében. A finanszírozási szolgáltatást nyújtó cégek mögött a legtöbb esetben tőkeerős bankok állnak. A lízingpiaci forgalom legjelentősebb részét a csökkenő tendencia ellenére még mindig a gépjármű finanszírozás tette ki, ezen a szegmensen 15 vállalkozásnál koncentrálódik a forgalom közel 80 %-a. Növekvőben van a lízingpiacon a haszonjármű-finanszírozás és az ingatlanlízing részaránya. A haszonjármű finanszírozás piacára olyan új vállalkozások léptek be, akik közvetlen a gyártóval kapcsolatot tartva finanszírozzák meg a járműveket. A néhány éve indult ingatlanlízing területén olyan konstrukciókkal versenyeztek a piaci szereplők az év első felében, amelyekben a futamidő elején alacsonyabb törlesztő részletet kell az ügyfélnek fizetnie. Az ingatlanlízing jellemzően svájci frank és euró alapú volt, de már megjelent az előzőeknél kockázatosabb japán jen alapú konstrukció is. A használt lakások esetében 20-30 %, az új lakásoknál 0-10 % körül alakult az önerő. Az év második felében jelentkező pénzügyi válság azonban e szegmens szereplőit is óvatosságra intette, ami az alaposabb kockázatfelmérés következtében magasabb önerőkhöz vezetett, és a svájci frank alapú konstrukciók visszaszorulását eredményezte. Az ingatlanlízing piacán a lakossági ügyfelek mellett jelentős növekedési potenciált rejtett a beruházó és kivitelező kis- és középvállalkozások finanszírozása is, de a válság hatására ez a tevékenység is megtorpant.
- 107.** A biztosítási piacon a nemzetközi pénzügyi válság begyűrűzése szintén negatívan befolyásolta a piaci feltételeket, a bankpiachoz hasonlóan visszaesést okozott. A piacon jelentkező másik probléma a potenciális ügyfélkör csökkenése volt. Ennek ellenére az üzletág még mindig jövedelmezőnek mondható. A profitnövekedés mellett a koncentráció fokozódása volt jellemző 2008-ban. A szektor 12 %-os növekedéssel, 930 milliárd forintra emelkedő összes díjbevételeivel szemben jelentős kifizetések is történtek, de ennek döntően technikai oka volt, a tíz éve fellendült életbiztosítási piacon sok kötvény 2008-ban

járt le. A biztosítási piac fejlődése eddig is, és várhatóan ezután is meghaladja a GDP növekedését. A gyorsabb növekedés várhatóan tartós lesz, mivel az egy főre jutó biztosítási költség Magyarországon még mindig jelentősen elmarad a nyugat-európai szinttől. A hazai biztosítók profílja, jövedelemtermelésük széles skálán mozog, kiegyensúlyozott szereplő viszonylag kevés van. A biztosítási szektor díjbevétele és volumen szempontjából meghatározó termékeinél az ügynökök, közvetítők, mint elosztási csatorna szerepe alapvető, nagyon erős értékesítési motivációval, ugyanakkor, ahogy a bankpiacon is, viszonylagosan gyenge szabályozottsággal és kontrollal.

- 108.** A biztosítási piac kevésbé koncentrált, mint a bankpiac. A piacon továbbra is a nemzetközi háttérű biztosítók dominálnak. A bankok és a biztosítók közötti együttműködés folyamatosan erősödik Magyarországon, az elmúlt évek során elsősorban az ügyfélbázisok kölcsönös elérésében rejlő üzleti lehetőségek kiaknázása volt jellemző. A bankok és a biztosítók közötti bonyolult összefonódások a jelenlegi nehezebb gazdasági helyzetben egyfajta mentőövet jelentenek, hiszen a biztosítók közül sokan tudnak átváltani a jobban prosperáló ágazatokba. Így például a hitelezéssel kombinált biztosításokra sokkal könnyebb vevőt találni.
- 109.** Az életbiztosítás, mint alternatív befektetési forma, a jövőben is jelentős szerepet játszhat az ágazat fejlődésében. Ezen termékszegmens növekedése révén a biztosítók befektetési állományában növekedett a kockázatosabb, magasabb hozam lehetőségét nyújtó instrumentumok aránya, így az állampapírpiacra súlyuk csökkent, míg a befektetési alapok piacának egyik motorjává váltak az elmúlt néhány évben. A nagyobb összegű hitelfelvevételekhez kapcsolódóan megnőhet a hitelfedezeti életbiztosítások szerepe, sőt terjed az a konstrukció, hogy a bankok bizonyos esetekben csak akkor folyósítják a hitelt, ha az ügyfél köt ilyet. A biztosítás, a haláleseti védelem mellett, kiterjed a teljes és végleges, illetve a hosszú távú munkaképtelenségre. Ilyen esetekben a biztosító átvállalja a teljes hiteltartozást, illetve az adós helyett a havi törlesztést. A hitelfedezeti életbiztosítások tehát nem váltják ki a banki kötelezettséget, de egy esetleges biztosítási esemény bekövetkezése esetén segítheti a hitel törlesztését vagy visszafizetését.
- 110.** Nem-életbiztosítási ágon a kötelező gépjármű felelősség biztosításra (kgfb) jutott a bevételek közel 40 %-a, miközben kárhányaduk csökkent. Ennél a viszonylag standard, összehasonlítható terméknél a verseny tovább fokozódott, 2008-ban a biztosító váltási ráta meghaladta a 2007-es

mértéket is, az újrakötések aránya 27 % volt. Ebben az internetes csatornák fejlődése és a biztosítási brókerek aktivitása mellett szerepet játszhatott az is, hogy valószínűleg a gazdasági válság hatására, a magyar autósok még árérzékenyebbek lettek. A szabályozás esetleges hiányosságaira mutatott rá a MÁV Általános Biztosító Egyesület (MÁV ÁBE) esete, amikor a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) megállapította, hogy a MÁV ÁBE nem rendelkezik megfelelő szavatoló tőkével, biztonsági tőkével, továbbá tartalékfedezettel, és mivel a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek nem tett eleget, ezért 2008. augusztus 15-ével visszavonta a biztosító tevékenységi engedélyét. Az engedély visszavonásának napjával az egyesületi tagok biztosítása megszűnt, a tagoknak 15 nap állt rendelkezésére, hogy új biztosítót válasszanak. Az ún. meg nem szolgált díjak visszafizetésére a károk kielégítése után kerülhet csak sor.

- 111.** A vállalhatatlanul alacsony díjairól elhíresült MÁV ÁBE kiesését követően a 2009-re szóló kgfb-díjak esetében a díjak konszolidálódására, kis mértékű emelkedésére lehetett számítani. Ennek ellenére több biztosító is jelentős, 30 % feletti csökkentést hajtott végre díjaiban, míg mások – hallgatva a jóslatokra – emelték azokat, emiatt kettészakadt a piac. A pénzügyi válság érezhető befolyást nem gyakorolt a kgfb-tarifákra, vagyis a biztosítók nem számítanak a forintárfolyam tartós és jelentős gyengüléséből fakadó kockázatnövekedésre (külföldi károkozás, alkatrészek beszerzése). A MÁV ÁBE bedőlése tehát nem rendezte át jelentősen a piacot, de a piacvezető Allianz eredményei arra engednek következtetni, hogy az ügyfelek 2008-ban jobban megnézték, hova szerződnek és a szolgáltatás színvonalát is mérlegelték a döntéskor.
- 112.** A biztosítók által nyújtott kedvezmények (például az általánossá vált együttkötési kedvezmény) az előző éveknél is jelentősebben befolyásolták a végső díjak nagyságát. A kötelező biztosítások átlagdíja az októberi 42 ezer forintról november végére 30 ezer forint alá esett. Átlagosan tíz autósból nyolc talált a korábnál jobb ajánlatot, amelyvel átlagosan 16 ezer forintot tudott spórolni. A megkötött szerződések alapján a legtöbben új biztosítót választottak, de sokaknak megérte ugyanannál a biztosítónál új szerződést kötni. Az átlagos kötelező felelősségbiztosítási összeg az elmúlt években folyamatosan csökkent, jövőre azonban megállhat ez az ügyfelekre nézve kedvező folyamat, további jelentős csökkenést ugyanis már nem bírnának el a társaságok.
- 113.** A casco üzletág díjbevétele közel 4 %-kal csökkent 2008-ban, ez – tekintve, hogy a szerződések száma majdnem 1,5 %-kal nőtt – a díjszintek jelentős csökkenésével magyarázható. Ma átlagosan több mint harmadával kerül kevesebbe a casco biztosítás, mint három éve, a káráfordítás mértéke ugyanakkor javult. Magyarországon rendkívül alacsony a casco-penetráció, 20 % körüli, tehát nagy növekedési lehetőségek rejlenek benne. Ilyen típusú biztosítást jellemzően csak azok kötnek, akiknek a finanszírozó kötelezően előírja, és a hitelszerződés lejártakor azonnal megszüntetik a biztosítási szerződésüket. Egyelőre sem a szélesedő termékínálattal – megjelentek a kifejezetten használt autókra kifejlesztett konstrukciók, a rész- és a beépített cascók is –, sem a csökkenő díjakkal nem tudta a piac szélesíteni a cascós ügyfelek körét.
- 114.** A biztosítási piacon meghatározó társaságok már nem csupán élet- és nem-életbiztosítási termékeket, hanem egyre átfogóbb pénzügyi szolgáltatásokat kínálnak ügyfeleiknek. A korábbi években bevezetett befektetésekkel kombinált élet- és nyugdíjbiztosítások (ún. unit-linked termékek) igen magas hozamokkal kecsegtették az ügyfeleket, ezek a nagy kockázatú termékek a pénzpiaci válság következtében súlyos veszteségeket okoztak a befektetőknek 2008-ban. Miközben az ügyfelek itt is a tőke- és hozamgaranciás termékeket igénylik, a biztosítók befektetéseiben növekvő mértékű a kockázatosabb instrumentumok súlya, tehát a kockázatos termékek terjedésének tendenciája folytatódik. Az elsősorban globális részvény- és kötvényalapú biztosítási csomagok felfutását – például – a távol-keleti részvényt piac vagy a dél-amerikai nyersanyagpiac által az elmúlt néhány évben produkált jelentős hozambővülés alapozta meg. A válság hatására azonban ezek az eddig kitűnően jövedelmező piacok jelentősen estek. A veszteségek hatására az ügyfelek néhány év után rájöttek arra, hogy az összetett befektetéseket tartalmazó biztosítási csomagok kockázatosak, ezért sokan nem újtották meg a lejáráó állományt.
- 115.** A nyugdíj és betegségi típusú biztosítások jelentősége már rövidtávon is növekedhet, a kapcsolódó elosztási rendszerek reformjának késedelve, elmaradása, illetve az államilag garantált ellátási rendszerek korlátozott szolgáltatási szintje, teljesítménye a magasabb jövedelmű csoportoknál önmagában is a kiegészítő biztosítási formák iránti keresletet növelő tényező. A nehéz pénzügyi helyzetben lévő, de ingatlanulajdonnal rendelkező idősebbek körében a járadékszolgáltatások iránti igény fokozódása várható. A várható élettartam növekedése, valamint a saját tulajdonú ingatlanok magas aránya jó alapot jelent a járadék

típusú és a fordított jelzalog konstrukcióknak, különösen, ha a hazai adórendszer a vagyoni típusú adóztatás irányába mozdul el. Meg kell azonban jegyezni, hogy az időskorúaknak kínált termékek esetén az életkor növekedésével összefüggő fogyasztói oldali problémák (korlátozott információfeldolgozási képesség, racionalitás, megkérdőjelezhető garanciák), hozzáadódva a termék újszerűségéből, bonyolultságából fakadó nehézségekhez, a speciális szabályozás iránti igényt erősíti.

- 116.** Várhatóan erősödik a speciálisan a kis-és középvállalkozások (KKV-k) számára kínált biztosítási termékek szerepe. A magyar KKV-k biztosítási ellátottsága jelentősen elmarad a nyugat-európai átlagtól, amelyben az információhiány mellett vélhetően költségtakarékossági szempontok játszanak szerepet. A bankhitelek és az európai uniós pályázatok szigorú feltételei között azonban biztosítási követelmények is szerepelnek, ezért az utóbbi időben a KKV-k élénkülő érdeklődése tapasztalható a vállalkozói (főként elemikár- és különböző felelősség-) biztosítások iránt. A fejlődés iránya a komplex típusú biztosítások irányába mutat. A KKV szektorban is növekszik a személybiztosítások száma, ezek között az alkalmazottak cégnél tartását elősegítő betegség-, baleset- és felelősségbiztosítások, illetve az egészség- és különböző nyugdíjpénztári befizetések a legjellemzőbbek.
- 117.** Az **építőipari** termelés volumene a 2007-es jelentős csökkenés (14,1 %) után 2008-ban 5,1 %-kal volt alacsonyabb az előző évinél. Ebben a kereslet csökkenésének, amelyhez hozzájárult a lakáscélú hitelek feltételeinek szigorítása is, és az input költségek növekedésének egyaránt szerepe lehetett. Ezzel egybeesik, hogy az építőipari vállalkozások szerződésállománya 22,5 %-kal volt alacsonyabb 2008 decemberében az egy évvel korábbinál. A nehézségekre az építőipari cégek projektjeik elindításának elhalasztásával reagáltak.
- 118.** A **könyvpiac** forgalma 2008-ban az előző évhez képest több mint 4 %-kal növekedve elérte a 70 milliárd forintot. A könyvkereskedelmi piacon tovább nőtt a koncentráció. Habár a közel 750 könyvesbolttól körülbelül 500 még családi vállalkozásként üzemel, a forgalom 45-50 %-át a nagy könyvesbolthálózatok bonyolítják le. A hálózatok közötti verseny tovább éleződött, amelynek jeleként a kereskedők vertikálisan integrálódva kiadókat hoznak létre, illetve vásárolnak fel, kötnek velük kizárólagos szerződéseket, amit aztán a versenytárs kereskedőkkel szemben is kihasználhatnak. Meg kell említeni, hogy a könyvpiac – a piac méretéből adódóan – a koncentrációs események ritkán engedélykötelesek, amennyiben kizárólag e piacon működő vállalkozások között történik akvizíció, az még ritkán éri el a verseny törvényben meghatározott engedélykérési kötelezettség határát. Panaszok nyomán a GVH vizsgálta, de nem látta megállapíthatónak az egyes kereskedőhálózatok erőfölényes helyzetét, különös tekintettel arra, hogy a hagyományos és az on-line értékesítés egy piacot alkot, az internetes kereskedelem pedig csak külön értékesítési csatornának minősül.
- 119.** A fogyasztók által keresett könyvek kiadása tekintetében is éles verseny tapasztalható, azonban mivel a nagyobb üzletláncok kiadókkal is rendelkeznek, előfordulhat, hogy egyes könyvek csak meghatározott hálózatoknál szerezhetőek be. Más a helyzet viszont a rétegigényeket kielégítő könyvekkel. Ezek nem ritkán csak egy bolthálózatban vásárolhatók meg, ha a szakosodott kiadó egy kiskereskedő tulajdonában van.
- 120.** 2008-ra az **üzemanyag kiskereskedelem** piaci struktúrájában beállt némi változás, leginkább a – még a – 2007-es évben lezajlott, a piaci konszolidáció irányába mutató események eredményeképpen: februárban a Lukoil felvásárolta a Jet hálózatot, júliusban pedig az Agip vásárolta fel az Esso kútjait. Ezen kívül az Avia 2007-ben belépett a magyar piacra kisebb kúthálózatával, míg ugyanebben az évben a Klub Petrol kilépett a piacról. Továbbra is a négy nagy szereplő – a MOL, a Shell, az OMV és az Agip – rendelkezik a kutak hozzávetőleg kétharmadával, jövedelem tekintetében pedig valószínűleg a teljes forgalom még nagyobb hányadával, ami alapján a piac koncentrálnak mondható. Ezen belül is kiemelkedik a hazai bázisú MOL, a második szereplő Shell már jelentősen elmarad tőle. Az **üzemanyag nagykereskedelem** továbbra is jelentősen koncentrált, a MOL-hoz tartozik az értékesítések legalább 70 %-a, a maradék nagy részét pedig az OMV, illetve a Lukoil értékesíti. 2008-ban a szektor legjelentősebb eseménye a bejelentett, majd később visszavont OMV/MOL fúzió volt.¹⁷
- 121.** A **temetkezési piacon** a hivatalhoz érkezett panaszok és a lefolytatott versenyfelügyeleti eljárások tapasztalatai alapján megszorodtak a tisztességtelen szolgáltatói gyakorlatok, amelyek az esetek egy hányadában a részben tulajdonosi, részben szabályozói, részben pedig engedélyezési, felügyeleti kompetenciával rendelkező önkormányzatok költségvetési megfontolásaira vagy éppen nem megfelelő jogalkotói, illetve jogalkalmazói tevékenységére vezethetők

¹⁷ Lásd még a 2.1.2. fejezetet (A közösségi jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció).

vissza. Ennek egyik megnyilvánulása, hogy egyes (önkormányzati tulajdonú) egészségügyi intézményekben különböző – a temetkezési szolgáltatáshoz közvetlenül nem vagy csak közvetve kapcsolódó – feladatok (például kórházi halotthűtő üzemeltetés, elhunytak kórházból történő kiszállítása) ellátására közvetlenül temetkezési vállalkozásokkal vagy temetkezési vállalkozással érdekeltségi kapcsolatban álló gazdasági társaságokkal kötnek szerződést. A szolgáltatási jogosultságot elnyerő cégek – ellentételezéseként – különböző fejlesztéseket vagy azokhoz való hozzájárulást vállalnak, amely az önkormányzat számára az egészségügyi intézménynek a temetkezési szolgáltatáson keresztül történő közvetett forrásbiztosítását szolgálja. Ugyanakkor kellő alappal valószínűsíthető, hogy az egészségügyi intézmény fejlesztésével, finanszírozásával kapcsolatban vállalt költségek egy része a temetkezési szolgáltatás költségeibe beépítésre kerül, ami végső soron ismét a fogyasztókat, azaz a temetkezési szolgáltatást megrendelő hozzátartozókat terheli. Másrészt ezek az intézményi megoldások azért is bizonyulnak aggályosnak, mert a temetkezési szolgáltatás egyik meghatározó sajátossága, hogy amely szolgáltató elsőként kerül kapcsolatba az elhunyttal, s ezen keresztül a hozzátartozóval, illetve az eltemetetővel, nagy valószínűséggel tekintheti magát a teljes körű temetési szolgáltatás potenciális teljesítőjének, s így egy kiválasztott temetkezési vállalkozó kórházi jelenléte – adott esetben jelentős mértékben – torzítja a szolgáltatók közötti versenyt. A temetkezési törvény¹⁸ szabályai tiltják a temetkezési szolgáltatók egészségügyi intézményekben – akár burkolt, közvetett formában, például személyi összefonódások révén – történő megjelenését, a GVH ennek észlelése esetén megkereséssel fordult a területileg illetékes jegyzőhöz, valamint a közigazgatási hivatalhoz.

- 122.** Szintén a fogyasztói árakban csapódik le – s ily módon, ha nem is nagymértékben, de hozzájárul a kegyeleti szolgáltatás ellenértékének a fogyasztói árszínvonal-változás mértékét meghaladó mértékű növekedéséhez – az a szabályozási megoldás, amikor az önkormányzat rendeletében a temetőüzemeltetői szolgáltatások külső temetkezési szolgáltatók által történő kötelező igénybevételének körét a temetkezési törvényben biztosított felhatalmazáson túlterjeszkedve határozza meg. Természetesen akad példa arra is, hogy a kizárólagos jogosultsággal felruházott, s egyben temetkezési szolgáltatást is végző temetőüzemeltető próbál versenytársaival szemben az önkormányzat rendeletében meghatározottnál szélesebb körű igénybevételi kötelezettséget érvényesíteni.

¹⁸ 1999. évi XLIII. törvény

- 123.** Piaci jelzések árulkodnak a temetkezési szolgáltatók működésének engedélyezésével és későbbi felügyeletével kapcsolatos jegyzői tevékenység elégtelenségéről is (például összeférhetlenségi vagy szakmai alkalmassági feltételek felszínes vizsgálata, a működési feltételeket érintő hiányosság miatti fellépés mellőzése). A szolgáltatók megfelelő ellenőrzése ugyanakkor alapvető fontosságú lenne a szakma tisztességének biztosítása érdekében.

1.2. A jogszabályi környezet változásai

1.2.1. A magyar verseny- és fogyasztóvédelmi szabályozás változásai

- 124.** 2008-ban a versenytörvény módosítására a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv (Unfair Commercial Practices Directive, UCP) rendelkezéseinek implementálása keretében került sor. A GVH szempontjából a szélesebb jogszabályi környezet legjelentősebb változását is eredményező törvénymódosítási csomag alapvetően átalakította a magyar fogyasztóvédelmi szabályozás rendszerét, közte a GVH fogyasztóvédelmi hatáskörét is: 2008. szeptember 1-jével lépett hatályba a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény¹⁹, az új reklámtörvény²⁰, valamint módosult a versenytörvény is.²¹
- 125.** **A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény** az ún. B2C (Business to Consumer; vállalkozás és fogyasztó közötti) kapcsolatok szabályait helyezi új alapokra. Hatálya kiterjed a vállalkozásoknak a fogyasztókkal szembeni bármely kereskedelmi gyakorlatára. A fogyasztó definíciójának körébe az olyan természetes személyek tartoznak, akik önálló foglalkozásukon és gazdasági tevékenységükön kívül eső célok érdekében járnak el. A kereskedelmi gyakorlat megítélése

¹⁹ 2008. évi XLVII. törvény

²⁰ 2008. évi XLVIII. törvény

²¹ 2008-ban a versenytörvényt egy másik nagy törvénymódosítási csomag is érintette. Az Országgyűlés 2008. június 2-án elfogadott egy versenytörvényt több nagy területen módosító önálló jogszabályt. A módosítás lényegi irányai a kartellek elleni fellépés eszköztárának bővítése, a fúziók ellenőrzésekor az eddigi ún. „erőfölény teszt” helyett az Európai Bizottság által is használt „hatékony verseny teszt” alkalmazásának bevezetése és egyes a GVH hatáskörét, feladatait, belső szervezetét és eljárási szabályait érintő változások voltak. A jogszabály kihirdetésére és hatályba lépésére azonban 2008-ban nem került sor, mivel a vezető tisztségviselők kartellezésért való személyes felelősségét megteremtő rendelkezések kapcsán a köztársasági elnök előzetes normakontroll keretében megküldte azt az Alkotmánybíróságnak. A jogszabály alkotmányossága tárgyában az Alkotmánybíróság 2008-ban nem hozott döntést.

során az olyan fogyasztó magatartása veendő alapul, aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelemmel és körültekintéssel jár el. A kereskedelmi gyakorlat fogalma a jogalkotó szándéka szerint a lehető legtágabban került meghatározásra, azaz ezen fogalom alá értendő bármely olyan magatartás, tevékenység, mulasztás, reklám, marketingtevékenység vagy egyéb kereskedelmi kommunikáció, amely az áru értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban áll.

- 126.** A fogyasztók tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmét a törvény háromszintű tilalmi rendszerben biztosítja. Egy általános és elvont generálklauzula formájában megtilt minden tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, vagyis azt, hogy bármely vállalkozás a szakmai gondosság követelményének megsértésével a fogyasztó tájékozott döntési lehetőségét érzékelhetően rontsa, és így olyan ügyleti döntésre készítheti a fogyasztót, amelyet egyébként nem hozna meg.
- 127.** A szabályozás második szintjén a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok legjellemzőbb előfordulási eseteiként nevesítve is tiltás alá esnek a megtévesztő és az agresszív kereskedelmi gyakorlatok. Megtévesztő kereskedelmi gyakorlat akár tevőleges megtévesztéssel, akár megtévesztő mulasztással megvalósítható. Megtévesztőnek minősül minden olyan kereskedelmi gyakorlat, amely valótlan tény tartalmaz, vagy valós tényt oly módon közöl, amely a fogyasztót megtéveszti vagy a fogyasztó megtévesztésére alkalmas. Megtévesztő mulasztásként értékelendő minden olyan kereskedelmi gyakorlat, amely bármely, a fogyasztó tájékozott döntéséhez szükséges információt elhallgat, elrejt, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető vagy időszerűtlen módon bocsátja a fogyasztó rendelkezésére. Agresszív kereskedelmi gyakorlatként pedig az olyan kereskedelmi gyakorlatokat tiltja a törvény, amikor pszichés vagy akár fizikai nyomásgyakorlással, a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása, vagy a fogyasztó zavarása révén torzul a fogyasztói döntés.
- 128.** A szabályozás harmadik szintjén a törvény melléklete összesen 31 olyan kereskedelmi gyakorlatot – közöttük 23 megtévesztő, illetve nyolc agresszív gyakorlatot – sorol fel, amelyek minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek (ún. „feketelista”). Ezekben az esetekben nincs szükség a körülmények teljes körű mérlegelésére, részletes eseti vizsgálatra annak megállapításához, hogy a vállalkozás magatartása általában véve tisztességtelen volt-e, esetleg megtévesztő vagy agresszív, és ez a maga-

tartás befolyásolta-e a fogyasztó döntését, ugyanis e legtipikusabban előforduló, kétséget kizáróan és kirívóan tisztességtelen magatartások esetén, amennyiben a jogalkalmazó ilyen gyakorlat megvalósulását bizonyítja, a jogsértés megállapítandó és szankcionálandó. Néhány példa a feketelistás tényállások közül: piramis-elvre épülő eladásösztönző rendszer; minőségi jelzések jogosulatlan feltüntetése; annak valótlan feltüntetése, hogy az üzlet bezár; olyan áruval való becsalogatása a vásárlónak, amelyből feltételezhette a kereskedő, hogy nem lesz elegendő készlet; ingyenesség valótlan állítása; médiában szerkesztői tartalomnak álcázott reklám; hatósági engedély meglétének hamis feltüntetése; a fogyasztó azzal való alaptalan ijesztgetése, hogy személyes biztonsága kerül veszélybe, ha nem veszi meg az árut; kiskorúak felszólítása reklámban az áru megvételére; valótlan nyereményígéret.

- 129.** A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény végrehajtására egy három hatásköri rendszer került kialakításra. A versenyt érdemben nem érintő ügyekben az Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) jár el, mégpedig az NFH általános hatáskörrel, a PSZÁF pedig az egyébként is általa felügyelt ügyekben, azaz a pénzügyi szervezetek vonatkozásában. A versenyt érdemben érintő ügyekben pedig a GVH jár el, kivéve, ha a jogsértés csak címken, használati és kezelési útmutatóban, illetve egyes speciális, külön jogszabályban előírt tájékoztatási követelmények megsértésével valósul meg. A verseny érdemi érintettségének meghatározásakor az alkalmazott kereskedelmi gyakorlat kiterjedtségére, vagy a jogsértésért felelős vállalkozás méretére kell figyelemmel lenni. A jogbiztonság érdekében azonban a törvény a lehető legnagyobb konkrétsággal meg is határozza azokat az eseteket, amelyekben a versenyt érdemben érintettnek kell tekinteni, így bizonyos kommunikációs eszközök használata esetén mindenképp a GVH jár el akkor, ha a kereskedelmi gyakorlat országos méretű, vagy legalább három megyére kiterjedő kommunikáción keresztül valósul meg.
- 130.** A hatáskörrel rendelkező hatóságok számára a törvény a feladatok hatékony ellátása érdekében együttműködési kötelezettséget ír elő, mely együttműködés a hatóságok jogalkalmazási gyakorlatának kölcsönös megismerését, az anyagi és eljárásjogi szabályok egységes alkalmazását, a hatásköri összeütközések elkerülését, az esetleges hatásköri viták hatékony rendezésének megkönnyítését kell, hogy szolgálja. Az együttműködés részletes szabályaira vonatkozóan az érintett hatóságok 2008 szeptemberében

együttműködési megállapodást is kötöttek, mely megállapodást a honlapjukon a nyilvánosság számára is hozzáférhetővé tettek²².

- 131.** Az új fogyasztóvédelmi szabályok alkalmazása során azonban nemcsak az említett belföldi hivatalokkal kell összehangolnia gyakorlatát a GVH-nak, hanem az Európai Unió többi tagállamának hatóságaival is, lévén szó uniós szabályozás végrehajtásáról, amelynek az is része, hogy a fölmerülő jogértelmezési kérdésekben a végső szót az Európai Bíróság mondja ki, így e fórum döntéseit is folyamatosan figyelemmel kell követni, az ítéletek konklúzióit pedig be kell építeni a napi munkába.
- 132.** A hatáskört megállapító rendelkezések mellett a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény az alkalmazandó eljárási szabályokat is rögzíti. A GVH eljárására a törvényben meghatározott eltérésekkel a versenytörvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Ilyen eltérés, hogy az eljárás megindításakor nem kell mérlegelni, hogy az eljárás lefolytatását a közérdek indokolja-e. A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény alapján tett bejelentés elintézésének határideje is rövidebb, mindössze harminc nap, amely indokolt esetben hatvan nappal meghosszabbítható. A bizonyítási eljárás szempontjából fontos speciális szabály, hogy az eljárás alá vont vállalkozás a GVH felhívására köteles igazolni a kereskedelmi gyakorlat részét képező tényállítás valóságát. Ha ennek nem tesz eleget, akkor úgy kell tekinteni, hogy a tényállítás nem felelt meg a valóságnak.
- 133.** A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény képezi tehát a fogyasztók részére közzétett tájékoztatások jogi szabályozásának gerincét. Az ágazati jogszabályokban található tájékoztatási szabályok tekintetében leszögezi a jogszabály, hogy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában, illetve a kötelező európai uniós jogi aktus rendelkezéseinek átültetése céljából elfogadott jogszabályi rendelkezésben előírt információ az ott meghatározott kereskedelmi kommunikáció tekintetében jelentős, azaz az ezeknek meg nem felelő kereskedelmi gyakorlatok a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény alapján bírálandók el.
- 134.** Az ún. B2B (Business to Business, vállalkozások közötti) viszonyokban közzétett, tehát nem fogyasztók felé irányuló reklámok az új **reklámtörvény** alapján ítélandók meg. A korábbi reklámtörvényhez²³ képest a megtevesztő, illetve az összehasonlító reklámokra vonatkozó, a GVH hatáskörébe tartozó anyagi jogi rendelkezések tartalmi szempontból lényegében nem változtak, azonban egyértelműen meghatározásra került az új reklámtörvény és a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény viszonya. Az új reklámtörvény ugyanis rögzíti, hogy a megtevesztő reklámra vonatkozó rendelkezéseit csak annyiban kell alkalmazni, amennyiben a reklám címzettje kizárólag vállalkozás vagy önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró nem természetes személy. Egyéb esetekben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény rendelkezései az irányadók.
- 135.** Az új reklámtörvény alapján megszűnt az összehasonlító reklámra vonatkozó egyes rendelkezések tekintetében a GVH és a bíróság közötti párhuzamos hatáskör. Immáron kizárólag a GVH hatáskörébe tartozik annak vizsgálata, hogy az összehasonlító reklám kizárólag azonos rendeltetésű vagy azonos szükségleteket kielégítő árukat hasonlíthat össze, tárgyilagosan hasonlítja-e össze az áruk egy vagy több lényeges, meghatározó, jellemző és ellenőrizhető tulajdonságát, tárgyilagosan mutatja-e be az áruk árának összehasonlítását, illetve eredetmegjelöléssel rendelkező termékek összehasonlítása esetén kizárólag azonos eredetmegjelölésű termékekre vonatkozik-e az összehasonlítás. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a sérelmet szenvedett fél az új reklámtörvény megsértésére alapított polgári jogi igényét közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse.
- 136.** Az ún. B2B viszonyokban közzétett minden olyan tájékoztatás, amely nem minősül reklámnak, a **versenytörvény** – a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény által – **módosított III. fejezete** előírásainak kell, hogy megfeleljen. A versenytörvény korábbi fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmát szabályozó fejezete a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény hatályba lépésével az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolását tiltja, mely tilalom az üzletfelek megtevesztésére vonatkozik. Üzletfélnek a versenytörvény alkalmazásában azt a személyt kell tekinteni, aki a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény alapján nem minősül

22 A megállapodás szövege a www.gvh.hu honlapon a GVH/Együttműködési megállapodások menüpontban olvasható.

23 1997. évi LVIII. törvény

fogyasztónak. A versenytörvény e rendelkezései abban az esetben alkalmazandók, ha a vizsgált magatartás kizárólag üzletfelek felé irányul és nem minősül reklámnak. Egyéb esetekben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény, illetve az új reklámtörvény megfelelő rendelkezései az irányadók.

137. 2008 májusában került sor a GVH elnökének és a Versenytanács elnökének **fúziós ügyekben előírható feltételekről és kötelezettségekről szóló közleménye**²⁴ közzétételére. A közlemény kiadásához az vezetett, hogy az összefonódások egy viszonylag kis része a hatásos piaci verseny veszélyeztetésével jár. Ilyenkor a hatásos verseny védelme érdekében a GVH beavatkozására van szükség. Ennek egyik módja az adott ügylet megtiltása. A GVH Versenytanácsának gyakorlata szerint azonban vannak olyan versenyproblémák, amelyek a tervezett összefonódás megtiltása helyett – a kérelmező együttműködésével – annak bizonyos feltételekhez, kötelezettségekhez kötésével is orvosolhatók, lehetővé téve ezáltal az összefonódásból fakadó versenybarát hatások megvalósulását. A közlemény lefekteti a feltételek és kötelezettségek megállapításának alapelveit (összefonódás következtében fellépő versenyproblémák kiküszöbölése; a kérelmezők vállalásához kötöttség; hatásos, végrehajtható és ellenőrizhető feltételek, illetve kötelezettségek megállapítása; folyamatos együttműködés a kérelmezőkkel), majd körvonalazza, hogy a versenyprobléma jellegétől függően, az adott eset összes körülményeit figyelembe véve milyen tartalommal írható elő feltétel, illetve kötelezettség. A GVH az összefonódások ellenőrzése során azok gyors, jól áttekinthető, könnyen ellenőrizhető volta miatt feltételek előírása esetén általában előnyben részesíti a piac szerkezetére ható úgynevezett strukturális feltételek alkalmazását, amelyek egyes vállalkozások vagy vállalkozásrészek tulajdonjogának, vagy a köztük lévő irányítási viszony megváltoztatásával járnak. Vannak olyan piaci helyzetek, amikor a strukturális feltétel alkalmazása nem célszerű. Ilyen esetekben a GVH a versenyprobléma kezelésére magatartási feltételt alkalmazhat. Magatartási feltétel alkalmazása esetén a bizonyos magatartásra kötelezett vállalkozás a határozatban foglalt ideig köteles a GVH által a versenyprobléma kiküszöbölése érdekében szükségesnek tartott magatartást tanúsítani. A leggyakoribb magatartási feltételek egyes tulajdonilag nem megosztható eszközök használatának megosztására irányulnak, például diszkriminációmentes hozzáférést írnak elő „nélkülözhetetlen eszközöz”, illetve

bizonyos technológiák vagy termelési eszközök megfelelő díjazás ellenében történő hozzáférhetővé tételét írják elő. A strukturális és magatartási feltételek megvalósulásának biztosításában jelentős szerepet játszanak az információ szolgáltatására irányuló feltételek: ezek az előírások azt a célt szolgálják, hogy a GVH-t tájékoztassák arról, hogy a feltételek megfelelően megvalósultak-e, vagy pedig azok módosítására, esetlegesen visszavonására, és a határozat hatálytalanságának megállapítására van szükség. Külön foglalkozik a közlemény a „leválasztás” intézményével, amely az összefonódás révén megerősödő piaci szereplő piaci hatalmát mérsékli oly módon, hogy a leválasztott egységgel (a leválasztásra kijelölt vállalkozásrészsel) vagy egy új vállalkozás tud piacra lépni, vagy azzal egy már piacon levő vállalkozás erősödik meg olyan mértékben, hogy az érintett piacon a hatásos verseny nem kerül veszélybe. A közlemény részletesebben foglalkozik a feltételek és kötelezettségek kialakításának és teljesülésük ellenőrzésének eljárási kérdéseivel is.

138. 2008 áprilisában a GVH közzétette a **Versenytanács elvi állásfoglalásainak**²⁵ aktualizált változatát, amelyek a Versenytanács versenytörvénnyel kapcsolatos jogértelmezését tükrözik. Az azokban foglalt megállapítások nem kötik sem a polgári, sem pedig a közigazgatási bíróságokat, azonban a vállalkozások jogkövető magatartását elősegítve iránymutatásul szolgálhatnak a versenytörvény alkalmazásához. A versenyfelügyeleti eljárások során szerzett tapasztalatok alapján közzétett – a versenytörvény egyes szakaszaihoz tartozó, s ennek megfelelően sorszámozott – állásfoglalások között a legfrissebb versenytanácsai döntések alapján megfogalmazott elvi megállapítások mellett azok a korábban már közzétett állásfoglalások is olvashatók, amelyeket a Versenytanács továbbra is alkalmazandónak tekint.
139. Az **Alkotmánybíróság** (AB) három határozata érintette a versenyjog területét, illetve a GVH működését. Az AB határozatában²⁶ elutasította azt az alkotmányellenes mulasztás megállapítása iránti kérelmet, mely szerint többek között a versenytörvény keresetindítási lehetőséget biztosító rendelkezései nem szólnak arról, hogy a keresetlevél előterjesztése esetén alkalmazható-e a polgári perrendtartásról szóló törvény²⁷ azon rendelkezése, mely szerint a határidő elmulasztásának következményeit nem lehet alkalmazni, ha a bírósághoz intézett beadványt leg-

24 A Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a GVH Versenytanácsa Elnökének 1/2008. számú közleménye: feltételek és kötelezettségek előírása az összefonódást engedélyező határozatokban

25 A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának elvi állásfoglalásai 2008

26 915/E/2005 AB határozat

27 1952. évi III. törvény

később a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták. A Legfelsőbb Bíróság polgári jogegységi határozata²⁸ alapján ugyanis a keresetlevél benyújtására a jogszabályban megállapított határidő számítására – amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik – a polgári perrendtartásról szóló törvény fenti rendelkezése nem alkalmazható. Az indítványozó szerint egyes jogszabályok, köztük a versenytörvény, mivel nem rendezik a polgári perrendtartásról szóló törvény e rendelkezésének alkalmazhatóságát, hátrányosan megkülönböztetik a jogkeresőket a lakóhelyük és tartózkodási helyük tekintetében. Az AB ezzel szemben megállapította, hogy a polgári perrendtartásról szóló törvény közigazgatási perekben alkalmazandó rendelkezéseinek módosításával összhangban a versenytörvény 2005. november 1-jétől úgy rendelkezik, hogy a versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozat bírósági felülvizsgálata céljából való keresetindítás esetében a keresetlevelet a határozat közlésétől számított harminc napon belül a versenytanácsnál kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. E tekintetben tehát a kérdéses polgári jogegységi határozat a versenytörvény alapján indult perekben nem érvényesülhet.

140. Szintén határozatban²⁹ utasította el az AB azt a beadványt, mely szerint a versenytörvény hiányosan, ésszerűtlenül, kellő differenciálás nélkül, a jogbiztonságot sértve állapítja meg személyi és tárgyi hatályát. Ugyancsak kifogásolta az indítványozó, hogy a versenytörvény úgynevezett felfaló- vagy piacrabló árazást gazdasági erőfölénnyel való visszaélésként tilalmazó rendelkezése objektív alapú megítélésre, jövőbeni magatartáson („akadályozásra alkalmas”) alapuló objektív felelősség megállapítására és ezen magatartás szankcionálására szolgáltatott alapot, ami álláspontja szerint ugyancsak sérti a jogbiztonságot. Az AB a versenytörvény hatálya kapcsán megállapította, hogy a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon, azonban önmagában nem sérti a jogbiztonságot az, ha a jogszabály a jogalkalmazás során értelmezésre szorul és esetenként az értelmezés problémamegoldó, alkotó jellege kerül előtérbe. Az AB megállapította, hogy a versenytörvény olyan módon határozza meg hatályát, hogy a tárgyi hatályt megalapozó piaci magatartás tanúsítója tartozik a törvény hatálya alá. A törvényi meghatározásból megállapíthatóan, más törvény eltérő rendelkezése hiányában, a törvény alanyi hatálya kiterjed mindenkire, illetve minden szervezetre, aki vagy amely piaci magatartást tanúsít vagy tanúsíthat. Az AB állás-

pontja szerint a konkrét esetben nem sérti a jogbiztonságot az, hogy a törvény hatályát a jogalkotó inkább keretjelleűen, generálklauzulákkal, nem túl részletezően határozta meg a hatályos versenyjogot jellemző ágazat- és szektorsemlegesség szellemében. A vizsgált rendelkezés fenntartja annak a lehetőségét, hogy külön törvény olyan magatartásra kötelezze vagy hatalmazza fel a vállalkozásokat, amelyek egyébként – ilyen külön törvényi rendelkezés hiányában – versenyjogi jogsértést valósítanának meg. Az AB megállapítása szerint nem alkotmányellenes tehát, hogy a törvény személyi hatályára annak tárgyi hatálya az irányadó, továbbá, hogy a megtámadott jogi rendelkezés – a megfelelően általános, absztrakt volta mellett – is alkalmas arra, hogy a versenytörvény többi jogi előírása a jogalkalmazásban érvényesüljön. Csak a jogalkalmazás számára eleve értelmezhetetlen jogszabály sérti a jogbiztonságot. A versenytörvénynek a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést tilalmazó rendelkezései kapcsán pedig az AB arra mutatott rá, hogy az érintett rendelkezésekből egyértelműen megállapítható a jogalkotó azon szándéka, hogy a felsorolt magatartási tényállások tilos volta a tényállást megvalósító piaci szereplő szándékának, felróhatóságának vizsgálata nélkül kerüljön megállapításra, így az nem ütközik a jogbiztonság követelményébe.

141. Végezetül ugyancsak elutasító AB határozat³⁰ született azon beadvány kapcsán, mely szerint az ártatlanság vélelmébe ütközik az, hogy a GVH határozatával kiszabott versenyfelügyeleti bírság a bírósági jogorvoslatra tekintet nélkül végrehajtható. Ennek kapcsán az AB kifejtette, hogy az ártatlanság vélelme elsősorban a büntetőjogi felelősség elbírálása során a döntésre jogosított részéről az elfogulatlan, pártatlan megközelítés követelményét szolgálja, ehhez kapcsolódóan a megalapozott bizonyítás kötelezettségét, továbbá a prejudikáció tilalmát. Mindez egyben garanciális jelentőségű akadályt képez annak, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a felelősségének megállapítása nélkül szenvedje el. Az AB ismételtén kifejtette, hogy bár az ártatlanság vélelmét korábban is kiterjesztően értelmezte, azonban az ebből eredő alkotmányos védelem korlátlanul nem terjeszhető ki. Az ártatlanság vélelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrányok okozhatnak. Az AB megállapítása szerint a versenyfelügyeleti eljárásban a határozat azonnali végrehajthatósága az ártatlanság

28 4/2003. Polgári jogegységi határozat

29 84/B/2001 AB határozat

30 94/B/2007 AB határozat

vélemével és a marasztaló határozat hozatalával sincs közvetlen alkotmányos összefüggésben. Ugyanígy nem állapítható meg alkotmányos összefüggés a versenyfelügyeleti bírság azonnali végrehajthatósága és az ártatlanság védelme között, így az AB a beadványt elutasította. Az elutasítás mellett végezettel az AB utalt arra is, hogy a versenytörvény külön rendelkezése szerint, amennyiben az eljáró versenytanács határozata jogszabályt sértett és ennek következtében az ügyfélnek igénye keletkezik a bírság visszatérítésére, a visszatérítendő összeg után a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres összegének megfelelő kamatot is meg kell téríteni.

1.2.2. A közösségi versenyszabályozás változásai

142. Magyarország európai uniós csatlakozása óta a versenyjog területén a jogszabályi környezet változásához a közösségi versenyszabályozás körében bekövetkezett változások bemutatása is hozzátartozik, mivel annak előírásai – a magyar versenytörvényhez hasonlóan – közvetlenül alkalmazandók a vállalkozások és a versenyhatóság részéről. A közösségi versenyjogban bekövetkezett szabályozási változások közvetlen hatás hiányában is fontos üzenetet közvetítenek a magyar jogalkalmazó számára, különösen azon ügyek tekintetében, amelyeket a GVH a közösségi versenyjog alapján indított.
143. 2008 során a közösségi jogalkotásban nem került sor olyan jogszabály elfogadására, amelynek közvetlen hatása lenne a magyar versenyjog fejlődésére, ugyanakkor a kiadott rendeletek, közlemények és iránymutatások hozzájárulhatnak a magyar versenyjogi gyakorlat finomításához is.
144. 2008. július 1-jén lépett hatályba az a bizottsági rendelet³¹, amely – az egyidejűleg ugyanebben a tárgyban kiadott bizottsági közleménnyel együtt – a **kartell ügyekben folytatott rendezési eljárás szabályait** rögzíti. A rendezési eljárás lényege, hogy ezáltal a Bizottság gyorsabban és hatékonyabban képes elbírálni kartellügyeit. A két jogi aktus lehetővé teszi a Bizottság számára annak mérlegelését, hogy mely ügyekben és mely vállalkozások számára kívánja megnyitni a rendezési eljárást. Az eljárásban az EKSz. 81. cikkét sértő kartellben való részvétellel vádolt felek előzetes egyeztetés során megismerhetik, hogy a Bizottság milyen megállapításokat kíván tenni a jogsértés kapcsán és milyen bírságot tervez kiszabni. Ha ezt követően a felek elismerik a részvételüket a jogsértésben, ezzel eleve egyetértenek a Bizottság kifogásközlésével (a Bizottság pedig 10 %-kal csökkentheti a rájuk kiszabott bírsá-

got). Ez azzal a nyilvánvaló előnnyel jár, hogy a felek nem támadják meg a bizottsági határozatot bíróság előtt, így az eljárás hatékonysága jelentősen javul.

145. A 2007-ben megkezdett konzultációs folyamat eredményeként a Bizottság véglegesítette a **versenyszabályok tengeri szállítási ágazatra való alkalmazásáról** szóló iránymutatást, amely a tengeri szállítmányozók eligazodását hivatott segíteni a versenyjogi előírások között. Ennek érdekében részletes útmutatást biztosít a piacmeghatározást, a vonalhajózási információcserét, valamint a tramphajózási üzemeltetők (charterhajókkal lebonolyított nem konténeres ömlesztettáru-szállítás) közötti operatív együttműködési megállapodásokat (ún. közös használati megállapodások) illetően. A Bizottság – nyilvános konzultáció kezdeményezésével – megkezdte a **vonalhajózási társaságokra (konzorciumokra) vonatkozó csoportmentességi rendelet**³² felülvizsgálatát is, amelynek kiindulópontja, hogy a többi csoportmentességi rendeletben alkalmazott szabályozásnak megfelelően e téren is 30 % alatti piaci részesedéshez kötnék a csoportos mentesülés lehetőségét.
146. A Bizottság jelentésben foglalta össze a **gépjármű csoportmentességi rendeletre**³³ vonatkozó alkalmazási tapasztalatokat, amelyet nyilvános vitára bocsátott. A GVH a saját tapasztalatai és piaci információk alapján kialakult véleményét eljuttatta a Bizottságnak, és részt vett a munkacsoportülésen is. Ennek során kiemelte azt az – egyébként nem kifejezetten versenypolitikai – szempontot, hogy mivel a márka-specifikus beruházások külön védelme sem Magyarországon, sem pedig több tagállamban nincs jogszabályban rögzítve, a csoportmentességi rendelet ilyen jellegű szabályainak (például, hogy az új gépjármű szállítója és a forgalmazó vagy szerződéses javítóműhely közötti határozatlan idejű szerződések felmondása esetén a felmondási idő mindkét fél számára legalább két év) megtartása indokolt lehet. Figyelemmel kell ugyanis lenni arra, hogy az érintett vállalkozói rétegek jellemzően a kis- és középvállalkozói szektorba tartoznak, s a hazai körülmények között beruházásaikat sokszor finanszírozzák hitelből, illetve eleve kiszolgáltatottabbak a nagyobb méretű piaci szereplőkhöz képest.
147. Az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó szabályok fejleményei között kiemelendő, hogy hosszas, közel három évig tartó konzultációs és előkészítő folyamatot követően a Bizottság iránymutatásban rögzítette az EKSz. 82. cikkét érintő jogsértéseken belül a **kiszorító jellegű visszaélő**

31 622/2008/EK bizottsági rendelet

32 823/2000/EK bizottsági rendelet

33 1400/2002/EK bizottsági rendelet

magatartásokra vonatkozó jogalkalmazási prioritásait. A dokumentum az olyan magatartások elleni fellépést helyezi előtérbe, ahol az erőfölényes vállalkozás kizorító magatartása tehető felelőssé a fogyasztókra gyakorolt káros hatásért. Az útmutató alkalmazása a tagállami versenyhatóságok – így a GVH – számára nem kötelező, azonban a közösségi jog alkalmazásával folytatott ügyekben a magyar versenyhatóság feltehetően mérlegelni fogja a dokumentumban foglaltakat.

- 148.** A fúziós előírások körében a Bizottság rendeleti formában módosította a **fúziós eljárásrend egyes szabályait**. Ezen belül a bolgár és a román csatlakozás, valamint két EGT jogszabály elfogadása kapcsán aktualizálta a bejelentési formanyomtatványt. További módosításhoz vezetett az, hogy a Bizottság által támasztott aggályok feloldását célzó kötelezettség-vállalásokra vonatkozóan formanyomtatványt tesz közzé a rendelet. A fúziós rendelet³⁴ konzisztens alkalmazása érdekében a Bizottság új **értelmező közleményt** bocsátott ki, amely felváltja a korábbi fúziós rendelethez kiadott értelmező közleményeket. A dokumentum főként fogalom-meghatározási kérdésekkel (az összefonódás és az önálló gazdasági egység valamennyi funkcióját tartósan ellátó közös vállalkozás, továbbá az érintett vállalkozások definíciója), illetve az összefonódások közösségi léptékét meghatározó kritérium, a forgalom kiszámításának módszertani, értelmezési kérdéseivel foglalkozik. Bizottsági közlemény készült a **fúziós eljárásokban elfogadható korrekciós intézkedésekről**, amely tételesen szól a korrekciós intézkedések különböző formáiról, a korrekciós intézkedések eljárásjogi kérdéseiről és a kötelezettségvállalások végrehajtásának követelményeiről. Kiadásra került a **nem-horizontális** (a vertikális, valamint a konglomerátum típusú) **összefonódások értékelésének szempontjait** összegző bizottsági iránymutatás is. Az iránymutatás olyan tényezőket elemez részletesen, mint például a jelentős piaci erő szerepe, a piac lezárásának a képessége, vagy az egyeztetés megnövekedett veszélyéből következő hatások.

II. ELJÁRÁSOK

- 149.** A GVH versenyfelügyeleti eljárásai kérelemre vagy hivatalból indulnak. Kérelemre indul az eljárás, ha az ügyfelek a közöttük tervezett összefonódás engedélyezését kéri a hivataltól. Hivatalból indulnak az eljárások a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása / fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma, tiltott versenykorlátozó megállapodás és az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja esetén. Ugyancsak indítható eljárás hivatalból, ha az eljárás kérelmezésének lett volna helye, de azt elmulasztották. A hivatalból eljárások a GVH észlelése alapján indulnak, ideértve a panaszt, illetve bejelentést, esetleg ágazati vizsgálat tapasztalatait, az engedékenységi politika keretében érkezett kérelmet, vagy az ECN³⁵ keretében történő ügyátvételt is.
- 150.** A GVH 2008-ban 167 versenyfelügyeleti eljárást folytatott le, ebből 115 versenyjogi ügy zárult érdemi versenytanácsi döntéssel (határozattal vagy kötelezettségvállalást tartalmazó végzéssel). A 115 versenyjogi ügy közül egy alkalommal³⁶ egyszerre két ügýtípust érintően (versenykorlátozó megállapodás és összefonódás kapcsán) is vizsgálódott a GVH, így az ügýtípusonként számított ügyszám-összeg 116 – ez jelenik meg a továbbiakban szöveges bemutatásban, illetve a diagramokon és a táblázatokban is.
- 151.** A versenytörvény 2005. november 1-jéig hatályos rendelkezései alapján, ha a Versenytanács akár azt állapította meg, hogy a vizsgált magatartás nem ütközik a törvénybe, akár azt, hogy az nem bizonyítható, az eljárást határozattal megszüntette. A 2005. november 1-jétől hatályos rendelkezések – az ezzel egyidejűleg hatályba lépő közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) elveivel összhangban – a két esetet élesen elkülönítik egymástól. A jogsértés hiányát határozattal kell megállapítani, míg a bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel történik az eljárás megszüntetése. Lényeges körülmény, hogy ilyen tartalmú megszüntető végzést a vizsgáló is hozhat. A bizonyítottság (illetve a közérdek) hiánya mellett végzéssel zárul az eljárás azokban az esetekben is, amikor adminisztratív okokból (pl. az összefonódás engedélyezése iránti kérelem visszavonása vagy a hiánypótlás elmulasztása miatt) kerül sor a megszüntetésre. Végzéssel szünteti meg a GVH Versenytanácsa az eljárást a – később részletesen bemutatott – kötelezettségvállalás intézményének alkalmazása esetén is, ilyenkor azonban a megszüntetés oka

34 139/2004/EK tanácsi rendelet

35 ECN – European Competition Network (Európai Verseny Hálózat)

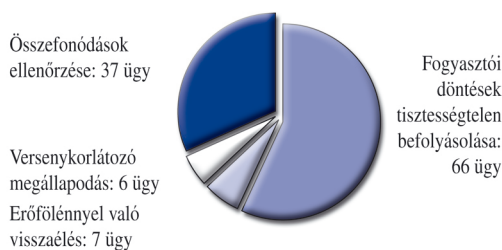
36 Vj-142/2007

nem a bizonyítottság (illetve a közérdek) hiánya, vagy valamely adminisztratív indok, hanem az, hogy az eljárás alá vont által vállalt – és a GVH által elfogadott és kötelezővé tett, majd ellenőrzött – kötelezettség révén az észlelt versenyprobléma orvoslásra kerülhet. Így ezek a típusú döntések, noha végzés formáját öltik, tartalmilag a GVH beavatkozását testesítik meg.

- 152.** A beszámolóban ennek megfelelően csak az ügyek érdemét érintően hozott határozatok, valamint a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott végzések adatai kerülnek bemutatásra, az egyéb végzéseké nem. 2008-ban egyebekben 28 ügy került lezárásra vizsgálati szakban, míg 24 ügy zárult a Versenytanács egyéb végzésével.
- 153.** Az „érdemi” versenytanácsai döntéssel zárult ügyek száma azon 2008-ban indult, illetve korábbi évekről áthúzódó versenyfelügyeleti eljárásokat tartalmazza, amelyek 2008 során kerültek befejezésre a GVH részéről. Emellett azonban a GVH vizsgálói és a Versenytanács 97 további olyan versenyfelügyeleti eljárással is foglalkoztak az év folyamán, amelyekben döntés 2008-ban nem született.
- 154.** A 116 versenytanácsai döntés közül 66 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 50 pedig antititrósz (vagyis összefonódásokkal, a verseny korlátozásával, illetve az erőfölénnyel kapcsolatos) ügy volt.

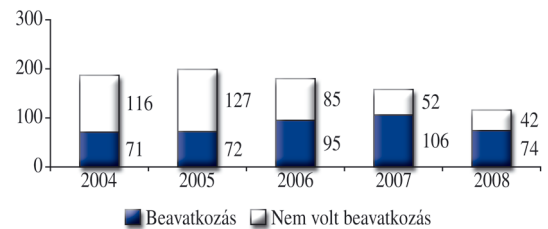
Verseny törvény szerinti ügyzáró döntések ügytípusonként, 2008

- 155.** A 116 versenytanácsai döntéssel zárult eljárásból 36 indult kérelemre, 80 pedig hivatalból. Összesen 74 esetben került sor beavatkozásra, döntően (64 esetben) a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 10 esetben pedig antititrósz ügyekben.³⁷

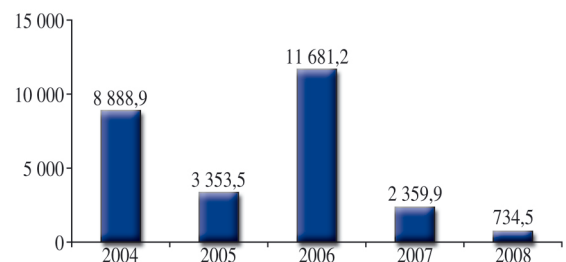
³⁷ A beavatkozás fogalma azt ragadja meg, hogy a GVH versenyfelügyeleti eljárásai révén elvileg – a GVH ügyzáró döntéseiből kiolvasható módon – a versennyel kapcsolatos folyamatok más-ként alakultak, mint ahogy egyébként alakultak volna. A GVH beavatkozás gyűjtőfogalom, amely ügytípusonként eltérő konkrét tartalommal bír. Ide tartozik az ügyzáró döntések közül a jogsértés megállapítását kimondó határozat. Szintén ide tartozik a kötelezett-

A Versenytanács verseny törvény szerinti ügyzáró döntései beavatkozás szerinti bontásban, 2004–2008

- 156.** A GVH Versenytanácsa ügyzáró határozatában 41 esetben, összesen 734,5 Mft értékben szabott ki bírságot, amely tartalmazza az összefonódás iránti kérelem elmulasztása miatt kivetett bírságot (18 Mft) is. Ez az összeg alatta marad a tavalyi évben kiszabott bírságösszegnek, azonban ahogyan arra már a korábbi évek beszámolója is utaltak, az ügyek szükségszerű egyediségéből fakadóan a különböző években nem feltétlenül várható hasonlóan magas bírságösszeg.

GVH által kivetett bírság (Mft), 2004–2008

- 157.** A 2008. évi bírság döntően (713,5 Mft) a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt történt marasztalásokhoz köthető.
- 158.** 2008-ban a GVH Versenytanácsa összesen tíz esetben szüntette meg az eljárást az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel.

ségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntés (hiszen ilyenkor az eljárás alá vont kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását összhangba hozza a törvénnyel). Ugyancsak ide tartozik az engedély megtagadása vagy feltételhez kötése, és a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vétele, vagyis a kérelem visszavonása vagy a megállapodás/tranzakció módosítása (hiszen ilyenkor a GVH fellépésére a vállalkozások tervei nem vagy nem eredeti formájukban valósulnak meg). Nem öleli fel viszont a GVH beavatkozás fogalma a pusztán az adminisztratív kötelezettségek elmulasztása (pl. engedélykérés elmulasztása összefonódás esetén) miatt megállapított jogsértést, hiszen ez önmagában az itt használt értelemben nem gyakorol hatást a piacra, mint ahogy a – kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzésen kívül – más ügyzáró és a nem ügyzáró végzések sem.

- 159.** A kötelezettségvállalás intézményét a versenytörvény 2005. évi módosítása vezette be a magyar versenyjogi jogalkalmazásba alapvetően azzal a céllal, hogy a GVH az EU Bizottsággal megegyező határozathozatali lehetőségekkel bírjon – a hasonlóságok miatt egyben megszüntetésre került a szünetelés intézménye. A kötelezettségvállalás funkciója az, hogy ha kisebb súlyú jogsértés esetén az eljárás során az eljárás alá vont vállalkozás kész vállalkozásokkal orvosolni a GVH aggályait, akkor legyen mód az eljárás rugalmas, mindkét fél – és a fogyasztók számára is – előnyös, praktikus lezárására. Megfelelő kötelezettségek vállalása esetén ugyanis a GVH Versenytanácsa végzéssel megszünteti az eljárást, egyben a vállalkozást a döntés részeként kötelezővé teszi a vállalkozás számára. Kötelezettségvállalás esetén a GVH nem foglal egyértelműen állást a jogsértés tekintetében, így a vállalkozás nem kerül jogsértőként „megbélyegzésre”. Ugyanakkor egyértelmű, súlyos jogsértéseknél (azaz, amikor a vállalkozásnak egyértelműen tudnia kellett, hogy amit tesz, az jogellenes), kötelezettségvállalás melletti megszüntetésre nem kerülhet sor, a GVH a jogsértő magatartás szankcionálásával avatkozik be a versenyfolyamatok alakulásába.
- 160.** A kötelezettségvállalással záruló ügyek fontos részét képezik a GVH tevékenységének azzal, hogy úgy számolják fel a törvénybe ütközést, hogy a vállalkozások maguk vállalják, magatartásukat összhangba hozzák a versenyszabályokkal. 2008-ban öt fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával, három (vagyis valamennyi beavatkozással zárult) erőfölénnyel való visszaéléssel és két versenykorlátozó megállapodással kapcsolatos ügyben került sor az eljárás megszüntetésére az eljárás alá vont kötelezettségvállalása nyomán. A tapasztalatok alapján a kötelezettségvállalás alkalmazása a versenyfelügyeleti eljárás gyorsabb lezárása mellett azzal a hozadékkal is járhat, hogy a vállalkozás többet is vállalhat, mint amit a GVH egyébként ki tudna kényszeríteni (pl. az ügyfelek kárpótlása, visszafizetés vagy a vizsgált termékhez kapcsolódó megtévesztő kommunikációs kampányon túl a tájékoztatási gyakorlat egészének megváltoztatása).
- 161.** Ezen túlmenően, 2008-ban a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indult, s az eljárás alá vont kötelezettségvállalása nyomán megszüntetett eljárások tapasztalatai azt is igazolják, hogy a kötelezettségvállalás intézménye révén nemcsak a kifogásolt gyakorlat – illetve az azzal érintett fogyasztók esetleges sérelme – orvosolható, hanem a fogyasztók széles köre számára is hozadékkal bírhat. Így az ismeretterjesztő célú tájékoztató kampányokra vonatkozó vállalás hozzájárul a fogyasztói tájékozottság és tudatosság (s így módon a verseny- és a fogyasztói kultúra) növeléséhez. A 2008. évben arra is volt példa, hogy a panaszos eljárás során megkeresett panaszolt vállalkozás tett vállalkozás gyakorlatának önkéntes megváltoztatására, a beérkezett panaszokban szereplő kifogások orvoslására, így a cég ellen nem indult versenyfelügyeleti eljárás.
- 162.** Noha a GVH alapvető feladat- és hatáskörét a versenytörvény és a közösségi versenyszabályok alkalmazása képezi, más törvények – így a kereskedelmi törvény³⁸ és az ártörvény³⁹ – is hárítanak jogalkalmazási feladatokat a hivatalra. 2008-ban a kereskedelmi törvény alapján öt eljárás került lefolytatásra jelentős piaci erővel való visszaélés miatt. 2008-ban az ártörvényhez kapcsolódóan eljárás lefolytatására nem volt példa.
- 163.** Az alábbiakban részletes bemutatásra kerülnek a panaszok, illetve bejelentések, valamint a versenyfelügyeleti, illetve a kereskedelmi törvény és az ártörvény alapján lefolytatott eljárások tapasztalatai. A beszámoló nem említi meg külön minden egyes ügyet, de a jogsértést megállapító eljárások főbb adatait a melléklet tartalmazza. Az ügyek közül azok kerülnek kifejtésre, amelyekben a jogalkalmazás tanulságai elvi jelentőségűnek tekinthetők, vagy amelyek tipikus, visszatérő, esetleg új piaci jelenségeket, anomáliákat mutatnak. Ebből a szempontból nemcsak a jogsértést megállapító határozatokat tartja a GVH figyelemre méltónak, hanem sok esetben a megszüntetéssel záruló eljárásokat is. Abban az esetben, ha a versenyfelügyeleti eljárás során szerzett tapasztalatok alapján a GVH a szabályozással kapcsolatban (pl. jogszabály-alkotási vagy -módosítási) kezdeményezéssel vagy észrevételekkel élt, ennek bemutatására is az adott ügyhöz, illetve ügycsoporthoz kapcsolódóan ebben a fejezetben, nem pedig a hivatal versenypártolási tevékenysége kapcsán kerül sor.⁴⁰

38 2005. évi CLXIV. törvény

39 1990. évi LXXXVII. törvény

40 Mint az az 1.2.1. fejezetben (A magyar verseny- és fogyasztóvédelmi szabályozás változásai) részleteiben is bemutatásra került, 2008. szeptember 1-jével hatályba lépett a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló törvény, az új reklámtörvény, valamint módosult a versenytörvény III. fejezete. Az ezen időponttól tanúsított magatartások így már ebben a jogszabályi környezetben kerülnek megítélésre. Ennek következtében 2008 folyamán a GVH mind a korábban alkalmazandó, mind az újonnan életbe lépett fogyasztóvédelmi szabályozás sérelmét kifogásoló panaszos, bejelentéses beadványokkal foglalkozott, a 2008 folyamán lezárt versenyfelügyeleti eljárások között viszont még nem szerepel olyan ügy, amely az újonnan életbe lépett jogszabályok megsértésének gyanúja miatt indult.

2.1. Az eljárás megindítása

2.1.1. Bejelentések és panaszok

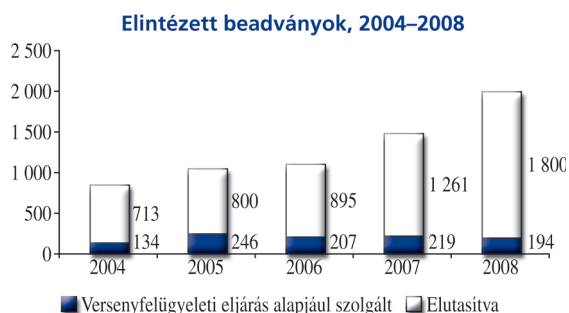
- 164.** A piaci zavarokat a piacon tevékenykedő vállalkozások és fogyasztók érzékelik leginkább, ezért számukra a GVH-hoz fordulni és versenyfelügyeleti eljárást kezdeményezni a versenytörvénybe és a tisztességes tájékoztatás követelményeit meghatározó jogszabályokba, illetve a közösségi versenyszabályokba ütköző magatartás észlelése esetén kétféle módon lehet: a hivatal által közzétett formátumú űrlapon történő bejelentés; illetve a formai követelményekhez nem kötött panasz tételével. A bejelentés és a panasz két olyan sajátos jogintézmény, amely a versenyfelügyeleti eljárás megindításának megalapozását, indokoltságának vizsgálatát szolgálja.
- 165.** A bejelentés és a panasz tehát a GVH tudomásszerzésének, észlelésének egyik formája, egy sajátos információforrás, amelyre a törvény – elsősorban a bejelentő érdekeinek, speciális eljárási helyzetének figyelembe vétele érdekében is – külön rendelkezéseket tartalmaz. A panaszok és bejelentések esetében a vizsgáló részben mérlegelése, részben a törvényben pontosan meghatározott objektív ismérvek alapján dönt a versenyfelügyeleti eljárás megindításáról. Versenyfelügyeleti eljárás hivatalból akkor indulhat, ha olyan magatartás vagy tevékenység jut a GVH tudomására, amely a törvény (a közösségi versenyszabályok) rendelkezéseit sértheti, feltéve, hogy az eljárás a GVH hatáskörébe tartozik és a közérdek védelme érdekében szükséges az eljárás lefolytatása.
- 166.** 2008-ban 344 űrlapon benyújtott bejelentéssel és 1650 panasszal, vagyis összesen 1994 beadvánnyal kapcsolatban hozott döntést a GVH, azaz indított versenyfelügyeleti eljárást vagy döntött annak mellőzéséről. A 2007. évben elintézt összesen 1480 beadvány számához képest ez jelentős, közel 35 %-os emelkedést jelent.
- 167.** Bejelentés esetén a GVH vizsgálóinak 60 nap⁴¹ (a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló törvényen alapuló bejelentések esetében 30 nap) áll rendelkezésükre annak elbírálására, hogy adott bejelentésben sérelmezett magatartással összefüggésben indokolt-e vizsgálat elrendelése, azonban a gyakorlatban ennél rövidebb idő alatt döntenek a versenyfelügyeleti eljárás megindításáról. A panaszokat a beérkezésüktől számított 30 napon belül kell elbírálni. Ha az elbírálás előreláthatólag 30 napnál hosszabb ideig tart, a vizsgáló

41 Ez a határidő egyszer 60 nappal meghosszabbítható.

erről a panaszost az elintézés várható időpontjának megjelölése mellett tájékoztatja. 2008-ban is elmondható, hogy sem a panaszok, sem a bejelentések esetében nem használta fel a GVH a törvény alapján rendelkezésére álló teljes időtartamot, a panaszosok átlagosan 34, a bejelentők 53 nap alatt választ kaptak beadványukra. Külön kiemelendő, hogy a beadványok megnövekedett száma ellenére a panaszok feldolgozási ideje alig növekedett a 2007. évhez képest, míg a bejelentéseké jelentősen, azaz 36 %-kal csökkent.

- 168.** A beadványok döntő része, 83 %-a továbbra is magánszemélyektől érkezett. A panaszok és bejelentések egy része az egyes közigazgatási szervektől, az előző évek gyakorlatának megfelelően jellemzően a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságtól (NFH) és annak területi szerveitől való áttétel révén jutott a GVH tudomására.
- 169.** A 2008-ban elbírált bejelentések 84 %-át, a panaszok 92 %-át, összesen 1800 beadványt utasított el a GVH. A beadványok jelentős része, 31 %-a a hivatal hatáskörének hiánya folytán került elutasításra, a beadványok 39 %-áról pedig megállapítható volt, hogy a kifogásolt magatartás nem sérti a törvény – GVH hatáskörébe tartozó – rendelkezéseit. A beadványok 17 %-a esetében a GVH a kifogásolt jogsértést csekély súlyúnak minősítette, 13 %-a olyan panaszt tartalmazott, amelyet a GVH korábban más eljárásban már elbírált, vagy amelynek elbírálására az eljárás már folyamatban volt.
- 170.** Versenyfelügyeleti eljárás alapjául összesen 194 beadvány szolgált: 55 bejelentés és 139 panasz. Ezek alapján 97 versenyfelügyeleti eljárás indult oly módon, hogy esetenként több (pl. azonos tényállást vagy azonos vállalkozást megjelölő) bejelentés vagy panasz egy eljárásban került elbírálásra.⁴² A bejelentések és panaszok alapján 2008-ban megindított versenyfelügyeleti eljárások többsége, 75 %-a (73 ügy) továbbra is a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának, illetve a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmába ütköző magatartásokkal függött össze. A bejelentések és panaszok alapján indult versenyfelügyeleti eljárások kisebb része, 18 %-a (17 ügy) a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköző magatartásokat jelzett, és hét esetben indult versenyfelügyeleti eljárás versenykorlátozó megállapodás vizsgálatára bejelentéses vagy panaszos előzmény nyomán.

42 A GVH által 2008-ban indított versenyfelügyeleti eljárások száma 152, amelyből 116 hivatalból (vagyis a hivatal saját észlelése alapján, amelynek forrása/előzménye panasz vagy bejelentés is lehetett) és 36 kérelemre indult ügy.

171. A bejelentéseket elutasító végzések ellen a jogorvoslati kérelmet közvetlenül a Fővárosi Bíróság bírálja el, míg a panaszt elutasító döntések ellen nincs jogorvoslati lehetőség. A 2008-ban elintéztett 289 bejelentés közül a bejelentők 43 esetben éltek jogorvoslattal, amelyek közül a bíróság 33-at elutasított (77 %).
172. A panaszosok és bejelentők által **leggyakrabban sérelmezett magatartások** között 2008-ban is a kiskereskedelmi vállalkozások, pénzügyi szolgáltatók, hírközlési cégek hirdetési- és reklámtevékenysége, valamint egyes egészségre ható termékekkel kapcsolatos megtévesztő tájékoztatások szerepeltek.
173. A nagyméretű kiskereskedelmi láncok **akciótartási, készletezési gyakorlatának** vizsgálatára a GVH folyamatosan indít eljárásokat a nagyobb piaci szereplőkkel szemben, ám úgy tűnik, a fogyasztói panaszok száma évek óta nem mutat csökkenést. Az egészségre ható termékek körében az év folyamán egyre több beadvány érkezett az ún. **méregtelenítő készülékekkel** kapcsolatosan, mivel ezeket forgalmazóik számos esetben olyan tulajdonságokkal ruházzák fel, mintha gyógyhatásuk volna. A GVH a piac nagyobb szereplői ellen ezen szektorban is eljárást indított. A korábbi évek után 2008-ban is számos fogyasztó jelezte a GVH-nak, hogy az **ügynöki értékesítés** során az ügynök téves szóbeli tájékoztatást adott a szolgáltatás lényeges tulajdonságait illetően. A probléma megoldása hatósági eszközökkel rendkívüli nehézségekbe ütközik, hiszen a szóbeli tájékoztatás tartalma – felvétel hiányában – utólag nem rekonstruálható. A GVH álláspontja szerint azonban kialakítható olyan, az ügynökök számára létrehozott ösztönző rendszer, amely érdekeltté teszi az ügynököt nem csak abban, hogy a fogyasztót megszerezze, hanem abban is, hogy a fogyasztó hosszú távon a vállalkozás fogyasztója legyen (pl. az ügynöki jutalék egy részének a szerződéskötés időpontja utáni megfizetése). Az ilyen rendszerek kialakítása valószínűsíthetően a megtévesztett fogyasztók és így a GVH-hoz érkezett panaszok számát is csökkentené. Az év során egyre növekvő számban észlelte

a GVH az **emelt díjas SMS-ek** küldésével együtt járó mobil tartalomszolgáltatásokkal kapcsolatos panaszokat. A GVH meglátása szerint az ilyen szolgáltatások (pl. csendőhangok, háttérképek letöltése, SMS-szavazás, társkeresés) egyre szélesebb kört ölelnek fel, jelzi ezt az is, hogy az uniós fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló hálózat, a CPCS 2008. évi sweepje e témában került megszervezésre.⁴³ A **pénzügyi szolgáltatások** területén érkezett – nagy számú – fogyasztói panasz jelentős része a hitelintézetek egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségéből adódott. A szakmai szabályozási környezet adta lehetőségre alapozott szerződési feltételek alapján a pénzügyintézetek gyakorlatilag parttalanul éltek is ezen jogosítványukkal, folyamatosan emelték a különféle fogyasztókat terhelő költségelemeket (főként a kezelési költséget), illetve újabb tételeket vezettek be, valamint az elő- és vég-törlesztési díjak emelésével korlátozták a hitelkiváltási lehetőségét. Az emiatt tett jelzések alapján több, gazdasági erőfölénnyel történő visszaélést vizsgáló versenyfelügyeleti eljárás is indult.⁴⁴

174. A bejelentések és panaszok egy része a versenyfelügyeleti eljárás megindításának előzménye, más részük nem vizsgálható és nem orvosolható a versenytörvény alapján, de van olyan hatóság vagy bíróság, amelyhez a bejelentő vagy panaszos fordulhat. Ebben az esetben a GVH – a bejelentő, illetve panaszos e tényről történő egyidejű értesítése mellett – **átteszi** a beadványt az elbírálására hatáskörrel rendelkező hatósághoz, vagy tájékoztatja a beadvány benyújtóját arról, hogy igényét bíróság előtt érvényesítheti. 2008-ban összesen 251 (ebből 30 bejelentés és 221 panasz) – jellemzően az NFH-hoz és területi szerveihez, a Nemzeti Hírközlési Hatósághoz (NHH), a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (PSZÁF), valamint a Magyar Energia Hivatalhoz (MEH) történő – áttételről határozott a GVH.
175. A GVH által áttett – illetve részben elutasított – beadványok között 2008-ban is gyakoriak voltak a **közüzemi szolgáltatók** (elsősorban földgáz és villamosenergia, ivóvíz-, és szennyvízelvezetés, hulladékgazdálkodás) **mérés-elszámolási, valamint díjalkalmazási gyakorlatával, illetve a szolgáltatási díjak mértékével** kapcsolatos panaszok. A beadványok egy része a számla összegével kapcsolatos kifogást tartalmazott, míg másik részük magát a számla tartalmát vitatta. Ezek a panaszok arról árulkod-

43 Lásd még az 5.2.1. fejezetben (A GVH nemzetközi kapcsolatainak alakulása).

44 Vj-181/2007, Vj-16/2008, Vj-22/2008, Vj-63/2008 – ezen versenyfelügyeleti eljárások lezárására 2008-ban nem került sor.

nak, hogy a fogyasztói informáltság igen alacsony szintű, sok fogyasztó számára a számlák átláthatatlanok, értelmezhetetlenek. A lakosság egy jelentős része nincs tisztában például azzal, hogy hogyan és miért különül el az áramdíj és a rendszerhasználati díj a számlában, az utóbbit miért kell megfizetni. A panaszok tapasztalatai alapján szintén jelentős tájékoztatás lehet azon felhasználók között, akiknek a villamos energiát a szabad piacon kell beszerezniük, vélhetően sokan nem tudják, hogy a számukra legkedvezőbb ajánlat alapján szabadon választhatják meg, mely kereskedőtől vásárolnak villamos energiát. Az ilyen jellegű problémák csak széleskörű tájékoztatással, a fogyasztók felvilágosításával orvosolhatók. A hatósági áras közszolgáltatások területén több jel utalt ugyanakkor arra is, hogy kéttényezős árak (alapdíj és igénybevétellel arányos díj) alkalmazása esetén átláthatatlan és akár indokolatlan árképzési megoldások is szülehetnek (például amikor az alapdíj emelését az igénybevétellel összefüggő költségek növekedésével indokolják egyes önkormányzatok).

- 176.** A hivatalhoz érkező bejelentések és panaszok egy része azonban olyan, amelyek esetében jogszabályi felhatalmazás hiányában vagy egyéb okból **sem a versenyhatóság, sem egyéb szervek nem orvosolják** a felmerült problémákat. Ahol lehetséges, a GVH megkísérli a problémához legközelebb álló intézmény figyelmét felhívni az általa észlelt visszásságra, maradnak azonban olyan jelenségek, amelyek változatlanul megoldást igényelnének. Több esetben tapasztalta a hivatal azt, hogy a panaszok megelőzésében jelentős szerepe lenne a fogyasztói tájékozottság magasabb szintre emelésének is.
- 177.** Az év második felében nagy számú beadvány kifogásolta, hogy a mobil- és internetes szolgáltatók számláinak rendezésekor a postai úton történő készpénz befizetés, mint számla kiegyenlítési mód, választása esetén a fogyasztóknak eddigiekben fel nem merült díjat („csekkdíjat”) kell fizetniük. A fogyasztók az „újonnan bevezetett” díjról csak a kiküldött számlákból értesültek. A „sárga csekkes” fizetési mód igen elterjedt a fogyasztók körében, sokan a mai napig azért egyenlítik ki ezúton a szolgáltatási díjat, mert régebben is ekként tették, és egyszerűbbnek vagy éppen biztonságosabbnak érzik azt más fizetési módokhoz képest. Elterjedtségében szerepet játszik az is, hogy az egyéb fizetési módok igénybe vételére egyes fogyasztóknak külső körülmények miatt nem nyílik lehetősége, például nincsen Internet elérhetőségük.
- 178.** Látni kell ugyanakkor, hogy az előfizetők korábban is megfizették a postai befizetés árát, az csak látszólag volt ingyenes, a fizetési módnak a költségét minden előfizető egyformán viselte, függetlenül attól, hogy milyen fizetési módot választott. Vitathatatlan, hogy az új rendszerben a régi előfizetőknél nem valósul meg a transzparencia elve és ezért érzik most azt, hogy egy eddigi „ingyenes” szolgáltatás vált díjkötelessé. Az, hogy az újonnan bevezetett gyakorlat végső soron áremeléshez vezethet, önmagában versenyjogi szempontból nem kifogásolható. Az áremelés csak annyiban jelent a versenyjog szempontjából problémát, ha azt visszaélészerűen egy olyan piaci szereplő valósítja meg, amelyik adott piacon erőfölényben van. Egy, az alapszolgáltatás árához viszonyított alacsonyabb összeg valószínűsíthetően nem tekinthető ilyen indokolatlanul magas áremelésnek. Ilyenkor egy versenyző piacon az áremelést maga a piac „korigálja”, hosszú távon alacsonyabb árak szabására kényszerítve a piac szereplőit. A GVH álláspontja korábban is az volt, hogy az lenne a versenysemleges megoldás, ha – az alapösszeg változatlanul hagyása mellett – a beszédési mód költségeit a beszédő egyértelműen feltüntetné a fogyasztó számára kiküldött számlán. Az érintett piacokon található olyan szolgáltatók is, amelyek a díj bevezetésével egy időben, a fogyasztóknak küldött külön tájékoztató levelekben vagy az Interneten keresztül igyekeztek népszerűsíteni a díjmentes számlabefizetési módokat. Sok fogyasztó nincs tisztában azzal, hogy a csekkes befizetésen kívül, milyen egyéb – akár díjmentes, akár díjköteles – lehetőségek közül (pl.: ATM számlabefizetés, készpénz átutalás, csoportos beszédési megbízás, online fizetési módok, elektronikus számla) választhat, ezért az ilyen jellegű tájékoztató kampány előnyös lehet.
- 179.** Továbbra is gyakran sérelmezett és megoldásra váró problémát jelentenek az új építésű társasházak, ún. **lakóparkok esetében a lakók távközlési szolgáltatásokkal való ellátásával** kapcsolatban érkező beadványok. A GVH látókörébe került esetek közös jellemzője, hogy egy nagyobb társasház építése során a beruházó szerződést köt egy általa kiválasztott távközlési szolgáltatóval, az ingatlanon belüli távközlési hálózat, illetve annak elhelyezésére szolgáló alpinfrastruktúra kiépítésére, üzemeltetésére, illetve a társasház távközlési szolgáltatásokkal való ellátására. A szolgáltatók a komplett távközlési rendszerek „ingyenes” kiépítéséért cserébe azonban – a befektetések megtérülése és a gazdaságos működés érdekében különféle – meghatározott időre (5-15 évre) szóló kizárólagos használati, hálózatüzemeltetési, és/vagy szolgáltatási jogosultságokat kötnek ki a társasház egészére kiterjedően.

A távközlési rendszer kivitelezése értelemszerűen még az épület átadása előtt (a rendes építési munkálatokkal együtt haladva) megtörténik, a leendő tulajdonosok így már kész helyzettel találják magukat szembe a lakások birtokbavételét követően. További szolgáltatók beengedése alig érvényesülhet, az esetek többségében ugyanis a beruházó vagy a szolgáltató által tervezett és kiépített alpinfrastruktúra párhuzamos hálózat(ok) elhelyezését – helyhiány miatt – már nem teszi lehetővé. Problémát jelent az is, hogy a szolgáltató kizárólagosságát megalapozó megállapodásban foglaltakat az érintett felek a tulajdonjog átszállását követően is igyekeznek minden eszközzel titokban tartani, aminek következtében a lakóközösségek sokszor még azzal sem tudnak számolni, hogy a kizárólagossági kikötés megszegése esetén pontosan milyen, illetve mekkora igényekkel léphet fel a szolgáltató a tulajdonosokkal szemben. Az eddigi tapasztalatok alapján láthatóvá vált, hogy ezek az ügyek versenyjogi alapon nem kezelhetők eredményesen, a fogyasztói érdekek hatásosabb védelme – az iparági szereplők önkorlátozó lépése hiányában – akár szabályozói eszközök segítségével is szükséges lehet. A cél az, hogy a távközlési szolgáltatások/szolgáltatók közötti választás lehetősége és az egyetemes szolgáltatások elérhetősége a lakóparkokban is biztosított legyen, illetve, hogy a váltás a lakóparkban lakók számára ne legyen az országosan általában, vagy a lakópark közvetlen környezetében érvényesülő mértéknél erősebben korlátozott.

180. Szabályozási eredetű versenyaggályra irányította rá a figyelmet egy, a **régészeti feltárás alatti terület tűzszerezési átvizsgálását** végző vállalkozás kiválasztásának gyakorlatát kifogásoló bejelentés. A régészeti lelőhelyek feltárására vonatkozó előírások értelmében a régészeti szakszolgálatként eljáró Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat köteles a teljes építési területen a tűzrendészeti átvizsgálási, valamint az azzal kapcsolatos előkészítési, felderítési feladatok ellátásáról gondoskodni. A szolgáltatások elvégzésére a Szakszolgálat – közbeszerzési eljárás keretében – egyetlen vállalkozást választott ki, így a nagyberuházások tűzszerezési átvizsgálási munkáit egyetlen, monopol helyzetű vállalkozás végzi. A GVH megállapította, hogy a piaclezárás a vonatkozó jogi szabályozás eredménye (ezért nincs helye versenyfelügyeleti eljárásnak), amelyet jelzett az illetékes szabályozó, az Oktatási és Kulturális Minisztérium felé. Az ügyben ugyanakkor a GVH-t a Legfőbb Ügyészség is megkereste, rámutatva levelében, hogy az érintett jogszabály hátrányosan érinti a gazdasági versenyt.

181. A szabályozás hiányosságai, illetve nem megfelelő volta vezettek a versenysemlegesség sérelméhez a **gyógynövények és illóolajok minősítésének** piacán is. A gyógynövények és illóolajok vizsgálatáról, minősítéséről, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről szóló rendelet⁴⁵ értelmében gyógynövényt és illóolajat csak a Gyógynövény Kutató Intézet minősítő vizsgálata alapján kiállított érvényes vizsgálati bizonyítvány birtokában lehet – egyebekben fémzárval és zárjeggyel – kiskereskedelmi forgalomba hozni. Az Intézet a minősítő vizsgálatokat és az ellenőrzéseket hatósági jogkörben végzi. A GVH-hoz érkezett beadvány két, versenyszempontból aggályos fejleményre világított rá. Egyfelől, az Intézet által végzett minősítési tevékenységért jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni. Ennek összege a rendelet 1994-es megalkotása óta – megfelelő jogszabályi felhatalmazás híján – nem került módosításra, így az azóta bekövetkezett inflációra tekintettel elavultnak mondható. Ennek következtében viszont, az időközben teljes mértékben privatizált Gyógynövény Kutató Intézet, illetve az érintett tevékenység szempontjából jogutódnak számító kft. önkényesen a rendeletben foglaltaktól eltérő, azoknál lényegesen magasabb díjak alkalmazását jelentette be az érintetteknek írt levelével, ráadásul oly módon, hogy az új díjakat visszamenőleges hatállyal kívánja alkalmazni. Másfelől, a GVH véleménye szerint önmagában versenysemlegességi aggályokat vet fel az a helyzet, hogy a privatizációt követően olyan vállalkozás lát el hatósági jellegű (elismerési, minősítési) feladatokat, amely maga is érdekelt résztvevője a piacnak. A bejelentési eljárás során megkeresett Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium arról tájékoztatta a hivatalt, hogy napirenden van a teljes gyógynövény-vertikum átfogó újraszabályozása. A GVH szerint az új szabályoknak a versenysemleges feltételek megteremtését kell szolgálniuk, amelynek kialakítása során a hivatal kész szakmai álláspontjának kifejtésével segíteni a szaktárcát.

182. Visszatérő jelleggel érkeznek bejelentések a GVH-hoz a **közterületi reklámfelületek értékesítésével** kapcsolatban. Ezek kapcsán megállapítható, 2008-ban is folytatódott az a tendencia, hogy az önkormányzatok közterületi reklámhelyeik értékesítését és karbantartását, esetleg fejlesztését – azaz a reklám-rendszergazda feladatok ellátását – kizárólagos szerződésekkel külső, az önkormányzattól független vagy az önkormányzat részbeni tulajdonában álló vállalkozásokra bízzák. A reklám-rendszergazda szerződések időtartamait tekintve nem egy önkormányzat tíz évet is meghaladó szerződést kötött egyes vállalkozásokkal, így felmerülhetett a vertikális versenykorlátozás lehe-

45 37/1976. (X. 29.) MT rendelet

tősége. Tekintettel azonban arra, hogy a közterületi reklámpiac nem szűkíthető le egy-egy önkormányzat területére, ezek az ügyek – a vertikális jellegű megállapodásokra érvényes bagatell kivétel miatt – csekély jelentőségük folytán versenyfelügyeleti eljárást nem vontak maguk után. A GVH fontosnak tartja ugyanakkor, hogy amennyiben egy önkormányzat bizonyos monopoljogokat (parkolási díjszedés, közterületi reklámfelületek hasznosítása stb.) enged át vállalkozásoknak, az egyfelől a megkívánt befektetéssel – illetve annak megtérülésével – arányos időtartamra történjen, másfelől a megkötött szerződés vagy a szabályozás ösztönözze a hatékony működést és a közbevételek gyarapítását, s a megfelelő ellenőrzés is biztosított legyen. A közterület-hasznosítási szerződéssel biztosított kizárólagos jog tartamának optimalizálását indokolja az is, hogy a közvagyon ilyen célú hasznosításának piaca is gyorsan változik, s e változásokat követni képtelen szerződések esetén féltő, hogy a településeknek a közvagyon hasznosításából származó bevételei el fognak maradni a lehetségestől, más esetben a hasznosítási bevételnek nagyobb hányada nem a közt gyarapítja, hanem a kizárólagosságot elnyert vállalkozások tulajdonosait.

2.1.2. A közösségi jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció

183. Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásának – és a közösségi versenyjog decentralizált alkalmazását ezzel egyidejűleg bevezető közösségi eljárásrend – következményeként a magyar jog részét képező versenytörvény alkalmazásán túlmenően a GVH a közösségi versenyszabályok alkalmazásával összefüggő feladatokat is végrehajt. A GVH-nak joga és egyben kötelessége a közösségi versenyszabályok magyarországi alkalmazása minden olyan általa indított ügyben, amelyben a szóban forgó magatartás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet. A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége összetett fogalom, amelynek lényege, hogy a magatartás tagállamközi dimenzióban is képes tényleges vagy potenciális, közvetett vagy közvetlen hatást gyakorolni a versenyre. Ez a hatás megvalósulhat a tényleges határokon keresztül gyakorolt piaci magatartások befolyásolásával (pl. export, import tevékenységre vonatkozó megállapodások), vagy a verseny struktúrájának módosításával (pl. a nemzeti piacot lezáró, a kívülről érkező versenyt korlátozó megállapodások, erőfölényes magatartások).
184. A közösségi jog alkalmazásával folytatott hivatali eljárások főbb tapasztalatairól – összegző jelleggel – alább, míg a már lezárt ügyek részleteiről a beszámoló 2.2. Verseny-
- felügyeleti eljárások c. részében, a versenytörvény alapján indult ügyekkel együtt található információ. A GVH egyéb közösségi jogalkalmazással, valamint az Európai Közösség Bizottsága Verseny Főigazgatóságából és a tagállamok versenyhatóságából álló Európai Versenyhálózaton⁴⁶ (ECN) belüli együttműködéssel kapcsolatos feladatai ismertetésére is alább kerül sor.
185. 2008-ban 12 ügyet kezdeményezett a GVH a közösségi jog alapján. Ezzel a csatlakozás óta a **közösségi jog alkalmazásával indított ügyek** száma 66-ra emelkedett. A gyakorlat azt mutatja, hogy a versenykorlátozó megállapodásokkal és erőfölényes visszaélésekkel kapcsolatos ügyek közel 40 %-át kezdeményezi a GVH közösségi, illetve párhuzamos jogalapon (azaz a közösségi és hazai versenyszabályok megsértése miatt). Ez egyrészt más tagállamokhoz viszonyítva meglehetősen magas részarány, másrészt viszont – tekintettel az ország gazdaságának a nyitottságára – érthető jelenség.
186. Az év során 18 közösségi (illetve párhuzamos) jogalapon indult ügyben hozott döntést a GVH, ebből 13 esetben a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének megállapításával zárult az eljárás – a fennmaradó öt esetben a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége az eljárás során nem nyert igazolást, vagy beavatkozás hiányában a Versenytanács részletesen nem vizsgálta, fennáll-e a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége. A 13 eset közül egy alkalommal⁴⁷ megalapozottnak bizonyult a jogsértés előzetes gyanúja. Két további ügyben⁴⁸ kötelezettség előírására került sor, míg a fennmaradó tíz esetben a GVH az eljárást megszüntette. 2008-ban a közösségi jogot sértő ügyekben a GVH bírságot nem szabott ki.
187. A korábbi években kialakított rendszernek, valamint az egyre bővülő gyakorlatnak betudhatóan a GVH-nak az **ECN más tagjaival való együttműködése** 2008-ban – is – zökkenőmentesnek bizonyult. Ennek keretében a GVH folyamatosan tájékoztatást ad az általa a közösségi jog alkalmazásával indított ügyekről. Napi gyakorisággal történik a más versenyhatóságok által kezdeményezett eljárások nyomon követése, annak érdekében, hogy esetleges érintettség esetén az ügy a legkedvezőbb eljárási pozícióval rendelkező hatósághoz kerüljön át. 2008-ban közel 150, az ECN más tagja által elindított eljárást tanulmányozott e célból a GVH. Az áttett ügyek száma az ECN-en belül az ECN működése óta jellemzően alacsony, azaz az

46 European Competition Network

47 Vj-57/2008

48 Vj-152/2006, Vj-28/2007

esetek túlnyomó többségében az a versenyhatóság jár el az ügyben, amelyik azt eredetileg elindította. 2008 folyamán a GVH nem vett vagy adott át ügyet a hálózaton belül.

- 188.** A GVH a közösségi jog végrehajtási szabályai alapján eljárási cselekményt 2008 során nem igényelt más tagállami versenyhatóságtól. Egy ágazati vizsgálat kapcsán a GVH informálisan kérte a többi ECN hatóság tapasztalatait a vizsgált piaccal kapcsolatban. A megkeresésre a tagállamok mintegy fele válaszolt, és értékes adalékokkal szolgáltak a GVH vizsgálatához. 2008-ban a GVH mintegy 25 alkalommal válaszolt a többi ECN tag által fölvetett legkülönbözőbb informális megkeresésekre, amelyekben általában a többi tagállam tapasztalataival kapcsolatban tesznek fel kérdéseket konkrét ügyekben vagy piacelemzési, esetenként szabályozási kérdésekben.
- 189.** A közösségi fúziós rendelet⁴⁹ alapján a Bizottsághoz bejelentett ügyleteket a tagállami versenyhatóságok számára nem kell jelezni, ugyanakkor azonban ezeket a bejelentéseket a tagállamok versenyhatóságai véleményezésre megkapják a Bizottságtól. 2008-ban a GVH 347 közösségi léptékű fúziós bejelentést és 32 fúziós áttételi kérelmet kapott meg az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságától véleményezésre. Egy esetben, a Strabag / Cemex összefonódás kapcsán, a részes felek kérték, hogy az egyébként közösségi léptékű koncentrációt az osztrák és a magyar versenyhatóságok bírálják el. Mivel az ilyen áttételeket a közösségi fúziós rendelet lehetővé teszi, továbbá a két tagállami versenyhatóság nem kifogásolta az ügy áttételét, a felek az ügyletet az osztrák és a magyar versenyhatósághoz jelentették be.⁵⁰ (Az áttételt megelőzően a két hatóság munkatársai konzultáltak egymással.)
- 190.** A Bizottság által elbírált közösségi léptékű összefonódások közül három érintette jelentősebben a magyar piacot, a GVH mindegyikkel kapcsolatban eljuttatta – a magyar piaci hatásokat számba vevő – álláspontját a közösségi versenyhatóságnak, amely azt döntésében megfelelően figyelembe is vette. Az egyik szóban forgó összefonódás a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi forgalmazásának piacát érintette, a Bizottság által engedélyezett tranzakcióval a Spar Magyarország Kereskedelmi Kft. egyedüli irányítást szerzett a Plus Élelmiszer Diszkont Kft. felett.⁵¹ A vasúti áruszállítási piacot érintő összefonódásban a Bizottság csak a felek kötelezettségvállalása mellett járult hozzá

a MÁV Cargo Zrt. feletti tulajdonosváltáshoz. A versenyaggályok elhárítása érdekében a MÁV Zrt. leányvállalatának értékesítésére kiírt pályázaton nyertes Rail Cargo Austria AG (RCA AG) – GySEV Zrt. konzorcium – többek között – vállalta, hogy az RCA AG felszámolja GySEV-hez (Raaberbahn) fűződő szerkezeti kapcsolatait és felülvizsgálja szerződéses kapcsolataikat.⁵² Az üzemanyag-nagykereskedelmi szektorban az Európai Bizottsághoz bejelentett, majd később visszavont OMV/MOL összefonódás kombinálta volna az Ausztria-Magyarország-Szlovákia régió két integrált olajtársaságát, és mindhárom, a térségben lévő olajfinomítót (Schwechat, Bratislava, Százhalombatta), illetve a kiskereskedelmi kúthálózatot. A részletes bizottsági vizsgálat keretében számos érintett szereplő (benzinkút működtetők, nagykereskedők, fogyasztói szervezetek és szállítványozók) fejezte ki fenntartását a fúzió piacra gyakorolt kedvezőtlen hatásai miatt. A részletes vizsgálatot követően a fúziót a Bizottság csak kötelezettségvállalás elfogadásával engedélyezte volna (a köteleket elsősorban az oszlatta volna el, ha az egyik finomítót a felektől független társaság működteti), azonban a Bizottsággal ez ügyben folytatott informális tárgyalásoknak az OMV a fúziós kérelem visszavonásával vetett véget.

2.2. Versenyfelületei eljárások

2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása

- 191.** A GVH évek óta egyre nagyobb figyelmet fordít a piacok keresleti oldala, ezen belül a fogyasztói döntéshozatallal kapcsolatos jogsértések felé.
- 192.** Ezt a tendenciát 2008-ban erősítette a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény⁵³ 2008. szeptember 1-jei hatályba lépése. A GVH a 2008. szeptember 1-jétől alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokat a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény, míg az ezen időpont előtt alkalmazott fogyasztói tájékoztatásokat a versenytörvény III. fejezetének rendelkezései alapján vizsgálja. A GVH fogyasztóvédelemmel kapcsolatos munkájának fő célja a jogszabályváltozások ellenére változatlan: a fogyasztói döntés szabadságán keresztül a versenyfolyamatok torzítatlanságának és a fogyasztói jólét maximalizálásának biztosítása.

49 139/2004/EK tanácsi rendelet

50 A GVH Vj-146/2008. számú eljárásban vizsgálta az összefonódást.

51 COMP/M.5134

52 COMP/M.5096

53 2008. évi XLVII. törvény, lásd még az 1.2. fejezetet (A jogszabályi környezet változásai).

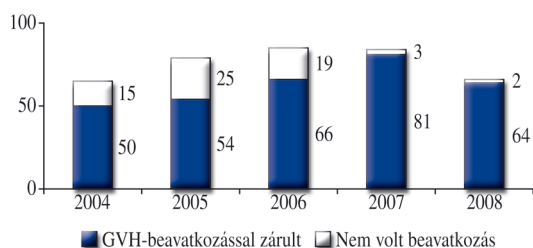
- 193.** A GVH fogyasztóvédelmi tevékenysége – az antitröszt tevékenységgel szemben – elsősorban a piacok keresleti oldalára koncentrál: a fogyasztói magatartásra gyakorolt kínálati oldali kommunikációs tevékenység vizsgálatával célja, hogy a fogyasztói döntés szabadságát, torzítatlanságát védje. Amennyiben egy piac fogyasztóinak jelentős részéről megállapítható, hogy döntéseiket egy vállalkozás tisztességtelenül befolyásolta, illetve a fogyasztókat olyan döntés meghozatalára készítette, amelyet a fogyasztók egyébként nem hoztak volna meg, a fogyasztók torzított döntései miatt a piac folyamatai, a versenyfolyamatok is torzulhatnak.
- 194.** A GVH a versenyfelügyeleti eljárások során ezért azt vizsgálja, hogy a vállalkozás mindent megtett-e azért, hogy a fogyasztókat egy-egy áruval kapcsolatban minden lényeges, jelentős információval ellássa, a fogyasztónak a döntéshozatali folyamat során módjában állhatott-e az információkeresés zavartalan lefolytatása, illetve hozzájuthatott-e azokhoz az információkhoz, amelyek körütekintő döntéséhez szükségesek.
- 195.** A versenyjogi relevanciával bíró fogyasztói döntés meghozatala egy folyamat, amelynek nemcsak az egészét, hanem egyes szakaszait is védi a versenytörvény a maga eszközeivel. Nemcsak az olyan magatartás jogellenes, amely kizárólagosan meghatározza a fogyasztó döntését, hanem minden olyan magatartás, amely érdemben kihatással van a folyamatra.
- 196.** A GVH 2008-ban befejezett ügyei még a versenytörvény III. fejezete alapján kerültek értékelésre, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény 2008. szeptember 1-jei hatályba lépéséből fakadó változások a 2009 folyamán lezáruló ügyekben jelennek majd meg. Ugyanakkor már a 2008-ban hozott döntésekben a Versenytanács azt a gyakorlatot követte, hogy az UCP irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidő (2007. december 12.) lejártát követően tanúsított magatartások esetében vizsgálta, hogy az adott magatartás az UCP irányelv alapján más – enyhébb, kedvezőbb – elbírálás alá esne-e.
- 197.** A versenytörvény III. fejezete tiltja a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását a gazdasági versenyben, azaz a fogyasztók megtévesztését, valamint a választási szabadságukat indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazását.
- 198.** A 8. §-ban foglalt példálózó felsorolás szerint a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha valaki egy áru, azaz valamely termék vagy szolgáltatás áráról, lényeges tulajdonságáról valótlán tényt vagy valós tényt megtévesztésre alkalmas módon állít, azt ily módon jellemzi, vagy lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad. Megtévesztésnek minősül annak elhallgatása is, hogy az áru nem felel meg a jogszabályi előírásoknak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, illetve, hogy felhasználása a szokástól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli. A versenytörvény ezeken túl tiltja az áru értékesítésével, forgalmazásával összefüggő, a fogyasztó vásárlási elhatározását szintén befolyásoló körülményekről (forgalmazási mód, fizetési feltétel, ajándék, engedmény, nyerési esély) való megtévesztésre alkalmas tájékoztatást, valamint a különösen előnyös vásárlás hamis látszatának keltését is.
- 199.** A gyakorlatban rendkívül sokszínűnek mutakozó közlésformák tartalmi megítéléséhez szolgál útmutatással a 9. §, amely szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.
- 200.** A versenytörvény 10. §-a alapján a fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek közé sorolhatók mindazok, amelyek jelentősen megnehezítik a termék vagy szolgáltatás értékének valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását, s ilyen módszerek minősül valamennyi agresszív üzleti fogás.
- 201.** A 8. §, illetve a 10. §-ban foglalt tényállások elhatárolása a Versenytanács gyakorlata szerint az alapján történik, hogy az adott vállalkozás kifogásolt magatartása alkalmas-e a fogyasztók megtévesztésére a vállalkozás saját áruja (szolgáltatása) vonatkozásában vagy sem. Ha a magatartás tartalmaz a fogyasztók megtévesztésére alkalmas elemet, s ez az elem a magatartás meghatározó eleme, akkor a kifogásolt magatartás nem a versenytörvény 10. §-ába, hanem a törvény 8. §-ába ütközik minősül. Ellenkező esetben a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartás a versenytörvény 10. §-át sérti.
- 202.** A versenytörvény alkalmazásában a fogyasztók között különbség tehető a szerint, hogy a reklámozott termék vonatkozásában a fogyasztó laikus vagy szakértelemmel rendelkező fogyasztónak minősül-e. Ezzel összefüggésben

nincs annak jelentősége, hogy a fogyasztó természetes személy-e vagy sem, a megkülönböztetés alapja a szakértelem megléte vagy hiánya.

203. 2008-ban a GVH a versenytörvény III. fejezetét illetően kevesebb versenyfelügyeleti eljárást indított, mint az azt megelőző évben. Általánosságban megállapítható, hogy a 2008-ban lezárult versenyfelügyeleti eljárásokban az előző éveknel szélesebb körben alkalmazott a Versenytanács a bírság kiszabásán kívüli szankciót: számos esetben megtiltásra került a jogsértő magatartás folytatása, a jogsértés megállapításával együtt az eljárás alá vontak számára járulékos (elsősorban tájékoztatási) kötelezések kerültek előírásra (pl. Vj-156/2007, Vj-209/2007). A Versenytanács számos esetben fogadott el az eljárás alá vontak által felajánlott kötelezettségvállalást is, és szüntette meg erre tekintettel a versenyfelügyeleti eljárást (pl. Vj-189/2007). A kötelezettségvállalások több esetben olyan széleskörű információs kampányok megszervezését tartalmazták, amelyek bizonyára csökkentik a vállalkozások és fogyasztók között fennálló információs aszimmetriát.

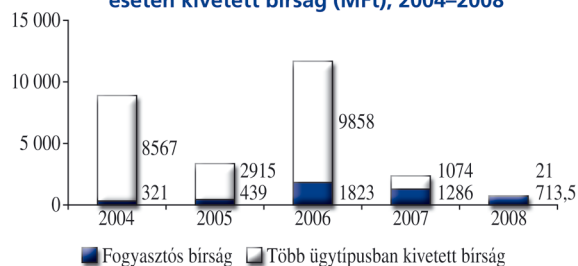
204. 2008-ban 66 ügyzáró versenytanácsi döntés született a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő rendelkezések alapján, ebből 64 esetben került sor a GVH beavatkozására.

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos ügyek, 2004–2008

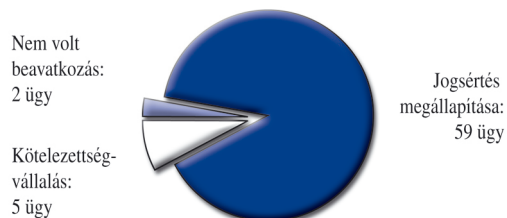
205. Jogsértés megállapítására a 64 beavatkozásból 59 esetben került sor, amelyek közül 39 esetben összesen 713,5 MFT bírságot szabott ki a GVH Versenytanácsa.

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása esetén kivetett bírság (MFT), 2004–2008

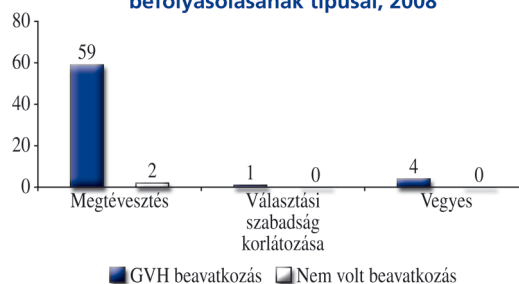
206. Öt esetben a GVH az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel megszüntette az eljárást.⁵⁴

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása – döntés jellege szerint, 2008

207. A 8. § illetve a 10. §-ban foglalt tényállások mentén történő tartalmi elhatárolás alapján a 66 fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos eljárás közül 61 eset a fogyasztók megtevesztésével, öt ügy a fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazásával volt kapcsolatos, ebből négy esetben a fogyasztók megtevesztésével együtt.

Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának típusai, 2008

208. Az egyes ágazatokat illetően a legjelentősebb esetek ismeretét megelőzően kiemelésre érdemes néhány olyan kérdés, amelyben a Versenytanács a joggyakorlat alakulása szempontjából iránymutató döntést hozott.

209. A vállalkozások tájékoztatási gyakorlatával kapcsolatos egyes követelményeket összegezte a Versenytanács a Vj-31/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában. Ennek kapcsán alapvető elvárásként rögzítette, hogy a vállalkozások a tájékoztatásuk lényeges és fő üzenetét körültekintően fogalmazzák meg, figyelembe véve azt is, hogy az apró betűs, illetőleg az egyéb forrásból beszerezhető további információk a tájékoztatásban betöltött szerepe a fogyasztói döntések szempontjából ténylegesen nem meghatározó.

⁵⁴ A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd a II. (Eljárások) fejezet bevezetőjében.

210. Önmagában nem tiltott a fő szöveghez képest **kisebb betűmérettel szerepeltetett kiegészítő, magyarázó szöveg** (lábjegyzet) alkalmazása. A reklámok révén megvalósuló tájékoztatásokkal összefüggésben megfogalmazódó észlelhetőség alapvető kritériuma nem a betűméret különbözősége, hanem alapvetően a reklámhordozó kommunikációs eszközök információátengedő képessége. A reklámokban alkalmazott kisbetűs tájékoztatás észlelhetőségét önmagában az apró betűméret (ha az olvasható) nem zárja ki, feltéve, hogy a fő szöveg és a kis betűs kiegészítés (lábjegyzet) nem a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas módon kerül egymástól elszakítva közlésre. Nem jogsértő tehát önmagában az, hogy a reklám egyes elemei nagyobb betűmérettel, figyelemfelhívó színnel vagy más megoldással kiemelten kerülnek közlésre – egészen addig, amíg a többféle betűméret nem válik a fogyasztó szempontjából kedvezőtlen információ észlelésének akadályává, amíg a tájékoztatás egyensúlya megbontásra nem kerül például az észlelhetőséget, az olvashatóságot bizonytalanná, kétségesé tevő módon.
211. A reklámot közzétevő vállalkozások nem alapozhatnak arra az elvárásra, hogy a fogyasztó olvassa el azokat az apró betűs közléseket is, amelyeket egyébként a reklám észlelésének sajátosságaiból adódóan nem szükségszerűen tekint meg.
212. A reklámozónak az azonos formai jegyeket magukon viselő, de különböző reklámeszközökön megjelenő reklámok esetén tekintettel kell lennie az adott kommunikációs eszközök információ-áteresztő képességére. Ennek figyelmen kívül hagyása azt eredményezheti, hogy például két (formálisan) azonos tartalommal bíró és azonos kivitelezéssel megjelenő reklám közül az egyik (pl. nyomtatott sajtóban megjelent reklám) nem minősül jogsértőnek, míg a másik (pl. az óriásplakát) igen.
213. A vállalkozások sokrétű kommunikációs tevékenységének célja jellemzően új vevők megszerzése. A cégek ugyanakkor nemcsak azon fogyasztók vonatkozásában tanúsíthatnak jogsértő magatartást, akik még nem ügyfeleik, hanem azok irányában is, akik már ügyfeleik. A **jogsértés** (pl. a fogyasztók megtévesztése) **a már meglévő ügyfelek vonatkozásában** is, ezen ügyfelek döntéseinek tisztességtelen befolyásolása által is megvalósítható (Vj-88/2008).
214. A GVH évek óta aktív az **infokommunikációs szektorban** – ennek magyarázata lehet, hogy ezen szektorban a kommunikációs tevékenység rendkívül széleskörű, a vállalkozások által forgalmazott termékek terén állandó a fejlesztés, az innováció.
215. A GVH a 2008. év folyamán az előző évhez hasonlóan több eljárást folytatott az **ADSL-internet szolgáltatások kommunikációjával** kapcsolatban.
216. A **Magyar Telekom Nyrt.** 2007. első felében számos kommunikációs eszközben megtévesztésre alkalmas módon „akár 8 Mbit/s maximális letöltési sebességet” népszerűsített annak ellenére, hogy ezt a sávszélességet nem szolgáltatta a fogyasztók számára, valamint egyes kommunikációs eszközökön nem megfelelően tüntette fel azon tény, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre való megkötése. A Vj-128/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a fenti magatartások alapján a Versenytanács megállapította, hogy a Magyar Telekom a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon járt el, amiért bírsággal is sújtotta a vállalkozást.
217. A verseny- és reklámjogi előírások alapján a fogyasztókhoz eljuttatott információk valóság tartalmát minden esetben a közreadójának kell igazolnia, amelynek az eljárásban a Magyar Telekom nem tudott eleget tenni. A vizsgált reklámok egyértelmű közlést tartalmaztak a letöltési sebességgel kapcsolatban, amelyek a fogyasztók felé – a reklámban szereplő „akár”, illetve a „maximális” kitételek mellett is – konkrét ígéretként jelentkeztek. A tájékoztatásokban alkalmazott „akár”, illetve a „maximális” szavak ugyan nem szükségszerűen megvalósuló lehetőséget jelentenek, azonban a tájékoztatásban megfogalmazott ígéret szempontjából nem egy elméleti, hanem egy reális lehetőséget kell, hogy jelentsenek. Azt pedig a vizsgálat során az eljárás alá vont maga is elismerte, hogy a leggyorsabb csomag esetében is csak megközelíteni tudták a reklámozott sebességet, s 2007-ben nem volt olyan fogyasztó, aki a csomag maximális értékét elérte volna.
218. A GVH – bíróság által is megerősített – gyakorlata szerint a csak hűségnyilatkozattal érvényes ár esetén, a hűségnyilatkozat megléte olyan lényeges tulajdonság, amelynek a tájékoztatásból való elmaradása (vagy akár csak mellékes kérdésként való feltüntetése, az árközléstől eltérő határosságú kommunikációja) lehetetlenné teszi az ajánlat valós tartalmának megítélését, s ily módon a fogyasztókat súlyosan megtévesztő jogsértő magatartás. Az ésszerű, tudatos fogyasztónak egyáltalán nem kell azt gondolnia egy „akciós árról”, hogy később csak komolyabb összeg megfizetése esetén tudna kedvezőbb ajánlatú szolgáltatásra váltani. A határozott időre megkötött szerződés az adott termékről való (más termékre történő) áttérés időbeli korlátja, amely alkalmas a fogyasztó

időszakos fogva tartására, nehezítve a versenytársak közötti váltást, s így alkalmazásának nyilvánvalóan lehet piaci hatása.

219. A Vj-134/2007. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozatban megállapításra került, hogy a **UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.** a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor egyes, a 2007. év során közzétett kommunikációs eszközeiben a „chello extreme” csomaggal kapcsolatban azt tüntette fel, hogy annak sávszélessége 10 Mbit/s, a „chello professional” csomag sávszélessége 20 Mbit/s – annak ellenére, hogy ezt a sávszélességet ténylegesen nem szolgáltatta a fogyasztók számára. A UPC Magyarország Kft. ezen felül nem, illetve nem megfelelő módon adott tájékoztatást arról, hogy a reklámozott árhoz, illetve a reklámozott ajándékhoz jutás feltétele a hűségnyilatkozattal, határozott időre történő szerződéskötés. A Versenytanács a fentiek miatt bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontat.

220. Az eljárás alá vontak visszatérő védekezése – amely a szóban forgó versenyfelügyeleti eljárásban is megjelent –, hogy az előfizetői szerződés megkötése előtt (amely jellemzően írásban történik), a fogyasztó szükségszerűen és elkerülhetetlenül tájékoztatást kap az akciós, illetve az egyéb szerződéses feltételekről. A jogsértő tájékoztatás azonban akkor is megvalósul, ha utóbb mód van a teljes körű valós információk megismerésére: a reklámoknak önmagukban (minden további információ megismerése nélkül) kell hitelesnek, igaznak és pontosnak lenniük. A versenytörvény 8. §-a a tisztességtelen befolyásolásra alkalmas tájékoztatást tilalmazza, e sérelem megvalósulása pedig a jogsértő információk közreadásával befejeződik. Önmagában már az a körülmény kifogásolható, hogy a megtévesztő reklám hatására a fogyasztó esetleg felkeresi az eljárás alá vontat további információk beszerzése végett, mert ennek során az eljárás alá vont „meggyőzheti” a fogyasztót, „ráveheti” a szolgáltatás igénybevételére. Az üzleti-piaci folyamatok igen lényeges mozzanata a kölcsönös kapcsolatfelvétel, amelynek során mindkét félnek számos alternatíva áll a rendelkezésére a realizáláshoz. Ha pedig ezen kapcsolatfelvétel alapja, elindítója egy jogsértő, megtévesztő reklám, akkor egyértelmű, hogy a további informálódás (a kapcsolatfelvétel valamilyen formája) nem küszöböli ki a jogsértést.

221. Az **Invitel Távközlési Zrt.-vel** szemben indított versenyfelügyeleti eljárásban a fentiekhez hasonló módon megállapításra került, hogy az a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon tüntette fel egyes kommunikációs eszkö-

zeiben, hogy a „Komfort ADSL 8 M” csomaggal 8 Mbit/s sávszélesség érhető el, hiszen ezt a sávszélességet ténylegesen nem szolgáltatta, valamint nem, illetve nem megfelelő módon tüntette fel, hogy a reklámozott árhoz való hozzájutás feltétele a határozott időre történő szerződéskötés (Vj-169/2007). Hasonlóan elmarasztaló határozat született a **FiberNet Kommunikációs Zrt.-vel** (Vj-168/2007) és az **Interware Internet Szolgáltató Zrt.-vel** (Vj-170/2007) szemben is, amiért egyes reklámkampányaikban hiányos tájékoztatást adtak arról, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre történő megkötése.

222. Részben a GVH beavatkozásainak hatására, a 2008 decemberében hatályba lépett új kormányrendelet⁵⁵ az elektronikus hírközlési szolgáltatás minőségének a fogyasztók védelmével összefüggő követelményei közé emelte azt is, hogy csak a valós le- és feltöltési sebességekkel lehet Internet-szolgáltatást hirdetni.

223. A **Digitánia Kommunikációs Zrt.-vel** szemben indított versenyfelügyeleti eljárásban a vállalkozás által működtetett „SMS magic” **társskereső szolgáltatással** kapcsolatos kommunikáció tartalmát vizsgálta a GVH. Az eljárás során megállapításra került, hogy a vállalkozás a 2006. és 2007. év során a nyomtatott sajtóban megjelentetett reklámjaiban hölgyek arcképével népszerűsítette a szolgáltatást, ám a képek több esetben nem valós személyeket takartak. A Versenytanács álláspontja szerint a fogyasztó nem feltételezhette azt, hogy a reklámokban keresztnévvel megjelölt hölgyek közzétett fotói nem szükségszerűen valóságok, hanem reklámügynökségek által készítették, valamint azt sem, hogy a reklámokban megjelent szöveges ismertető szintén nem szükségszerűen valóság, annak tartalmát a vállalkozás a „kampány kreatív részeként” alakítja ki. A Versenytanács a magatartást jogsértőnek minősítette és magas, a törvényi maximumot megközelítő bírságot szabott ki az eljárás alá vont vállalkozással szemben (Vj-153/2007).

224. A Versenytanács számos **nemzetközi pre-paid telefonkártyát** forgalmazó céggel szemben hozott jogsértést megállapító határozatot azért, mert a vállalkozások kedvező percdíjak feltüntetésének középpontba állítása mellett nem tüntették fel megfelelő módon, hogy ezen kedvező percdíjak milyen feltételek mellett érhetőek el. Egy adott szolgáltatással kapcsolatban történő ár vagy tényközlés pedig a fogyasztók szempontjából akkor minősül jogszerűnek, ha az az egységes szolgáltatással járó valamennyi költséget megjeleníti, vagyis azt a díjat közli, amelynek

⁵⁵ 229/2008. (IX.12.) Korm. rendelet

megfizetése mellett a fogyasztó a szolgáltatáshoz ténylegesen hozzájuthat. Jogszerűtlennek minősülhet a fogyasztót terhelő költségek közül egy vagy több költség tetszőleges kiemelése.

225. A Vj-49/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a **Telefound Szolgáltató Kft.** által a 2007. év második félévében közzétett, a hívásdíjra vonatkozó tájékoztatásokat vizsgálta. Az eljárás során bebizonyosodott, hogy egyes kommunikációs eszközök esetén az apró betűs információk lényegesen módosítják a percdíjra vonatkozó közléseket (így például a fogyasztónak a reklámozott kedvező percdíjon felül a behívásért is fizetnie kell, de egyéb költségek is terhelik, illetve nem normál tarifás behívószám esetén a díjtétel magasabb), ezáltal nem felelnek meg az apró betűs tájékoztatással szemben támasztott követelményeknek. Az ügyben jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került. Elmarasztalta a GVH az **Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt.-t** is, amiért 2007. második felében a hívókártya szolgáltatásra vonatkozó kommunikációja központi üzenetét képező percdíjakat lényegesen módosító apró betűs tájékoztatást tett közzé – ezzel nem felelt meg az apró betűs tájékoztatással szemben támasztott követelményeknek (Vj-50/2008).
226. A **Private Tel Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-vel** szemben indított versenyfelügyeleti eljárásban megállapítást nyert, hogy a vállalkozás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott az általa forgalmazott behívókártyák igénybevételére vonatkozóan a normál – nem zöld – behívószám tárcsázása esetén fizetendő díjakról (Vj-54/2008). A Vj-95/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a **Quality Tel Kft.** 2007. második félévi pre-paid kártyákkal kapcsolatos, fogyasztók számára közzétett tájékoztatása került vizsgálatra. Az eljárásban bizonyítást nyert, hogy a vállalkozás nem tette a fogyasztók számára egyértelművé a percdíj és a behívási díj költségei közötti összefüggéseket, ezzel a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.
227. A Vj-96/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban bebizonyosodott, hogy a **SZAT-NET Információ-technológiai és Szolgáltató Kft.** 2008. első félévében a pre-paid telefonkártyát népszerűsítő kommunikációs eszközeiben nehezen észlelhetően, gyakran az olvasási iránnyal ellentétesen tüntette fel a behívás díját. A Versenytanács álláspontja szerint a percdíj és a behívószám összetartozik, így a vállalkozás a fogyasztó megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított. Ugyanezen piacon a Versenytanács jogsértőnek találta és bírsággal sújtotta a **TeleFound Szolgáltató**

Kft. azon gyakorlatát, hogy az eurocentben feltüntetett árakat egy olyan középárfolyamon számolta el, amely kedvezőtlen lehetett a fogyasztónak, és az elszámolási módot nehezen olvasható módon tüntette fel egyes kommunikációs eszközein (Vj-165/2007).

228. A **Vodafone Magyarország Zrt. mobilinternet-szolgáltatásának** kommunikációját vizsgáló versenyfelügyeleti eljárásban megállapította a Versenytanács, hogy az eljárás alá vont 2007 júniusában egyes reklámjaiban nem tájékoztatta a fogyasztókat arról, hogy a szolgáltatás vonzó havidíj ellenében való igénybevételének feltétele a hűségnyilatkozattal, határozott időre történő szerződéskötés. A 2007 szeptemberében kezdődött kommunikációs kampánnyal kapcsolatban szintén megállapításra került, hogy egyes eszközök nem tartalmazták a hűségnyilatkozatra vonatkozó tájékoztatást, valamint szintén egyes eszközök nem megfelelő módon adtak tájékoztatást a fogyasztók számára a szolgáltató által extrém használatnak minősített használat ismérveiről. Mindkét időszakban jogsértőnek minősült az eljárás alá vont kommunikációjának azon része, amely kifejezetten arról adott tájékoztatást, hogy a szélessávú internet-szolgáltatás bárhol elérhető. A jogsértés megállapítása mellett a Versenytanács bírság kiszabását látta indokoltnak az eljárás alá vonttal szemben.
229. Annak vizsgálata során, hogy az eljárás alá vont reklámjai miként tájékoztatták a fogyasztókat az extrém használattal összefüggésben, a Versenytanács abból indult ki, az extrém használat tilalma egyben a nem extrém, hanem normál használat kívánatos voltát is magában foglalja. Így a reklám akkor is felhívja a fogyasztók figyelmét a feltételre, ha nem az extrém használat tilalmát fogalmazza meg, hanem a normál használat követelményére utal, ezzel egyben azt is jelezve a fogyasztók számára, hogy a „nem normál” használatra különös szabályok irányadók. Ezt a megközelítést alkalmazta a Versenytanács a korlátlan használatról adott tájékoztatások kapcsán is, így nem állapított meg jogsértést azon tájékoztatási eszközök esetén, amelyek azt közölték, hogy az eljárás alá vont normál használatnál kínál korlátlan adatforgalmat. A fogyasztók figyelmét a szolgáltatás korlátozott voltára már ez is megfelelően felhívta, anélkül, hogy szükség lett volna a tényleges korlát megjelenítésére (Vj-176/2007).
230. Vj-31/2008. számon indított versenyfelügyeleti eljárást a GVH a **Magyar Telekom Nyrt.** Dupla Profit díjsomagjának 2007. évben közzétett, a „havidíj kétszerese lebeszélhető” szlogent tartalmazó kommunikációs eszközei vizsgálatára. Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy

a televíziós reklámokban a fogyasztók számára nem észlelhető módon került közlésre az a tény, hogy a lebeszélhetőség lehetősége csak a belföldi irányba indított hívások esetén áll fenn és a belföldi hívások forgalmi díjának fele kerül beszámításra a lebeszélhető keretbe, valamint az óriásplakáton a szlogen reális megítéléséhez szükséges egyéb információk (pl. két éves hűségnyilatkozat aláírása, két előfizetés megléte) a fogyasztók számára nem érzékelhető módon kerültek feltüntetésre. A Versenytanács álláspontja szerint a fentiekkel a Magyar Telekom Nyrt. a fogyasztók megtevesztésére alkalmas magatartást tanúsított, valamint a jogsértés megállapítása mellett bírságot is kiszabott.

- 231.** Az infokommunikációs szektor mellett a **pénzügyi szolgáltatások piacain** is folyamatosan erős kommunikációs tevékenység észlelhető. Ennek megfelelően a GVH az előző évekhez hasonlóan számos eljárást folytatott ebben a szektorban. Az eljárások általános jellemzője, hogy a bonyolult, esetenként innovatív, sokjellemezős termékeket népszerűsítő kommunikációkban nem minden esetben kerül feltüntetésre a termék összes lényeges jellemzője.
- 232.** A pénzügyi szolgáltatások esetében kiemelkedően fontos a fogyasztók pontos, megfelelő tájékoztatása. Annál is inkább, mert – éppen a termék sajátosságai következtében – az értékesítési folyamatban jelentősége van a felek közötti bizalomnak. A fogyasztók ismereteinek a pénzügyi szolgáltatások területén meglévő hiányosságai és a pénzügyi szervezetek szakmai hozzáértése iránti – a tájékozottság ezen hiányosságaira visszavezethetően: kényszerű – bizalom, a pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatások fogyasztói döntéseket befolyásoló képessége különösen hangsúlyossá teszi az e területen megjelenő és a fogyasztókat tájékoztató vállalkozások versenyjogi felelősségét.
- 233.** A pénzügyi szolgáltatások területén a szolgáltatók javára általában fennálló információs aszimmetriát erősíti a lakosság pénzügyi ismereteinek alacsony szintje, a nagyszámú termék áttekintésének szükségessége (figyelemmel az új, akciós, esetleg változó konstrukciókra is), illetve a tájékoztató anyagok és szerződések nagy terjedelme/nehez áttekinthetősége (pl. az Általános Szerződési Feltételek esetében).
- 234.** A Vj-129/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a **Raiffeisen Bank Zrt.** „Rugalmas Lakáshitel” nevű konstrukciójának kommunikációja képezte vizsgálat tárgyát. A Versenytanács megállapította, hogy a Raiffeisen Bank

Zrt. a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást folytatott, amikor 2007 áprilisától júniusáig tartó kommunikációs kampányában azt az üzenetet közvetítette, hogy a törlesztőrészlet nagyságát a fogyasztók határozhatják meg, míg a fogyasztókat nem, illetve nem teljes körűen tájékoztatta arról, hogy a törlesztőrészlet meghatározására csak a bank által meghatározott minimum és maximum összeg közötti mértékben, az első két évben és deviza alapú hitel választása esetén van lehetőség. A Versenytanács a fentiek miatt magas bírság kiszabását is indokoltnak látta.

- 235.** Az **UniCredit Bank Hungary Zrt.** „HVB Megtakarítás”, illetve „UniCredit Megtakarítás” termékeire vonatkozó kommunikációja a fogyasztók megtevesztésére alkalmas módon tájékoztató azon tulajdonságról, hogy a betéti rész kiemelkedő kamata csak az első három hónapban irányadó, ezt követően alacsonyabb kamatszint érvényesül. Ugyanezen eljárást a Versenytanács megszüntette a fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó magatartás tekintetében, tekintettel az UniCredit által vállalt kötelezettségekre, amelyek egyrészt a fogyasztók széleskörű, a kombinált betéti termékek jellemző sajátosságaival kapcsolatos tájékoztatását, másrészt kompenzációját (a reklámkampány időszakában és annak lezárultát követő 30 napon a vizsgált betéti termékeket vásárló fogyasztók számára a költség és veszteség nélküli visszaváltás lehetősége) célozták.
- 236.** Az eljárás alá vont a kiemelt betéti kamathoz fűződő feltételek elhallgatása tekintetében is kötelezettségvállalást terjesztett elő, amelyet azonban a Versenytanács nem talált elfogadhatónak. A betéti kamat tekintetében ugyanis egyrészt az időben korlátozott jelleg elhallgatása a fogyasztók megtevesztését az adott tájékoztatások közreadásával megvalósította, így a mulasztást utólag nem lehetséges összhangba hozni a törvénnyel. Az utólagos orvoslás nem biztosíthatja a közérdek hatékony védelmét azért sem, mert az eljárás alá vont által orvosolni kívánt magatartás nem valamely korábban nem kikristályosodott joggyakorlattal összefüggő követelményként nehezedett az eljárás alá vontra – azt a Versenytanács határozataiban leszögezett és a bíróság által megerősített joggyakorlat már egyértelmű elvárásaként megfogalmazta a vállalkozások, és azon belül is a pénzügyi szolgáltatók számára (Vj-118/2007).
- 237.** Szintén a fogyasztók tájékoztatását szolgáló ismeretterjesztő kampány folytatását vállalta a **Raiffeisen Bank Zrt.** a „jelzáloghitel jövedelemigazolás nélkül” elnevezésű termékek vizsgálatát célzó Vj-189/2007. számú versenyfelü-

gyeleti eljárásban. Az ismeretterjesztő kampány 2008. június 1-jétől 2008. december 31-ig a fogyasztók számára közérthető formában megfogalmazott módon célozza javítani a fogyasztói tájékozottságot a lakáshitellel, illetve egyéb hiteltermékekkel kapcsolatban.

- 238.** Ebben az esetben a Versenytanács azért látott módot a kötelezettségvállalás elfogadására, mert az eljárás alá vont a „Raiffeisen lakáshitelek”-re vonatkozó tájékoztatási gyakorlatát – amely a reklámkampányoknál szélesebb értelemben felfogott tájékoztatási kör, beleértve az ügyfélszolgálati tájékoztatást és a bankfiókban alkalmazott összefoglaló tájékoztatókat – arra építette fel, hogy a kiemelten hirdetett/megjelenített terméktulajdonságtól független, ahhoz nem kapcsolódó legalacsonyabb THM-et jeleníti meg. Ez az általánosan alkalmazott gyakorlat így módon túlmutat a vizsgált és lezárult reklámozói magatartáson, az az eljárás alá vont üzleti módszerének tekinthető. A vállalás – az elvi megengedhetőségen túl, tartalmi szempontból nézve – is alkalmasnak mutatkozott arra, hogy összhangba hozza az eljárás alá vont üzleti módszerét a törvény rendelkezéseivel. A vállalás fogyasztói tudatosítást növelő része tekintetében a Versenytanács megállapította, hogy a hiteltermékek jellemzőinek, benne kiemelten a THM-nek, jelentős fogyasztói réteget megszólító bemutatása olyan többletértéket képvisel a lakossági hitelek keresleti viszonyainak fejlesztése tekintetében, amely túlmutat a jelen eljárásban vizsgált magatartás konkrét szankcionálásához fűződő közérdeken.
- 239.** A fentihez hasonló módon kötelezettségvállalással és erre tekintettel megszüntetéssel zárult az **AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár** ellen indított versenyfelügyeleti eljárás. Az eljárás alá vont vállalta, hogy az eljárás tárgyát képező időszakban a pénztárba belépett fogyasztók számára tájékoztatást nyújt az indított eljárásról, a működéssel kapcsolatos lényeges információkról, valamint biztosítja számukra az ingyenes kilépés lehetőségét. Ezen felül vállalta az AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár, hogy az eljárásban vizsgált termékek termékjellemzőinek érdemi és informatív bemutatása érdekében széleskörű, több kommunikációs eszközt felhasználó tájékoztatást tesz közzé (Vj-137/2007).
- 240.** 2007 után két eljárásban vizsgálta tovább a GVH a hitelkártyákkal kapcsolatosan közzétett banki tájékoztatásokat: a Vj-151/2007. számú eljárásban a **Credigen Bank Zrt.-vel** szemben, a Vj-152/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban az **UniCredit Bank Hungary Zrt.-vel** szemben került megállapításra, hogy egyes kommunikációs

eszközökben a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adtak a kibocsátott hitelkártyák kamatmentes használatáról. A jogsértés megállapítása mellett mindkét esetben bírság került kiszabásra.

- 241.** A **Magyar Posta Életbiztosító Zrt.** ellen indított versenyfelügyeleti eljárásban megállapítást nyert, hogy a vállalkozás a „PostaHozamŐr” terméke népszerűsítése céljából a 2003. és 2007. évek között közzétett egyes kommunikációs eszközökben a „Posta HozamŐr” terméket befektetési terméként népszerűsítette, míg egyes költségeket tételesen megjelenített, másokat nem, valamint egyes kommunikációs eszközökben nem jelent meg az arról való kifejezett tájékoztatás, hogy életbiztosítási termékről van szó. A Magyar Posta Életbiztosító Zrt. a Versenytanács álláspontja szerint a fentiekkel a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított (Vj-14/2008).
- 242.** A GVH vizsgálta a **Netrisk Első Online Biztosítási Alkusz Kft.** 2007. utolsó és 2008. első negyedévében egyes honlapokon közzétett fogyasztói tájékoztatásait. A honlapok főoldalain a vállalkozás arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy szerződéskötés esetén minden ügyfél ajándékot kap, illetve lehetőség van arra is, hogy a fogyasztó egy új Suzuki Swift-et nyerjen. Ez az állítás a vállalkozás által sem vitatottan nem felelt meg a valóságnak, hanem egy korábbi időszakra vonatkozott – ezen magatartásával a vállalkozás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított (Vj-43/2008).
- 243.** Harmadik alkalommal hozott marasztaló döntést a GVH a fogyasztói csoportok szervezésével foglalkozó **Euro Credit Consulting Kft.-vel** szemben. A Vj-163/2007. számú versenyfelügyeleti eljárás során a Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vont 2006 júniusától 2007 októberéig a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartással népszerűsítette fogyasztói csoportokat szervező tevékenységét. Az eljárás alá vont ugyanis a nyomtatott sajtóban megjelenő reklámjaiban a tényleges működést leíró releváns fogalmak feltüntetésének elmulasztásával (pl. a fogyasztói csoporton belüli sajátos „belső hitelezési” viszonyok, szerencseelem) és a banki tevékenységre utaló kifejezések (pl. „hitel”, „törlesztőrészlet”) használatával hiányos és pontatlan tájékoztatást adott. A magatartás súlyára tekintettel a jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került.
- 244.** Ez az eljárás is rámutatott arra, hogy a fogyasztói csoport egy olyan sajátos, összetett előtakarékosági konstrukció, amely a részletre történő vásárlás bizonyos elemeit kombi-

nálja – a szerencseelemet is magában foglaló – vásárlói jog megszerzésével. Lényeges – egyéb pénzügyi és befektetési termékektől elhatároló – eleme ennek a konstrukciónak, hogy az áruhoz jutás pontos időpontja előre nem határozható meg. A rendszerben rejlő szerencseelem nemcsak a sorsolással, hanem az előtörlesztés vállalásának lehetőségével összefüggésben is megmutatkozik, mivel nem ismert és nem befolyásolható a többi csoporttag előtörlesztés-vállalási hajlandósága. A termékkel (vásárlási jog megszerzése fogyasztói csoport tagjaként) kapcsolatos tájékoztatások megtévesztő/hiányos jellegének mérlegelésekor a GVH alapvetően az ezen sajátosságokról adott információkat veszi figyelembe. A pontos tájékoztatás annál is inkább szükséges lenne, mivel a termék célcsoportja elsődlegesen az a – sérülékeny – fogyasztói réteg, amely valamilyen objektív oknál fogva nem tud banki hitelt vagy egyéb pénzügyi terméket igénybe venni.

- 245.** A Versenytanács jogsértés megállapítása mellett bírságot szabott ki a **Földhitel- és Jelzálogbank Nyrt.-re**, mivel az a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a lakáshitel termékeihez nyújtott hitelfedezeti életbiztosítás díjfizetésével kapcsolatban. A vállalkozással hosszú távú szerződéses kapcsolatba lépő fogyasztók számára az általa közzétett kommunikáció tartalmából nem merülhetett fel, hogy a reklámozott kedvező ajánlat – az életbiztosítás díjának átvállalása – csak a futamidő töredékéig áll fenn, különös tekintettel arra, hogy az életbiztosítási szerződés megkötése jellemzően nem rövid távra szól (Vj-102/2008).
- 246.** A 2008. év során a GVH úgy észlelte, hogy a legszélesebb körben hozzáférhető fogyasztási kölcsönökre, az áruhitelre vonatkozó kommunikációval kapcsolatban kevesebb piaci jelzés érkezik, mint a megelőző években. A Vj-4/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Versenytanács megállapította, hogy a **HSBC Credit Pénzügyi Szolgáltató Zrt.** a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított akkor, amikor a 2007. év folyamán az Euronics üzletekben elhelyezett kommunikációs eszközökön arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a „Beneficial Áruhitel” esetén a kamat kevesebb, mint 1 %, viszont elmulasztotta feltüntetni, hogy a THM mértéke ennél jóval magasabb. A jogsértés arra is tekintettel került megállapításra, hogy a fogyasztók valószínűsíthetően nem értelmezik a kamat és THM közötti eltérést.
- 247.** A Vj-47/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH az **FHB Életjárdék Zrt.** által 2007 februárja és 2008 áprilisa között az életjárdék és jelzálogjárdék termékekről

közzétett állításokat vizsgálta. E két, hasonló előnyökkel bíró, azonos élethelyzetre megoldást kínáló, de eltérő tartalmú konstrukció a reklámokban nem különült el egyértelműen egymástól, aminek hatására a fogyasztókban olyan kép alakulhatott ki, hogy a hirdetett tulajdonságok mindkét termékre vonatkoznak. Emellett az ügyfelek számára a más piaci szereplők termékeivel való összehasonlítást jelentősen megnehezíthette az a körülmény, hogy az eljárás alá vont egy nem szabályozott piacú életjárdék terméket és egy kölcsönterméket ugyanazon kampányban szerepeltetett. A vizsgálat alapján megállapítható volt, hogy a vállalkozás valószínűleg állította, hogy életjárdék terméke „egyedülállóan biztonságos”, valamint megtévesztésre alkalmas állításokat tett közzé az ügyfelek lakásainak későbbi örökölhetőségéről, a kezdeti egyösszegű kifizetés mértékéről, a járadék inflációkövető jellegéről, a lakás értékének kifizetéséről, valamint az évi járadékról, amellyel kapcsolatban nem 13 részletben történő járadékfizetést, hanem 13. havi járadékot említett. A Versenytanács a jogsértés megállapítása mellett bírság kiszabását látta indokoltnak az FHB Életjárdék Zrt.-vel szemben.

- 248.** A GVH a versenyfelügyeleti eljárásokon túl is törekszik a bankok tájékoztatási gyakorlatának feltérképezésére, a fogyasztói döntéshozatalt befolyásoló tényezők megismerésére. Ennek érdekében 2008-ban egy olyan piackutatást rendelt meg, amellyel a hivatal a bankfiókok ügyfélszolgálati tájékoztatásának minőségéről és pontosságáról kívánt bővebb, általános jellegű információt szerezni. A kutatás a próbavásárlás módszerével történt, ami lehetőséget teremtett annak tesztelésére, hogy az ügyfélszolgálaton dolgozó munkatársak egy számukra ismeretlen ügyféllel szemben mennyire felkészültek, általánosságban mi jellemzi az ügyfélkezelést.
- 249.** A kutatás tapasztalatai szerint az ügyintézők az esetek többségében az első – érdeklődési – ügyfél-találkozó alkalmával az ügyfél igényeinek megismerésére, az igénylés folyamatának bemutatására, az ügyfelet érintő legfontosabb kondíciók, haszonérvek megismertetésére helyezték a hangsúlyt. Az értékesítési segédletek, mint kondíciós lista és prospektus megmutatása, átadása gyakoribb, ezeket az ügyintézők döntő többsége jól használja az értékesítés során. A szerződésre, annak tartalmára, illetve az Általános Szerződési Feltételekre (ÁSZF) az első találkozás alkalmával jellemzően nem hívták fel az érdeklődők figyelmét. Megfigyelhető volt, hogy a fióki értékesítés során az ügyintézők eladási gyakorlata a devizahitel esetén a legnagyobb, ebből adódóan itt a legrészletesebb a tájékoztatás, míg az új konstrukciók, például kombinált betét

esetén a termék bemutatása kevésbé részletes. Az értékesítők ismeretei a termékekkel kapcsolatban nem bank-specifikusak, tehát mindenhol fennáll annak az esélye, hogy felkészült, illetve kevésbé felkészült ügyintézővel lehet találkozni banki termékek iránti érdeklődéskor.

- 250.** Az elmúlt években érezhető tendencia, hogy egyre több olyan terméket forgalmazó vállalkozás ellen indul versenyfelügyeleti eljárás, amely termékek az egészség megőrzését, egyes betegségek megelőzését ígéri. A GVH tapasztalatai szerint egyes esetekben előfordul, hogy az ilyen termékeket forgalmazó vállalkozások kommunikációs tevékenysége és értékesítési módszere teljes egészében a kifogásolt állításokra alapszik.
- 251.** A **gyógyhatású, az emberi szervezetre, egészségre ható készítményeket** kereső vásárlók a fogyasztók speciális csoportját jelentik, akik a gyógyulás vagy gyógyító hatás reményében lényegesen érzékenyebben reagálnak az ezt ígérő tájékoztatásra és anyagi erejüket meghaladó kiadásokra is hajlandóak. E fogyasztókat egészségügyi problémáik fokozottan kiszolgáltatottakká teszik, amiből adódóan különös jelentősége van a tényszerű, túlzásokat nélkülöző tájékoztatásoknak. Ezek a fogyasztók – lévén az e területen elérhető termékek, szolgáltatások ún. bizalmi jószágok – ugyanakkor az adott termék egészségre/egészséghelyreállításra való hatásának tényleges megvalósulásáról teljes bizonyossággal soha sem győződhetnek meg. Ezt a bizonytalanságot hivatott mérsékelni a termékek feletti hatósági kontroll.
- 252.** Az egészség helyreállítását célzó tevékenység gyógyítás, amelynek érdekében fogyasztani ajánlott terméknek gyógyító hatású terméknek kell lennie. Az emberi szervezetre esetlegesen gyakorolt valamilyen kedvező hatás (amellyel egy ételiszter is rendelkezhet) nem azonosítható a gyógyhatással. Gyógyhatásra utaló tájékoztatást csak az arra hivatott hatóság igazolásának (engedélyének) megszerzése után lehet adni, illetve akkor, ha a szóban forgó hatás tudományosan igazolt.
- 253.** Mindazok a vállalkozások, amelyek az emberi egészséget gyógyító, de egyben veszélyeztető termékeket kívánják forgalomba hozni, az erre hivatott hatóságnál (többek között az Országos Gyógyszerészeti Intézetnél) kötelesek terméküket megvizsgáltatni. Az engedélyeztetési eljárás egyik fontos célja az, hogy az emberi egészségre ártalmas termékek ne kerüljenek forgalomba, és a forgalomba hozás és fogyasztás feltételei egyértelműen legyenek meghatározva. E szűrés elengedhetetlen velejárója, hogy az esetleg

hatásos és jó termékek később, nehezebben kerülhetnek a piacra, illetve aki e szűrőn nem kíván átesni, nem is viheti piacra – még esetleg akár nagyon is jó – termékét, vagy legalábbis nem adhat termékéről olyan tájékoztatást, ami gyógyhatásra utal. Ha mégis ezt teszik egyes vállalkozások, akkor tisztességtelen előnyre tesznek szert olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek a szabályt betartva, a kapcsolódó költségeket (terheket) is vállalva járnak el.

- 254.** A Versenytanács több eljárás alá vont ellen indított Vj-124/2007. számú eljárásban a **Pannon Medisana Kft.-vel** szemben a jogsértés megállapítása mellett bírságot szabott ki, mivel az a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon állította, hogy „Medinose” nevű készüléke anti-allergiás hatású, megelőzésre is alkalmas, nincsenek mellékhatásai, gyógyszerek nélkül is segíthet, pollen, szénanátha, házipor és állatszőr-allergia esetén is hatásos, gyermekek is használhatják, illetve hogy a tünetek napi 3-4,5 perces használattal enyhíthetők.
- 255.** A **StemXcell Kft., a Crystal Insitute Kft., a Dunai és Társa Bt.,** valamint a **Flavinárium Első Magyar Flavonoid és Antioxidáns Termék Forgalmazó Zrt.** „Olimpique StemXCell” étrendkiegészítő termékkel kapcsolatos, különböző kommunikációs eszközökben közzétett állításairól a Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vontak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak, amikor a termékről azt közölték, hogy az alkalmas az összegek szaporítására és védelmére, illetve azt, hogy a termék és az egészség között összefüggés van, a termék gyógyhatással bír. Azonban az eljárás alá vontak semmilyen olyan, általánosan elfogadott tudományos bizonyítékkal nem szolgáltak, amely igazolná, hogy ezek az állítások megfelelnek a valóságnak annak ellenére, hogy a fogyasztókhöz eljuttatott információ valóság tartalmát minden esetben a közreadónak kell bizonyítania.
- 256.** A vonatkozó jogi előírások egyértelműen megkülönböztetik egymástól a gyógyszereket, a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyagokat és készítményeket, valamint az ételisztereket (az ételisztereken belül külön csoportot alkotnak az étrend-kiegészítők, amelyek ugyanakkor ettől még az ételiszterek kategóriájába tartoznak). Alapvetően meghatározza a vele kapcsolatban kifejtett tájékoztatás korlátait, illetve az azokban tett állítások versenyjogi megítélését az, hogy egy termék csak ételiszterként hozható forgalomba. Egy ételiszterként forgalomba hozható terméknek nemcsak akként lehet gyógyhatást tulajdonítani, ha a reklám közvetlenül a termékkel összefüggésben fogalmazza meg állításait, hanem úgy is, ha a reklám

a termék hatóanyagával, összetevőivel kapcsolatban ad tájékoztatást a gyógyhatásról, téve ezt oly módon, hogy a reklám egészének az az üzenete, maga a termék bír gyógyhatással. A fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás fogyasztói döntésekre gyakorolt befolyását a tájékoztatás összehatását szem előtt tartva lehet megállapítani. Ennek megfelelően a termék egyes alkotóelemeire, ezek egészségre gyakorolt hatására vonatkozó tájékoztatás is megalapozza a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására való alkalmasság megállapítását, ha a tájékoztatás a fogyasztók számára összehatását tekintve a termék emberi egészségre gyakorolt hatásáról fogalmaz meg állításokat.

257. A Versenytanács az eljárás alá vontakat a magatartás folytatásától eltiltotta, valamint kötelezte azokat, hogy azon honlapjaikon, ahol az „Olimpiq StemXCell” terméket népszerűsítik, jól láthatóan, észrevételek nélkül fél éven keresztül tegyék közzé a Versenytanács határozatának rendelkező részét (Vj-156/2007).

258. A gyártóként érintett **Crystal Institut Kft.**, valamint a forgalmazóként közreműködő **Flavinárium Első Magyar Flavonoid és Antioxidáns Termék Forgalmazó Zrt.** és **Dunai és Társa Bt.** „Flavin” termékcsaláddal kapcsolatos kommunikációja kapcsán indult a Vj-209/2007. számú versenyfelügyeleti eljárás. Mivel az Országos Gyógyszerészeti Intézet engedélyének hiányában a „Flavin” nem minősíthető gyógyszernek, és az eljárás alá vontak a termék gyógyító hatását tudományos ismeretekkel sem igazolták, a terméknek gyógyhatást tulajdonító fogyasztói tájékoztatások tartalma alkalmas a fogyasztók megtévesztésére. A jogsértés megállapítása és bírság kiszabása mellett a Versenytanács eltiltotta az eljárás alá vontakat a jogsértő magatartás folytatásától, valamint kötelezte őket arra, hogy honlapjaikon meghatározott időtartamig tegyenek közzé a Versenytanács döntésére vonatkozó tájékoztatást.

259. A **MAX-IMMUN Rák- és Immunkutató Kft.** „vitanaX PX-4” és „vitanaX” – gombakivonatot tartalmazó – készítményeit népszerűsítő kommunikáció vizsgálata során megállapítást nyert, hogy a vállalkozás több tekintetben is a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított. Egyrészt nem bizonyított állításokat tett közzé a hatások áttelethetőségéről (azzal, hogy a termékek hatásait közvetett úton, az immunrendszerre gyakorolt hatáson keresztül magyarázta), másrészt nem bizonyított felsőfokú jelzőket (pl. „jelenleg a szakirodalom nem ismer hatékonyabb természetes immunerősítőt és rákellenes hatóanyagot”), túlzó állításokat alkalmazott (pl. „a nőgyógyászati

tumorokban szenvedők kiegészítő terápiájában is eddig soha nem látott hatékonyságú eszköz”), továbbá egyes egyéb állításait (pl. „felerősíti más terápiák jótékony hatását”) sem bizonyította megfelelően. A jogsértés súlyára, felróhatóságára tekintettel az eljárás alá vont vállalkozással szemben bírság is kiszabásra került (Vj-19/2008).

260. A Vj-30/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a **Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** több termékével („Naturlife” cseppek, „Falvan Naturlife” gyümölcskoncentrátum, illetve kapszula, „Flavokid” étrend-kiegészítő, „Flavonoid” étrend-kiegészítő, „Flavion” étrend-kiegészítő, „Flavorex” gyümölcskoncentrátum, illetve kapszula, valamint más Naturlife termékek) népszerűsítését szolgáló 2007-es és egyes 2008-as kommunikációs eszközeit vizsgálta. Az eljárás során bebizonyosodott, hogy a vállalkozás több esetben bizonyítékokkal alá nem támasztott tájékoztatást adott a fogyasztók számára a készítmények összetételére vonatkozóan, valamint annak ellenére, hogy a készítmények egyike sem rendelkezik az Országos Gyógyszerészeti Intézet engedélyével, azt állította, hogy a termékek betegséget megelőző hatásúak, gyógyító hatásúak, valamint csökkentik a sugárterápia és kemoterápia mellékhatásait. A Versenytanács rámutatott, hogy a hatóanyag hatása és a hatóanyagot tartalmazó szer hatása közé nem lehet egyenlőséget tenni. A hatóanyagok csak bizonyos mennyiségben fejtenek ki kedvező hatást, egy bizonyos mennyiség fölött pedig esetleg felerősödnek mellékhatásaik. Ezért nem feltétlenül igaz egy készítményre, amely tartalmaz egy bizonyos hatóanyagot, hogy a készítmény maga is rendelkezik a hatóanyag tudományosan bizonyítottan kedvező tulajdonságaival és ugyanazokat a kedvező élettani hatásokat képes előidézni. Továbbá, több komponensű szerek esetén az egyes hatóanyagok egymásra kifejtett (erősítő, gyengítő) hatásának tudományos vizsgálata nélkül nem állítható, hogy a készítmény által a komponensek egyenkénti hatásai mechanikusan összegződnek. A fentiekért a vállalkozással szemben a jogsértés megállapítása mellett bírság került kiszabásra.

261. A GVH a **Nap Háza Kft.-vel** szemben folytatott Vj-75/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozattal jogsértést állapított meg és egyben bírságot szabott ki, mivel az eljárás alá vont 2004-től szórólappjaival, poszterével, internetes honlapjával és DVD-ivel egyrészt méregtelenítő, tisztító hatást tulajdonított az általa forgalmazott „RO 100” reverz ozmózis technológiát alkalmazó ivóvíz utótisztító háztartási kisberendezésnek, másrészt nem megalapozott piacelsőségi állításokat alkalmazott.

262. Az ivóvíz utótisztítóval kapcsolatos tájékoztatások üzenete az, hogy az ivóvíz, illetve az ásványvizek fogyasztása káros az emberi egészségre (amellyel összefüggésben kerülnek közlésre a tájékoztatásokban az eljárás alá vont által forgalmazott termékek betudott egyes kedvező tulajdonságok). Ennek valóságtartalmát az eljárás alá vontnak a tudományosság igényeit kielégítve kellett volna bizonyítania, ugyanakkor erre megfelelő bizonyítékokkal nem tudott szolgálni. A Versenytanács felhívta a figyelmet arra: egy megfelelő szakmai gondosságot tanúsító vállalkozás a fogyasztókat megcélzó, az általa forgalmazott termék népszerűsítését szolgáló, a fogyasztók befolyásolását célzó tájékoztatásainak tartalmát ahhoz a tényhez igazítja, hogy az adott kérdésben lehet tudományos nézetazonosságról beszélni, s a tájékoztatásokat nem valamilyen kellően alá nem támasztott „hit”, személyes meggyőződés szerint határozza meg. Nem tekinthetők tudományos ismeretnek a pozitív terméktapasztalatok, a betegektől és kezelőorvosaitól származó vélemények.
263. A Versenytanács rámutatott arra is, hogy egy versenyfelügyeleti eljárás során a hivatalnak a tényállás tisztázása körében nem az a feladata, hogy a különböző hatóságok által lefolytatott vizsgálatokat megismételve vagy azok helyett szakértői bizonyítást folytasson le az áru, illetve az azzal előállított termék (pl. víz) emberi egészségre gyakorolt hatását, mint a termék lényeges tulajdonságát illetően. A GVH feladata az, hogy a versenytörvény 9. §-ának figyelembe vételével elemezze, a fogyasztóknak szóló tájékoztatásokban megfogalmazott állítások gyógyhatásra (betegséget megelőző, kezelő, a betegség tüneteit enyhítő hatásra) utalnak-e vagy sem. Ha a tájékoztatások ilyen hatást fogalmaznak meg, akkor a jogsértés megállapítható, amennyiben az állítások valóságnak való megfelelését a vállalkozás hatósági engedéllyel vagy más módon, a tudományos bizonyítottsággal szemben támasztott követelményeknek megfelelően, tudományos ismeretekkel nem igazolja.
264. A **Vivaldi Kereskedelmi Kft.** nem tudta igazolni, hogy az általa forgalmazott „VIVAMAX GYVSKY-7” ionos testmértékeltető készülékkel kapcsolatban 2007 és 2008 során adott tájékoztatásaiban szereplő, gyógyhatásra utaló állítások (pl. „erősíti az immunrendszert”, „csökkenti a vércukorszintet”, „növeli a vér oxigénszállító képességét”) megfelelnek a valóságnak. A fentiekkel a Vivaldi Kereskedelmi Kft. jogsértést követett el, amiért bírság került kiszabásra. Ugyanezen eljárásban a Media Markt Saturn Holding Magyarország Kft. és egyes Media Markt áruházak kommunikációs tevékenysége is vizsgálatra került, mivel a fent említett készülék a Media Markt reklámjúságaiban is népszerűsítésre került. A Media Markt áruházak vállalták, hogy 2009. március 31-ig figyelemfelhívást tesznek közzé, amelyben szerepel a termék megnevezése, a visszavásárlás lehetőségei és feltételei, a visszavásárlás indoka, valamint határideje, amely a figyelemfelhívás megjelenésétől számított 30 napnál nem lehet kevesebb. A kötelezettségvállalásra tekintettel a Versenytanács a Media Markt Saturn Holding Magyarország Kft.-vel és a Media Markt áruházakkal szemben megszüntette az eljárást (Vj-46/2008).
265. A **HYD Rákkutató és Gyógyszerfejlesztő Kft.-vel** szemben indított Vj-48/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a „PREVENTA csökkentett deutérium tartalmú ivóvíz” termékcsaládra vonatkozóan a 2002. évtől kezdődően közzétett kommunikációs eszközök tartalma került vizsgálatra. Az eljárás során bebizonyosodott, hogy a vállalkozás elégséges bizonyítékok nélkül állította a termékről, hogy az gyógyhatással bír, segítségével a rák legyőzhető, nincs mellékhatása, valamint a vállalkozás a valóságos helyzetet túlműtató állításokat tett a termék gyógyszerként való törzskönyvezésével kapcsolatban. A jogsértés mellett a magatartás versenyre gyakorolt hatása bírság kiszabását is indokolta.
266. Az eljárás alá vont által alkalmazott szórólapok, honlapok és sajtóreklámok ugyanarra a kommunikációs modellre épültek. A vizsgált tájékoztatás két részből állt, az egyik a „PREVENTA” termékcsalád nevét, fényképét és azt a közlést tartalmazta, hogy a „PREVENTA” termékcsalád csökkentett deutérium tartalmú víz, míg a tájékoztatás másik – terjedelmesebb – része a csökkentett deutérium tartalmú víz gyógyhatásairól szólt. Az a körülmény, hogy a gyógyhatásra vonatkozó, nem bizonyított állítások és a termék megjelölése – az eljárás alá vont szándéka szerint – elkülönítve kerültek közzétételre, önmagában nem tette jogszerűvé a közlést. A Versenytanács a két részből álló közlést egységes üzenetnek tekintette, mivel megítélése szerint a fogyasztó is összekapcsolja a számára küldött üzeneteket. A közlés két részének formai elkülönítése mindaddig biztosan nem eredményez elkülönülést az olvasó tudatában, amíg a két részt közvetlenül egymás után olvassa, amíg a PR cikk és a hirdetés ugyanabban a látómezőben jelenik meg. Mind a PR cikk, mind a hirdetés figyelmet felkeltő hatásának fokától függ az, hogy milyen mértékű szétválasztás gyengíti el, illetve szünteti meg a két közlés összekapcsolódását az olvasó tudatában. Ráadásul, a cikk és a reklám nem csupán a fogyasztó szempontjából kapcsolódott össze, hanem az eljárás alá vont oldalán is: a HYD Kft. volt a megrendelője mind a hirdetésnek, mind a szponzorált cikknek.

267. A Vj-58/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapítást nyert, hogy a **Hippocampus-BRT Kft.**, az **Eni-Med Kft.**, valamint az **Európa Utazásinformációs Központ Szolgáltató Bt.** a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor a 2006., a 2007. és a 2008. években a „Mobil Cell-Com”, a „Lenyo” és a „BioXline Fractal” biorezonancia terápiás készülékeknek betegséget diagnosztizáló és kezelő, valamint betegségek tüneteinek enyhítésére szolgáló hatást tulajdonított anélkül, hogy ezen hatásokat megfelelő bizonyítékokkal támasztotta volna alá. Az eljárás alá vont – döntése szerint – a készülékeket wellness és nem orvostechikai eszközként hozta forgalomba (utóbbi esetben le kellett volna folytatnia az erre előírt engedélyeztetési eljárást, míg a wellness célra forgalmazott terméknél erre nincs szükség), ez a választása pedig meghatározta a termékről adható tájékoztatás korlátait. A Versenytanács bírság kiszabása mellett a jogsértő magatartás további folytatásától a vállalkozásokat eltiltotta, valamint kötelezte azokat arra, hogy a Versenytanács jogsértés megállapítását tartalmazó határozatát honlapjukon fél évig tegyék közzé.
268. A GVH a 2008. évben is több versenyfelügyeleti eljárást indított a **különbféle szolgáltatások** kommunikációjával kapcsolatban.
269. A **FOTEX-OFOTÉRT Optikai és Fotóciikk Kereskedelmi Kft.-vel** szemben indított Vj-191/2007. számú versenyfelügyeleti eljárás tárgyát az eljárás alá vont 2006 november és 2007 november között több alkalommal közzétett kommunikációs eszközei képezték. Ezen eszközökben, amelyek elsősorban szemüvegkeretek kedvezményes megvásárlását („Ön vállalja a korát, mi vállaljuk a kedvezményt! Minden vásárló annyi százalék engedményt kap a szemüvegkeret árából, ahány éves!”) helyezték a középpontba, az eljárás alá vont nem közölte a fogyasztók számára érzékelhető módon, hogy a kedvezmény csak „vékonyított műanyag lencsével megrendelt, komplett szemüveg” vásárlása esetén érvényes. A jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került.
270. Az eljárásban a Versenytanács értékelte azt a körülményt is, hogy egyes reklámeszközökön szerepelt utalás a tájékoztatás teljességének hiányára (pl. „további akciók feltételek az üzletekben”). Ezek a kitételek abba az irányba mutatnak, hogy a fogyasztó – még ha fel is keltette a reklám az érdeklődését az adott áru iránt – kevésbé köteleződik el a vásárlásra, mint egy ilyen figyelemfelhívó tájékoztatás hiányában. A fogyasztói elköteleződés mértéke nem független az alkalmazott reklámeszköz áteresztő képességétől.
- Az, hogy az ilyen jellegű figyelemfelhívás elégséges-e a reklám hiányosságainak ellensúlyozására, csak esetről-esetre bírálható el. Általános szempontként a Versenytanács álláspontja szerint az rögzíthető, hogy a valós és teljes körű információnak a vásárlásban való döntést megelőző megismerhetőségének lehetősége sem teszi jogszerűvé az olyan reklámot, amely valótlan információt tartalmaz; amelynek esetében a további információk lényegesen megváltoztatják a reklám által ígérteteket; vagy amely csak a fogyasztóknak szűk körére, illetve speciális feltételek mellett igaz.
271. A nem kellően alátámasztott piacelsőségi állításokkal kapcsolatos versenyhivatali tevékenység folytatásaként a **Xerox Magyarország Kft.** ellen indított eljárásban a Versenytanács megállapította, hogy az nem bizonyította kellőképpen a „legtermelékenyebb színes digitális nyomdagép”, a „legjobb színes digitális nyomdagép”, a „legnagyobb fekete-fehér digitális nyomdagép”, valamint a „vezető digitális nyomdagép” állítások valóságát és ezzel a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított (Vj-204/2007).
272. A **Reckitt Benckiser Magyarország Termelő és Kereskedelmi Kft.** „Vanish” termékcsaládjának kommunikációjával kapcsolatos vizsgálat során bizonyítást nyert, hogy az eljárás alá vont alaptalanul állította a „Vanish folteltávolítóval” kapcsolatban a 2006 októberétől sugárzott reklámfilmjeiben, hogy az – korlátozásmentesen – minden színes ruhára alkalmazható, valamint a „Vanish Oxi Action Chrystal White” terméket 2007 októberétől népszerűsítő reklámfilmjében azt a hamis látszatot keltette, miszerint az teljes egészében eltünteti a kakaófoltot. Az eljárás alá vont ezzel jogsértést követett el, magatartása súlyára tekintettel ezen felül bírság is kiszabásra került. Megalapozottnak bizonyultak ugyanakkor a vizsgált reklámokban azok az állítások, amelyek a „Vanish White” termékek – klóros fehérítőkhöz képest jelentkező – biztonságosabb, sokrétűbb alkalmazhatóságát üzenték (Vj-207/2007).
273. Az utazási szolgáltatások terén a **Best Reisen Utazási Iroda Kft.** ellen indított Vj-210/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy az utazási iroda katalógusában, valamint honlapján az utazási irodával szerződésben álló egyik hotel minőségi jellemzőjéről (a tengerparttól való távolságáról) valótlan tartalmú tájékoztatás jelent meg, amely tájékoztatás alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére. Az **Aeroviva Utazási Szolgáltató Kft.** egy utazási ajánlata kapcsán az bizonyosodott be, hogy a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.

tást tanúsított akkor, amikor egy 2007-es katalógusában valamint honlapján egy szállodáról valótlanul azt állította, hogy abban a fogyasztók beltéri jacuzzit és törökfürdőt találnak (Vj-26/2008).

- 274.** A Versenytanács 2008-ban is több nagy **kiskereskedelmi lánc**cal szemben folytatott eljárást egyes termékek elérhetőségével, az ún. készlethiánnyal kapcsolatban. Ezen eljárások során az került vizsgálatra, hogy az áruházláncok által közzétett ún. akciós újságokban található akciós termékekből az áruházláncok megfelelő készlettel rendelkeztek-e a rájuk vonatkozó akció kezdetétől az adott újság érvényessége alatt. A Versenytanács következetes gyakorlata alapján önmagában nem ütközik a versenytörvény rendelkezéseibe, ha valamely reklámozott termék az akció teljes ideje alatt nem áll folyamatosan rendelkezésre, a fogyasztói kereslet ugyanis teljes pontossággal nem mérhető fel. Jogsértő lehet ugyanakkor, ha a vállalkozás akárcsak egyetlen áruházában az adott termék az akció ideje alatt egyáltalán nem áll rendelkezésre; vagy az akció kezdetén nem volt elérhető (figyelembe véve, hogy a fogyasztók – éppen a „készlet erejéig érvényes” megszorítás hatására – ésszerűen az akciós időszak első napjaiban kívánják megvásárolni az adott terméket); vagy az akció kezdetekor rendelkezésre álló mennyisége (induló készlete) irreálisan alacsony volt és az akció első napjaiban (főszabályként 3. napjáig) elfogyott. Elvárt ugyanis, hogy a fogyasztó pontos képet tudjon alkotni az akció mibenlétéről, az akcióban való részvétel esetleges feltételeiről, illetve arról, hogy milyen termékekre vonatkozik az akció.
- 275.** A **Tesco-Globál Áruházak Zrt.** ellen indított Vj-120/2007. számú eljárásban a Versenytanács jogsértőnek vélte a Tesco-Globál Áruházak Zrt. azon magatartását, hogy 2007 januárjában több műszaki és ruházati termék esetében egyáltalán nem vagy irreálisan alacsony indulókészlettel készült fel a termékekre vonatkozó akcióra. A jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került.
- 276.** A **Csemege Match Zrt.-vel** szemben is megállapításra került, hogy a 2007 tavaszán és nyarán közzétett egyes akciós újságokban feltüntetett termékekkel kapcsolatos akcióra nem vagy nem megfelelő készlettel készült fel, valamint a meghirdetett termékek egyes esetekben nem a meghirdetett áron voltak elérhetőek – az eljárás alá vont az előzőekkel a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított. Nem minősült ugyanakkor jogsértőnek az akció kezdeti időszakán belül megfigyelt készletfogyás azon friss és gyorsan romló árunak számítók esetében, amelyekből nem feltétlenül képes az eljárás

alá vont raktározni az adott akció teljes időszakára, így az utanszállítás szükségessége ezen termékekből elengedhetetlen volt (Vj-155/2007).

- 277.** Az **Electro World Magyarország Kft.-vel** szemben indított versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozat leszögezte, hogy az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartás tanúsított azzal, hogy 2007 nyarán és őszén egyes általa meghirdetett termékek egyáltalán nem vagy – az irreálisan alacsony kezdőkészletnek köszönhetően – időszakosan nem voltak elérhetőek a fogyasztók számára. Az eljárás alá vonttal szemben bírság került kiszabásra. A jogsértés súlyának értékelésekor a Versenytanács tekintettel volt arra is, hogy az eljárás alá vont kifogásolt gyakorlata több esetben olyan nagyértékű termékekhez kapcsolódott, amelyek esetében a jogsértéssel összefüggő – a hipermarketek esetében fokozottan jelentkező – becsalógató (más áruk kelendőségét fokozó) hatás jelentősége kisebb. Az áruházat az akciós termék megvétele érdekében felkereső fogyasztó ugyanis nagy valószínűséggel valamely számára szükséges – nem feltétlenül az akciós körbe tartozó – terméket is beszerez, ami csökkentti annak jelentőségét, hogy a fogyasztó vajon eláll-e az adott konkrét áru megvásárlásától abban az esetben, ha az akciós feltételektől való eltérés a vásárlás előtt kiderül. Nagyobb értékű termékek esetében ugyanakkor a fogyasztók nagyobb eséllyel kívánnak egyetlen terméket vásárolni, így ezen termékek esetében az akciónak az áruházakban forgalmazott egyéb – az akcióban részt nem vevő – áru értékesítésére gyakorolt kedvező hatása valószínűsíthetően kisebb mértékben érvényesül, mint alacsonyabb értékű termékek esetében (Vj-160/2007).
- 278.** A Vj-173/2007. számon indított versenyfelügyeleti eljárásban az **Auchan Magyarország Kft.** akciótartási gyakorlata került vizsgálatra. Az eljárás során megállapításra került, hogy a 2007 során közzétett akciós újságokban reklámozott termékek közül egyesek egyáltalán nem voltak kaphatóak az akció időtartama alatt, mások az akció kezdetekor nem voltak elérhetőek, megint más termékeket illetően pedig megállapítható volt, hogy az Auchan irreálisan alacsony kezdőkészlettel készült belőlük az akciós időszakra. A Versenytanács megállapította, hogy ezen magatartások a fogyasztók megtévesztésére alkalmasak, emellett bírságot szabott ki az eljárás alá vonttal szemben. A Vj-198/2007. számú eljárásban a **Penny Market Kft.** 2007. augusztusi-szeptemberi akciótartási gyakorlatát és az ezzel kapcsolatos kommunikációt vizsgálta a GVH. Az eljárás során megállapítást nyert, hogy egy termék – az induló készlet hiánya, illetve az irreálisan alacsony

induló készlet következtében – időszakosan nem volt elérhető. A magatartások kapcsán a Versenytanács megállapította, hogy azok alkalmasak a fogyasztók megtévesztésére és emiatt bírság is kiszabásra került.

279. A **Plus Élelmiszer Diszkont Kft.** az általa 2008 januárjában és februárjában közzétett tájékoztatással ellentétben nem biztosította, hogy az akcióba bevont, az Interneten is elérhető reklámújságjaiban és az üzletterekben elhelyezett plakátokon meghirdetett ún. non-food (élelmiszer termékcsoporton kívüli) termékek a meghirdetett akció első napjától kezdődően minden üzletben elérhetőek legyenek. Az eljárás alá vont által alkalmazott üzleti módszer eredményeként továbbá nem volt biztosított, hogy az egyes üzletek ne irreálisan alacsony készlettel rendelkezzenek az akcióba bevont, az interneten is elérhető reklámújságjaiban és az üzletterekben elhelyezett plakátokon meghirdetett non-food termékekkel. A jogsértés megállapításán kívül bírság is kiszabásra került (Vj-52/2008). A **Metro Kereskedelmi Kft.** ellen indított eljárásban igazolást nyert, hogy a vállalkozás 2008-ban közzétett Best of Metro reklámújságjában egyes termékeket úgy hirdetett meg, hogy azok egyáltalán nem voltak elérhetőek az akciós időszak alatt, míg más termékekből nem volt induló készlet, megint más termékekből pedig alacsony kezdőkészletet szerzett be a vállalkozás, így a készlet az akciós újság érvényessége alatt elfogyott. A jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került (Vj-64/2008).

280. A Vj-70/2008. számú eljárás során a **SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft.-vel** szemben került megállapításra, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásra alkalmas magatartást tanúsított, amikor a 2008 januárjában közzétett akciós újságokban hirdetett egyes termékei az akció első napján, illetve egyes termékek esetén az egész akciós időszak alatt nem voltak elérhetőek az INTERSPAR áruházakban. Nem minősült jogsértőnek, ha a készlethiány annak következtében állt elő, hogy a kereskedő vállalkozás által előre nem látható módon jelentős kereslet alakult ki egy adott termék iránt. A Versenytanács a készlethiányokkal kapcsolatos jogsértés kapcsán nem szabott ki bírságot, részben a meghirdetett termékek kapcsán jelentkező esetleges becsalógató hatás csekély voltára tekintettel. Ennek indoka az volt, hogy a vizsgált termékek nem tartoztak a mindennapi szükségletek kielégítésének körébe, illetve az áruházak elhelyezkedése (jellemzően a települések belső részein, könnyen megközelíthető helyen található) következtében nagyobb az esély a vásárló azon döntésére, hogy az áru hiánya esetén más üzletet választ vásárlása színteréül.

281. A Vj-71/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Versenytanács megállapította, hogy a **Tesco-Global Áruházak Zrt.** jogsértést követett el akkor, amikor 2008 januárja és márciusa között akciós újságjaiban számos terméket anélkül népszerűsített, hogy azokból reális indulókészlettel rendelkezett volna. A **Rossmann Magyarország Kft.-vel** szemben indított versenyfelügyeleti eljárásban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartásnak minősült, hogy a vállalkozás a 2007 szeptemberében érvényes reklámújságjában népszerűsített két termékének elérhetőségét nem biztosította a fogyasztók számára. A magatartás jogszerűtlenségének megállapítása mellett bírság is kiszabásra került (Vj-11/2008).

282. A Versenytanács a 2008. év folyamán több alkalommal állapított meg jogsértést olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek egyes termékeik árfeltüntetésekor a valóságosnál nagyobb árkedvezményt tüntettek fel. A Versenytanács gyakorlata szerint az ár olyan, a termékkel kapcsolatos lényeges körülmény, amely minden esetben alkalmas lehet arra, hogy a fogyasztó döntéshozatali folyamatát befolyásolja, így az árak közzétételével kapcsolatosan fokozott a vállalkozások pontos tájékoztatással kapcsolatos felelőssége. Az árkedvezmény feltüntetése miatt indult vizsgálatok kapcsán a Versenytanács több esetben arra hívta fel a figyelmet, hogy önmagában (külön észlelhető figyelemfelhívás hiányában) árkedvezménynek az adott áruház korábbi árához – és nem a piacon általában érvényesülő, a beszállító által ajánlott vagy egy versenytárs által korábban alkalmazott árhoz – képest biztosított kedvezmény minősül a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint. Az áruház által korábban alkalmazott árhoz képest nyújtott kedvezményre vonatkozó tájékoztatás jogszerűségének értékelése körében annak van jelentősége, hogy a kereskedő az akciós időszakot megelőzően milyen időszakban és mennyi ideig alkalmazta az „áthúzott” árat. Alkalmas lehet fogyasztók megtévesztésére az árkedvezménnyel kapcsolatos tájékoztatás abban az esetben, ha az „áthúzással” megjelölt árat az eljárás alá vont az akciós időszakot megelőzően csak átmeneti jelleggel alkalmazta, illetve az akciós időszakot megelőzően közvetlenül már nem alkalmazta. A feltüntetett kedvezmény ugyanis nem sugallhatja fikatív vagy túlzott megtakarítás lehetőségét.

283. A Vj-160/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartásnak bizonyult, hogy az **Electro World Magyarország Kft.** 2007 augusztusában és szeptemberében közzétett akciós újságjaiban megjelölt termékeket nem a megjelölt árkedvezményekkel tette elérhetővé a fogyasztók számára.

A **Penny Market Kft.-vel** szemben indított Vj-198/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban bizonyítást nyert, hogy a diszkontlánc a 2007. augusztusában egy napilapban meghatározott áron reklámozott terméket nem a közzétett áron tette elérhetővé a fogyasztók számára, ezzel a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.

284. A **Hervis Sport- és Divatkereskedelmi Kft.-vel** szemben indított Vj-39/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a vállalkozás egyes 2007-es és 2008-as kommunikációs eszközeiben közzétett árkedvezményeire vonatkozó állítások megtévesztésre való alkalmasságát vizsgálta. A Versenytanács megállapította, hogy a vállalkozás tájékoztatása nem tette lehetővé az akciós áron hirdetett termékekkel kapcsolatban a megtakarítás mértékének megállapítását. Az alkalmazott szórólapokon megjelenített akciós ár és a „szállítók által megajánlott fogyasztói ár” különbözete számszerűsíthető, amely összeg azonban a ténylegesen elérhető árkedvezményt egyes esetekben nem tükrözte, mivel a vállalkozás által az akció előtt alkalmazott ár nem érte el a megjelenített árat, így a feltüntetett árkedvezmény a tényleges kedvezményénél jóval nagyobb volt. A vállalkozás ezen magatartása alkalmas volt a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására. A jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került.

285. A Vj-70/2008. számú eljárásban a **SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft.-vel** kapcsolatban megállapítást nyert, hogy egy termékével kapcsolatban nem megfelelő módon tüntette fel a vásárláskor elérhető árkedvezményt. A jogsértés megállapítása mellett a nem megfelelően feltüntetett árkedvezménnyel kapcsolatosan a Versenytanács bírság kiszabását is indokoltan tartotta. A Vj-71/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Versenytanács megállapította, hogy a **Tesco-Global Áruházak Zrt.** két terméke esetén az árkedvezmény kommunikációja során olyan referenciaárakat tüntetett fel, amelyet ténylegesen sohasem alkalmazott. A **Rossmann Magyarország Kft.-vel** szemben indított Vj-11/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartásnak minősült, hogy egy általa a 2007. decemberi reklámújságban népszerűsített parfüm ára nem egyezett meg a tényleges árral. A jogsértés megállapítása mellett bírság is kiszabásra került.

2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások

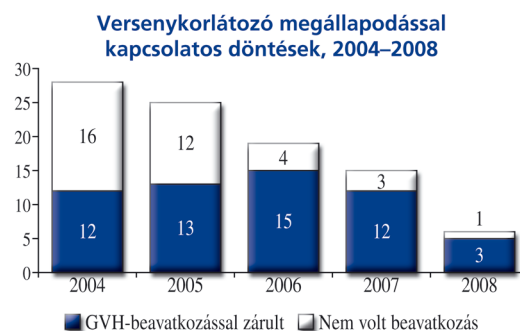
286. A versenytörvény IV. fejezete szerint minden versenyt korlátozó megállapodás tilos és semmis, hacsak nem esik kivétel alá (csekély jelentőségű, vagy egymástól nem füg-

getlen vállalkozások között jön létre). Ezen kívül a versenyt korlátozó megállapodás mentesülhet is a tilalom alól, ha eleget tesz a törvényben foglalt mentesülési feltételeknek. Ez utóbbi esetben a megállapodásra vagy alkalmazható valamelyik csoportmentességi kormányrendelet, vagy egyedileg teljesíti a tilalom alóli mentesülés versenytörvényben meghatározott feltételeit. A megállapodások mentesüléséhez nem szükséges a GVH döntése, mivel a közösségi versenyjoghoz hasonlóan a vállalatoknak maguknak kell megítélniük, illetve egy esetleges eljárás esetén bizonyítaniuk, hogy megállapodásuk megfelel a versenytörvény, illetve valamely csoportmentességi rendelet szerinti feltételrendszernek, ezért nem minősül tiltottnak.

287. 2004. májusától, ha egy gazdasági versenykorlátozó megállapodás hatással lehet az Európai Unió tagállamai közötti kereskedelemre, a versenyfelügyeleti eljárást az EK-Szerződés (EKSz.) 81. cikkét közvetlenül alkalmazva, de a magyar eljárási szabályok szerint kell lefolytatni, azaz a GVH az Európai Unió tagállami versenyhatóságaként jár el.⁵⁶

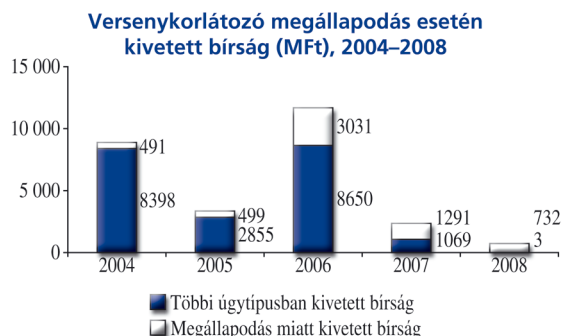
288. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó megállapodás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy a megállapodás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti (vertikális). A horizontális megállapodások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák vagy azzal azonos hatásúak, a vertikális korlátozások pedig a piacra lépési és piaci mobilitási lehetőségekre hathatnak negatívan. Egyes megállapodások nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális, mind horizontális jellemzőkkel bírnak.

289. 2008-ban a Versenytanács összesen hat ügyben hozott döntést, ebből öt esetben került sor GVH beavatkozásra: három esetben a jogszerűtlen megállapodás megtiltásával, míg két esetben kötelezettségvállalással zárult az eljárás.

⁵⁶ Ld. még a 2.1.2 fejezetet (A közösségi jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció)

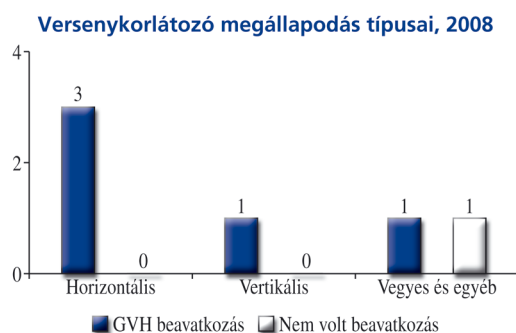
290. A GVH beavatkozásával zárult ügyekből egy esetben a Versenytanács összesen 3 MFt bírságot szabott ki.

291. Egy esetben a vizsgált megállapodásról a Versenytanács megállapította, hogy nem minősül versenykorlátozó megállapodásnak.

292. Az elbírált esetek fele versenytársak közötti (három ügy), egy esetben vertikális, míg két ügyben vegyes jellegű megállapodások kerültek elbírálásra. A horizontális esetek mindegyike beavatkozást igényelt. A vizsgált vertikális esetben is szükség volt beavatkozásra, míg a két vegyes jellegű ügyből egy igényelt beavatkozást.

293. 2008 folyamán – érdemi döntéssel – három olyan eljárás zárult le, amelyben megállapítást nyert a tagállamközi kereskedelem érintettsége, így alkalmazásra került az Európai Unió versenykorlátozásokra irányadó joganyaga is. A három közösségi jogalapon lefolytatott eljárásból egy

marasztalással zárult (Vj-57/2008), két esetben az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel (Vj-152/2006, Vj-28/2007) megszüntetésre került az eljárás.

294. A GVH gyakorlatában továbbra is kiemelt ügycsoportot képeznek a tiltott és titkolt **legkeményebb versenykorlátozást** (ármeghatározás, piacfelosztás, kvóta meghatározás) **megvalósító összejárások**, noha 2008-ban az ilyen jellegű jogsértések gyanúja miatt indult, illetve zárult eljárások száma elmaradt a korábbi évektől. A titkosan megvalósított „kőkemény” versenykorlátozó megállapodások felderítésének egyik fontos eszközt jelent, hogy a GVH vizsgálói – bírói engedéllyel – **előzetes értesítés nélkül kutatást** („hajnali rajtaütést”) hajthatnak végre vállalati és más helyszíneken, amelynek köszönhetően a jogsértést alátámasztó közvetlen bizonyítékok is előkerülhetnek. 2008-ban négy olyan kartellügy került lezárásra (egy már vizsgálati szakban), amelyekben a hivatal rajtaütésszerű helyszíni vizsgálattal indította meg az eljárást. A „kőkemény” versenykorlátozások felderítésének másik fontos, a kartellezésben érintett vállalkozások versenyképességgel való együttműködésére építő eszköze, az **engedélyességi politika** 2008-ban lezárt ügyben nem került alkalmazásra.

295. A kartellügyek számában bekövetkezett csökkenés hátterében vélhetően az áll, hogy a korábbi években lefolytatott sikeres kartell vizsgálatok, amelyek közül több, nagy jelentőségű ügy a közelmúltban jogerős bírósági megerősítést is nyert, óvatosabbá tették a potenciális kartellező vállalkozásokat. A korábbi eljárások pozitív hozadéka viszont, hogy a kartellvizsgálatokkal leginkább érintett építőiparban erősödött a verseny mind a nagy értékű autópálya építések, mind az országos főúti, illetve fővárosi útfelújítási munkákhoz kapcsolódó közbeszerzéseknél, és ennek következtében jelentős árcsökkenés is bekövetkezett. Ennek oka ugyanakkor – a GVH tevékenységének hatása mellett – az is, hogy több külföldi vállalkozás is belépett a piacra, valamint új konstrukciók (PPP) kerültek meghirdetésre. A verseny egyértelmű élénkülése figyelhető meg a – kartell eljárásokkal az elmúlt években szintén gyakran érintett – szoftver termékek piacán kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán is.

296. A GVH a 2008. évben is egyik fontos feladatának tekintette a vállalkozások szakmai szövetségei által kibocsátott, **ajánlott szolgáltatási díjtételek** versenyjogi értékelését, amelynek kapcsán a Versenytanács a joggyakorlat alakulása szempontjából is több iránymutató döntést hozott.

297. A verseny jog által védett alapelveivel ellentétben a vállalkozások társadalmi szervezetének minden olyan magatartása, amelynek célja, illetve (tényleges vagy lehetséges) hatása a versenytársak közötti szabad verseny, a fogyasztók vállalkozások közötti választása lehetőségének indokolatlan korlátozása vagy kizárása, valamint azok a magatartások is, amelyek azt célozzák vagy azzal a hatással jár(hat)nak, hogy a társadalmi szervezet e magatartása verseny alakulását befolyásoló tényezővé lépjen elő, például a piacon alkalmazott árak alakulásának vonatkozásában.
298. Egyes szervezetek – bizonyos korlátok között – rendelkeznek jogszabályi felhatalmazással arra, hogy ajánlott díjtételeket bocsássanak ki. Ha azonban az adott szakmai szövetség nem kapott ilyen felhatalmazást, akkor magatartása versenyfelügyeleti eljárás tárgyává tehető. Az ilyen jellegű, jogszabályi felhatalmazás nélkül tanúsított magatartásokat nem teszi jogszerűvé a tagok érdekei védelmének célja sem, így például az arra történő törekvés, hogy az érintettek egzisztenciális helyzete javuljon. Az ezek elleni fellépés versenyjogi indokoltsága az alábbiakban foglalható össze.
299. A verseny érvényre jutása szempontjából elsőrendű fontosságú, hogy a piaci szereplők ne ismerjék egymás jövőbeni költség- és árstratégiáját és egyéb üzletpolitikáját – csak ily módon biztosítható ugyanis, hogy a vállalkozások maximális hatékonyságra törekedve, működési költségeiket leszorítva ténylegesen versengjenek a keresletért. A vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett ajánlott szolgáltatási díjtételek azonban valamennyi érintett vállalkozás számára a bizonyosság egy megfelelő fokát nyújtják abban a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők jövőbeni árazási politikája. Így a piac egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői egyedi üzleti döntéseiknél figyelembe vehetik versenytársaik jövőbeni várható árpolitikáját, s ennél fogva árazásuk – a magasabb profit által vezérelve – nyilvánvalóan erre, a szakmai szövetség által közzétett ajánlásban szereplő árszint irányába fog tendálni.
300. A vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett ajánlott szolgáltatási díjtételek tehát végső soron azzal a hatással járhatnak, hogy a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményük minőségétől függetlenül egységesülnek a piaci árak. Ez egyben azt jelenti, hogy az alacsonyabb önköltséggel működni képes vállalkozások sem éreznek készletét árai csökkentésére. Így ezen árszintnek a piacon történő általános alkalmazása miatt az árak nem, illetve torzultan jelenítik meg a vállalkozások között szakmai alkalmasságban, üzleti megbízhatóságban, hatékonyságban megmutakozó, a vállalkozások közötti versenyben meghatározó jelentőséggel bíró különbségeket. Ez mindazonáltal nem jelenti azt, hogy – a keresletet a versenytársaik piaci részesedésének rovására magukhoz csábítandó – adott esetben ne menjenek ezen árszint alá. Az ajánlott díjtételek ugyanakkor – kikényszeríthetőség hiányában is – alkalmasak arra, hogy mesterségesen orientálják a piaci szereplők árpolitikáját, s azt közvetítik a vállalkozások felé, hogy nem érdemes hatékonyságra törekedniük, hiszen versenytársaik is az ajánlott díjtételekben foglaltaknak megfelelően áraznak.
301. A vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett, a piacon érvényesítendő árakra vonatkozó ajánlás a szolgáltatást igénybe vevők irányában is negatív hatást fejthet ki. Egyrészt a díjtételek alkalmasak arra, hogy azt sugallják a potenciális ügyfeleknek (pl. fogyasztóknak), hogy az ajánlott árak a piacon érvényesülő indokolt árakat tükrözik, s a szolgáltatás önköltsége és szellemi értéke az ajánlott ár közelében van. Másrészt az ismertté váló ajánlott díjak azt a képzetet kelthetik, hogy nem érdemes más szakembert keresni a mindenütt azonos vagy hasonló mértékű díjakra tekintettel, vagy azt eredményezhetik, hogy annak a szakembernek a munkáját, aki esetleg mégis alacsonyabb díjat érvényesít – mint olcsóbb szolgáltatást – szakmailag nem megfelelőnek vélik.
302. A fentiekkel összhangban marasztaló határozat született a **Magyar Ingatlanszövetség (MAISZ)** ellen az ingatlanközvetítői és értékecselői szolgáltatások minimum díjtételeire vonatkozóan közzétett – 2004. és 2007. évi – ajánlásai miatt. A jogsértés megállapítása mellett a Versenytanács arra kötelezte az eljárás alá vontat, hogy az „Ingatlanközvetítői szolgáltatások díjszabása” és „Az értékecselési tevékenység iránydíjszabása” címet viselő dokumentumokat távolítsa el a honlapjáról, illetve a honlapon tegye közzé versenytanácsi határozatot és hívja fel a honlaplátogatók figyelmét a korábbi díjajánlások jogellenes voltára. Hasonlóan, a MAISZ tagjait is köteles tájékoztatni arról, hogy a díjajánlásokat nem használhatják, azokra az ügyfelekkel való kapcsolatok során nem hivatkozhatnak.
303. A MAISZ az ingatlanközvetítői díjtételekre – az egyes ingatlantípusokra, illetve tranzakciókra vonatkozóan – sávós százalékos módszerrel minimum és maximum díjtételeket (illetve szakértői díjtételeket) javasolt, az értékecselési tevékenységre pedig ajánlott minimum óradíjakat állapított meg, az értékelési tevékenység becsült időigényének tételes meghatározásával. Ráadásul, a MAISZ

Alapszabálya mintegy normajelleget kölcsönzött a díjazásoknak azzal, hogy úgy rendelkezett, a tagok kötelesek figyelembe venni a Szövetség ajánlásait és a tagi kötelezettségek nem teljesítése etikai-fegyelmi következményeket, akár kizárást vonhat maga után.

- 304.** A Versenytanács megállapította, hogy a MAISZ ajánlásai versenykorlátozó hatás kifejtését célozzák és alkalmasak arra, hogy ilyen hatást fejtsenek ki. A vizsgálat ugyanakkor kiterjedt arra is, hogy a szóban forgó ajánlások ténylegesen fejtettek-e ki versenykorlátozó hatást. Ennek érdekében a GVH empirikus piackutatást folytatott le, amely arra a következtetésre vezetett, hogy az ingatlanpiacon a szakmai szervezetek ajánlásainak egyáltalán nem elhanyagolható a szerepe. A megkérdezett MAISZ tagvállalatok közel 40 %-a nyilatkozta, hogy árképzése során tekintettel van az ajánlásokra. A kutatás szerint az ajánlásoknak az értékbecslők árképzésére statisztikailag kimutatható hatása van: az értékbecslői tevékenységet végző MAISZ tagvállalatok átlagos óradíjai elérték az ajánlásban javasolt mértéket, ugyanakkor a nem MAISZ tagvállalatok óradíjai ez alatt maradtak, ezzel szemben a fix összegű árképzésnél – amire az ajánlások nem vonatkoztak – a MAISZ tagvállalatok árai jóval a nem MAISZ tagvállalatok árai alatt maradtak.
- 305.** A Versenytanács az ajánlások tilalom alóli mentesülésének megállapítására nem látott lehetőséget, illetve nem fogadta el az eljárás alá vont kötelezettségvállalását sem az ajánlások visszavonására. Ennek indoka az volt, hogy a jogsértés megállapítását és az erről való tájékoztatás kötelezettségének előírását a közérdek hatékony védelme szempontjából előnyösebbnek ítélte, a kötelezettségvállalás elfogadása nem eredményezte volna sem a jogszerű helyzet számottevően gyorsabb kialakulását, sem a GVH erőforrásainak hatékonyabb kihasználását, hiszen annak megtételére az eljárás kései szakaszában került sor (Vj-1/2008).
- 306.** Szintén jogsértőnek találta a GVH a **Magyar Újságírók Országos Szövetsége** (MÚOSZ) „Honortábláját”. Ebben a MÚOSZ ajánlott minimum szolgáltatási díjtételeket tett közzé az újságírói, szerkesztői, fotós, rádiós, televíziós, tervezői, karikaturista tevékenységekre vonatkozóan (Vj-36/2008).
- 307.** Megszüntetéssel zárult a Vj-33/2007. számon a **Magyar Gyógyszerész Kamara** és a **gyógyszergyártói érdekképviseletek** (így az Innovatív Gyógyszergyártók Egyesülete, a Magyarországi Gyógyszergyártók Országos Szövetsége, a Generikus Gyógyszergyártók és Forgalmazók Magyar-

országi Érdekvédelmi Egyesülete, a VÉFE Védettség Oltóanyag és Immunbiológiai Termékeket Gyártók és Forgalmazók Szövetsége), továbbá a **Gyógyszer-nagykereskedők Szövetsége** ellen indult versenyfelügyeleti eljárás.

- 308.** Az eljárás egyfelől a Kamara és a gyógyszergyártók érdekképviseleti szervei között létrejött együttműködési megállapodás keretében megvalósult adatszolgáltatás alapján, a nem támogatott gyógyszerek árai közzétételének esetleges versenykorlátozó hatásainak vizsgálatára irányult. Az árak közzétételére, amely az ajánlott fogyasztói árak mellett a termelői és a nagykereskedelmi árakra is kiterjedt, mintegy egy éven keresztül a gyógyszerforgalmazással kapcsolatos törvényi változások átmeneti időszakában került sor törvény⁵⁷ által biztosított lehetőség alapján, kiváltandó a korábban – ugyanezen – törvényhellyel még kötelezettségként előírt közzétételt. Az új törvényi szabályozás életbe lépésével⁵⁸ a Kamara az árak közzétételét beszüntette.
- 309.** A Versenytanács nem látta megállapíthatónak, hogy a megállapodás a verseny korlátozását célozta volna. Kétségtelen tény ugyan, hogy az egységes gyógyszerári árak fenntartása a Kamara céljai között szerepelt, azonban a versenyt korlátozó cél nem az érintettek szubjektív akaratát jelenti, hanem objektív módon közelítendő meg: az a megállapodás minősül versenyt korlátozó célzatúnak, amely természeténél fogva magában hordozza a versenykorlátozás lehetőségét. Az ajánlott árak közzététele ugyanakkor – versenykorlátozó cél hiányában is – versenyt korlátozó hatást fejthet ki. A Kamara az ajánlott fogyasztói árakat csak addig tette közzé, amíg a gyógyszerek nagy- és kiskereskedelmi árérése hatóságilag maximált volt és a fogyasztói árak vélhetően a közzététel nélkül is egyezően (a maximális áréré alapján számítva) alakultak volna. Így a Versenytanács nem látta megállapíthatónak, hogy az ajánlott fogyasztói árak megjelentetése érzékelhető módon korlátozta volna a versenyt, ahogy ilyen hatás a termelői árak Kamara általi begyűjtése és közzététele (információ-csere megállapodás) esetében sem volt azonosítható és az a további vizsgálódástól sem volt várható.

- 310.** Az eljárásban a GVH vizsgálta azt is, hogy a Kamara, illetve a gyártói érdekképviseletek versenykorlátozó módon jártak-e el annak érdekében, hogy akadályozzák a nem vényköteles gyógyszerek – szintén jogszabályváltozás folytán lehetővé váló – gyógyszerháron kívüli értékesi-

57 1994. évi LI. törvény 2. § (2) bekezdés m) pont

58 A 2006. évi XCVIII. törvény a maximált nagy- és kiskereskedelmi árérést csak a támogatott gyógyszerekre tartotta fenn.

tését. A Kamara részéről a Versenytanács érzékelhető versenyt korlátozó hatást nem látott bizonyítottan, mivel az igen rövid ideig (hosszvetőleg három hétig) érvényesült. A megítélést nem befolyásolta az sem, hogy a magatartás versenyt korlátozó hatását megszüntető változás nem a Kamara jogkövetővé váló magatartásának, hanem a jogalkotónak a versenykorlátozás veszélyét magában hordozó helyzetre történt gyors intézkedésének az eredménye volt. A gyártói érdekképviseleti szervek esetében a vizsgálat nem tárt fel olyan információt, amely azt bizonyítaná, hogy a gyógyszerári érdekképviseletek, illetve tagjaik anyagi ellenszolgáltatással vagy más módon nyomást gyakoroltak volna a nagykereskedelmi vállalkozásokra, hogy azok gyógyszeráron kívüli kiskereskedőknek ne értékesítsenek (Vj-33/2007).

- 311.** A gyógyszerári piac – a gyógyszerárak alapítására és működtetésére vonatkozó szabályok liberalizálásával összefüggő – új jelensége a gyógyszer-nagykereskedők által szervezett, független gyógyszerárakat tömörítő stratégiai szövetségek megjelenése. A GVH a **Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt.** gyógyszerárakkal kötött együttműködési-keretmegállapodását versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálta.⁵⁹
- 312.** A Hungaropharma 2007 elején stratégiai együttműködésre vonatkozó ajánlatot tett gyógyszerárak részére országszerte és 2008. első felére a magyarországi gyógyszerári forgalom 22 %-át kitevő 490 gyógyszerárral kötött együttműködési megállapodást. Az együttműködéshez csatlakozott gyógyszerárak – a Hungaropharma koordinálásával – megalapították a Gyöngy Stratégiai Szövetséget (korábbi nevén Partnerpatikai Társaságot). A megállapodásban részes gyógyszerárak vállalták, hogy gyógyszerbeszerzéseik 80 %-át a Hungaropharma-val bonyolítják, amelyért cserébe a nagykereskedő marketing-támogatást nyújt és közreműködik a partnerpatikák – a működtetéshez kapcsolódó – anyag-, eszköz- és egyéb beszerzéseiben, valamint segíti a gyógyszerárakat a vásárlók részére nyújtandó szolgáltatások biztosításában.
- 313.** A megállapodás elsődlegesen a Hungaropharma (mint nagykereskedő-eladó) és az egyes gyógyszerárak (mint kiskereskedő-vevő) közötti vertikális megállapodásnak minősül. A vertikális jelleget az sem kérdőjelezi meg, hogy az eladó több (nagy számú) vevővel köt azonos tar-

talmú megállapodást: az ilyen megállapodások együttese önmagában nem minősül a vevők közötti horizontális megállapodásnak. A megállapodásnak azonban, alapvetően vertikális tartalma mellett, vannak horizontális elemei is abból adódóan, hogy az együttműködési szabállyal létrejött – a Hungaropharma és a tag-gyógyszertárak képviselőiből álló – tagsági tanács a gyógyszerárak közötti koordinációt is szolgálhatja, valamint hogy a megállapodás mintegy közös beszerzési társulást hoz létre a Hungaropharma addigi tényleges továbbértékesítési tevékenységi körébe nem tartozó áruk vonatkozásában.

- 314.** A Versenytanács a megállapodás vizsgálatával egy vertikális és egy horizontális típusú korlátozást ítélt versenyjogiilag aggályosnak. Egyfelől, a megállapodás szerint a Hungaropharma kezdeményezésére szervezett értékesítési akciók során a gyógyszerárak vállalják a nagykereskedő által meghatározott (ajánlott) akciós eladási árak tartását. Egy ilyen kikötés, a továbbeladási ár rögzítéseként, céljában versenykorlátozóan minősül. Másfelől, a megállapodás úgy rendelkezik, hogy a gyógyszerár az együttműködésen kívüli, saját kezdeményezésű akciót csak a tagsági tanács engedélyével bonyolíthat le. Ez a kikötés eleve csökkentheti az akciótartási, árcsökkentési hajlandóságot, illetve a bejelentési kötelezettség magában hordozza a versenytársak jövőbeli ármagatartására vonatkozó információáramlásból fakadó versenykorlátozás veszélyét is.
- 315.** A Versenytanács a fenti két rendelkezést alkalmasnak találta a verseny korlátozására, és határozatában a magatartások további folytatását megtiltotta. A Hungaropharma már az eljárás során jelezte, hogy a megállapodás-rendszer teljes körű felülvizsgálatát tervezi, amelynek részeként kezdeményezi a kifogásolt kikötések megfelelő módosítását a partnerpatikák felé. Addig is egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot küld az együttműködésben részes gyógyszeráraknak, miszerint az „ajánlott akciós árak tartása”-kikötést úgy értelmezi, hogy az akció időtartama alatt a gyógyszerár csak az ajánlott kedvezményes ártól felfelé történő eltérésre nem jogosult, illetve hogy kizárólag a megállapodás szerinti akciókkal egyidejű saját akciókhoz kell a tagsági tanács engedélyét kérni. A Versenytanács ezt elfogadhatónak tartotta és határozatában előírta az eljárás alá vont számára (Vj-57/2008).

- 316.** Hasonló együttműködés jött létre az optikai kiskereskedelmi piacon azzal, hogy az optikai lencsét gyártó **Hoya Lens Hungary Kereskedelmi Zrt.** egyesületet alapított 14 optikus kiskereskedővel. Az OPTICNET hálózathoz társult tagként még több tucat egyéni vállalkozó optikus csat-

⁵⁹ A gyógyszer-nagykereskedelmi piac másik jelentős szereplője, a Phoenix Pharma Zrt. – mintegy válaszként, együttműködési megállapodással – 2007 végén létrehozta a Gyöngyhöz hasonló számú gyógyszerárat tömörítő Szimpatika stratégiai szövetséget.

lakozott. Az egyesülés külső és belső kooperációs feladatokat lát el az optikai termékek beszerzése, reklámozás és promóciós akciók szervezése terén.

317. A Versenytanács előzetesen megállapította, hogy az egyesülés létrehozása nem minősül a versenytörvény szerinti értelemben vett összefonódásnak. Az OPTICNET ugyanis az egyesülés keretében együttműködő vállalkozásoknak nyújt azok beszerzéseit és értékesítését koordináló szolgáltatást, az együttműködői körön kívülieknek azonban nem. A Versenytanács következetes gyakorlata szerint pedig azt, hogy egy közös vállalkozás egy önálló vállalkozás valamennyi funkcióját ellátni képes (ún. teljes funkciójú) közös vállalkozásnak minősüljön, általában kizárja, ha tartósan kizárólag alapítóival áll üzleti kapcsolatban. A Versenytanács ezért az együttműködés létrehozását a versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó szabályok alapján értékelte.

318. A megállapodás horizontális versenyhatásait illetően az egyesülés tevékenysége a beszerzési társulásokhoz hasonlítható. Ennek kapcsán a Versenytanács figyelemmel volt arra, hogy az önálló kis optikák sem a beszerzést, sem pedig a forgalmazást tekintve nem rendelkeznek olyan alkupozícióval, finanszírozási háttérrel, amelyek segítségével eredményesen versenyezhetnének a nagy forgalmú optikai láncokkal. A helyi piacokon versenynek kitett optikus kiskereskedők részéről megvalósuló közös beszerzésnek tehát a piac polarizált jellegéből adódóan kifejezetten versenyt serkentő hatása lehet. Így mégha az egyesülés működésével valódi közös beszerzés valósulna is meg (azaz a hálózat tagjai minden beszerzésüket az egyesülésen keresztül bonyolítanák), ami versenykorlátozó lehetne, mivel a tagok/partnerek országosan 10 % alatti szereplőknek minősülnek, a versenykorlátozás a törvény által nem tilalmazott csekély mértékűnek minősülne. A Versenytanács a közös marketing tevékenységgel összefüggésben nem azonosított a fogyasztói jólétre veszélyes versenykorlátozást.

319. A megállapodás vertikális versenyhatásait illetően azt a versenytalalmi kikötést kellett értékelni, miszerint az egyesülés tagja az általa értékesített, az egyesülés tagja által forgalmazott optikai termékfajták legfeljebb 20 %-át szerzi be nem-tag személytől, amivel az optikusok gyakorlatilag arra vállaltak kötelezettséget, hogy csaknem kizárólag Hoya Lens lencsákat vásárolnak. Tekintettel azonban arra, hogy az OPTICNET hálózathoz tartozó üzletek az optikai piac csekély részét teszik ki, nem kell érezhető piaclezáró hatástól tartani, a Hoya-csoport versenytársai számára bőven marad értékesítési csatorna. A versenykorlátozás

csekély súlyát tovább gyengíti, hogy az OPTICNET tagok is jogosultak korlátozottan versenytárs márkákat forgalmazni, továbbá az együttműködésből rövid határidővel kiléphetnek (támadható marad a piac a lencsegártók szemszögéből). A Versenytanács így összességében arra a következtetésre jutott, hogy az OPTICNET Hungary Érdekképviselői Egyesület létrehozó társasági szerződés – az eljárásban benyújtott tartalommal, illetve a vizsgált időszakban fennálló piaci viszonyok mellett – nem tartalmaz a versenykorlátozó megállapodások tilalmába ütköző rendelkezést.

320. Rámutatott ugyanakkor a Versenytanács arra, hogy nem problémamentes az a helyzet, amikor egy gyártói érdekeltségi körbe tartozó egyesülés folytat ártárgyalásokat konkurens gyártókkal, beszállítókkal. Ez elvileg hozzájárulhat a piac versenyellenes módon való transzparenssé válásához, illetve melegágya lehet egy gyártói, beszállítói szintű kartellnek (Vj-142/2007).

321. A **Budapesti Értéktőzsde Zrt.-nek (BÉT)** a Díjszabályzat – azon belül is az egyszeri tőzsdei belépési díjjal kapcsolatos szabályok – megváltoztatására vonatkozó kötelezettségvállalásával zárult a Vj-152/2006. számú versenyfelügyeleti eljárás.

322. A vizsgálat a BÉT és 11 befektetési szolgáltató⁶⁰ ellen annak gyanújával indult, hogy a BÉT igazgatóságának határozata alapján egyes tőzsdei termékek (határidős termékek) kontraktus méretei csökkentésre kerültek, amellyel egyidejűleg a befektetési szolgáltatók – az általuk kezdeményezett BÉT döntés „mögé bújva” – egyeztetett módon egységes jutalék emelést hajtottak végre a határidős piachoz köthető tranzakciók esetében. A befektetési szolgáltatókkal szemben a GVH az eljárást megszüntette, mivel a díjemelés kapcsán olyan irati bizonyíték nem került napvilágra, ami a szolgáltatók összehangolt magatartását közvetlenül vagy közvetve alátámasztotta volna, és a Versenytanács a tranzakciós díjváltozás körülményeinek (pl. a változás mértéke, a díjváltoztatás időpontja, a díjváltoztatást követően kialakult díjak) elemzésével sem tudott azonosítani jogsértő magatartásra utaló körülményt.

⁶⁰ EQUITAS Bróker Rt., EQUILOR Befektetési Zrt., HAMILTON Tőzsdeügynökség Zrt., ERSTE Befektetési Zrt., QUAEATOR Értékpapírkereskedelmi és Befektetési Rt., Magyar Takarékszövetkezeti Bank Zrt., UniCredit Bank Hungary Zrt. (HVB Bank Hungary Zrt.), INTER-EUROPA Bank NyRt., Cashline Értékpapír Zrt., Concorde Értékpapír Zrt., BUDA-CASH Brókerház Zrt.

323. A BÉT igazgatóságának szóban forgó határozata úgy módosította a Díjszabályzatot, hogy a tőzsdei kereskedéshez szükséges szekciótagság megszerzésének feltétele a korábbi 5 helyett 30 millió forintos egyszeri belépési díj megfizetése (a már szekciótagságot szerzett befektetési szolgáltatók által a további szekciókba való belépésért fizetendő díjat 5 millió forintban határozták meg). A BÉT olyan kötelezettségvállalást terjesztett elő, amely az egyszeri belépési díj összegét 10 millió forintra módosítja, mind a szekciótagsággal már rendelkezők, mind az újonnan szekciótagságot szerezni kívánók számára. A kötelezettségvállalás tartalmazta azt is, hogy amennyiben valamely új belépni kívánó leendő szekciótág három szekció vonatkozásában kíván szekciótagságot szerezni, és megfizeti ezen szekciók egyszeri belépési díját, úgy a negyedik szekció vonatkozásában egyszeri belépési díj megfizetése nélkül szerezhet tagságot, valamint hogy a régi díjstruktúra alapján a 30 millió forint összegű egyszeri belépési díjat már megfizetett szekciótág(ok) bármely szekcióba további díjfizetés nélkül beléphetnek.
324. A Versenytanács úgy ítélte meg, hogy a versenyhez fűződő közérdek leghatásosabban a felkínált kötelezettségvállalás elfogadásával és kötelezővé tételével biztosítható. A kötelezettségvállalás révén olyan helyzet áll elő, amely nem adott volna alapos indokot a versenyfelügyeleti eljárás megindítására. A lefolytatott utóvizsgálat alapján a BÉT a kötelezettségvállalásnak eleget tett (Vj-152/2006).
325. Bizonyítottság hiányában megszüntetéssel zárult az **öt üvegipari vállalkozás** (Jüllich Glas Holding Feldolgozó és Kereskedelmi Zrt., Zala Glas Kft., Egger Glas Kft., Hőszig Kft., Hőszig Duna Glas Kft.) egyeztetett áremelésének gyanúja miatt indult vizsgálat. Az eljárás alá vont vállalkozások 2006-ban valóban árat emeltek, de nem annyira hasonló időpontban, illetve mértékkel, hogy az minden további nélkül – amelyre vonatkozó bizonyítékot viszont az eljárás nem tárt fel – egy szükségszerű koordinációra utalt volna (Vj-24/2007).
326. 2008-ban két forgalmazási megállapodással kapcsolatban hozott döntést a Versenytanács. Az egyik eljárás a **Büki Ásványvíz- és Üdítőital Kereskedelmi Kft.** által forgalmazott „Bomba!” energiatalt szállítására a különböző vendéglátóipari egységekkel kötött megállapodás-rendszer vizsgálatára irányult. A megállapodások – nem teljesen egyező tartalommal – amellet, hogy előírják, a szerződött partner a „Bomba!” energiatalokat milyen áron köteles értékesíteni, kiterjednek arra is, hogy a vendéglátóipari partner cégek a szerződés időtartama alatt kizárólagosan, illetve elsődlegesen ezt az energiatalt értékesítsék és reklámozzák, valamint azt folyamatosan tartásuk készleten, továbbá hogy meghatározott mennyiségű „Bomba!” energiatalt kötelesek vásárolni a forgalmazótól, illetve a „Bomba!” termékek tárolása és reklámozása céljából az adott vendéglátóipari egységek rendelkezésére bocsátott hűtőszekrényben csak ilyen termékeket tárolhatnak. A partner cégeket a szerződéses vállalkások fejében együttműködési díj illeti meg.
327. A kizárólagos, majd a későbbi szerződésekben elsődleges értékesítési kikötés, az értékesítés-támogatási és a folyamatos készleten tartási követelmény, a minimális rendelési mennyiség és a kizárólagos hűtőhasznosítás előírása, továbbá egyes szerződések esetében a darabár meghatározása korlátozó jellegű rendelkezéseknek tekinthetők, ugyanakkor versenykorlátozó hatásuk az eljárásban nem került bizonyításra. Az energiataloknak az érintett – vendéglátási – szegmensben⁶¹ történő értékesítési volumenére, illetve a szegmens méretéhez viszonyítva a szerződött értékesítési helyek számára tekintettel a Versenytanács úgy látta, hogy a megállapodás-rendszer mértékénél és jellegénél fogva nem alkalmas versenykorlátozó hatás kifejtésére. Nem merült fel bizonyíték arra vonatkozóan sem, hogy a megállapodás-halmaz akadályozná a versenytársak piacra lépését, illetve piaci terjeszkedését (amit a forgalmazó csökkenő piaci részesedése is alátámasztott).
328. A szerződések hozzávetőleg 10 %-a esetében fellelhető, a továbbadandó ár meghatározására vonatkozó rendelkezés kapcsán a Versenytanács szerint inkább az valószínűsíthető, hogy a Kft. magatartása nem az árverseny kiiktatására irányult, illetve ilyen hatással sem járhatott. A forgalmazó az árakat nem egy mindenki számára egyformán adott szinten határozta meg, hanem az árak a piaci feltételeket is figyelembe véve egyedileg lettek meghatározva ezekben az esetekben és tág határok között szóródtak. Ugyanakkor az ilyen jellegű szelektív árrögzítés is lehet versenyjogsértő, hiszen például alkalmas lehet a versenytársak piacról való kizorítására, ennek bizonyítására azonban a versenyfelügyeleti eljárásban nem került sor (Vj-164/2006).
329. A másik vizsgált megállapodás a sörforgalmazást érintette. A **Borsodi Sörgyár Zrt.** az általa forgalmazott márkák értékesítésére különböző vendéglátóipari egységekkel kötött megállapodásai egyfelől öt-hat évre szóló versenytilalmi kikötést rögzítettek (amelynek értelmében az üzlet-

61 Az ún. HoReCa szektorba különböző vendéglátóipari egységek (büfé, szálláshely, kávéház, étterem, söröző, kocsma stb.) tartoznak.

felek más, nem a Borsodi Zrt. által gyártott és/vagy forgalmazott termékeket nem értékesíthettek), másfelől a forgalmazó által évente meghatározott mennyiségre vonatkozó értékesítési és készleten tartási kötelezettséget írtak elő. A Borsodi a megállapodás időtartamára sörcsapoló berendezéseket adott bérbe a szerződő partner részére.

330. A „Sörözőberendezések Megállapodás” rendelkezéseit a Versenytanács úgy értékelte, hogy azok a csoportmentességet kizáró okok közül kizárólag a versenytilalmi kötelezettséget öt évben maximáló feltételnek nem felelnek meg. Az eljárás alá vont kötelezettséget vállalt arra, hogy hatvan napon belül a szóban forgó megállapodásait akként módosítja, hogy az azokban szereplő versenytilalmi rendelkezés időbeli hatálya egységesen a megállapodások hatályba lépésétől számított legfeljebb öt éves határozott időtartamra terjedjen ki. Mivel a módosításokkal a Borsodi magatartását összhangba hozza a versenyszabályokkal, a Versenytanács a kötelezettségvállalást elfogadta. Az időközben lefolytatott utóvizsgálat során szűrőpróbaszerűen bekért szerződések tanúsága szerint a módosítások a vállalásnak megfelelően megtörténtek (Vj-28/2007).

2.2.3. Erőfölénnyel való visszaélés

331. A versenytörvény V. fejezete fogalmazza meg az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát. Az erőfölénnyel történő visszaélésnek két együttesen teljesülő feltétele van: az erőfölényes helyzet megléte és a visszaélő magatartás. A visszaélés a magatartás természete szerint lehet kizsákmányoló és korlátozó típusú. Kizsákmányoló visszaélésről beszélünk akkor, amikor az erőfölényben levő piaci szereplő a versenyben elérhető eredményhez képest a maga számára csoportosít át előnyöket vevőinek közvetlen kárára (ilyen visszaélés például az indokolatlanul magas árak alkalmazása). Korlátozó visszaélés esetében a piacra lépés megakadályozásának, a versenytársak piacról való eltávolításának vagy a piaci hatalom más piacra történő kiterjesztésének révén sérül a piaci verseny – ez a vevőknek közvetve okoz veszteséget (ilyen magatartás például a szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás). Vannak esetek, melyek nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba, mivel korlátozó és kizsákmányoló visszaélés együttesen is előfordulhat.

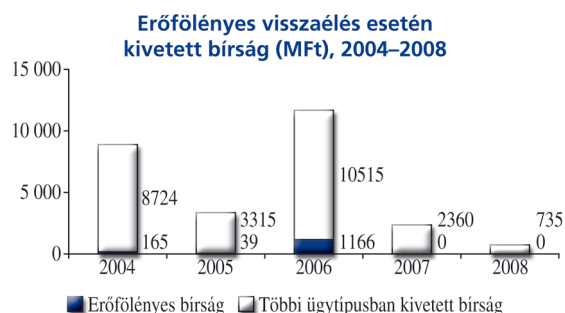
332. 2004 májusától, ha egy piaci szereplő erőfölénnyel való visszaélése hatással lehet az Európai Unió tagállamai közötti kereskedelemre, a versenyfelügyeleti eljárást az EK-Szerződés (EKSz.) 82. cikkét közvetlenül alkalmazva, de a magyar eljárási szabályok szerint kell lefolytatni, azaz

a GVH az Európai Unió tagállami versenyhatóságaként jár el.⁶² 2008-ban – érdemi döntéssel – ebben az ügytípusban nem került lezárásra olyan versenyfelügyeleti eljárás, amelyben megállapítást nyert a tagállamközi kereskedelem érintettsége.

333. 2008-ban az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt folytatott versenyfelügyeleti eljárásokban hét versenytanácsai döntés született.

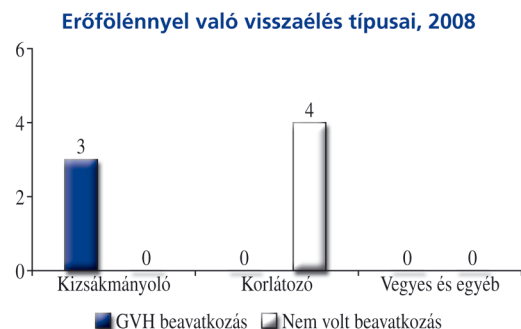
334. Három ügy zárult beavatkozással: az eljárás alá vont vállalkozás mindegyik esetben kötelezettséget vállalt arra, hogy magatartását összhangba hozza a versenyjogi előírásokkal, így marasztaló határozat egy ügyben sem született.⁶³ Ennek megfelelően a 2008. évi ügyekben bírság kiszabására sem került sor.

62 Ld. még a 2.1.2. fejezetet (A közösségi jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció).

63 A kötelezettségvállalás intézményének részletes bemutatását lásd a II. fejezet (Eljárások) bevezetőjében.

335. A beavatkozással zárult eljárások közül valamennyi esetben kizsákmányoló típusú visszaélést lehetett azonosítani.

336. Az egyes ágazatokat illetően a legjelentősebb esetek ismeretét megelőzően kiemelésre érdemes néhány olyan kérdés, amelyben a Versenytanács a joggyakorlat alakulása szempontjából iránymutató döntést hozott.

337. Az üzleti viszony létrehozásához kötődő ügyekben két jogilag védett érdek, az erőfölényes vállalkozást is megillető tulajdonnal való rendelkezés és a hatásos verseny fenntartásához fűződő közérdek között kell egyensúlyt találni. A valamely **hálózathoz vagy más erőforráshoz való hozzáférés megtagadásának versenyjogi értékelésekor**, annak nem csak rövid távú (statikus) versenyhatásait kell vizsgálni, hanem az esetlegesen hosszabb távon jelentkező (dinamikus) versenyhatásokat is mérlegelni kell. Így azt is, hogy ha az erőforráshoz az eljárás alá vont vállalkozás beruházás révén jutott, akkor a megtagadás indokolatlannak minősítése, ami a hozzáférés előírását is jelentheti, csökkentheti a beruházás hozamát. Ez pedig nemcsak az érintett vállalkozás(ok) beruházási hajlandóságát mérsékelheti, hanem más vállalkozásokat is abba az irányba terelhet, hogy beruházás helyett inkább „hozzáférésre” építsék tevékenységüket. A beruházási hajlandóság csökkenése viszont az adott piacon a verseny intenzitásának csökkenéséhez vezethet.

338. Az erőforráshoz való hozzáférés biztosításától való elzárkózással azonos hatást vált ki, ha az erőfölényes vállalkozás prohibítív (visszatartó) árat számít fel a hozzáférés ellenértékéért. Ilyen ár – mint tisztességtelenül megállapított (túlzottan magas) ár – alkalmazása elvileg a versenyjogba ütközhet, azonban a hazai és a nemzetközi versenyfelügyeleti gyakorlat tapasztalatai alapján túlzottan magas ár csak kirívó esetekben állapítható meg, és még az esetleges megállapítás esetén sincs mód arra, hogy a versenyhatóság a jövőben alkalmazandó árat meghatározza. Ezért,

ha valamely áru árának keretek között tartására tartósan igény merül fel, az ésszerűen állami szabályozással oldható meg (Vj-126/2007).⁶⁴

339. Az **infokommunikációs piacokat** érintően 2008-ban előtérbe került a kizsákmányoló jellegű visszaélések vizsgálata. Igaz ez a vezetékös műsorterjesztés (kábeltelevízió szolgáltatás) piacára is, amelyen a GVH gyakorlatában évek óta visszatérő jelleggel a havi előfizetési díjak növelésének túlzott mértéke, valamint a programcsomagok összetételének hátrányos módon történő változtatásában megnyilvánuló kizsákmányoló visszaélések gyanúja miatt indult versenyfelügyeleti eljárások voltak inkább jellemzőek.

340. A kizsákmányoló árazás⁶⁵ gyanúja merült fel a **T-Kábel Magyarország Kft.-vel** szemben amiatt, hogy a szolgáltató azokon a hálózatrészein, ahol a versenytárs kábelszolgáltató (RubiCom Zrt.) párhuzamos hálózatot épített ki, olyan jelentős árkedvezményt biztosított fogyasztóinak hűségnyilatkozat aláírása esetén, amelyeket más területein nem. Az ennek révén elért árelőny – rövidtávon – kedvező az érintett fogyasztóknak, ha azonban bizonyítható, hogy a versenytársnak okozott hátrány a verseny olyan mértékű csökkenésére vezethet, ami hosszabb távon hátrányos a fogyasztóknak, versenyhatósági fellépés indokolt. Az esetlegesen túlzottan alacsony ár alkalmazása a már piacon lévő versenytárs kizsákmányolása mellett alkalmas lehet a további hálózatrészekre való belépés, illetve terjeszkedés akadályozására is (tekintélyteremtő-elrettentő hatás).

341. Bár a jogsértés gyanúja végül nem nyert igazolást, a Versenytanács határozatában néhány újszerű mondással élt a kábeltelevíziós szolgáltatási piacra, illetve a túlzottan alacsony árak vizsgálatának módszertanára vonatkozóan. A piacmeghatározás kapcsán kimondta például, hogy a családi házas előfizetők esetében az Antenna Digital mellett a UPC Direct és a DigiTV is a kábeltelevíziós szolgáltatás ésszerű helyettesítő árújának minősülhet. A konkrét ügyben vizsgált piacokon viszont az előfizetők többsége lakótelepi házakban él, ahol ezen megoldások igénybevétele jelentős korlátjai vannak, így az eljárás alá vont magas piaci részesedésére tekintettel a T-Kábel gazdasági erőfölényes helyzete megállapíthatónak bizonyult. Rámutatott ugyanakkor arra is, hogy a kizsákmányoló televíziós műsorvételi lehetőséget biztosító Antenna Digital, DigiTV és UPC-Direct ésszerű helyettesítő árúként való figyelembevehetőségét korlátozza, hogy a kábeltele-

64 Versenytanács elvi állásfoglalásai 21.21. és 21.22.

65 A kizsákmányoló árazás a versenyjogi irodalomban felfaló vagy ragadozó árazásként (predatory pricing) is ismert.

víziós szolgáltatás egyre inkább a vezetékes telefon- és az Internet-szolgáltatást is magában foglaló triple-play szolgáltatás részévé válik. Ez a körülmény a jövőre nézve a T-Kábel gazdasági erőfölényes helyzetének erősödése irányába mutat.

342. A visszaélés vizsgálata kapcsán a Versenytanács megállapította, hogy a T-Kábel által meghirdetett kedvezményes előfizetési díj a szolgáltató változó és teljes költségei közé esett, amelynek alapján sem a versenytörvény megsértése, sem a jogsértés hiánya nem volt egyértelműen megállapítható.⁶⁶ A változó költség feletti ár ugyanis a T-Kábel számára a versenytárs kiszorításának hiányában – hosszabb távon – is kifizetődő (ésszerű) lehet, mert alkalmas a versenytárs megjelenéséből fakadó vesztesége mérséklésére. Mivel ezen a ponton a jogsértő jellegre mutató egyértelmű szándékokra sem volt közvetlen bizonyíték, így a Versenytanács a kiszorító szándék közvetett bizonyítékait (mindezekelőtt ilyen, ha a vizsgált ármagatartásnak csak egy kiszorító / belépést akadályozó stratégia elemeként van értelme, arra nincs más ésszerű magyarázat) is megvizsgálta, azonban végül úgy találta, hogy a magatartás sokkal inkább egy gyors piaci válasznak volt tekinthető, semmint egy tudatos kiszorító célzatú magatartásnak. Mivel a RubiCom további terjeszkedése miatt a magatartás piaci hatásai sem tűntek összességében bizonyíthatónak, ezért a vizsgálat lezárásra került (Vj-88/2007).

343. A TV2 márkanévű televíziós csatornát üzemeltető **MTM-SBS Televízió Zrt.** ellen indított versenyfelügyeleti eljárásban a GVH azt vizsgálta, hogy a szolgáltató visszaélt-e a műsorszolgáltatási piacon esetlegesen fennálló erőfölényével azáltal, hogy egyes műsorterjesztéssel foglalkozó vállalkozások viszonylatában nem számít fel felhasználási díjat műsorának továbbításáért, míg más vállalkozásokkal szemben felszámít ilyen díjat. Az eljárás kiterjedt arra a kérdésre is, hogy a felszámított díj túlzottan magasnak minősül-e.⁶⁷ A Versenytanács az eljárást megszüntető vég-

zésében arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgálat által feltárt adatok alapján nem bizonyított (s ilyen eredmény az eljárás folytatásától sem várható), hogy az eljárás alá vont különböző műsorterjesztő vállalkozásokkal kapcsolatban a felhasználási díj felszámítása tekintetében alkalmazott megkülönböztető gyakorlata a műsorterjesztők közötti gazdasági versenyt torzította és ezáltal a végső fogyasztókra nézve kedvezőtlen hatást gyakorolt. Hasonló következtetésre jutott a Versenytanács a felhasználási díjak mértékével kapcsolatban is.

344. Értékelésében rámutatott egyfelől arra a körülményre, hogy az MTM-SBS Televízió csak műsorszolgáltatást végez és nincs jelen az esetleges hatásokkal érintett műsorterjesztés piacán. Vertikális integráció hiányában az MTM-SBS Televízió oldalán nem áll fenn egyértelmű érdekelttség a vevői piacon történő verseny korlátozására (sőt elvileg eladóként éppen ennek ellenkezője lenne az érdeke). Ugyanakkor mindez nem jelenti azt, hogy egyéb szempontok alapján ne lehetne ilyen érdeke, illetve, hogy ilyen érdekelttség hiányában a visszaélés – amennyiben van versenyt torzító hatása – ne valósulhatna meg.

345. Másfelől, a felhasználási díjat fizető műsorterjesztő vállalkozások összes bevételehez képest a fizetendő felhasználási díj csekély (2 % körüli) mértéket képviselt, ami a verseny torzítására gyakorolt hatás tekintetében önmagában nem minősül jelentősnek, ám nyilvánvalóan elhanyagolhatónak sem tekinthető. A vizsgálat nem tárt fel olyan bizonyítékot, miszerint a piacralépő és megkülönböztetéssel érintett vállalkozások jövedelmezőségét a vizsgált gyakorlat úgy érintené hátrányosan, hogy ezáltal a versenyben gyakorolt szerepüket ne tudnák betölteni. Éppen ellenkezőleg, a műsorterjesztők közötti verseny a vizsgált időszakban élénkült, új piacralépők jelentek meg a piacon és a piacralépés során jelentős számú ügyfelet szereztek a vállalkozások. Más oldalról viszont teljes egészében nem zárható ki, hogy a vizsgált magatartás hiányában még élénkebb verseny alakulhatott volna ki a piacon.

346. A díj mértékét illetően a vizsgálat alapján az eljárás alá vont által alkalmazott felhasználási díjak a műsorszolgáltatók átlagos felhasználási díjai fölött vannak, ám nem haladják meg a magyar piacon megfigyelhető legmagasabb felhasználási díjak mértékét (Vj-7/2007).

⁶⁶ A versenyjogi gyakorlat szerint adott árnak az előállított mennyiségtől függő átlagos változó költségei alatti ára mindenképpen veszteséget okoz, ezért igen nagy valószínűséggel túlzottan alacsonynak tekinthető, kivéve, ha az ár alkalmazója igazolja, hogy az alacsony ár mögött nem versenyellenes célzat húzódik meg (pl. romlandó áruk kiárusítása). Az adott áru átlagos teljes – vagyis a termelés és az értékesítés mennyiségével arányosan változó és az attól függetlenül felmerülő, állandó – költségének összegét meghaladó ár semmiképpen sem vezet veszteséghez, ezért nem tekintendő túlzottan alacsonynak. A változó és a teljes költségek közé eső ár általában nem minősül túlzottan alacsonynak, az ár jogsértő jellegének megállapíthatóságához további bizonyítékokra van szükség.

⁶⁷ Hasonló vizsgálat az RTL Klub műsort üzemeltető Magyar RTL Televízió Zrt. ellen is indult, azonban ez az eljárás már vizsgálati

szakban megszüntetésre került, mivel az RTL a felhasználási díjra vonatkozó tárgyalásokat felfüggesztette és elállt a felhasználási díj bevezetésétől.

347. Árukapcsolás gyanúját vetette fel, hogy a **Magyar Telekom Nyrt.** a T-Home elnevezésű IPTV szolgáltatás igénybevételének feltételéül szabta az ADSL alapú Internet – közvetve pedig a vezetékes telefon – szolgáltatás igénybevételét. Tekintettel az IPTV szolgáltatás újdonságára, az eljárás elsődleges kérdését annak megválaszolása képezte, hogy az IPTV rendelkezik-e egyáltalán a hazai piacon széles körben elterjedt kábeltelevíziós és műholdas előfizetési műsorterjesztési szolgáltatásokhoz képest olyan speciális termékjellemzőkkel, amely a Magyar Telekom számára gazdasági erőfölényes helyzetet biztosítana a vizsgált áruval érintett piacon. Mivel a Magyar Telekom az IPTV kiskereskedelmi értékesítését az ADSL, illetve a vezetékes telefon egyidejű megvételéhez kapcsolta, erőfölény átvitelének a veszélye kizárólag abban az esetben merülhetett fel, amennyiben az eljárás alá vont meglévő erőfölényét próbálta volna átvinni az ADSL, illetve vezetékes telefon szolgáltatások piacára. Ehhez képest a vizsgálat során beszerzett adatok azt mutatták, hogy a különböző platformokon nyújtott digitális műsorterjesztési szolgáltatások az IPTV szolgáltatás ésszerű helyettesítőjének tekinthetők. A rendelkezésre álló alternatívák ráadásul a Magyar Telekom előfizetőinek 90 %-a számára elérhetőek voltak a vizsgált időszakban, ezért a GVH Versenytanácsa az eljárást – erőfölény hiányában – a Magyar Telekom árukapcsoló magatartásának érdemi vizsgálata nélkül megszüntette (Vj-6/2008).
348. A **Microsoft Magyarország Kft.** ellen indított versenyfelügyeleti eljárásban annak vizsgálatára került sor, hogy vállalat szoftver nagykereskedők felé alkalmazott feltétel-, illetve kedvezményrendszere a nagykereskedőket a Microsoft Office irodai szoftvereken kívüli egyéb, azzal versenyző termékek forgalmazásának mellőzésére ösztönzi-e. A Versenytanács az eljárást lezáró határozatában úgy találta, hogy a cég a hivatalos Microsoft disztribútorok részére nyújtott marketing támogatásokkal nem követett el gazdasági erőfölénnyel való visszaélést. Az eljárásban tisztázásra került, hogy az eljárás alá vont vállalat a disztribútorok felé kizárólag marketing támogatásokat nyújt, és ezek feltételei nem tartalmaznak sem kizárólagossági rendelkezéseket, sem a versenytársak termékeinek mellőzését előíró vagy ezt ösztönző rendelkezéseket, így összességében nem tekinthetők az európai és hazai versenyjogi gyakorlatban definiált versenytorzító hűségkedvezményeknek (Vj-104/2007).
349. Szintén hűségkedvezmény-rendszer vizsgálata képezte a **lapterjesztés** piacát érintően a **Magyar Lapterjesztő Zrt.-vel** szemben indult, s jogsértés hiányával zárt eljárás tárgyát. A Versenytanács úgy ítélte meg, bár a vállalat által a lapkiadókkal kötött Opcionális Kiegészítő Megállapodásban érvényesített árus lapterjesztésre vonatkozó kedvezmény (a terjesztési díjból nyújtott díjengedmény) tartalma alapján hűségkedvezménynek minősülhet, a kedvezmény alacsony mértéke (0,5 %, illetve 1,25 %) miatt nem lehet ténylegesen alkalmas más vállalkozások piacra lépésének akadályozására. A Versenytanács döntésében tekintettel volt arra is, hogy a kedvezmény nem az összes lapmennységre, hanem egyes megjelenésekre vonatkozott (Vj-99/2007).
350. A **vasúti szektorban** két versenyfelügyeleti eljárást zárt le a GVH 2008-ban, mindkettő már vizsgálati szakban megszüntetésre került.
351. A járműfenntartási (karbantartási) műhelyekhez való hozzáférés korlátozásának gyanúja kapcsán a **Magyar Államvasutak Zrt. (MÁV)** és a **Vasúti Pályakapacitás-elosztó Kft. (VPE)** ellen Vj-101/2007. ügyszámon lefolytatott vizsgálat a magyar vasútszabályozás e tekintetben fennálló hiányosságára irányította rá a figyelmet.
352. A járműfenntartási műhelyekben történik a vasúti járművek forgalombiztonságával összefüggő ellenőrzés és karbantartás, ami a vasúti fuvarozók számára vasútbiztonsági okokból szükséges és így módon nélkülözhetetlen előfeltétele a vasúti pálya igénybevételének. Ennek következtében járműfenntartási létesítményekhez való hozzáférés korlátozása a piaci verseny struktúrájára is hatással lehet.
353. A MÁV Gépészeti Üzletága a VPE által készített, 2007. január 24-től hatályos – és a vizsgált időszakban érvényes – Hálózati Üzletszabályzatban a különböző vasúti társaságok számára a vasúti járművek forgalombiztonsággal összefüggő előírt rendszeres vizsgálatait elvégzéséhez a létező 35-ből csak hat járműfenntartási (karbantartási) műhelyt jelölt ki.
354. A vasúti infrastruktúra-kapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló uniós irányelvet⁶⁸ és az átültetését célzó vasúti törvényeket összevetve, az 1993. évi vasúti törvény⁶⁹ rendelkezett az ún. karbantartó és műszaki létesítményekhez való hozzáférés diszkriminációmentes nyújtásáról, ugyanakkor a 2006. január 1-je óta hatályos 2005. évi vasúti törvény⁷⁰ vonatkozó részéből

68 2001/14/EK

69 1993. évi XCV. törvény

70 2005. évi CLXXXIII. törvény

e rendelkezés hiányzik. Az ügy jogi értékelésének eredményeként a GVH arra a megállapításra jutott, hogy megfelelően átültetett magyar szabályozás és annak végrehajtása mellett egyáltalán nem merülhetett volna fel versenyjogi aggály, hiszen ebben az esetben a vasútágazat közösségi szabályozása alacsonyabb beavatkozási küszöböt alkalmazna a versenyszabályozáshoz képest.

- 355.** Az Európai Bíróság már több ítéletében⁷¹ egyértelműen kimondta, hogy egy irányelv rendelkezéseinek is lehet közvetlen hatálya, amely alapján a keletkeztetett jog bíróság előtt érvényesíthető és azt a nemzeti bíróságnak védelemben kell részesítenie. A GVH szerint – a közösségi joggyakorlat nyomán – a vasúti társaságok és a MÁV Zrt. közötti kapcsolat a magánfél és tagállam viszonyaként értékelhető, és a MÁV-ot állami vállalként (az állam intézkedése alapján valamely közszolgáltatás nyújtásáért állami ellenőrzés alatt felelőssé tett és ennek érdekében speciális jogosultságokkal felruházott szervként) a pályáüzemeltetés tekintetében szerződéskötési kötelezettség terheli.
- 356.** A GVH a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az uniós irányelv vonatkozó rendelkezése a karbantartó és műszaki létesítményekhez való hozzáférés tekintetében közvetlen hatállyal rendelkezik, amelyre a MÁV-val szerződni kívánó vasúttársaságok hivatkozhatnak a bíróság előtt, még akkor is, ha az irányelv átültetését szolgáló 2005. évi vasúti törvény ezt a rendelkezést elmulasztotta átültetni. Következésképpen az esetleges hozzáférési igények kikényszerítése megoldható a szabályozási eszközre hivatkozva a közösségi jog természetéből adódóan a közvetlen hatály elve alapján, ami kellő orvoslást biztosít a sérelmet szenvedetteknek és nincs szükség a versenyjogi eszközök párhuzamos alkalmazására. A vizsgálat ezert közérdek hiányában megszüntetésre került.
- 357.** A másik vizsgálat a vasúti pálya igénybevételének feltételei, nevezetesen a **Magyar Államvasutak Zrt.** 2006. évre és azt követően kötött pályahasználati szerződéseiben foglalt fizetési feltételek, különösen fizetési biztosítékok indokolatlan, illetve diszkriminatív jellegének gyanúja miatt indult.

71 Például a van Gend en Loos ügyben (C-26/62. ügy N.V. Algemene Transporten Expenditie Onderneming van Gend en Loos kontra Nederlandse Administratie der Belastingen [EBHT 1963., 1.o.]), a van Duyn ügyben (41/74. ügy Yvonne van Duyn kontra Home Office [EBHT 1977., 1337. o.]), a Becker ügyben (C-8/81. ügy Becker kontra Finanzamt Münster-Innenstadt [EBHT 1982., 53. o.]) és a British Gas ügyben (C-188/89 A. Foster és mások kontra British Gas Plc [EBHT 1990., I-3313. o.]).

358. A vizsgálat feltárta, hogy a 2005-ben megkötött (ez három szerződést jelent), illetve egy 2006. évi szerződésben szerepelt fizetési biztosítékként olyan feltétel nélküli bankgarancia, amely nem a szerződő partner fizetési fegyelmétől, illetve hajlandóságától, hanem a pályahasználat szerződéses értékétől tette függővé a bankgarancia nagyságát. 2006-tól, vagyis a vizsgált időszakban viszont a MÁV már nem érvényesített feltétel nélküli bankgaranciát egyik vasútvállalattal szemben sem a pályahasználati szerződésben foglalt fizetési kötelezettségeik teljesítésének biztosítékaul (Vj-146/2007).

359. Tíz, az **energia szektort** érintő versenyfelügyeleti eljárás zárult le 2008-ban, köztük öt, a GVH villamosenergia-piacon lefolytatott ágazati vizsgálata nyomán az **áramszolgáltatókkal** szemben indult ügy (Vj-104/2006, Vj-105/2006, Vj-107/2006, Vj-108/2006, Vj-109/2006).⁷² A Budapesti Elektromos Művek Nyrt. (ELMŰ), az Észak-Magyarországi Áramszolgáltató Nyrt. (ÉMÁSZ), az E.ON Észak-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. (ÉDÁSZ), az E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. (DÉDÁSZ) és az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Zrt. (TITÁSZ) ellen indult eljárások mindegyike megszüntetéssel végződött, nem nyert igazolást az a gyanú, hogy az említett szolgáltatók versenyellenesen, a velük azonos vállalatcsoportba tartozó kereskedő vállalatok érdekében alakították közüzemi tevékenységüket, illetve kötöttek szerződéseket egyes feljogosított fogyasztókkal, s ilyen eredmény az eljárás folytatásától sem volt várható.

360. Az eljárásokban a Versenytanács külön értékelt a 2003 során és azt követően megkötött, valamint a 2003 (vagyis a piacnyitás éve) előtt megkötött szerződéseket. A 2003-tól született megállapodások – s ez az ismert megállapodásokról szinte kivétel nélkül elmondható – nem tartalmaztak a szokásos piaci szerződéseket meghaladó olyan többlet kötelezettségeket, amelyek alkalmasak lennének a verseny torzítására, illetve olyan eltéréseket (diszkriminációt) eredményező elemeket, amelyek alkalmasak lennének a verseny torzítására vagy erőfölénnyel való visszaélésként lennének értékelhetőek. Az eljárás alá vontaktól a fogyasztók a feljogosított fogyasztóvá válás után tehát nem kaptak ajánlatot olyan új (egyedi közüzemi) szerződés kötésére, amely azt célozta volna, hogy a vevők maradjanak a közüzemi ellátásban és ne lépjenek ki a szabad piacra, illetve amely arra irányult volna, hogy a szabad piacra történő kilépésük esetén az eljárás alá vont tulajdonosi körébe tartozó kereskedővel kössenek szerződést.

72 Az ügyindítás részleteiről lásd a GVH 2006. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 406. pontját.

A 2003 előtt kötött egyedi közüzemi szerződések és az érintett fogyasztók tapasztalatainak értékelése során a Versenytanács arra a megállapításra jutott, hogy az eljárás alá vontak a – piacnyitással feljogosított fogyasztóvá váló – nagyfogyasztók kisebb hányadával (10-38 %) kötöttek hosszú távú, „legkedvezőbb árajánlat” klauzula tartalmú szerződést, a szerződések ténylegesen a nagyfogyasztói körhöz kapcsolható fogyasztás kisebb részét (5-10 %) köthették le, és a szóban forgó klauzula nem vagy csak korlátozottan volt érvényben. Emellett, a piacnyitást követően az eljárás alá vontak és a tulajdonosi körükbe tartozó kiskereskedők piaci részesedése csökkent, s a piacon független kiskereskedők is meg tudtak jelenni.

361. A „legkedvezőbb ajánlat” klauzula domináns vállalat általi alkalmazása versenyjogilag azért lehet kifogásolható, mert a klauzulával az érintett vállalkozás arra kötelezi ügyfeleit, hogy vele a versenytársi ajánlat fontos részleteit megossza, ami lehetővé teszi számára, hogy olyan versenyző ajánlatot tegyen, ami csak az ajánlat tartását teszi szükségessé. A klauzula adta lehetőséggel a vállalkozás olyan helyzetet alakíthat ki, illetve olyan stratégiai magatartást követhet, ami összességében piaclezáró hatású lehet. Éppen ezért az efféle klauzulák elleni versenyjogi fellépés nem csak indokolt lehet, de a versenyhatóságnak célszerű a veszélyeztetett iparágak folyamatos figyelésével a lehető legszűkebb keretek között tartani az efféle szerződéskötési gyakorlatot.

362. Kötelezettséget vállalt az **E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt.** (DÉDÁSZ) a közvilágításhoz kapcsolódó rendszerhasználati díj elszámolási rendszerével kapcsolatban felmerült aggályok orvoslására. Az ügy háttérében az áll, hogy a közvilágítást igénybevevő települési önkormányzatok – 2003. január 1-jétől, feljogosított fogyasztóként – dönthetnek arról, hogy településükön kizárólagosan villamos energia hálózattal rendelkező áramszolgáltatótól (mint a DÉDÁSZ) vásárolják a szükséges villamos energiát, vagy más vállalkozástól szerzik azt be. Ez utóbbi esetben – rendeletileg szabályozott – mértékű rendszerhasználati díjat kell fizetniük a hálózatát átengedő áramszolgáltató vállalkozás részére. A GVH vizsgálata megállapította, hogy a DÉDÁSZ, figyelmen kívül hagyva az érintett önkormányzatok igényét, nem a település egészének áram felhasználása alapján számította ki a rendszerhasználati díjat, hanem a településen belüli transzformátor állomásokra külön-külön, ami a település egészének egyéni áramfogyasztásra vetítve magasabb rendszerhasználati díjat eredményezett. A DÉDÁSZ a GVH eljárása nyomán arra vállalt kötelezettséget, hogy a közvilágítás-

hoz kapcsolódó rendszerhasználati díjak meghatározásakor legkésőbb 2008. március 31-től a csatlakozási pontok számától függetlenül az adott település összes közvilágítási teljesítményét veszi figyelembe, amelynek – az utóvizsgálat alapján – a számlázási beállítások átállításával eleget is tett (Vj-31/2007).

363. A közvilágítási piacot érintette a **hat magyarországi áramszolgáltató**⁷³ és **három**, ezen a piacon aktív **leányvállalat**⁷⁴ ellen indult eljárás is, amelyben a közvilágítási ún. passzív elemek (tartószerkezetek, kandeláber oszlopok, vezetékrendszer, ki- és bekapcsolást vezérlő rendszer, mérőberendezések) üzemeltetéséért, karbantartásáért és használatért felszámított díj jogosságát, mértékét, illetve esetleges eltérő feltételekkel történő alkalmazását vizsgálta a hivatal.

364. A közvilágítási passzív elemek, az elosztó hálózati eszközökhöz hasonlóan, áramszolgáltatói tulajdonban vannak. Üzemeltetésük és karbantartásuk költségét a közvilágítási árszabáson vételező fogyasztók esetében az elosztói – hatósági – tarifa fedezi, a nem közüzemi közvilágítási tarifával vételező fogyasztók esetében a hatósági díjak nem biztosítják ennek ellentételezést. Így az, hogy a közvilágítási passzív elem tulajdonosa máshonnan meg nem térülő költségeit a fogyasztóktól, a szolgáltatást igénybe vevőktől kívánja beszerezni (passzív elem üzemeltetési díj jogcímen), racionális üzleti magatartásnak tekinthető. Az előbbiekből következik az is, hogy az eljárás alá vontak azon magatartása, miszerint a közüzemi ellátást választó és közvilágítási tarifán vételező fogyasztók felé nem érvényesítenek passzív elem üzemeltetési díjat, jogszabályokból következő kötelezettségük és nem megkülönböztetés eredménye. Mivel a vizsgált magatartás állami intézkedés egyenes következménye és ily módon hiányzik a magatartás piaci-gazdasági jellegéhez szükséges döntési autonómia, az nem tekinthető piaci magatartásnak, vagyis a versenytörvény rendelkezéseit – elvben sem – sértheti.

365. Az eljárás alá vontak által alkalmazott passzív elem üzemeltetési díjak kapcsán felmerült a túlzottan magas ár alkalmazásának lehetősége. Bár ennek hiányát a Versenytanács nem látta egyértelműen bizonyítottnak, a hatósági ár (a rendszerhasználati díjak közé beépített közvilágítási

73 Budapesti Elektromos Művek Nyrt. (ELMŰ), Észak-Magyarországi Áramszolgáltató Nyrt. (ÉMÁSZ), Dél-magyarországi Áramszolgáltató Zrt. (DÉMÁSZ), E.ON Észak-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. (ÉDÁSZ), E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. (DÉDÁSZ), E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Zrt. (TITÁSZ)

74 ELMŰ DSO Elosztóhálózati Szolgáltató Kft., ÉMÁSZ DSO Elosztóhálózati Szolgáltató Kft., DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.

elosztási díj) bevezetésével az esetlegesen versenyjogsértő helyzet 2008. január 1-jével megszűnt, így a közérdek védelme további eljárási cselekmények lefolytatását nem indokolta. Ennek kapcsán a Versenytanács megjegyezte azt is, hogy a monopolhelyzetben nyújtott szolgáltatások (mint a passzív elemek működtetése) esetében a jogalkotó és a szabályozó hatóság feladata a monopolárazásra irányuló szolgáltatói motiváció kiküszöbölése oly módon, hogy a szolgáltatást hatósági áras körbe vonja.

366. További feltételezett jogsértés volt, hogy az eljárás alá vont vállalkozások versenykorlátozó módon az árazásban a közvilágítási piacon aktív leányvállalataikat (illetve tulajdonosi körbe tartozó leányvállalatokat) előnyben részesítették a független közvilágítási szolgáltatást nyújtó vállalkozásokkal szemben. A jogsértés gyanúja e vonatkozásban sem nyert igazolást, a szerződések azonos műszaki tartalommal, jogokkal és kötelezettségekkel érvényesültek minden megrendelővel szemben (Vj-56/2007).

367. Nem követett el gazdasági erőfölénnyel való visszaélést a **Dél-magyarországi Áramszolgáltató Zrt.** (DÉMÁSZ) és a **DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.** azzal, hogy nem járult hozzá a szélerőmű által termelt villamos áram szállítása céljából a közcélú elosztó hálózata kétrendszerűsítéséhez, ily módon korlátozva a szélerőmű beruházók hálózati csatlakozását.

368. A szélerőművekben termelt villamosenergia az elosztó hálózaton keresztül jut el a fogyasztókhoz, amelyet az elosztó köteles átvenni az erőműtől. A szélerőmű és az elosztó hálózat összekapcsolása lévkábeles vagy földkábeles hálózattal, illetve ún. kétrendszerűsítéssel történhet, amikor a szélerőmű az elosztó tulajdonában lévő légvezetékes hálózat tartóelemeire telepíti saját hálózatát. A DÉMÁSZ és a DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. – a többi magyarországi elosztóhoz hasonlóan – elutasította a szélerőmű beruházók kétrendszerűsítésre irányuló igényét. Ennek indoka az volt, hogy az elosztó hálózat kétrendszerűsítése többlet költségeket jelentő létesítési, üzemeltetési, fejlesztési munkákat és kötelezettségeket von maga után. Ez az elosztó hálózat tulajdonosa szempontjából üzletileg ésszerűvé teszi az elzárkózást, ugyanakkor káros versenyhatásokkal járhat. A kétrendszerűsítéshez való hozzájárulás megtagadása az egyes szélerőművek közötti versenyt nem érinti, mert az elzárkózás általános üzleti gyakorlatként valamennyi szélerőművel szemben érvényesül. A kétrendszerűsítés akkor növelhetné a szélerőművek létesítésének nemzetgazdasági szinten mért gazdaságosságát, ha annak költsége alacsonyabb, mint a szélerőmű

beruházója által kiépítendő összekötő hálózaté és az elosztó által ellenértékként felszámított egyszeri és/vagy folyamatos díjak. Ennek biztosítása ésszerűen csak állami szabályozással (a kétrendszerűsítéssel történő áramátvitel és az átvételi ár előírásával) oldható meg, ha energia-politikai-környezetvédelmi megfontolások ezt diktálják. A Versenytanács éppen ezért úgy ítélte meg, hogy a kétrendszerűsítés problémája – a megújuló energiaforrások (mint a szélerőművek) létesítésének ösztönzésével való összefüggésre tekintettel – túlmutat a versenyjog és a versenypolitika hatókörén (Vj-126/2007).

369. A készpénzátutalási megbízások használata fontos szerepet tölt be a **pénzforgalomban**. A szabályozásra jogosított Magyar Nemzeti Bank (MNB) rendelete⁷⁵ (MNBr.) alapján a készpénzátutalási megbízások előállításához a **Magyar Posta Zrt.** engedélyére van szükség, a nyomtatványokat a Magyar Posta engedélyével és az általa meghatározott feltételekkel lehet előállítani és forgalmazni. Vj-186/2007. ügyszámon indított versenyfelügyeleti eljárásában a GVH azt vizsgálta, hogy a készpénzátutalási megbízások előállításával kapcsolatos engedélyezési, illetve szerződéskötési folyamatban a Magyar Posta – amely az MNBr. rendelkezéséből fakadóan e tekintetben erőfölényes helyzetet élvez – által alkalmazott feltételek alkalmasak lehetnek-e a kapcsolódó nyomtatvány-előállítási piacon (amelyen a Magyar Posta maga is jelen van) vagy annak bizonyos szegmensein folyó verseny torzítására.

370. A versenyfelügyeleti eljárás során megállapítható volt, hogy a Magyar Posta több esetben saját gazdasági érdekeit szem előtt tartva tagadta meg az engedély megadását. Ugyanakkor igazolást nyert az is, hogy a készpénzátutalási megbízások előállításának piacán több vállalkozás is jelen van, ezek a piaci szereplők a Magyar Posta jelentős versenytársai, amelyek engedélyük mellett nagymértékű szabad kapacitásokkal is rendelkeznek. Ezen túlmenően a Magyar Posta magatartása nem volt általános és nem korlátozta a versenyt sem a készpénzátutalási megbízások előállításának piacán, sem más piaci szegmenseken. A Magyar Posta egyedi magatartása ugyan egyes szereplők piaci megjelenését korlátozhatta, azonban ennek a fogyasztókra kiható, piaci versenyt hátrányosan befolyásoló hatása nem volt, így a közérdek nem indokolta a GVH beavatkozását.

⁷⁵ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet

371. A GVH az eljárás során az MNBr. hiányosságaként azonosította ugyanakkor, hogy nem szabályozza a jogorvoslati lehetőséget (akár az MNB, akár a bíróság felé) a Magyar Postának, mint engedélyezőnek, a pénzforgalommal közvetlenül összefüggő feltételeknek való megfelelést értékelő elutasító döntése kapcsán. A GVH ezért az MNB-hez fordult és kezdeményezte az MNBr. megfelelő módosítását. A Magyar Postának az MNBr. révén biztosított engedélyezési jogositvány ugyanis a közösségi joggal való összeegyeztethetőség aggályát is felveti. Ennek alátámasztására a hivatal felhívta a figyelmet az Európai Bíróság egy ítéletére, amelyben a Magyar Posta engedélyezési jogosultságához hasonló kizárólagos jogokkal (amely a szóban forgó európai ügyben motorkerékpár-versenyek rendezésének engedélyezési joga volt) felruházott vállalkozásra vonatkoznak az EKSz. 82. és 86. cikkei, „e cikkekkal [pedig] ellentétben az olyan nemzeti szabályozás, amely a versenyek szervezésére irányuló kérelmek tekintetében a hozzájárulás adásának hatáskörét olyan jogi személyre ruházza – anélkül, hogy e hatáskört korlátozásoknak, kötelezettségeknek vagy ellenőrzésnek rendelné alá –, amely motorkerékpár-versenyeket szervez”.⁷⁶
372. Ennek analógiájára a Magyar Postára – mint a fent említett ügy tárgyához hasonló helyzetben lévő vállalkozásra – bízni azt a feladatot, hogy hozzájárulást adjon egyes gyártási folyamatok engedélyezésére irányuló kérelmekhez, ténylegesen nem jelent mást, mint felruházni azzal a hatáskörrel, hogy kijelölheti, ki kapjon engedélyt a szóban forgó nyomtatványok előállítására, és megállapíthatja azok előállításának feltételeit, ami e gazdasági szereplőt versenytársaival szemben nyilvánvaló előnyhöz juttatja. Az ilyen jog tehát, amellyel a Magyar Posta rendelkezik, alkalmas arra, hogy a vállalkozás megakadályozza a többi gazdasági szereplőnek a szóban forgó piacra történő belépését. Szintén a fenti európai bírósági döntésből következik, hogy a Magyar Posta készpénzátutalási megbízások előállítására vonatkozó engedélyezési eljárásával kapcsolatban nem tartható fenn a jelenlegi szabályozási helyzet, amelynek orvoslásaként bizonyos hatáskörök korlátozása, kötelezettség megszabása vagy valamely további szerv részére engedélyezési, ellenőrzési jogkör delegálása jelenthetne kielégítő megoldást. A megkeresés nyomán az MNB arról tájékoztatta a GVH-t, hogy az MNBr. felülvizsgálata – más, jogharmonizációs okból – egyebekben is folyamatban van, a módosító jogszabály várhatóan 2009 tavaszán kerül kihirdetésre, s ígéretet tett arra, hogy a módosítás során figyelembe veszi a hivatal eljárása során felmerült szempontokat is.
373. Az önkormányzatok tulajdonában álló **közterület használatához** szükséges hozzájárulás megadása során az önkormányzatok tulajdonosi minőségükben – és nem a közhatalom gyakorlójaként – járnak el, így a tulajdonosi hozzájárulás megtagadása esetén felmerülhet az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja. A tulajdonosi joggyakorlás ugyanis, függetlenül attól, hogy az milyen döntési formát ölt, a versenytörvény alkalmazhatóságát maga után vonó piaci magatartásnak minősül, eltérően a közfeladat ellátásától.
374. **Nagyhalász Város Önkormányzata** ellen azért indult versenyfelügyeleti eljárás, mert az Önkormányzat nem adta meg tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozatát a szolgáltatását a településre is kiterjeszteni kívánó Elektronet Zrt. részére kábeltelevíziós hálózat kiépítéséhez. Az elutasítás indoka az volt, hogy a településen belüli kábelhálózatot a helyi áramszolgáltató oszlopsorára lehetett elhelyezni, amely – költségigényes átalakítás nélkül – csak egy hálózat terhelését bírja el, s az Önkormányzat, további négy térségi önkormányzattal együtt, már megkezdte egy közös beruházásban megvalósuló kábel-tévé és Internet hálózat kiépítésének előkészítését. Az Önkormányzat utóbb, a közös beruházású kábelhálózat elkészülését követően, megadta tulajdonosi hozzájárulását az Elektronet-nek, amely azonban egy második hálózat gazdaságos üzemeltetésére nem látott esélyt, így elállt korábban tervezett beruházásától.
375. A GVH az Önkormányzat magatartása indokoltságának megítélése során – a tartalmi azonosságra tekintettel – az üzleti kapcsolattól való elzárkózással kapcsolatban kialakult joggyakorlatból indult ki. Mivel igazolást nyert, hogy a második kábelhálózat kiépítése a tartóoszlopokon érezhető többletköltségekkel járt volna és az Önkormányzat az Elektronet kérelmének előterjesztésekor már elkötelezett volt az önkormányzati közös beruházásban megvalósuló hálózat mellett, megállapítható volt, hogy elzárkózásának hátterében objektív és üzletileg ésszerű indokok állnak, ami a jogsértés hiányát bizonyítja (Vj-148/2007).
376. A **temetkezési piacot** érintően két versenyfelügyeleti eljárás zárult le 2008-ban. A **LÉTHÉ Temetkezési Kft.** és a **Dorogi Szent Borbála Szakkórház és Szakorvosi Rendelő Kht.** ellen kezdeményezett ügyben egyfelől a dorogi és tokodi köztemetők üzemeltetését ellátó temetkezési szolgáltató külső szolgáltatókkal szemben tanúsított korlátozó magatartása, másfelől a temetkezési szolgáltató és a kórház közötti – a kórházban elhunytak holttestének elszállítására vonatkozó kizárólagossági – szerződés egyaránt vizsgálatra került.

76 C-49/07. sz. ügy

377. Köztemető fenntartása a helyi önkormányzatok közszolgáltatásként biztosítandó alapfeladatai közé tartozik, amelyről az önkormányzat saját maga vagy kegyeleti közszolgáltatási szerződéssel megbízott szolgáltató útján is gondoskodhat. Ez utóbbi esetben az önkormányzatnak rendeletben kell szabályoznia a temetőhasználat rendjét, ami előírhatja, hogy az ún. temetőn belüli egyes szolgáltatásokat (például az elhunyt hűtése, szállítása, sírhelynyitás, visszahantolás) az adott köztemetőben temetni szándékozó vállalkozások kötelesek az üzemeltetőtől igénybe venni, szabályozott áron. Ez a megoldás érvényesült a dorogi és tokodi köztemetők esetében is.
378. Mint azt a GVH eddigi gyakorlatában is előfordult ügyek tapasztalatai mutatják, a temetkezési szolgáltatásban is érdekelt temető üzemeltetők a kizárólag általuk végezhető temetőn belüli szolgáltatások – versenytárs szolgáltatók felé történő – megtagadásával vagy a kizárólagos szolgáltatási körnek a rendeleti felhatalmazáson túlmutató, kiterjesztő „értelmezésével” korlátozhatják vagy akár el is lehetetleníthetik más szolgáltatók működését.
379. A temetőüzemeltetői magatartás versenyjogi vizsgálatának alapkérdése, hogy a szabályozott tevékenységre kiterjed-e a versenytörvény hatálya. A versenytörvény hatálya nem terjed ki a vállalkozás piaci magatartására, ha törvény eltérően rendelkezik. E tekintetben – a Versenytanács következetes gyakorlata szerint – a törvénnyel azonos elbírálás alá esik a törvényre egyértelműen visszavezethető alacsonyabb szintű jogszabály (így például a törvény felhatalmazása alapján kiadott önkormányzati rendelet) is. A versenytörvény alkalmazhatóságát kizáró törvényből ugyanakkor egyértelműen ki kell tűnnie annak a jogalkotói szándéknak, amely a versenytörvény érvényesülésének adott területen gátat kíván szabni; általános hivatkozások, „cél-szabályok” nem elegendőek ahhoz, hogy a magatartás vizsgálatának lehetőségét a GVH hatásköre alól kivonja. A versenytörvény alkalmazhatóságának kizárására vonatkozó kifejezett törvényi rendelkezés hiányában a jogalkotói szándékot objektív módon kell megítélni. Abban az esetben, ha adott piaci magatartást más törvény a versenytörvény által védett érdekekkel alapvetően összhangban álló szempontok mentén szabályoz, akkor az ezen – más – törvényt nem sértő magatartásra nem terjed ki a versenytörvény hatálya. Ez akkor is fennáll, ha a másik törvény lehetővé tette a vállalkozás számára a benne foglalt felhatalmazás alapján tanúsítottnál „versenybarátabb” magatartást is. Ezzel ellentétes megközelítés ugyanis nyilvánvaló jogbizonytalansághoz vezetne: a vállalkozás nem tudná, hogy élhet-e az adott piaci magatartásra ezen másik törvény által biztosított felhatalmazással. Mindez más oldalról ugyanakkor azt jelenti, hogy – ilyen tartalmú jogszabályi kitétel hiányában – nem a szabályozott szakma (ágazat) teljes piaci tevékenysége kerül ki a versenytörvény hatálya alól, az csak konkrét piaci magatartásonként ítélné meg.
380. A LÉTHÉ Kft. által kizárólagosan végezhető temetőn belüli szolgáltatásokkal kapcsolatban tanúsított magatartásokra a versenytörvény – a fentiekből adódóan – nem alkalmazható, a versenytörvény hatálya alá tartozó magatartásokkal kapcsolatban pedig a vizsgálat nem tárt fel jogsértést.
381. A kórház és a LÉTHÉ Kft. arra kötött szerződést, hogy a temetkezési szolgáltató meghatározott időn belül az elhunytat a kórházból elszállítja és a holttest tárolását saját telephelyén végzi, amelyért cserébe a kórház erre a tevékenységre a szolgáltatónak kizárólagosságot biztosított.
382. A kizárólagosság mellett a szerződés két okból is versenyjogilag aggályosnak mondható. Egyrészt, mivel a LÉTHÉ Kft. versenytárs nélkül maradt a kórház által elvégezni nem tudott halott hűtés (szállítás) tekintetében, lehetősége volt ezen szolgáltatások díjainak piaci kontroll nélküli megállapítására, másrészt a kórházban elhunytak hozzátartozói (a temetkezési szolgáltatás potenciális megrendelői) a temetési szolgáltatások megrendelésének folyamatában először a LÉTHÉ Kft.-vel kerültek kapcsolatba, miáltal annak módja nyílt olyan temetkezési szolgáltatások elvégzésére megrendelést szerezni, amelyekkel a kizárólagosság hiányában esetlegesen más vállalkozást bíztak volna meg. Tekintettel arra, hogy a felek a szerződést már a GVH vizsgálatának megindítását megelőzően – közös megegyezéssel – megszüntették, és a kizárólagosság a szerződés ellenére ténylegesen korábban sem érvényesült, az eljárás ebben a vonatkozásban is megszüntetéssel végződött (Vj-42/2008).
383. A temetkezési piacot érintő másik ügy az eljárás alá vont „N&P KEGYELET 2006” Temetkezési, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. kötelezettségvállalásával zárult. Ebben a temetkezési szolgáltató azt vállalta, hogy a külföldi elhunyt átadása más vállalkozónak szolgáltatása díját 200.000 forintról 12.000 forintra csökkenti a díjjegyzékben, és ennek különbözetét egy versenytárs temetkezési szolgáltatónak visszatéríti. Mivel ez utóbbi kötelezettségének nem tett eleget, a Versenytanács – a vállalás végrehajtása mellett – bírság fizetésére kötelezte (Vj-157/2007).

- 384.** Jogsabályi felhatalmazás alapján az állami tulajdonú **Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt.** (OFFI) kizárólagos jogosultsággal rendelkezik a **hiteles fordítások és fordításhitelesítések készítésére**. A GVH korábbi beszámolójában⁷⁷ is felhívta a figyelmet arra, hogy az OFFI-nak – rendeleti szinten⁷⁸ – biztosított jogi monopólium piaci jelzések szerint mára nem képes megfelelően kielégíteni a piaci elvárásokat. Bár a jogalkotó már több alkalommal tett kísérletet a helyzet megváltoztatására, annak rendezésére továbbra sem került sor.
- 385.** 2008-ban a GVH versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálata az OFFI árképzési rendszerének egyes elemeit és vállalási határidőit. Az OFFI 30 napos alaphatáridővel vállalja a hiteles fordítás elkészítését. Lehetőség nyílik rövidebb határidő alkalmazására is, de ebben az esetben a megrendelőnek differenciált mértékű felárat kell fizetni, amely a sürgősség fokától függően 25 %-tól 300 %-ig terjed. A 15 napos sürgősségi felár összege attól is függ, hogy a megrendelő természetes személynek minősül-e. A GVH aggályosnak ítélte az alaphatáridő és a sürgősségi felárak tekintetében kialakított szabályokat, valamint azt, hogy a felárak mértékében az OFFI különbséget tesz közületek és magánszemélyek között. Az OFFI – a Versenytanács előzetes álláspontjának ismeretében – maga is úgy értékelte, hogy a kevés oldalszámú fordítások kapcsán igény merült fel egy rövidebb alaphatáridő vállalására, és nem vitatta, hogy rövidebb fordítások elkészítéséhez nincs szükség 30 napra. Ennek nyomán kötelezettségvállalást terjesztett elő, mely szerint a fordítások elkészítésére vonatkozó 30 napos alaphatáridőt az OFFI úgy módosítja, hogy a rövidebb (10 oldalig nem haladó) fordítás esetén az alaphatáridő az iratok fordítására és azok hitelesítésére 30 napról 15 napra változik, a sürgősségi felár pedig csak a 10 oldal meghaladó iratok esetében marad fenn és mértéke egységesen 25 %. Az egységes 25 % sürgősségi pótlék bevezetése (amely a közület-lakosság megkülönböztetést is felszámolja) és annak kizárólag 10 oldal feletti mennyiségnél történő alkalmazása a megrendelők összessége tekintetében költség-csökkentést eredményez.
- 386.** A GVH a kötelezettségvállalást alkalmasnak találta a vizsgált versenyprobléma orvoslására. Az OFFI az új vállalási határidőkről és az egységes pótlékolási rendszerről kifüggesztett árjegyzék és az Internet útján köteles tájékoztatni a fogyasztókat.
- 387.** Az utóvizsgálat során derült fény arra, hogy a sürgősségi felár kérdésében az OFFI kötelezettségvállaló nyilatkozatát és a Versenytanács végzésének ezt szóról tartalmazó részét kétféleképpen lehet értelmezni attól függően, hogy mit értünk „sürgősségi pótlék”, illetve az „egységesen” kifejezés alatt. A kötelezettségvállalás szövegezése egyfelől lehetőséget ad olyan értelmezésre, miszerint sürgősségi pótlék címen csak egyféle – 25 %-os – pótlékot lehet felszámítani, függetlenül attól, hogy a fordítás elkészítésének határideje mennyire rövid (vagyis a sürgősség fokozatától). Másfelől, a vállalás érthető úgy is, hogy sürgősségi pótlék címen (vagyis az alaphatáridőt követő első sürgősségi fokozatban) csak egyféle – 25 %-os – pótlékot lehet felszámítani, függetlenül attól, hogy lakossági, vagy közületi megrendelésről van szó. A kötelezettségvállalás két, egyaránt lehetséges értelmezése közül az értelmezés nyelvtani és logikai eszközei révén egyik változat sem volt kizárható. A Versenytanács ezért a céltételező, a kötelezés funkcióját szem előtt tartó értelmezés alapján arra a megállapításra jutott, hogy csak az eredetileg 25 %, illetve 50 %-os pótlék egységesítésére vállalkozott az eljárás alá vont, de azt – a korábbi, kifogásolt állapotot megváltoztatva – a közületi és lakossági megrendelők tekintetében egységesen kell felszámítani. Az OFFI által – ebben a formában – megvalósított módosítást a Versenytanács alkalmasnak ítélte a versenyjogi probléma orvoslására. Ráadásul, a sürgősségi kategóriák közötti különbség teljes megszüntetése egyfajta keresztfinanszírozást is eredményezne, a sávosan növekvő pótlékok rendszere jobban igazodik a szolgáltatással járó kiadások emelkedő mértékéhez. Az utóvizsgálati eljárás során észlelt, a kötelezettségvállalás nem teljesítésére utaló körülményeket az eljárás alá vont az utóvizsgálat során orvosolta (Vj-141/2007).

2.2.4. Összefonódások ellenőrzése

- 388.** A versenytörvény VI. fejezetében foglalt összefonódás-ellenőrzési rendelkezések célja, hogy minden, a gazdaság szempontjából lényeges vállalategyesülést vagy felvásárlást (és egyéb irányításszerzést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá vonjon. Ha az adott összefonódás nem hoz létre vagy nem erősít tovább olyan erőfölényes helyzetet, amely akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését, akkor a GVH azt nem tilthatja meg, ellenkező esetben a versenyre gyakorolt hatásokkal járó hatékonysági előnyök és hátrányok mérlegelése alapján az összefonódás megtiltható. A hivatal előzetes vagy utólagos feltételt, illetve kötelezettséget is előírhat az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklése érdekében (pl. vállalko-

77 A GVH 2007. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 203. pontja.

78 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet

zárások, vagyontárgyak elidegenítésének tilalma, vagy valamely közvetett résztvevő felett gyakorolt irányítás megszüntetése).

389. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó hatás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy az összefonódás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti (vertikális). A **horizontális** összefonódások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák, a **vertikális** összefonódások pedig a kapcsolódó piacokra hathatnak negatívan. Egyes tranzakciók nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális, mind horizontális jellemzőkkel bírnak. Előfordulhat olyan eset is, amikor nincs olyan piac, amelyen mindkét vállalat jelen van. Az ilyen összefonódásnak is lehetnek káros versenyhatásai. **Portfólió** hatásról beszélünk, ha egymást kiegészítő áruk gyártói/forgalmazói (szomszédos piacok szereplői) kerülnek egy vállalkozáscsoporthoz. **Konglomerátum** hatásról akkor beszélhetünk, ha valamely vállalkozáscsoport az egyik áru piacán erős piaci pozícióval rendelkezik, gazdasági, pénzügyi, illetve jövedelmi helyzete olyan mértékben megerősödik, hogy az összefonódás révén képes lehet a másik áru piacán is versenykorlátozó stratégiák (pl. árukapcsolás) alkalmazására.⁷⁹

390. A versenytörvény 24. §-a rendelkezik azokról a küszöbszámokról, amelyek elérése esetén az összefonódáshoz a GVH-tól engedélyt kell kérni. 2004 májusától az EU fúziós rendelete⁸⁰ szerint a **közösségi léptékű összefonódások** esetén a rendeletben foglalt küszöbszámoknak elegendő tevő vállalkozásoknak a Bizottsághoz kell kérelmüket bejelenteniük, illetőleg az ilyen kérelmet nem a GVH, hanem a Bizottság bírálja el. A Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok bizonyos feltételekkel át is adhatják egymásnak az ügyeket, 2008-ban ilyen ügyre egy példa volt. A Strabag SE / Cemex Austria AG (Cemex Hungária Építőanyagok Kft.) összefonódás kapcsán a részes felek kérték, hogy a tranzakciót teljes egészében Magyarország és Ausztria illetékes hatóságai vizsgálják meg, az engedélyzési eljárás áttételével mind a Bizottság, mind az érintett hatóságok egyetértettek.⁸¹

⁷⁹ A GVH által az összefonódások engedélyzése során vizsgált szempontokat a GVH elnökének és a Versenytanács elnökének – az 1/2005. sz. közleménnyel módosított – 1/2003. sz. közleménye (az egyszerűsített- és teljes körű eljárásban engedélyezhető összefonódások megkülönböztetésének szempontjai) összegzi.

⁸⁰ 139/2004/EK tanácsi rendelet

⁸¹ A GVH Vj-146/2008. ügyszámon vizsgálja a kérelmezett tranzakció magyar piaci hatásait, az eljárás lezárására 2008-ban nem került sor.

391. A Bizottság által elbírált közösségi léptékű összefonódások közül három érintette jelentősebben a magyar piacot, a GVH mindegyikkel kapcsolatban eljuttatta – a magyar piaci hatásokat számba vevő – álláspontját a közösségi versenyhatóságnak, amely azt megfelelően figyelembe is vette. Így a Bizottság engedélyezte, hogy a Spar Magyarország Kereskedelmi Kft. egyedüli irányítást szerezzen a Plus Élelmiszer Diszkont Kft. felett.⁸² A MÁV Cargo Zrt. feletti tulajdonosváltáshoz a Bizottság csak a felek kötelezettségvállalása mellett járult hozzá.⁸³ A tervezett OMV/MOL összefonódás kapcsán az OMV a Bizottsággal ez ügyben folytatott informális tárgyalásoknak – az előre vetített versenyaggályokra tekintettel – a fúziós kérelem visszavonásával vetett véget.

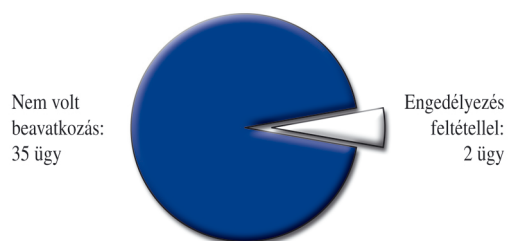
392. 2008-ban 37 összefonódással kapcsolatos határozatot hozott a Versenytanács.

Összefonódással kapcsolatos döntések, 2004–2008

393. Két esetben került sor a GVH beavatkozására: a hivatal az összefonódás engedélyezésének feltételeként kötelezettségek teljesítését írta elő a kérelmezők számára. Hét esetben a kérelem nem volt engedélyköteles, vagy a kérelmezett tranzakció nem minősült összefonódásnak, a további 28 esetben a tranzakció engedélyezésre került.

Összefonódások – határozat jellege szerint, 2008

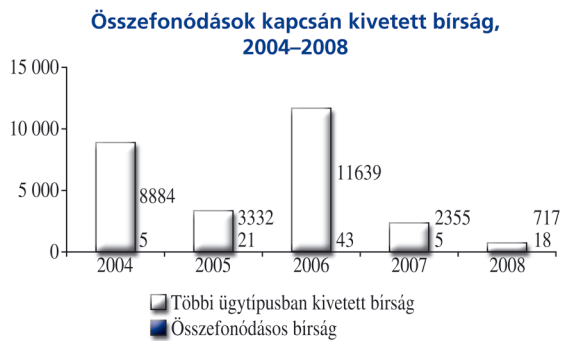
394. A 37 ügyzáró határozatból 36 esetben indult eljárás az érintett vállalkozások által benyújtott kérelemre, egy esetben pedig a GVH indított hivatalból eljárást.

⁸² COMP/M.5134

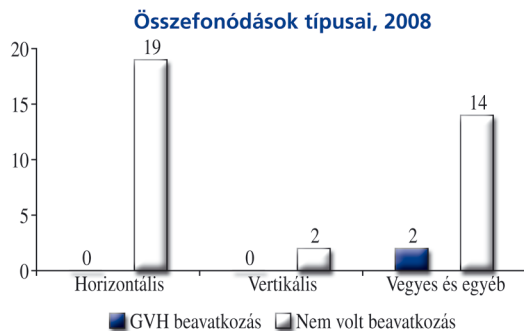
⁸³ COMP/M.5096

395. A kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő elmulasztása miatt – egy ügyben – 18 MFt bírság kiszabására került sor.

396. A 37 ügyzáró határozatból 19 ügy horizontális, a versenytársak közötti irányításszerzés változását érintette, két ügyben vertikális, további 16 ügyben pedig horizontális és vertikális vonásokkal egyaránt rendelkező, illetve sem horizontális, sem vertikális vonásokkal nem rendelkező (pl. konglomerátum típusú fúzió) szervezeti összekapcsolódásra került sor.

397. Az egyes ágazatokot illetően a legjelentősebb esetek ismertetése mellett kiemelésre érdemes néhány kérdés, amelyben a Versenytanács a joggyakorlat szempontjából iránymutató határozatot hozott.

398. Az **irányítók számának csökkenése** – mint a csökkent számú irányítók közös irányításszerzése – is összefonódásnak minősül. Az a körülmény pedig, hogy az irányítók számának csökkenése eredményezhet-e változást a közösen irányított vállalkozás piaci magatartásában, az engedélyezés körében vizsgálendő. Nem szabad ugyanis semmiféle bizonytalanságot keletkeztetni abban a tekintetben, hogy adott tranzakció-típus összefonódásnak minősül-e vagy sem, mert az engedélykerési kötelezettség elmulasztása súlyos jogkövetkezményekkel járhat (Vj-40/2008).

399. A **vállalkozás tényleges egyedüli közvetlen (ún. negatív) irányítójának** minősül a vállalkozás részvényeinek (üzletrészeinek) egyedüli 50 százalékos tulajdonosa, mivel az ő szavazata hiányában a közgyűlés (taggyűlés) nem képes határozatot hozni, ami azt jelenti, hogy az ilyen tulajdonos ténylegesen képes a döntések meghatározó befolyásolására, feltéve, hogy a vállalkozás döntési fórumainak működési szabályai nem biztosítanak más tulajdonos(ok)nak vétőjogot a vállalkozás piaci magatartását meghatározó lényeges kérdésben (Vj-78/2008). A közös irányítás alatt álló társaságnál fennálló helyzettel ellentétben, ilyen körülmények között nincs más, ugyanolyan szintű befolyást élvező tulajdonos, és a negatív egyedüli irányítást élvező tulajdonosnak nem kell szükségképpen együttműködni más konkrét tulajdonosokkal az irányításuk alatt álló vállalkozás stratégiai magatartásának meghatározásában (Vj-140/2008).

400. Az engedélykerési küszöbszámok számításának alapját képező **nettó árbevétel meghatározásakor**

- egyrészt az egyes érintett vállalkozás-csoportok nettó árbevételének csak azon részét lehet figyelembe venni, amely piaci magatartásnak minősülő tevékenységből származik, mert a versenytörvény hatálya csak a vállalkozás piaci magatartására terjed ki;
- másrészt az a körülmény, hogy a vállalkozás piaci magatartásának minősülő tevékenységből származó bevételeit a rá érvényes számviteli szabályok nem nettó árbevételként nevesítik, nem zárja ki ezen bevételnek a nettó árbevétellel azonos kezelését a versenytörvény alkalmazásában (Vj-73/2008).

401. A 2008. évet is a „klasszikus” horizontális vagy vertikális összefonódások mellett a pénzügyi befektetésen alapuló vállalatfelvásárlások és a szomszédos (ún. közvetetten érintett (spill-over)) piaco(ko)n szereplő cégek megszerzésére irányuló tranzakciók jellemezték. Az ügyletek jellemzően a már meglévő kereskedelmi kapcsolatokat képezték le cégjogi formába. A romló gazdasági környezet ugyanakkor az „életmentő” cégfelvásárlások számát is megnövelte. Különösen a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén számos vállalkozás – köztük olyan nagy múltú cégcsoportok, mint a Zalabaromfi, a Debreceni Hús vagy a Bábolna – gazdálkodása rendült meg úgy, hogy további működésüket csak az új tulajdonos által biztosított jelentős forgóeszközök bevonásával lehetett fenntartani, de piaci információk más iparágakban is ezt a tendenciát jelzik.

- 402.** Az **energia** szektorban a japán bejegyzésű **Itochu Corporation** – tőkeemelés révén vétőjogot biztosító kisebbségi tulajdonrész megvásárlásával – irányítást szerzett az **EETEK Holding Energia-hatékonyági Zrt.** felett, amely alapvetően energia termeléssel és értékesítéssel, valamint energia-hatékonyági szolgáltatásokkal foglalkozik. A negatív egyedüli irányításszerzést megvalósító tranzakció versenyaggályokat nem vetett fel, az érintett piac jellegére és jellemzőire, a piaci részesedésekre, valamint az érintett vállalkozások tevékenységére tekintettel az engedély megadásának versenyjogi akadálya nem volt (Vj-140/2008).
- 403.** A **mezőgazdaság és élelmiszeripar** területén a felszámolás alatt álló **Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó Zrt.** felszámolóbiztosza pályázaton értékesítette a vállalkozás vagyonelemeit (központi telephely, géppark, járműtelep és járművek, bolthálózat, készletek, márkanevek), amelyek megvásárlására a **Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó 1913 Kft.-vel** kötött szerződést. Az engedélyezési eljárásban a GVH megállapította, hogy az összefonódással érintett vállalkozások árbevétele a versenytörvényben meghatározott küszöbérték alatt maradt, így az ügylet nem engedélyköteles (Vj-161/2008). A **Debreceni Hús Zrt.** részvényeit a **Penta Investments Limited** szerezte meg, a szerződésben az eladók vállalták, hogy a tranzakció zárását megelőzően a Kaposvári Hús Zrt. kikerül a Debreceni Hús irányítása alól. Az összefonódás kapcsán a két vállalkozás-csoport átfedő tevékenysége, a sertéshús és húskészítmények forgalmazása vonatkozásában felmerülő horizontális hatást kellett számításba venni, amely azonban a felek együttes 5, illetve 10 % körüli részesedésére tekintettel aggályokat nem vetett fel (Vj-41/2008).
- 404.** A Csányi-csoportoz tartozó **Bonitás 2002 Befektető és Tanácsadó Kft.** további 6 %-nyi részvény megvásárlásával többségire növelte a részesedését az **Investgroup-Boly Üzletviteli, Tanácsadó és Szolgáltató Zrt.-ben.** A növénytermesztésben, állattenyésztésben és takarmánygyártásban egyaránt érdekelt Csányi- és Boly-csoport piaci részesedése – egyetlen áru esetében sem – adott alapot horizontális versenyaggályokra. A Boly-csoport (mint eladó) és a Csányi-csoport (mint vevő) a nyerstej és a vágósertés esetében állnak egymással vertikális kapcsolatban, azonban egyik csoport egyedüli piaci részesedése sem haladja meg azt a mértéket (25 %), amely felett a GVH gyakorlata szerint káros vertikális hatásokkal lehetne számolni. Emellett, mivel a Boly-csoport tevékenysége részhalmaza a Csányi-csoporténak, az összefonódás nem jár együtt portfólió hatással, s káros konglomerátum hatás sem volt valószínűsíthető (Vj-199/2007). Nem merült fel versenyaggály a mezőgazdasági kemikáliákkal foglalkozó **Bólyi Agrokémia Kft.** többségi tulajdonát biztosító, a **Bólyi Mezőgazdasági Termelő és Kereskedelmi Zrt.** által történő üzletrészvásárlás kapcsán sem, azonban az engedélyezési kérelem késedelmes benyújtása miatt a Versenytanács bírságot alkalmazott az irányításszerzővel szemben (Vj-179/2007). Az Agrofert-csoportoz tartozó **Agrofert Slovakia a.s.-nek** a **Belar a.s.** feletti irányításszerzése nem minősült engedélykötelesnek (Vj-12/2008), a cseh **Agrofert Holding a.s.** és **Milkagro a.s.** közötti összefonódás pedig – káros versenyhatások hiányában – engedélyezésre került (Vj-131/2008). Az irányítás alá kerülő vállalat-csoportoknak (Belar, illetve Milkagro) magyarországi tagja egyik fúzió esetében sem volt, noha a Milkagro-csoport részt vett a magyarországi tejtermék értékesítésben.
- 405.** A **Nestlé Hungaria Kft.** és a **Société des Produits Nestlé S.A.** közös irányítása alá került a **Győri Kecs Kft. Balaton Üzletága**, ideértve a csokoládés ostyaszelethez kapcsolódó szellemi tulajdonjogokat, előállítási- és berendezési know-how-t, valamint a gyártáshoz szükséges gépeket és berendezéseket, illetve a raktárkészletet és a promóciós anyagokat. A szóba jöhető legszűkebb érintett piacon, a magyarországi szeletes csokoládék piacán az összefonódás káros horizontális versenyhatásokat a felek együttes piaci részesedésének nagyságára figyelemmel nem vetett fel, s a Balaton Üzletág piaci részesedése alapján káros konglomerátum hatással sem kellett számolni (Vj-67/2008). Az alkoholtartalmú italok körében, a **Törley Pezsgőpincészet Kft.** márkaátvételi és átruházási szerződést kötött a **Zsindelyes Pálinkafőzde Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. „Kaiser 2000 vodka”** márkájának megvásárlására. Az Oetker-csoport, amelyhez a Törley is tartozik, pezsgő, bor, magas alkoholtartalmú italok, valamint alkoholmentes italok előállításával egyaránt foglalkozik, továbbá több európai italmárka (köztük egy vodkamárka) magyarországi forgalmazását is végzi. A Versenytanács az összefonódó vállalkozások piaci helyzetére, részesedésére tekintettel – akár a teljes égetett szeszesital értékesítést, akár a legszűkebb áruipacként számításba vehető vodkaforgalmazást vizsgálva – az engedély megadásának versenyjogi akadályát nem látta (Vj-119/2008).
- 406.** Az **élelmiszer és vegyes nagy- és kiskereskedelmet** érintően egyedül a **PALÓC Nagykereskedelmi Kft.** és a **VEVŐÉRT Kereskedelmi Kft.** nyújtott be összefonódás engedélyezése iránti kérelmet a hivatalhoz. Mindkét társaság a CBA üzletlánc regionális központjaként működik, a PALÓC Kft. tevékenysége Pest megyére és alapve-

tően Észak-Magyarországra terjed ki, míg a VEVŐÉRT Kft. Cegléd vonzáskörzetében rendelkezik telephelyekkel. Az engedélyezési kérelem kapcsán a GVH az élelmiszer és egyes nagykereskedelem észak-magyarországi, észak-alföldi piacára, valamint az élelmiszer és egyes kiskereskedelem – a kereskedő vállalatok tevékenységével érintett – helyi (települési) piacaira gyakorolt hatásokat vizsgálta. Tekintettel arra, hogy az összefonódás egymástól elkülönült földrajzi piacon aktív vállalkozások között jött létre, érdemi horizontális hatások nem voltak azonosíthatók. A Versenytanács szerint a tranzakcióban részt vevő vállalkozások mérete alapján és földrajzi piaci elkülönülése miatt érdemi káros vertikális hatások sem jelentkeznek, valamint az érintett piac jellegéből adódóan, a felek mérete és gazdasági-pénzügyi helyzete alapján nincs érdemi portfólió és konglomerátum hatás sem (Vj-111/2008).

407. A **lapterjesztés** piacán a Magyar Posta előfizetéses lapterjesztői hálózatát átvevő, négy vezető lapkiadó – a Ringier Kiadó Kft., a Népszabadság Kiadó és Nyomdaipari Zrt., a Sanoma Budapest Zrt. és az F-LOG AG által 2006-ban létrehozott – közös vállalat, a **MédiaLOG Fiege Zrt.** irányítási viszonyaiban következett be változás. A MédiaLOG létrehozását a GVH a Vj-116/2006. számú versenyfelügyeleti eljárásban kötelezettségek előírása mellett engedélyezte. A határozatban szabott kötelezettségek értelmében az alapítók közös irányítási jogaik révén biztosítani kötelesek, hogy a közös vállalat az általa nyújtott előfizetéses lap- és magazinterjesztés szolgáltatást minden azt igénybe venni kívánó félnek azonos feltételekkel (diszkriminációmentesen) nyújtja; valamint, hogy a szolgáltatást igénybevevő ügyfelektől tudomására jutott, azok üzleti titkát képező információkat mások részére (ideértve az alapítókat is) nem teszi hozzáférhetővé.

408. A szakmai befektetőként közreműködő F-LOG AG 2007 végén úgy határozott, kilép a veszteségesen működő közös lapterjesztő vállalatból, ami egyértelműen bizonyítja a GVH által a korábbi engedélyezési eljárás keretében kiszabott kötelezettségvállalás indokoltságát is. Ezzel a tranzakcióval ugyanis nem egyszerűen az irányítás módja változott meg, hanem az irányítás tartalma is. Az egyedüli irányítást megszerző kiadóknak immár nem kell tekintettel lenniük a korábbi irányító társra, a kiadói piacon érdekességgel nem rendelkező F-LOG AG-ra. Az engedélyezési eljárásban a GVH ezért azt vizsgálta, hogy a megmaradó közös irányítók irányítási mozgásterének megnövekedése vezethet-e gazdasági erőfölény létrejöttéhez vagy erősödéséhez az érintett piacokon.

409. Az összefonódás horizontális versenyhatása körében a Versenytanács értékelte, hogy az azonos érintett piacokon jelen lévő közös irányítók (adott esetben a Ringier- és a Sanoma-csoport) közös vállalkozás keretei közötti szükségszerű együttműködése magában rejtheti a versenyt korlátozó koordináció (és ezen keresztül a közös erőfölény kialakulásának) veszélyét, amelyet az F-Log AG kiesése elvileg tovább erősíthet. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy napilapok kiadásával a két vállalkozás-csoport közül kizárólag a Ringier-csoport foglalkozik, míg a magazinok kiadásának magyarországi forgalmából együttes részesedésük 30 % körüli, a koordináció veszélyét az F-Log AG közös irányítói pozíciójának megszűnése esetén sem ítélte olyan súlyúnak, amely okot adna az összefonódás megtiltására azon az alapon, hogy annak következtében közös gazdasági erőfölényes helyzet alakul ki.

410. A közös irányítói helyzetben lévő lapkiadók és az irányítás alatt álló lapterjesztő vállalkozás vertikális kapcsolatára figyelemmel a korábbi engedélyezési eljárásban felmerült aggályokat szintén tovább erősítheti a lappiaci érdekességgel nem rendelkező F-Log AG kilépése. Ennek orvoslására a kérelmezők a Vj-116/2008. számú eljárásban előírt kötelezettségekkel azonos tartalmú vállalatot tettek, amelyet a GVH Versenytanácsa alkalmasnak talált arra, hogy a szóba jöhető vertikális versenyhatást semlegesítse.

411. Mindezekon túlmenően, a tranzakció engedélyköteles voltával összefüggő bizonytalanságok elkerülése érdekében a GVH Versenytanácsa fontosnak tartotta kihangsúlyozni azt is, hogy az irányítók számának egynél többre történő csökkenése – mint a csökkent számú irányítók közös irányítás szerzése – szintén összefonódásnak minősül, s mint ilyen a versenytörvényben foglalt küszöbszámok elérése esetén engedélyezés körében vizsgálendő. A közösen irányított vállalkozás érdekessége és azon alapuló piaci magatartása ugyanis érdemben eltérő lehet attól függően, hogy a közös irányítók között van-e pénzügyi befektető, vagy nincs. Az engedélykerési kötelezettség elmulasztása bizonyos esetekben ezért súlyos jogkövetkezményekkel is járhat, amelynek realitását jelzi, hogy a vizsgált összefonódás során a kilépő irányító alapvetően pénzügyi/szakmai befektető volt, és az összefonódás csak kötelezettségek előírása mellett volt engedélyezhető (Vj-40/2008).

- 412.** A **műsorkészítés és -terjesztés** piacait érintően – vagyis a tartalom és az átvitel szintjei között létrejött összefonódással – 2008-ban is folytatódott a Liberty-csoport bővülése azzal, hogy a **Chellomedia Programming BV** megvásárolta a Spektrum csatornát sugárzó **Spektrum TV Közép-európai Műsorkészítő Zrt.-t**.
- 413.** A Liberty-csoport magyarországi vállalatai közé tartozik az ország legnagyobb kábeltelevíziós szolgáltatója, a UPC Kft., amelybe 2008-ban beolvadt – az egyebekben vele már tíz éve közös vállalatcsoportba tartozó – Monor Telefon Társaság Kft.. Ugyancsak a Liberty-csoport tagja a Sport1 Holding Zrt., amely a Sport1 és Sport2 elnevezésű műsorokat értékesíti műsorterjesztő vállalkozások részére, a TV Paprika Zrt. az általa előállított TV Deko és TV Paprika elnevezésű tematikus csatornákkal, valamint a Filmmúzeum Zrt. az azonos nevű csatornával. A Liberty-csoport külföldön honos tagjai közül a Chello Central Europe Sro., a Club Channel Ltd., a Romantica (East) Ltd., a Zone Broadcasting (EMC) Ltd., a Reality TV Ltd., valamint az Extreme Networks (Europe) Ltd. televíziós csatornákat értékesít magyarországi műsorterjesztő vállalkozásoknak. A csatornák közül a Minimax, a Club, a Romantica, a Europe és a Reality magyar nyelvű, az Extreme Sports csatorna azonban nem.
- 414.** Az összefonódással érintett vállalkozás-csoportnak a Liberty-csoport, valamint a Discovery Holding Company-t és az általairányított vállalkozásokat (köztük a Magyarországon is forgalmazott Discovery ismeretterjesztő csatornát üzemeltető Discovery Communications Inc.-t) magába foglaló vállalkozás-együttes minősült, a közös kisebbségi részvénytulajdonos és vezérigazgató személye (John C. Malone) révén.
- 415.** Magyarországon jelenleg a Spektrum TV mellett további két általános ismeretterjesztő csatorna működik: a Discovery és a National Geographic. A három csatorna nézettsége közel azonos, a műsorterjesztő vállalkozásoktól kapott műsordíjak összege tekintetében sincs közöttük lényeges különbség, s a legjelentősebb műsorterjesztő vállalkozások szerint az előfizetők számára vonzó programcsomagnak mindenféleképpen tartalmaznia kell legalább egy ismeretterjesztő csatornát.
- 416.** A lehetséges horizontális versenyhatások körében mind a televíziós műsorok értékesítésére, mind a reklámidő hasznosítására (mint a kétoldalú piacként jellemezhető műsorkészítés két aspektusára) gyakorolt hatásokat értékelni kellett. A televíziós csatornák értékesítése az érintett piacon az összefonódás következtében az addigi három szereplő a Spektrum és a Discovery egy vállalkozás-csoportba kerülésével két független szereplőre csökken, ami érezhető horizontális hatásnak minősül. A Versenytanács álláspontja szerint ugyanakkor a National Geographic csatorna kellő ellensúlyt jelent a Malone-csoport egyedüli erőfölényes helyzetének kialakulásával szemben. Azt sem látta bizonyítottnak a Versenytanács, hogy a független szereplők számának csökkenése következtében közös erőfölényes helyzet alakulna ki vagy erősödne meg. Ezt a veszélyt enyhíti az is, hogy a speciális ismeretterjesztő csatornák (mindenekelőtt a Viasat Explorer és a Viasat History) is jelentenek bizonyos mértékű versenyt az általános ismeretterjesztő csatornáknak. Ugyanakkor a Versenytanács egy esetleges horizontális versenyproblémát orvosolandó kötelezettségként írta elő, hogy a Chellomedia Programming BV a Spektrum TV csatorna harmadik felek részére történő értékesítésétől nem zárkozhat el, amennyiben azok készek a csatornának, a piacon szokásos üzleti és műszaki feltételek szerint megállapított, nem diszkriminatív díját megfizetni és rendelkeznek a fenti műsorszolgáltatás továbbításához szükséges jogi, műszaki és üzleti feltételrendszerrel. A televíziós reklám szempontjából az összefonódás résztvevőinek együttes piaci részesedése alapján versenyagályokkal nem kellett számolni.
- 417.** Az összefonódás egyértelműen vertikális hatással jár azért, hogy a Spektrum Zrt., mint műsorkészítő (a Spektrum TV csatorna eladója), a műsorterjesztést végző (a Spektrum TV csatorna terjesztésének jogát megvásárló) Malone-csoport tagjává válik. Ennek következtében a Malone-csoportnak érdekévé válhat egyfelől a Spektrum TV csatornának a vele versenyben álló műsorterjesztő vállalkozásoknak történő értékesítésétől való direkt vagy indirekt elzárkózás (eladói elzárkózás), másfelől a Spektrum TV csatornával versenyben álló csatornák megvásárlásától (hálózatain való terjesztésétől) való elzárkózás (vevői elzárkózás).
- 418.** Az eladói elzárkózásban rejlő veszélyek vizsgálata kapcsán a Versenytanács arra a következtetésre jutott, hogy a már viszonylag jelentős előfizetői bázist (és ezen keresztül bevételt) jelentő DigiTV és Antenna Digital esetében inkább csak elvi lehetőség a jövőbeni elzárkózás, az IPTV hálózat(ok) és az esetlegesen piacra lépni szándékozó újabb műholdas szolgáltatók esetében azonban ilyen „nézettségi veszteséggel” közvetlenül nem kell számolni a Liberty-csoportnak. Márpedig ezek érdemi versenytárrá válását az előzőek alapján elvileg korlátozhatja, ha programcsomagjaikban nem tudják szerepeltetni a Spektrum TV csatornát. Ezért velük szemben nem kizárható veszély az összefonó-

dás engedélyezése esetén a Malone-csoport részéről a Spektrum TV értékesítésére irányuló szerződéstől való elzárkózás, azonban a fenti kötelezettségvállalás mellett nem kell számolni az összefonódás megtiltására alapot adó káros vertikális hatásokkal.

419. Vevői elzárkózás esetén a Malone-csoportnak az általános ismeretterjesztő csatornák terjesztésére alkalmas magyarországi hálózatokon fennálló 30 % alatti részesedése alapján egy műsorkészítő vállalkozásnak viszonylag jelentős nézettség (és ezen keresztül műsordíj- és reklámbevétel) kiesést jelentene, ha egy csatorna a Malone-csoport hálózatain nem tudna megjelenni. A Versenytanács a Malone-csoport esetleges elzárkózását ennek ellenére nem ítélte valós veszélynek. Egyrészt a versenytárs csatornáknak okozható hátrány szempontjából számolni kell azzal, hogy a DigiTV, valamint az IPTV közeljövőben várható terjeszkedése alapján a Malone-csoport részesedése (és így a versenytárs csatornáknak okozott nézettség kiesés is) tovább fog csökkenni, másrészt a bővülő műsorterjesztési lehetőségek révén erősödő verseny a Malone-csoportnak az elzárkózásban való érdekeltségét is korlátozza, hiszen előfizető vesztes veszélye nélkül aligha zárkozhat el egy, az előfizetői által igényelt csatorna terjesztésétől.
420. Az ügyben a Versenytanács káros konglomerátum hatást nem azonosított, s az összefonódás érdemi portfólió hatással sem jár, mert az előírt kötelezettség azt is megakadályozza, hogy a Malone-csoport a Spektrumot (mint a Discovery-nél esetlegesen népszerűbb csatornát) felhasználja más csatornái értékesítésének elősegítésére (Vj-61/2008).
421. Az **infokommunikációs szektort** érintő további összefonódások között két versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálta a GVH az **IKO Production Media Szolgáltató Kft.** és a **Magyar Telekom Távközlési Nyrt.** között létrejött stratégiai együttműködési szerződést, amely alapján a Magyar Telekomtól az IKO-hoz kerül az **IKO-Telekom Media Holding Zrt.** részvényeinek fele, miáltal az IKO az IKO-Telekom egyedüli részvénytulajdonosává válik, miközben a Magyar Telekom kizárólagos tulajdonába kerül az IKO-Telekomból kiváló IKO-New Media Kft. és IKO Content & Rights Media és Technológia Ügynökség Kft.. Az előbbi irányításszerzés érdemi, illetve – a közös közvetett irányítás alatt álló vállalkozáscsoport vonatkozásában – káros versenyhatással nem járt, így az engedély megadásának akadályát nem volt (Vj-80/2008).
422. Engedélyezésre került az **IKO-New Media Kft.** és az **IKO Content & Rights Media és Technológia Ügynökség Kft.**

feletti tulajdonosváltás is, amelynek vizsgálata azonban teljes körű eljárást igényelt. A DT- és az IKO-csoport azonos tevékenysége a mobil értéknövelt távközlési szolgáltatásokhoz szükséges tartalom forgalmazása, amelyből együttes piaci részesedésük Magyarországon 37 % körüli, amely mellett nem zárhatók ki nyilvánvalóan a káros horizontális hatások. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy az érintett piacon több további nem jelentéktelen (10-20 % közötti) piaci részesedésű vállalkozás is jelen van, továbbá a piaca lépési akadályok sem számottevőek, az összefonódás révén nem kerül gazdasági erőfölényes helyzetbe a DT-csoport. Az IKO- és a DT-csoport, mint eladó (tartalomszolgáltató) és vevő (mobilszolgáltató), vertikális kapcsolatban is áll egymással, így bármelyikük gazdasági erőfölényes helyzete az összefonódás esetén alapot adhat versenyt korlátozó stratégiák érvényesítésére. Míg az IKO-csoportnak a DT-csoportba kerülésével a tartalomszolgáltatás eladási oldalán nem jön létre gazdasági erőfölényes helyzet (így káros vertikális hatással sem kell számolni), addig tartalombeszerzés tekintetében a DT-csoport részesedése kiugróan magas (50 % körüli). Versenyproblémához vezethet, hogy az összefonódás révén jelentősen emelkedő tartalom értékesítése esetében a DT-csoport érdekévé válhat, hogy ahhoz csak saját mobil hálózatának engedjen hozzáférést. Az összefonódás ezen vertikális hatását azonban a Versenytanács nem értékelte olyan súlyúnak, ami alapot adhatna az összefonódás megtiltására, illetve feltételek vagy kötelezettségek előírására. Úgy látta, hogy egyrészt a tartalomszolgáltatás piacára való belépés alacsony korlátai mellett csekély az esély nélkülözhetetlen tartalmak tartós forgalmazására, másrészt a mobilszolgáltatók bevételeinek kevesebb, mint 1 ezrelékét teszik ki az – egyebekben stagnáló – értéknövelt mobil távközlési szolgáltatásokból származó bevételek (Vj-83/2008).

423. Az **elektronikai termékek előállítását és kereskedelmét** érintően több összefonódás is történt. A korábbi üzleti kapcsolatot változtatta irányítási viszonyra a **Siemens AG** azzal, hogy megvásárolta saját gyártású hallókészülékeinek egyedüli magyarországi forgalmazója, az **Audiorex Kft.** üzletrészeit. A Siemens-csoport magyarországi leányvállalatai az egészségügyi üzletágban (Siemens Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Zrt., Labscreen Orvosi Labor-diagnosztikai és Kereskedelmi Kft.) főként diagnosztikai és terápia technológiákkal, informatikai megoldásokkal foglalkoznak, tevékenységük nem kapcsolódik az Audiorexhez. Tekintettel arra, hogy a Siemens saját hallókészülékeinek egyedüli magyarországi forgalmazója felett szerzett kizárólagos irányítást, az összefonódás a már létező vertikális kapcsolatot formalizálta, ennek alapján a Versenytanács

szerint érdemi horizontális, vertikális, portfólió, konglomerátum hatás nem volt valószínűsíthető (Vj-66/2008). Az elektronikai gyártási szolgáltatásokat (EMS) végző **Flextronics Logistics B.V.** által irányított vállalat-csoport megvásárolta a mobiltelefon-töltők gyártásával és értékesítésével foglalkozó **Friwo Mobile Power GmbH** csoportot. A Versenytanács az összefonódás kapcsán felmerülő horizontális versenyhatások vizsgálata kapcsán arra a következtetésre jutott, hogy az összefonódással érintett földrajzi piac világméretűnek tekinthető, mivel mind az összefonódó vállalkozások, mind azok főbb versenytársai is világszerte forgalmazzák termékeiket. Függetlenül attól, hogy az EMS tevékenységet és a mobiltelefon-töltők forgalmazását egy árupiacra vagy elkülönült piacokra tartozónak tekintjük, a felek együttes piaci részesedése egyik esetben sem adott okot versenyaggályokra (Vj-37/2008). Szintén különféle elektronikai alkatrészek gyártását és értékesítését érintette az összefonódás, amellyel a **STMicroelectronics NV**, valamint leányvállalata irányítást szerzett a **Genesis Microchip Inc.** felett. A tranzakcióban részt vevő felek tevékenységeire, valamint alacsony piaci részesedéseire figyelemmel horizontális, vertikális, portfólió vagy konglomerátum hatással nem kellett számolni (Vj-2/2008).

424. A hivatal első alkalommal folytatott le összefonódás-engedélyezési eljárást **egészségügyi szolgáltatót** érintő irányításszerzés kapcsán. A Heves Megyei Önkormányzat tulajdonában álló **egri Markhot Ferenc Kórház-Rendelőintézet** működtetését (ideértve a kórház-egészségügyi feladatok ellátását, valamint az intézmény üzemeltetését is) – a tulajdonos önkormányzat által meghirdetett pályázat nyerteseként – a **Hospinvest Zrt.** vette át. Az összefonódás nem érte el az engedélyezési küszöbszámokat, így nem minősült engedélykötelesnek. Az eljárás során alapvető kérdésként merült fel viszont, hogy az ügyletre vonatkozik-e engedélykerési kötelezettség, illetve hogy az ügylet a versenytörvény hatálya alá tartozik-e.
425. A Versenytanács előzetesen is rögzítette, hogy a kórház-üzemeltetési jog a versenytörvény alkalmazásában nem vitathatóan vállalkozásrésznek minősül, s noha a törvény külön nem nevesíti, vállalkozásrész felett is lehet szerződéssel irányítást szerezni. Egy üzemeltetésre vonatkozó szerződés csak akkor eredményez ugyanakkor összefonódást, ha viszonylag hosszabb időre vonatkozik (az összefonódások ellenőrzésének célja a tartós strukturális változások nyomonkövetése). Arra nézve nincs kialakult gyakorlata a Versenytanácsnak, hogy mekkora időtáv az, amelyet meghaladóan egy üzemeltetési szerződés összefonódásnak minősül (és nem – versenykorlátozó megállapo-

dásként – a versenytörvény IV. fejezete alá esik). A szóban forgó szerződés 20 éves időtartama azonban nyilvánvalóan tartósnak, s így összefonódást eredményezőnek minősül.

426. Megállapításra került viszont az eljárás során, hogy a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vett egészségügyi szolgáltatás esetében mind a beteg szolgáltatásválasztási lehetősége, mind pedig a kötelező egészségügyi szolgáltatást nyújtó ellátó szervezet döntési kompetenciája a hatályos jogi szabályozás által oly mértékben korlátozott, ami kizárja ezen szolgáltatások piaci tevékenységként történő minősítését. Mivel a beteg szolgáltatóhoz fordulását a jogszabályok szabják meg, kevés teret hagyva a tényleges választásnak, továbbá a közfinanszírozott szolgáltatást nyújtó szervezetet is területi ellátási kötelezettség terheli, azoknak a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vett szolgáltatásoknak a nyújtása, amelyek teljes mértékben az Egészségbiztosítási Alapból kerülnek finanszírozásra, nem minősül piaci magatartásnak (Vj-73/2008).
427. A **gyógyszer-kiskereskedelem piacán** egy engedélyezést igénylő tulajdonos-változás történt, a **Pharmanova Vagyonkezelő Zrt.** kért engedélyt négy közforgalmú gyógyszertárat működtető vállalkozás (**Veszter Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.** – Budapest XVIII. kerület, **Ascelup 64 Gyógyszerészeti Bt.** – Szekszárd, **Rézkigyó Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.** – Dunakeszi, **Királyfi és Társa Gyógyszertár Bt.** – Tiszafüred) feletti irányítás-szerzéshez. A GVH az összefonódást a versenytörvény mellett a gyógyszer-forgalmazási törvény⁸⁴ speciális szabályai szerint is vizsgálta.
428. A gyógyszer-forgalmazási törvény értelmében a gyógyszertárat működtető vállalkozások fúziója abban az esetben minősül engedélykötelesnek, ha a meghatározott árbevétel elérése vállalkozás-csoportok tervezett összefonódásának eredményeként adott – településmérettől is függő nagyságú – földrajzi körzetben a gyógyszertárak több mint 10 %-a kerül azonos – közvetlen vagy közvetett – irányítás alá. A Pharmanova-csoport, amelyhez 115 közforgalmú gyógyszertár tartozik országsszerte, az összefonódással érintett négy földrajzi körzetből egyben rendelkezik gyógyszertárral. Az ily módon engedélykerési kötelezettség alá eső irányítás-változás esetében a Versenytanács megállapította, hogy az összefonódás következtében a vizsgált körzetben kialakuló gyógyszertári arány nem éri el a – gyógyszer-forgalmazási törvény meghatározott, az összefonódás megtiltását eredményező – küszöbértéket (25 %). Rámutatott ugyanakkor arra, hogy az engedélykötelesnek minősülő,

84 2006. évi XCVIII. törvény

azonban a küszöbértéket el nem érő (vagyis a 10-25 % közötti tartományba eső) összefonódások nem tekinthetők „automatikusan” engedélyezhetőnek. Mivel a gyógyszerforgalmazási törvény az engedélyezhetőség szempontjaira nézve nem tartalmaz rendelkezést, a Versenytanács álláspontja szerint az ilyen összefonódások esetében a versenytörvénynek – a piaci hatások széleskörű mérlegelését előíró – rendelkezései irányadók.

429. Ennek alapján az összefonódó vállalkozások azonos tevékenységére tekintettel a horizontális versenyhatások vizsgálata szükséges, amely a gyógyszerek értékesítése mellett azok beszerzésében is jelentkezhet, azonban a felek részese-
sedése alapján aggály egyik vonatkozásban, illetve területen sem vetődött fel (Vj-28/2008).
430. A **pénzügyi szolgáltatások** területén a **Commerzbank AG** irányítást szerzett a **Dresdner Bank AG** felett, amely fióktelepe útján nyújt pénzügyi szolgáltatásokat Magyarországon. A két pénzügyi intézmény együttes piaci részesedése a pénzügyi szolgáltatások magyarországi forgalmából egyetlen szegmens esetében sem haladja meg az 5-6 %-ot, így a Versenytanács az ügylet engedélyezésének versenyjogi akadályát nem látta (Vj-127/2008). A jelzáloghitelezéssel és ingatlanfinanszírozással foglalkozó FHB-csoporthoz tartozó **FHB Szolgáltató Zrt.** tulajdonába került a **Central European Credit Ingatlanhitel Zrt.**, amely ingatlanvásárlási kölcsönök és pénzügyi lízingszolgáltatás nyújtásában érdekelt, valamint független biztosításközvetítői tevékenységet is végez. Az összefonódásban résztvevő két vállalkozás-csoport külön-külön számított részesedései a magyarországi forgalomban egyetlen áru esetében sem érik el a 10 %-ot, ami versenyproblémához nem vezethet (Vj-142/2008). A lízingszektorban a DZ-csoporthoz tartozó **Lombard Pénzügyi és Lízing Zrt.** megvásárolta a VB Lízing Kft., a VB Pénzügyi Lízing Zrt. és a VB Jármű Pénzügyi Lízing Zrt. csoportot. A feleknek a magyarországi lízingforgalomból, illetve az egyes lízingszegmensekben (gépjármű, termelőeszköz, ingatlan) való részesedése alapján a GVH káros versenyhatások bekövetkezésének lehetőségét nem valószínűsítette (Vj-114/2008). Az autólízinggel foglalkozó **X-Rent Autókölcsönző és Flottakezelő Kft.-t** átvette a különböző pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó BNP Paribas vállalkozás-csoporthoz tartozó **Arval Magyarország Járműparkkezelő Kft.**, az összefonódás versenyaggályokat nem vetett fel (Vj-32/2008).
431. A **pénztári és biztosítási szolgáltatások** területén az **UNIQA és Egyesült Közszolgálati Nyugdíjpénztár** be-

olvadt az **AEGON Magyarország Önkéntes és Magánnyugdíjpénztárba**. A Versenytanács engedélyezte az irányításszerzést, tekintettel arra, hogy az összefonódás horizontális hatásai nem számottevőek, a pénztárak vagyona, illetve taglétszáma alapján számítva az – egyebekben mérsékelt koncentrálnak mondható – piac koncentrációja csak kis mértékben növekszik. Emellett a beolvadás vertikális hatással nem járt (egyik nyugdíjpénztár sem integrált vertikálisan és szolgáltatásait alapvetően közvetlenül nyújtják ügyfeleknek), továbbá az érintett piac sajátos jellegéből (jogi korlátaiból) és a felek pénzügyi helyzetéből adódóan nincs portfólió és konglomerátum hatása sem (Vj-97/2008). A befektetési alapkezelés és a portfóliókezelés területén az **AEGON Magyarország Befektetési Alapkezelő Zrt.** megvásárolta az **UNIQA Vagyonkezelő Zrt.** részvényeit (amelyből időközben kiválás útján létrejött az UNIQA Befektetési Szolgáltató Zrt.), valamint az **AEGON Magyarország Pénztárszolgáltató Zrt.** a **Heller-Saldo 2000 Pénztárszolgáltató Kft.** felett szerzett irányítást. Az azonos vállalkozás-csoportba tartozó cégek összefonódásait a Versenytanács egy eljárásban bírálta el. A részt vevő vállalkozás-csoportok tevékenysége alapján az összefonódás kapcsán kizárólag horizontális hatással kellett számolni, azonban a felek együttes részesedése egyik szolgáltatási szegmensben sem érte el a „kritikusnak” minősülő 20 %-ot (Vj-38/2008).

432. A **szállítványozás** körében 2008-ban folytatódott a **Schenker & CO AG-t** érintő összefonódások sora. A Deutsche Bahn irányítása alá tartozó vállalkozás-csoport részét képező, szertágazó szállítványozási tevékenységgel foglalkozó Schenker a **S.C. Romtrans S.A.** feletti irányításszerzéshez kérte a GVH engedélyét. A főként Romániában tevékenykedő szállítványozó cég magyarországi leányvállalata, a Romtrans Hungária Szállítványozási Kft., Magyarországot érintő szállítások szervezését (export, import, tranzit lebonyolítását) végzi. A Versenytanács megállapította, hogy az összefonódás egymástól részben elkülönült földrajzi piacon aktív vállalkozások között jön létre, amelynek következtében érdemi horizontális hatások nem voltak azonosíthatók. Az érintett tranzakció következtében a piaci koncentráció a magyarországi belföldi és nemzetközi szállítványozás piacán alig változik, a felek együttes piaci részesedése is csak pár százalékot ér el. A jelentős forgalmat bonyolító versenytársak jelenlétére, az érintett piac jellegére, a felek tevékenységének részbeni földrajzi piaci elkülönültségére, továbbá méretükre és gazdasági-pénzügyi helyzetükre tekintettel a tranzakció érdemi vertikális, portfólió és konglomerátum hatással sem járt (Vj-126/2008).

433. Az ingatlanforgalmazás és -hasznosítás piacán egy összefonódást bírált el a Versenytanács, amely budapesti irodai célú ingatlanok bérbeadását érintette. A piacot, illetve a piacon folyó versenyt érdemben nem befolyásolta az összefonódás, amelynek révén a Váci Utca Center épületében kialakított irodák bérbeadását végző **Váci Utca Center Üzletközpont Kft.** a Generali-csoport tulajdonába került. Biztosítási tevékenysége mellett a **Generali Immobilien AG** irodai célra szolgáló ingatlanok bérbeadásával is foglalkozik, részesedése azonban – ez utóbbi tevékenység tekintetében – Budapest területén nem éri el a 2 %-ot. A Váci Utca Center – alapterület alapján számított – részesedése 0,5 % körül alakul, így versenyaggályokkal nem kellett számolni (Vj-15/2008).

2.3. Ágazati vizsgálat

434. A versenytörvény VIII. fejezete⁸⁵ felhatalmazza a GVH elnökét ágazati vizsgálat lefolytatására, ha az adott ágazatban a piaci folyamatok a verseny sérülésére, torzulására utalnak. A vizsgálat során a piaci szereplőktől összegyűjtött információk részletes elemzésének eredményeként jelentés készül, amely később a GVH további tevékenységeinek (versenyfelügyeleti eljárás, illetve versenypártolási tevékenység) is alapjául szolgálhat. Az ágazati vizsgálat tehát – a versenyfelügyeleti eljárásokkal ellentétben – egy ágazat vagy egy piac versenyfolyamataival kapcsolatos általános tájékozódásra szolgál, és nem konkrét vállalkozás(ok) magatartásának vizsgálatára irányul. Nem jelent ugyanakkor mindenre kiterjedő piac- és versenyelemzést sem, mivel az említett törvényhely meghatározza és egyben be is határolja célját és lehetséges irányait. Az ágazati vizsgálat intézménye az európai gyakorlatban sem ismeretlen.

435. 2009 elején lezárult a – 2007 februárjában – a pénzügyi szolgáltatások területén a **lakossági és kisvállalati bankpiacon** a pénzügyi szolgáltatóktól igénybevett egyes pénzügyi termékek más pénzügyi szolgáltatók hasonló termékeivel történő helyettesítésével (bankváltással) kapcsolatos piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából indított ágazati vizsgálat.

436. A pénzügyi piacokon a hatásos verseny érvényesülésének egyik alapvető feltétele, hogy a pénzügyi szolgáltatások igénybe vevői szabadon választhassanak az ezen szolgáltatásokat kínáló piaci szereplők között. Ennek a választási szabadságnak nemcsak a pénzügyi szolgáltatások első alkalommal történő igénybevétele során kell érvényesülnie, hanem akkor is, ha a fogyasztók valamilyen okból úgy

döntenek, hogy egy szolgáltatást a jövőben egy másik pénzügyi szolgáltatótól kívánják igénybe venni.

437. A különböző pénzügyi szolgáltatók által kínált termékek közti váltás (bankváltás) lehetősége garantálja, hogy a fogyasztók gyorsan tudjanak reagálni a kedvezőbb feltételekkel kínált, illetve új, innovatív termékek megjelenésére. A fogyasztói mobilitás biztosítja, hogy a piac kínálati oldalát alkotó pénzügyi szolgáltatóknak érdemes legyen a lehető legversenyképesebb termékeket kifejleszteni és kínálni, hiszen így remélhetik, hogy elegendő fogyasztóhoz jut el a termékük ahhoz, hogy befektetéseik megtérüljenek. A bankváltás lehetősége tehát a pénzügyi piac hatékony működésének és az érdemi verseny egyik legfontosabb garanciája.

438. A vizsgálat során a GVH a lakossági fogyasztók és a kisvállalkozások körében is végzett kérdőíves felmérést, valamint a bankok által szolgáltatott adatokon számos elemzést végzett el. A vizsgálat lakossági üzletágra vonatkozó része a 2002. január és 2006. december közötti időszakot ölelte fel. A lakossági üzletágra vonatkozó rész a bankváltást a folyószámla, a személyi hitel és a jelzáloghitel termékek piacán vizsgálta.

439. A váltás lehetősége a gyakorlatban gyakran korlátozódik annak következtében, hogy a váltáshoz különböző költségek kapcsolódnak. A váltási költségek jelenléte a váltás természetes velejárója, ugyanakkor amennyiben a váltási költségek mértéke mesterségesen magas, a szolgáltató javára indokolatlan aszimmetria jelenik meg a szerződésben. A váltási költségek magas mértékének önmagában, azok indokoltságától függetlenül is lehet kedvezőtlen hatása a versenyre, jelenlétük ugyanis azt eredményezi, hogy a fogyasztók számára a jelenlegi szerződéses kapcsolatuk versenyelőnyt élvez a többi termékkel szemben.

440. A GVH felmérései és az elvégzett elemzések szerint a banki szolgáltatások igénybevétele során, illetve a váltással kapcsolatosan a fogyasztók döntéseiben, bizonyos esetekben elsősorban nem az ár jellegű szempontok dominálnak, azaz a fogyasztók keresleti döntései nem feltétlenül követik szorosan az árak alakulását. Ennek a jelenségnek a magyarázata egyrészt a fogyasztók tulajdonságaiban vagy preferenciáiban, másrészt a piac sajátosságaiban keresendő.

441. A fogyasztók tulajdonságait illetően fontos szerepe van az általában alacsony pénzügyi műveltségnek, ami komoly akadálya lehet az optimális döntés meghozatalának. A döntéshozatalban jelentős torzító hatást jelenthet, hogy a fogyasztónak nincsenek meg azok az ismeretei, amellyel

85 A versenytörvény 43/B.-43/F. §-ai

képes feldolgozni a felé közvetített információkat. A piacnak a fogyasztói döntést befolyásoló sajátosságai közé tartoznak a váltási költségek: az explicit váltási díjak (vagyis a szolgáltatás elhagyásához és újra igénybevételehez közvetlenül kapcsolódó díjak) mértéke, az ajánlatok összehasonlíthatósága, a szabályozási környezet tulajdonságai és bizonyos termékek esetén az állami támogatások. A GVH ágazati vizsgálata arra tett kísérletet, hogy beazonosítsa, bankváltás esetén ezek a tényezők mennyiben határozzák meg a fogyasztói döntést, illetve a döntés során az ár jellegű szempontok szerepét.

442. A vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a bankváltással kapcsolatos fogyasztói döntések a váltás nehézségei miatt sok esetben eltérnek attól, mint amit ezek hiányában megfigyelhetnénk. A fogyasztói döntés torzulásának hatására az egyes bankok csökkenő versenynomással szembesülnek, vagyis a fogyasztókkal szembeni mozgásterük megnő. A piac megfelelő működéséhez olyan változtatásokra van szükség, amelyek biztosítják, hogy a piac sajátosságai ne akadályozzák a keresleti oldalt (a fogyasztókat) abban, hogy elősegítsék a megfelelő versenynomás érvényesülését. Ennek érdekében a GVH az ágazati vizsgálatról készített jelentésében a következő javaslatokat fogalmazta meg.
443. A **hiteltermékek közötti váltással** kapcsolatban a GVH négy területen (egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságok, magas explicit váltási díjak, az árak korlátozott összehasonlíthatósága, állami támogatások versenytorzító rendszere) tartja indokoltnak a szabályozás fejlesztését, annak érdekében, hogy a hatásos verseny feltételei a hitelkiváltási és a hitelezési piacon javuljanak.
444. A GVH szerint a magyar hitelpiacok egyes sajátosságai abba az irányba mutatnak, hogy az ajánlatok összehasonlíthatóságával és a váltással kapcsolatos javaslatokat mielőbb – akár a nemzetközi szabályozási kezdeményezések bevétele nélkül – meg kell valósítani, ugyanis a jelenlegi helyzet komoly társadalmi szintű hatékonysági veszteségeket okoz. A javaslatok egyidejű megvalósítása fontos lenne ezek egymást kölcsönösen erősítő hatásai miatt, ugyanakkor a javaslatok közül kiemelkedik az egyoldalú szerződésmódosítások gyakorlatának rendezése, hiszen annak hiányában a többi javaslat is csak korlátozottan érvényesülhet.
445. Így elsődlegesen a GVH olyan szabályozás kialakítását kezdeményezte, aminek következtében **egyoldalú szerződésmódosítás** az egyes szerződések esetében csak objektíven igazolható, a banküzem szempontjából külső események esetében következhet be.

446. A GVH-nak az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos jogszabály-módosítási javaslata arra irányult, hogy a már megkötött, illetve jövőben kötendő szerződéseknél:

- a hitelintézetek ne alkalmazhassanak olyan kikötéseket, amelyek kapcsán saját, minden külső körülménytől független döntésükkel változtathatják meg a szerződés feltételeit;
- a külső körülményekhez kapcsolódó módosítást mind időpontjuk, mind mértékük tekintetében kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé kell tenni, megszüntetve az egyoldalú banki előnyöket, különösen a fogyasztó számára kedvező változások késleltetése, illetve a mértéktől való eltérés iránya és aránya vonatkozásában;
- az ügyfelek – ésszerű, az adott banki termék jellegzetességeihez igazodó értesítési forma és idő biztosításával – kerüljenek tényleges döntési helyzetbe a módosítás elfogadása vagy elutasítása tekintetében, helyreállítva (vagy legalábbis javítva) ezzel a szerződésen belüli egyensúlyt.

447. Az egyoldalú szerződésmódosítás a jogi környezet olyan sajátossága, amelynek szabályozására mind általánosságban, mind a pénzügyi szektorban történtek már kísérletek, illetve a szabályozás felülvizsgálata folyamatban is van, mind az uniós, mind pedig a magyar jogban. Az egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozásának megváltoztatása tehát nem egy új szabályozási terület megnyitását, a piaci folyamatokba való további beavatkozást jelent. Az egyoldalú szerződésmódosítási jog korlátozása hozzájárul ahhoz, hogy a piaci szereplők ne élhessenek vissza a szabályozási keretek adta lehetőségekkel.

448. A GVH tapasztalatai alapján az egyoldalú szerződésmódosítás gyakorlata a piaci versenyt hátrányosan érinti. A pénzügyi szolgáltatók által végrehajtott módosítások szerepet játszanak abban, hogy a piac természetes ellensúlyai nem működnek kielégítően, aminek következtében torzulnak a fogyasztói döntések és sérülhet a versenyhez fűződő közérdek. Az egységesen alkalmazott, csak belső feltételektől függő, érdemi korlátok közé nem szorított módosítási jog ugyanis azt eredményezi, hogy az ügyfelek pénzügyi döntéseiben egy szubjektív, kizárólag a bank tevékenységében rejlő kockázati elem jelenik meg, ami jelentősen torzíthatja a fogyasztók pénzügyi döntéseit.

449. Másodsorban, a GVH olyan szabályozás elfogadását javasolta, amelynek értelmében lakossági hiteltermékek esetén **a végtörlesztés díjai** maximálásra kerülnek. Ennek során mind a jelzáloghiteltek, mind a jelzáloggal nem fedezett kölcsönök esetében a végtörlesztési díjak maximálása indokolt. A váltási költségeknek a fogyasztói döntéshozatalban betöltött szerepe alapján indokoltnak tűnik a szabályozás olyan irányú változtatása, amely korlátozza a váltási költségek jelentős részét kitevő explicit váltási díjak alkalmazhatóságát. A szabályozás során szakmai konszenzust célszerű érvényesíteni, ugyanakkor kijelenthető, hogy versenyszempontból az explicit váltási díjak jelenlegi szintje elfogadhatatlanul magas, és súlyos negatív hatást gyakorol a jelzáloghitel-piaci versenyre.
450. Harmadrészt, a GVH javasolta, hogy a **THM számítása** során a devizakockázatok is kerüljenek figyelembevételre, illetve megjelenítésre.
451. Az egyénre szabott tájékoztatás fejlesztése érdekében a GVH negyedik javaslata egy olyan **fogyasztói információs rendszer** (összehasonlító weblap) létrehozását célozta, amely megteremti az ajánlatok egyéni összehasonlíthatóságának lehetőségét. Ennek érdekében olyan megbízható, naprakész, interaktív honlapot kell teremteni, amely könnyen elérhető a fogyasztók számára és lehetőség szerint a költségek mellett a szolgáltatás egyéb tényezőire is tartalmaz utalást.
452. A hiteltermékek közötti váltással kapcsolatban megfogalmazott ötödik javaslat a lakáscélú jelzáloghitel-termékekhez tartozó **állami támogatások hordozhatóságának** megteremtését kezdeményezte.
453. A lakossági jelzáloghitel-piac 2002-2004 közötti ugrásszerű növekedése jelentős részben az állami támogatási rendszer megjelenésének és változásainak volt köszönhető. Az a tény, hogy bizonyos típusú – a piacon rendkívül jelentős szerepet játszó – állami támogatások esetében a fogyasztó szempontjából a váltási döntés az állami kamattámogatás elvesztésével jár, a fogyasztó döntési szabadságát jelentősen korlátozhatja. Ennek következtében a fogyasztók – saját magatartásukkal – nem feltétlenül tudnak előnyt kovácsolni a számukra kedvező pénzpiaci változásokból, hiszen számukra a hitelrefinanszírozási piac forint alapon gyakorlatilag nem létezik, devizában pedig a jelentősen megnövekedő kockázati tényezők miatt korlátozott. Ez a piaci helyzet jelentősen megkönnyíti a piac szegmentálását, erősíti a szerződésen belüli aszimmetria kihasználásának lehetőségét.
454. A lakáscélú állami támogatásokról szóló rendelet alapkonceptiója nem kedvez a verseny által biztosítani hivatott optimális erőforrás-allokációnak, amennyiben a támogatást bizonyos esetekben terméktípusokhoz köti. Azzal a döntéssel, hogy a támogatást csak bizonyos terméktípusok esetében lehet igénybe venni, az állami támogatások szabályozása nemcsak a szabályozás deklarált célját szolgálja, hanem a hitelintézeti piac fejlődésébe is erőteljesen beavatkozik.
455. A támogatások hordozhatóságának módja lehetne az állami támogatások terméktípusokon belül történő hordozhatóságának megteremtése. Ennek értelmében a forinthitelek továbbra is preferáltak lennének a devizahitelekhez képest, ugyanakkor az egyes szerződéseken belül a fogyasztók szempontjából javulna a helyzet, hiszen megteremtődne a valós hitelkiváltás lehetősége forinthitelek esetében, ami vélhetően fokozná a bankokra a már leszerződött fogyasztókkal kapcsolatban nehezedő verseny-nyomást.
456. A **folyószámla-termékek közötti váltással** kapcsolatban a GVH ágazati vizsgálata arra a következtetésre jutott, hogy a folyószámla-piaci verseny esetében az explicit váltási díjak nem jelentősek, a váltás nehézségei elsősorban az ajánlatok összehasonlíthatóságának hiányára, illetve az ügyintézésrel kapcsolatos nehézségekre vezethetők vissza. A váltással kapcsolatos fogyasztói percepciók fő üzenete, hogy folyószámlák esetében a bankváltást az ügyfelek nem élik meg különösebben nehéznek, a bankváltást a folyószámlához kapcsolódó szolgáltatások sem feltétlenül akadályozzák jelentősen. Az ágazati vizsgálat során végzett felmérések alapján elmondható ugyanakkor, hogy minél összehasonlíthatóbbnak érzi valaki a folyószámla költségeket, annál nagyobb eséllyel válik bankváltóvá.
457. Az, hogy a váltás előtt komoly strukturális akadályok nincsenek, azt jelzi, ezen a téren komoly szabályozói beavatkozásra nincs szükség. A folyószámla esetében ugyanakkor a váltás lehetőségének különös jelentősége van, mivel a folyószámla rendkívül elterjedt termék, ráadásul gyakran egyéb termékek értékesítéséhez is kiindulópontként szolgál.
458. A GVH ezért a banki ajánlatok összehasonlíthatóságának javítása érdekében javasolja, hogy folyószámla termékek esetében is működjön a hiteltermékekhez hasonlóan egy **termék-összehasonlító weblap**. A váltáshoz kapcsolódó ügyintézés egyszerűsítése érdekében a hivatal indokoltnak tartja, hogy megvalósuljon a **csoportos beszédési megbi- zítások átírányítása**, akár egy központi felhatalmazási rendszer keretében. A GVH ezen kívül indokoltnak tartaná,

hogy a bankok egy, a számlazárástól számított korlátozott időtartamra vállalják, hogy a lezárt számlákra érkező fizetéseket meghatározott időn belül az új számlára továbbbírányítják. Teljes körű megoldást jelentene a folyószámlaváltással járó problémák kezelésére a számlaszám-hordozhatóság bevezetése, ezt azonban a lakossági bankpiacon a magyarországi tapasztalatok – a számlaszám-hordozhatóság nyilvánvalóan magas költségeire is figyelemmel – nem feltétlenül indokolják.

459. A lakossági tapasztalatok alapján a GVH úgy döntött, hogy a kisvállalati bankpiacon a bankváltás tapasztalatait a folyószámla-termékek területén érdemes vizsgálni. A következtetések a lakossági bankpiacról szerzett képhez hasonlóan alakultak: a folyószámlaváltás aránya a kisvállalatok esetében is nemzetközi összehasonlításban magasnak mondható, a nehézségeken az informáltság javításával és a piac átláthatóságát is előmozdító, az ügyintézés egyszerűsítése érdekében tett intézkedésekkel lehet segíteni.
460. A jelentés utalt arra a – vállalati banki termékek piacán egyre inkább megfigyelhető – jelenségre is, hogy a bankoknál igénybe vehető hitelek, betételhelyezés esetén kötelező az adott banknál folyószámlát nyitni, ami az ügyfél banki költségeinek növekedéséhez vezethet. A számlanyitási kötelezettség mellett a bankok egyes – kockázatosabb – termékek esetében meghatározott kötelező számlaforgalmat is előírnak, amelyek már a folyószámla-mobilitás korlátozása irányába hathatnak. A kisvállalati folyószámla termékek esetében ugyanakkor a vizsgálat talált a verseny szempontjából kedvező jelenségeket is (pl. a befektetési szolgáltatásoknál a kötelező folyószámlanyitás helyett az ingyenes vagy alacsony díjú befektetési elszámolási számla nyitásának lehetősége).
461. 2008 decemberében közzétette a hivatal az **elektronikus média ágazatban** indított vizsgálat előzetes megállapításait is. Az ágazati vizsgálat – 2007 júliusában – a televíziós műsorszolgáltatás (műsortartalom szerkesztés és csomagolás) nagy- és kiskereskedelmi, valamint televíziós hirdetés piacán a televíziós reklámok értékesítésével, a sport- és filmjogokhoz való hozzáféréssel, a televíziós műsorcsatornák továbbításának feltételeivel kapcsolatos piaci folyamatok megismerése és értékelése céljából indult.
462. A GVH az ágazati vizsgálat indításakor három olyan piaci körülményt azonosított, amely felvetette a verseny torzulásának lehetőségét. Az első ilyen körülmény a műsorszolgáltatók nézettségének és reklámpiaci részesedésének feltételezhető aránytalansága volt, amely kapcsán felmerült,

hogy ez a jelenség az országos kereskedelmi csatornák reklámértékesítési gyakorlatának, vagy valamely más piaci körülmény potenciális versenyt torzító hatásának lehet az eredménye. A másik két körülmény a műsorterjesztési piaccal, illetve a kábeltelevíziós platform magyarországi szerepével kapcsolatban merült fel. A műsorszolgáltatók esetében a kábeltelevíziós platform meghatározó szerepe egyrészt azzal a következménnyel járhat, hogy piacra lépésük sikere kizárólag a kábeltelevíziós hálózaton való megjelenésen múlik, különösen annak fényében, hogy főként reklámbevételekre építő műsorszolgáltatók ma Magyarországon jellemzően nincsenek jelen, így az új belépők számára fontos lehet a műsorterjesztőtől kapott műsordíj. Másrésztől feltételezhető volt, hogy azon tény, miszerint a kábelhálózatokon a műsorcsomagok kizárólag a bizonyos mértékig vertikálisan integrálódott platformszolgáltatóktól szerezhetők be (vagyis nincsenek hálózatüzemeltetőktől független tartalomcsomagolók), szintén nehezítheti a műsorszolgáltatók piacra lépését, ezzel együtt csökkentheti a verseny intenzitását.

463. A GVH az ágazati vizsgálat során részletesebben a műsorterjesztési és reklámpiacokat elemezte, amelynek kapcsán figyelembe vette és esetenként értékelte a vizsgálatnál közvetlenül összefüggő szabályozási elemeket is. Az előzetes jelentés szerint a GVH a vizsgálat indítására okot adó probléma felvetésekkel kapcsolatosan nem azonosított olyan körülményt, amely egy egyedi versenyfelügyeleti eljárás indítását, vagy szabályozási beavatkozás kezdeményezését szükségessé tenné. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy amennyiben a piaci körülmények vagy a piaci szereplők magatartásának változása, illetve egyéb felmerülő piaci információk ezt szükségessé teszik, úgy a GVH bármikor élhet az egyedi versenyfelügyeleti eljárás indításának lehetőségével.
464. Az ágazati vizsgálat indítására okot adó körülmények közül kettő a legmeghatározóbb műsorterjesztési platformhoz, a kábelhálózatokhoz kapcsolódott. A műsordíjakra (is) építő **műsorszolgáltatók kábelhálózatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségei** kapcsán a GVH arra a következtetésre jutott, hogy a platformok közti verseny élénkülése miatt egyre kevésbé valószínű a kábelszolgáltatók műsorok terjesztésétől való indokolatlan elzárkózása. A kiskereskedelmi piaci verseny erősödése megszünteti a terjesztők érdekeltségét arra, hogy a nagykereskedelmi piacon (a műsorszolgáltatókkal szemben) a csatornák terjesztésétől indokolatlanul elzárkózzanak, amely érdekeltséget a médiapluralizmus érvényesítésére szánt, már létező szabályozás is csökkent. Természetesen a műsorszolgáltatók terjesztői

hálózatokhoz való problémamentes hozzáférése hosszabb távon csak akkor lesz biztosított, ha a platformok közti verseny élénkítése tovább folytatódik.

465. A műsorterjesztési verseny további élénkülését befolyásoló két tényező (digitális földfelszíni platform, illetve a set-top-boxok interoperabilitása) kapcsán a GVH az ágazati vizsgálati jelentés észrevételezése keretében beérkezett véleményeket is figyelembe véve kívánja kialakítani álláspontját. A digitális földfelszíni platform, a DVB-T indulásával jelentkező problémák esetében fennáll annak a veszélye, hogy az a benne lévő nagy lehetőségek ellenére rövidtávon nem tud érdemben hozzájárulni a platformok közti versenyhez, s még nem egyértelmű, hogy vizsgálható-e valamely piaci szereplő felelőssége, illetve, hogy lehetséges, szükséges-e valamilyen további szabályozói beavatkozás. A műsorterjesztőnként eltérő digitális set-top-box készülékek esetében is felmerült, hogy esetlegesen akadályozhatják a platformok közötti és a platformon belüli versenyt, azonban a GVH előzetes álláspontja szerint csak akkor lesz szükséges a különböző szolgáltatók hálózataiban egyaránt működőképes set-top-boxok alkalmazásának szabályozási ösztönzése, ha a többféle hálózatban is használható készüléktípusok alkalmazása lehetséges, azok használatát a piaci folyamatok nem kényszerítik ki, illetve ha a készülékek ára olyan magas lesz, hogy az a váltást érdemben megnehezítheti.

466. Az ágazati vizsgálat kábeltelevíziós műsorterjesztéssel kapcsolatos másik problémafelvetése az volt, hogy **a független tartalomcsomagolók hiánya**, a tartalom csomagolásának és átvitelének integrációja hátrányosan befolyásolhatja a piaci versenyt. A GVH az ágazati vizsgálatban megállapította, hogy a kábelhálózatokon a független tartalomcsomagolók megjelenésének jelenleg egyrészt objektív korlátai vannak, másrészt az integrált csomagolás önmagában nem akadályozza a műsorszolgáltatási versenyt. A teljes digitalizációt követően a kábelhálózatokon lehetséges lesz a kábelszolgáltató csomagjai mellett más szereplők csomagjainak a továbbítása is, amelynek jogszabályi korlátai sincsenek, azonban ehhez a műsorszolgáltatók szerződési gyakorlatában is változásnak kell bekövetkeznie.

467. A televíziós reklámpiac kapcsán a GVH ágazati vizsgálata azt állapította meg, hogy **a reklámpiaci részesedés és a nézettség közötti feltételezett aránytalanság** csak a legnépszerűbb országos kereskedelmi csatorna, az RTL Klub esetében igazán érzékelhető, és ennek mértéke a megfelelő nézettségi mutatóhoz viszonyítva nem kifogásolható, a reklámpiac sajátosságai és a csatorna reklám-

hatékonysági előnyei miatt. A GVH egyelőre azon reklámértékesítési feltételek kapcsán sem tartja indokoltnak egyedi versenyfelügyeleti eljárás indítását, amelyek magukban hordozzák a versenyjogsértés lehetőségét (mint a hűségkedvezményként felfogható költési-arány vállalkásokhoz kötött kedvezmények és bónuszok). A hivatal a jelentés közzétételkor ugyanakkor még nem tudott határozottan állást foglalni a nézettségmérés kérdését érintő potenciális verseny problémákkal, illetve szabályozási vonatkozásokkal kapcsolatban. Ennek kapcsán nem zárható ki ugyanis, hogy a kisebb csatornákra és szűkebb célcsoportokra vonatkozó megbízható adatok hiánya nehezíti a tematikus csatornák reklámpiaci érvényesülését. Bár a megbízható nézettségi adatok szabályozási célokhoz (az előfizetői igényeken alapuló csomagképzés ellenőrzése, illetve a véleménybefolyásoló képesség, mérték megítélése) is szükségesek, egyúttal a hatékony reklámpiaci verseny előfeltételei, és a műsorszolgáltatók-műsorterjesztők viszonyában is relevánsak lehetnek.

468. A GVH az ágazati vizsgálat végleges tartalmú jelentését az érintett piaci szereplőknek és egyéb érdekeltnek biztosított írásbeli észrevételezési lehetőséget követően hozza nyilvánosságra 2009 folyamán.

2.4. A kereskedelmi törvény alapján indult eljárások

469. A 2006. június 1-jén hatályba lépett kereskedelmi törvény két tekintetben bővítette a hivatal hatáskörét. Egyrészt a kereskedelmi törvény megtiltja a nagyméretű – jelentős piaci, vevői erővel rendelkező – kiskereskedőknek a beszállítókkal szembeni visszaélő magatartását, s e jelentős piaci erővel rendelkező kereskedők felett a visszaéléssel kapcsolatos, a kereskedelmi törvény anyagi jogi rendelkezésein alapuló felügyeletet a GVH látja el. Másrészt a törvény arra is kötelezi a jelentős vevői erővel rendelkező kereskedelmi vállalatokat, hogy alkossanak meg és alkalmazzanak olyan önszabályozó etikai kódexet, amely kiterjed a beszállítókkal való kapcsolataikban a tisztességes kereskedelmi gyakorlatok alkalmazására, valamint az abban foglaltak megsértése esetén alkalmazandó eljárásrendre is. A vállalatoknak a kódexet jóváhagyásra be kell nyújtaniuk a GVH-hoz.

470. 2008 januárjában a GVH 2010. június 30-ig, illetve – amennyiben az korábban bekövetkezik – a kódex legközelebbi módosításáig meghosszabbította az Országos Kereskedelmi Szövetség (OKSz) által kiadott **Kereskedelmi Etikai Kódex** jóváhagyását.⁸⁶ A korábbi döntéshez hason-

86 A kódexet – más vállalatok mellett – a jelentős piaci erővel ren-

lóan a jóváhagyó határozat feltételként szabta, hogy a vállalatok – a megjelölt szempontrendszernek megfelelő tartalommal – a Kereskedelmi Etikai Kódex működtetésének tapasztalatairól és alkalmazási gyakorlatáról, eredményeiről, az esetleges problémákról beszámoljanak a GVH-nak.⁸⁷

471. A kereskedelmi törvény hatályba lépése óta – különösen más tárgykörben érkezett beadványokhoz viszonyítva – kevés számú, mindössze 34 panasz, illetve bejelentés érkezett a hivatalhoz kiskereskedők beszállítókkal szemben tanúsított magatartása miatt, ennek mintegy harmada 2008-ban. A szóbeli érdeklődések, megkeresések (akár a hivatal ügyfélszolgálatán, akár közvetlenül munkatársaknál) száma ennél jóval nagyobb, azonban a tájékoztatást az esetek jelentős részében végül nem követi panasz benyújtása. A kereskedő vállalkozásokkal szemben megfogalmazott kifogások főként a visszarúzási gyakorlattal (különösen szezonális visszarúzáshoz, akciótartáshoz kötődően), valamint az alkalmazott díjakkal és egyéb pénzügyi feltételekkel (kedvezmények, kötbérezés) voltak kapcsolatosak.
472. A kereskedelmi törvény hatálybalépése óta 2008 végéig hét eljárás indult a **kereskedelmi vállalkozások jelentős piaci erővel történő visszaélésének** vizsgálata körében.⁸⁸ Az első ügy még 2007-ben zárult a Tesco-Global Áruházak Zrt. kötelezettségvállalásával (Vj-92/2006), a 2008-ban lefolytatott utóvizsgálat – a Tesco által benyújtott dokumentumok, a megkeresett beszállítók és polcszerviz tevékenységet végző cégek nyilatkozatai alapján – igazolta, hogy az áruházlánc a vállaltaknak megfelelően átalakította polcszerviz-rendszerét annak érdekében, hogy mind az áruházi polcfeltöltést végző ügynökségek kiválasztása, mind a költségmegosztás tekintetében jobban figyelembe vegye a beszállítók szempontjait.⁸⁹
473. A kereskedő vállalkozások kötelezettségvállalásával ért véget négy, 2008-ban indított eljárás is. A **Tesco-Global Áruházak Zrt.-vel** szemben elrendelt vizsgálat ezúttal a hipermarket-lánc által egyes beszállítók felé alkalmazott általános szerződési feltételek visszarúzásra, kötbérezésre

és minőségellenőrzésre vonatkozó kikötéseire irányult. Vállalása szerint a Tesco a 2009. március 1-jével kezdődő üzleti évre vonatkozó tárgyalások megkezdése előtt olyan szerződési ajánlatot küld beszállítói részére, amelyben a kifogásolt rendelkezések tekintetében a 2007. évtől érvényesített szövegezés szerepel azon beszállítók esetében is, amelyekkel ezt megelőzően kötött szerződése van érvényben. A 2007-ben megfogalmazott általános szerződési feltételek már nem tartalmazzák ugyanis a kereskedő teljes, korlátlan visszarúzási jogát, illetve ennek elmaradása esetére a beszállító kötbérfizetési kötelezettségét, valamint a minőségellenőrzést szolgáló vizsgálatok költségét sem egészében (csak hiba, hiányosság esetére) terheli a beszállítóra. Az ügyet lezáró kötelezettségvállalások kiterjedtek arra is, hogy a Tesco a saját szolgáltatásait csak utólag számlázza ki a beszállító részére, illetve hogy valamennyi feltételt olvashatóan tüntet fel a szerződésekben (Vj-23/2008).

474. A **Provera Beszerzési Kft.** és tagjai, a Cora áruházakat működtető **Magyar Hipermarket Kft.**, a **Csemege-Match Kereskedelmi Zrt.** és a **Profi Magyarország Kereskedelmi Zrt.** beszállítói szerződési gyakorlatának áttekintésére indult eljárásban az eljárás alá vontak arra vállaltak kötelezettséget, hogy a tagok közös beszerzési társulásként eljáró Provera Beszerzési Kft. a 2009. évi szerződéseiben nem szerepeltet kizárólagos akciótartásra vonatkozó előírásokat, illetve szerződéseiben az egyes feltételeket olvashatóan tünteti fel (Vj-91/2008). Az **Auchan Magyarország Kft.** a beszállítókkal való kapcsolattartás módjának változtatására vállalt kötelezettséget azzal, hogy 2009. évi szerződése alapján a beszállító kérésére információt ad termékei fogyásáról (Vj-93/2008). A **Metro Kereskedelmi Kft.** Országspecifikus Szállítási Szerződésének megfelelő módosítását vállalta, amely egyrészt a kizárólagos akciótartásra, másrészt a teljes, korlátlan visszarúzási jogra, harmadrészt a szállítótól, illetve a szállító programváltásából fakadó kedvezményveszteségek szállító általi megtérítésére vonatkozó kikötések törlését eredményezte (Vj-94/2008). A GVH Versenytanácsa a kötelezettségvállalásokat mindhárom esetben elfogadta és teljesítésüket kötelezővé tette az eljárás alá vontak számára.

475. Az **OBI Hungary Retail Kereskedelmi Kft.-vel** szemben indult eljárásban nem nyert bizonyítást, hogy az építőanyagokat és barkácsárut forgalmazó áruházlánc – kötbérezési, illetve visszarúzási gyakorlatával, valamint az általa alkalmazott díjakkal, kedvezményekkel – teljesíthetetlen, egyoldalú előnyököt biztosító, indokolatlan vállalkozásokra vagy költségekre kényszerítette volna beszállítóit, így a vizsgálat megszüntetésre került.

delkező kereskedelmi vállalatok közül az Auchan Magyarország Kft., a Magyar Hipermarket Kft. (Cora), a Csemege-Match Kereskedelmi Zrt., a Metro Holding Hungary Kereskedelmi Kft., a Plus Élelmiszer Diszkont Kft., a Penny Market Kft., a Profi Magyarország Kereskedelmi Zrt., a Reál Hungária Élelmiszer Zrt., a SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft., valamint a Tesco-Global Magyarország Zrt. fogadták el és írták alá.

87 A jóváhagyási eljárás ismertetése olvasható a GVH 2007. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 508.-510. pontjaiban.

88 2008 végéig hat eljárás zárult le, egy továbbra is folyamatban van.

89 A Vj-92/2006. számú eljárás ismertetése olvasható a GVH 2007. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 511.-517. pontjaiban.

- 476.** Az eljárás megszüntetése ellenére az ügy több fontos tanulsággal is szolgált. Elsődlegesen, a Versenytanács szerint alapos és részletes elemzés és értékelés után lehet csak megállapítani azt, hogy egy vállalkozás jelentős piaci erővel rendelkezik-e a kereskedelmi törvény alapján. Ebben lényeges szerepet játszik annak feltárása, hogy az érintett piaci szereplőknek milyen az alkuereje. Amennyiben a szóban forgó érintett piacon a forgalom jelentős része adott értékesítési csatornákon keresztül bonyolódik le, az abba való bekerülés fontos a beszállító (termelő) vállalkozások számára. A nagy alapterületű áruházak jelentős vásárlóerőt képesek koncentrálni, ami az értékesítést a beszállítók számára olyan gazdaságossá teszi, amellyel szemben a sok, kisforgalmú bolttal való szerződés-kötés lehetősége gazdaságtalan. Ezt látszik igazolni az a verseny, ami a beszállítók között a nagyáruházakban való megjelenésért folyik. A kereskedelmi törvényben nevesített, jelentős piaci erővel való visszaélés megállapíthatóságához ezért az is szükséges, hogy igazolást nyerjen, a beszállító nem részesedik a nagy volumenű értékesítéssel járó gazdasági előnyökből. Előfordulhat, hogy a kereskedő vállalkozásnak módjában áll „egyoldalú” vagy annak vélt ajánlatot tenni mindazon beszállítóknak, akik nem – a fogyasztók jelentős köre által keresett – egyedi (azaz kevésbé helyettesíthető) termékeket árulnak. Ezt az aszimmetriát csak felerősítheti, ha a vevőknek jelentős a piaci részesedése és a piacra nem könnyű a belépés, a vevő pénzügyi ereje és egyéb erőforrásai, gazdasági lehetőségei jelentősek.
- 477.** Rámutatott a Versenytanács arra is, hogy az akciókhoz kapcsolódó kötbérezési rendszer az eljárás alá vont részéről – legalább részben – még akár indokolt is lehet. A GVH gyakran vizsgálja a kiskereskedők akciókhoz kapcsolódó tájékoztatási gyakorlatát, a jogsértés elkerülése érdekében ésszerű és – ha az indokolt mértéket nem haladja meg – a kereskedelmi törvény alapján sem kifogásolható vállalati magatartás lehet az, amely igyekszik az efféle helyzeteket elkerülni, s ennek megfelelő magatartásra ösztönözni beszállítóit.
- 478.** A visszárulás tekintetében a Versenytanács osztotta azt a véleményt, miszerint a visszárulási gyakorlat a kereskedő és a beszállítók érdekét egyaránt szolgálja. A termékek folyamatos és rugalmas be- és kilistázása lehetővé teszi, hogy többféle termék jelenjen meg a kínálatban. A nehezen vagy egyáltalán nem eladható termékeket a szállítók visszakapják és azok helyett jobban forgó termékeket ajánlhatnak fel. A beszállító más csatornákon keresztül esetleg jobban tudja értékesíteni korábbi termékeit és a régebbi termékek helyett gyorsabban eladható, új cikket tud szállítani.
- 479.** A közvetítő szolgáltatások és az érték felszámított díjak megítélése kapcsán a Versenytanács megjegyezte, a modern nagyméretű eladói térben megvalósuló kiskereskedelmi értékesítési forma a hagyományos kiskereskedelmi értékesítéssel nem hasonlítható össze több vonatkozásban sem. Az ilyen, nagy vásárlói csoportot elérő értékesítési megoldás egyszerűen más közvetítő kereskedelmi szolgáltatást nyújt a beszállítóknak, mint a hagyományos kiskereskedelem, ami magával hozza a részszolgáltatások megjelenését és a részszolgáltatásokért járó fizetési kötelezettséget. Hatékonsági érvek is szólnak amellett, hogy ezeket a szolgáltatásokat az finanszírozza, illetve az végezze el, aki azokat igénybe is veszi. Az értékkel bíró értékesítési helyekért folyó verseny logikája pedig magyarázza a szolgáltatások megjelenését és az ezért járó javadalmozás szükségességét (Vj-149/2007).
- 480.** A GVH az eljárások keretein kívül is kapcsolatba lépett szakmai szervezetekkel, párbeszédet folytatva szakmai szervezetek képviselőivel a kereskedelmi törvény érvényesüléséről, továbbá a hivatal munkatársai rendszeresen tartanak előadást kereskedelmi témájú konferenciákon (pl. Élelmiszer Szakma Napja, Magyarországi Olasz Kereskedelmi Kamara rendezvényei) is.
- 481.** A hivatal 2007. első negyedévében piacutatót rendelt meg annak érdekében, hogy empirikusan is megalapozott képet kapjon a nagyméretű kiskereskedők és beszállítók közötti kapcsolat sajátosságairól, illetve arról, hogy a kereskedelmi törvény hatálybalépése milyen hatást gyakorolt a kereskedők és beszállítók kapcsolatára. A kutatás a nagyméretű kereskedelmi láncok és a beszállítók kapcsolatát a beszállítók szempontjából vizsgálta az üzleti kapcsolat konkrét jellemzőin keresztül, mint például a gyártók értékesítési politikája, szerződés-kötési gyakorlata, fizetési feltételek, árképzés, valamint a fizetési határidők betartása. A kutatás eredményei árnyalták a korábban kialakult képet és bizonyították a téma empirikus megközelítésének szükségességét, ezért a GVH 2008-ban elvégeztette a már meglévő adatok másodelemzését. Az első tanulmányban nem elemzett vállalati jellemzők mellett a másodelemzés három tényezőcsoport – a beszállítók üzleti helyzetét és piaci pozícióját leíró jellemzők; a vevők hatása a megkérdezett cég termékfejlesztésére és innovációs tevékenységére; a vevőkkel létrejött üzleti kapcsolatok jellemzői – közötti összefüggés matematikai-statisztikai vizsgálatát mutatta be. A korábbiakkal összhangban a másodelemzés is arra a következtetésre vezetett, hogy nem a kisméretű, kis piaci részesedésű, kiszolgáltatott vállalkozások azok, amelyekkel szemben a kiskereskedelmi

láncok leginkább szeretnék érvényesíteni érdekeiket, hanem a nagyobb árbevételeű cégek. A láncok a nagyobb cégekre erősebb hatást fejtenek ki, ugyanakkor szerepet játszanak fejlődésükben is, például termékfejlesztés kezdeményezése révén. Figyelemre méltó az eredmény, miszerint a külföldi beszerzési társulások kezdeményezik leggyakrabban új termékek bevezetését és a termékfejlesztést, ugyanakkor róluk említik leggyakrabban beszállítóik, hogy a kapcsolat velük kevésbé jó. A szervezeti változásokra képes, azokat végrehajtó, a többi cégnél a jövőben valószínűleg dinamikusabban növekedni szándékozó cégeket érheti erősebben a vevői erő megnyilvánulása. A láncok innovációt ösztönző tevékenységéről ugyanakkor meglehetősen nehéz megmondani, hogy mennyire hasznos valójában a beszállítók számára.⁹⁰

2.5. Az ártörvény alapján indult eljárások

482. Az ártörvény⁹¹ értelmében a hatósági árakra vonatkozó rendelkezések megsértését a hatósági ár megállapítója vizsgálhatja és állapíthatja meg. Ilyen esetben a hatósági ár megállapítója határozatában megtiltja a jogszabályt sértő ár további alkalmazását, valamint kötelezi a vállalkozót a hatósági árra vonatkozó rendelkezések megsértésével elért többlet-árbevételek a sérelmet szenvedett részére történő visszatérítésére. A hatósági ár megállapítója a jogsértés miatt bírság kiszabására nem jogosult, ennek érdekében határozatot meg kell küldenie a GVH-nak a versenytörvényben szabályozott bírság kiszabása végett.
483. 2008-ban nem volt példa arra, hogy valamely hatósági ár megállapítására jogosult szerv a hivatalhoz fordult volna jogszabálysértő áralkalmazás miatti bírság kiszabása érdekében.

2.6. Amicus curiae tevékenység

484. A versenytörvény rendelkezései lehetővé teszik a versenyszabályok megsértése miatti igények közvetlen magánjogi érvényesítését. A bíróságok minden olyan, előtük folyamatban lévő ügyről haladéktalanul értesítik a GVH-t, amelyben felmerül a versenyjogi rendelkezések megsértése. A GVH – a „bírók barátjaként” (amicus curiae) eljárva – a polgári per folyamán saját kezdeményezésére vagy a bíróság felhívására kifejezheti álláspontját az ügyről.

90 A kutatást a GVH számára a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézete (MKIK GVI) készítette. A kutatás eredményeiről készült tanulmány, illetve a másodelemzés olvasható a GVH honlapján (www.gvh.hu, Elemzések / GVH tanulmányok menüpont).

91 1990. évi LXXXVII. törvény

A versenyjogi jogalkalmazás egységességének biztosítása érdekében a törvény úgy rendelkezik, hogy amennyiben a szóban forgó ügyben a GVH eljárást indít, a bíróság köteles a peres eljárást felfüggeszteni a versenyfelügyeleti eljárás befejezéséig, illetve a bíróság kötve van a hivatal jogsértést vagy annak hiányát megállapító döntéséhez.

485. 2008-ban két olyan ügyről kapott értesítést a GVH, amelyben felmerült a versenytörvény alkalmazása. Ugyan a hivatal maga nem indított eljárást sem a digitális fényképezőgépeket és a hozzájuk szükséges magyar nyelvű kezelési útmutatók szerzői jogi kizárólagosságát érintő, sem pedig a memóriakártyákra és integrált tárolókapacitással rendelkező mobiltelefonokra megállapított szerzői jogi jogdíjakkal kapcsolatos ügyben, azonban igen részletes írásos észrevételeket tett annak érdekében, hogy segítse a bíróságot az erőfölénnyel való visszaélés körébe tartozó ügyek eldöntésében.

2.7. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai

486. A GVH határozatának felülvizsgálatát keresetben lehet kérni a bíróságon. A polgári perrendtartásról szóló törvény (Pp.) alapján per indítására az eljárásba ügyfélként bevont vállalkozásokon kívül az is jogosult, akinek jogát és törvényes érdekét az adott versenyfelügyeleti eljárás alapjául szolgáló ügy érinti. Ilyen érintettnek minősülhet az eljárás bejelentője mellett a piac másik szereplője is. A kereset nyomán induló közigazgatási perben – amelyet első fokon a Fővárosi Bíróság, másodfokon pedig a Legfelsőbb Bíróság, illetve 2003 közepétől a Fővárosi Ítéltábla folytat le – a bíróság a GVH határozatát megváltoztathatja, illetve a határozatot hatályon kívül helyezheti, valamint ez utóbbi esetben új eljárás lefolytatására is kötelezheti a GVH-t.
487. A versenytörvény 2005. november 1-jéig hatályos rendelkezései alapján, ha a Versenytanács akár azt állapította meg, hogy a vizsgált magatartás nem ütközik a törvénybe, akár azt, hogy az nem bizonyítható, az eljárást határozattal megszüntette. A 2005. november 1-jétől hatályos rendelkezések a két esetet élesen elkülönítik egymástól. A jogsértés hiányát határozattal kell megállapítani, míg a bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén⁹² végzéssel történik az eljárás megszüntetése.⁹³

92 A versenytörvény 72. § (1) bekezdés a) pontja

93 A versenytörvény 71/A. §-a alapján ilyen tartalmú megszüntető végzést a vizsgáló is hozhat. Jogorvoslat esetén a vizsgáló által hozott megszüntető végzést első fokon a Versenytanács, másodfokon szintén a Fővárosi Bíróság bírálja el.

488. A Versenytanács által hozott megszüntető végzéssel szemben az ügyfél mellett jogorvoslati kérelemmel élhet az, akire a végzés rendelkezést tartalmaz. A jogorvoslati kérelem elbírálása egyfokú, azt a Fővárosi Bíróság végzi, nemperes eljárásban.
489. A Fővárosi Bíróság eddig valamennyi döntésében elutasította a bejelentőnek a Versenytanács megszüntető végzése elleni jogorvoslati kérelmét, mert úgy ítélte meg, hogy a jogorvoslati jog szempontjából – szemben a határozattal szembeni kereshetőségi joggal – nem elégséges az érdeksérelem bizonyítása. Jogorvoslati jog a Fővárosi Bíróság szerint csak azon alapulhat, ha a végzés a kérelmezőre (így a bejelentőre) rendelkezést tartalmaz, amit a Fővárosi Bíróság, a 2006. és 2007. évekhez hasonlóan, egyetlen 2008-ban elbírált ügyben sem tudott megállapítani.
490. Lényeges körülmény ugyanakkor, hogy az előzőek szerinti megszüntető végzés – szemben azzal, ha a jogsértés hiányát a Versenytanács jogerősen megállapítja, nem zárja el a bejelentőt (vagy bármilyen más érdekeltet) attól, hogy a jogsértéssel kapcsolatos igényét közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse. Az előzőekből az is következik, hogy az eljárás alá vont ügyfélnek is érdeke lehet a megszüntető végzés elleni jogorvoslat, mert a jogsértés hiányának jogerős megállapítása már kizárja a közvetlen bírósághoz fordulás lehetőségét.
491. A jogsértést megállapító határozatok **megtámadási aránya** lényegesen csökkent az előző évekhez képest. Míg a korábbi években a marasztaló határozatok mintegy felét támadták meg, 2008-ban a negyedénél is kevesebbet. A jogsértés hiányát megállapító, illetve az összefonódásra vonatkozó engedélyt feltételek mellett megadó határozat megtámadására a 2008. évben egyáltalán nem került sor. A megszüntető végzések közül is mindössze eggyel szemben éltek jogorvoslati kérelemmel.
492. A jelenlegi versenytörvény alapján eddig megtámadott 430 határozat több mint 80 %-a jogerősen elbírálásra került. Ez lényegesen meghaladja az előző években tapasztalt mértéket, ami egyértelműen jelzi a bírósági elbírálás felgyorsulását. Ezek közül a Fővárosi Bíróság és a Fővárosi Ítéltábla 23 esetben változtatta meg (részben vagy egészben) jogerősen a jogalap tekintetében a Versenytanács határozatát, további 21 esetben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentették a bíróságok a kiszabott bírságot. A bíróságok emellett 17 esetben kötelezték új eljárásra a GVH-t. Ezek túlnyomó része azonban a 2005. előtti időszakra esik. Az utóbbi négy évben csak két esetben kötelezte a bíróság jogerősen új eljárásra a GVH-t, abból is egy esetben oly módon, hogy a jogalapot helybenhagyta, így csak a bírság összege tekintetében kell új eljárást lefolytatni. Az előzőek egyértelműen jelzik, hogy a versenytörvény alkalmazásában a bíróságok és a GVH között kialakult jogalkalmazási harmónia fennmaradt.
493. 2008-ban több jelentős ügyben, illetve – akár anyagi, akár eljárási jogi szempontból – fontos megállapítást tartalmazó bírósági ítélet született.
494. A **jogerős bírósági döntések** közül kiemelendő az autópálya kartellügyben (Vj-27/2003) született, az ügyet véglegesen lezáró – Legfelsőbb Bíróság által hozott – ítélet, amely helybenhagyta a Versenytanács jogsértést megállapító határozatát. Az öt útépitő vállalkozás⁹⁴ marasztalásával zárult kartelleljárást a Nemzeti Autópálya Rt. által az M7 és M3 autópályák egyes szakaszainak kivitelezésére kiírt közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben indította a GVH, összesen 7.043 MFt bírságot szabva ki az érintett cégekre a pályázatokkal kapcsolatos áregyeztetés, piacfelosztó összejátszás miatt. A Legfelsőbb Bíróság ítélete megerősítette, hogy a szabad bizonyítási rendszer következtében felhasználható minden bizonyíték, amely a tényállás felderítésére alkalmas. A bizonyítási eszközök között súlyuk szerint nincs sorrendiség, és nincs jelentősége annak, hogy közvetlen vagy közvetett bizonyíték kerül felhasználásra a tényállás megállapítása során. Feljegyzések, iratokról készült fénymásolatok adott esetben éppen olyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint más bizonyítékok. Kiemelte továbbá a bíróság, hogy egyik eljárásban – akár az eljárás megindításakor tartott előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatás során – beszerzett irat felhasználható a másik eljárásban is.
495. Az év folyamán további útépitő kartellekkel kapcsolatos bírósági döntések is születtek, így jogerős ítéletet hozott a Fővárosi Ítéltábla az országos útépitő kartell és a Bartók Béla úti kartell ügyében is, mindkét esetben elfogadva a GVH határozatot. Az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság (UKIG) által 2001-2002-ben hat főútvonal-szakasz építésére kiírt közbeszerzési pályázatokhoz kapcsolódó vizsgálat (Vj-56/2004) nyomán a Versenytanács még 2005-ben marasztalt el számos vállalkozást⁹⁵, amelyek versenykorlátozó céllal – üzleti titoknak minősülő adatokat is közölve – egyeztettek egymással az országos

94 Strabag Kft., EGÚT Rt., DEBMÚT Rt., Betonút Rt., Hidépitő Rt.

95 Adeptus Rt., Betonút Szolgáltató és Építő Rt., Debreceni Mély és Útépitő Rt., EGÚT Egri Útépitő Rt., Hidépitő Rt., Hódmezővásárhelyi Útépitő Kft., Hoffmann Építőipari Rt., MÁV Hidépitő Acél-szerkezet, Hid és Mélyépitő Kft., Mélyépitő Budapest Építőipari,

közútkezelő szóban forgó pályázatai kapcsán. A cégek felosztották egymás között, hogy mely vállalkozás milyen értékű részesedéshez jut a közbeszerzési eljárások kapcsán, meghatározva azt is, hogy az egyes pályázatokat mely vállalkozás nyeri meg, illetve mely vállalkozások részesednek alvállalkozóként a tervezett beruházásból. A Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta a határozatot, és rámutatott arra, hogy egymással közbeszerzési pályázatokon versenyben lévő vállalkozások között tilos a kapcsolatfelvétel, ha az nem konzorcium létrehozását és nem alvállalkozói munka elosztását célozza. Álláspontja szerint ha egyes vállalkozások a tenderek kiírásakor konzorciumban gondolkodnak, vagy ténylegesen alvállalkozói megbeszéléseket folytatnak a le nem fedett kapacitásokra, akkor annak hivatalos üzleti formát kell öltenie, igazolható nyomának kell maradnia. Kiemelte az Ítéltábla azt is, hogy ilyen jogsértések esetében ritka a közvetlen bizonyíték (amelyből akár az akarategység, akár a megállapodás minden részlete kétséget kizáróan beazonosítható), ezért elegendő egy megfelelő logikai láncolat a bizonyításhoz, és nem cáfolja például a jogsértés megtörténtét az, ha az utóbb bekövetkezett események nem teljes körűen fedik le a jogsértést bizonyító valamely feljegyzésben vázolt megállapodásokat. A bírságolás körében rögzítette az ítélet, hogy a bírság alapja körében a jogsértéssel érintett tenderek tényleges értékéből kell kiindulni, és valamennyi szereplő a teljes forgalmi érték alapján felel, független a későbbi leosztott gazdasági szerepétől (fővállalkozó/alvállalkozó).

- 496.** A 4-es metró előkészítéséhez kapcsolódóan a Bartók Béla út és a hozzá kapcsolódó csomópontok felújítására kiírt közbeszerzési pályázatok kapcsán tanúsított versenykorlátozó összejárás miatt a GVH 2004-ben három építőipari céget⁹⁶ marasztalt el (Vj-138/2002). A Fővárosi Ítéltábla 2008-ban meghozott jogerős ítéletében helybenhagyta a hivatal eljárását és a döntésében foglalt megállapításokat. A bíróság rámutatott, egy közbeszerzési eljárásban az egymás versenytársainak minősülő pályázók között – az építőiparban szükségszerűen megvalósuló alvállalkozói rendszer kialakítására hivatkozással – nem megengedett az árajánlatok továbbítása vagy a megbeszéléseken megszerzett információk e körben való áramoltatása. Különösen nem oly módon, ahogy az a vizsgált esetben is történt: a GVH által feltárt vezetői kommunikációkat követően az árakat is tartalmazó faxok megküldésének eredménye-

ként – a közbeszerzési pályázati sorrendet és azok megvalósulási értékét is érintő – ajánlati árkorrekció valósult meg az érintettek között.

- 497.** Azon ügyek – így a fent említettek – esetében is, amelyekben a jogsértést alátámasztó bizonyítékok beszerzését előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatás tette lehetővé, a bírósághoz forduló marasztalt vállalkozások következtében vitatni próbálták a GVH által bírói végzés alapján lefolytatott „rajtaütések” jogszerűségét, illetve ily módon az eljárási cselekmények során fellelt bizonyítékok felhasználhatóságát, különösen azokban az ügyekben, amikor a kutatást megalapozó végzés más jogsértés gyanúja miatt került kiadásra. Az egyes ügyekben eljáró bíróságok egybehangzóan arra az álláspontra helyezkedtek, hogy amennyiben az adott dokumentum vagy más bizonyíték a vizsgált cselekménnyel nem függ ugyan össze, de az más – feltehetően jogsértő – tevékenységet, magatartást, állapotot rögzít vagy bizonyít, és az eljárás emiatt a GVH hatáskörébe tartozik, akkor a hivatal e magatartás miatt eljárást indíthat vagy a folyamatban lévő eljárást a szükségesnek tartott körben erre is kiterjesztheti, így a fellelt bizonyíték felhasználható.⁹⁷

- 498.** A bírság összegének mérséklése mellett jogalapjában megerősítette a GVH döntését a Fővárosi Ítéltábla a grafikuskartellben (Vj-98/2004). A grafikus szakma képviselőjét ellátó három szakmai szövetség⁹⁸ minimálárakat – valamint ehhez kapcsolódóan grafikus szolgáltatásfajtaikat és szorzókat – tartalmazó árjegyzéket jelentetett meg, ami korlátozta a tervezőgrafikusok közötti versenyt. A hivatal a bírság összegének meghatározása során a három szervezet közötti tagi átfedésekre tekintettel arányosítást alkalmazott, azonban az ennek során vétett számszaki hiba miatt két eljárás alá vont szervezet esetében a törvényi bírságmaximumot meghaladó mértékű bírságot szabott ki. A bíróság a túllépés mellett nem ítélte elegendőnek annak részletezését sem, hogy a hivatal mely szempontokat és milyen súllyal vett figyelembe a bírságösszeg meghatározása során. Függetlenül ugyanis attól, hogy a GVH a bírságkiszabás törvényi szempontjait számszerűsítő módon értékelő közleményében általános érvennyel rögzítette ennek kapcsán követett gyakorlatát, a közlemény szerinti

⁹⁷ A versenytörvény 2005. november 1-jétől hatályos módosítása beiktatta a 65/A. § új (9) és (10) bekezdését, amelyek az eredeti engedélyező végzéstől eltérő bizonyítékok más ügyben való felhasználását szabályozzák, és ehhez a bírósági engedély utólagos beszerzését írják elő. Ezek a rendelkezések a 2005. november 1. előtt indult ügyekben még nem voltak alkalmazandók.

⁹⁸ Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Tervezőgrafikusok Egyesülete, Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

Kivitelező, Beruházó és Tervező Kft., MOTA-Engil Beruházási és Építőipari Rt., Strabag Építő Rt., Swietelsky Építő Kft., Vakond Kft., Vegyész Rt.

⁹⁶ STRABAG Rt., EGUT Rt., Ring Kkt.

számítás menetének és az azt alátámasztó adatoknak a konkrét ügyben hozott határozatból egyértelműen ki kell tűnniük. A Fővárosi Ítéltábla ugyanakkor nem ítélte ezt olyan súlyos eljárási szabálysértésnek, amely a határozat hatályon kívül helyezését indokolta volna, így annak megváltoztatásával mérlegelte a grafikus szövetségekre kiszabható bírság összegét. Ennek körében enyhítő körülményként értékelte – többek között – azt, hogy a jogsértő magatartás elkövetési ideje alatt a verseny törvény 13. §-a (az árkartell korábban nem volt kivéve a bagatell kartell szabálya alól), és 78. §-a (a bírság felső határát korábban nem szabályozták) jelentős mértékben módosult.

- 499.** 2008-ban az erőfölényes ügyek körében született jogerős bírósági döntések közül kiemelést érdemel a közvilágítási piacon az alternatív szolgáltatók piacra lépését akadályozó, piaclezáró hatású magatartása miatt elmarasztalt Dél-magyarországi Áramszolgáltató Zrt. ügyében hozott ítélet (Vj-176/2001). A Fővárosi Ítéltábla egyetértett a GVH-val abban, hogy az eljárásban vizsgált szolgáltatói magatartás (hozzájárulás indokolatlan feltételhez kötése, szerződéskötés hátráltatása, diszkriminatív kedvezményrendszer alkalmazása, hosszú távú teljes körű szolgáltatási szerződések kötése) nemcsak részeiben, hanem egészében, a magatartás egyes elemei mögött meghúzódó közös cél folytán egységes jogsértésként is értékelhető. Másfelől cáfolta azt a szolgáltatói érvelést, hogy a versenyjogi elmarasztaláshoz egy cselekmény nem elegendő, ahhoz a jogsértő általános gyakorlat megállapítása szükséges. A versenyhatóság ugyanis köteles megakadályozni minden olyan tevékenységet, amely a piaci verseny fenntartásához fűződő közérdek érvényesülését akadályozza, s ez egyetlen szerződés is lehet. Ezen túlmenően egy települési önkormányzat kötelező közfeladatának ellátása körében érvényesülő verseny akadályozása a közérdeket, a település lakosainak széles körét érinti, így egy cselekmény is kellő súllyal bír.
- 500.** Ítéletében a bíróság megállapította, hogy a szolgáltató a monopol piacról átemelt erőfölényével élt vissza, amikor a közvilágítás korszerűsítési kivitelezési tervhez, valamint magához a kivitelezéshez szükséges közcélú villamos energia szolgáltatói hozzájárulás feltételül szabta – a műszaki, biztonsági feltételeken túlmenően – a tulajdoni kérdésekben való megállapodást. Az önkormányzatokkal kialakított hosszú távú szerződéses kapcsolatok vonatkozásában a bíróság álláspontja az volt, hogy önmagukban a szerződések hosszú – 15 éves – időtartama nem kifogásolható, azonban a felmondás esetére kikötött kötbér eltúlzott mértéke egyértelműen a szerződéses jogviszonyban mara-

dásra készítette az önkormányzatokat, amely a várható liberalizációra is figyelemmel, piaclezáró hatású volt.

- 501.** A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása kapcsán hozott GVH döntések bírósági felülvizsgálata során is számos említésre számot tartó jogerős ítélet született, amelyek közül több is iránymutatást adott a bírságolás során alkalmazandó szempontokra vonatkozóan.
- 502.** A GVH számos bank ellen folytatott eljárást amiatt, hogy egyes piaci tájékoztatásaikban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon közölték, hogy hitelkártya termékeiket a fogyasztó „akár X napig kamatmentesen használhatja”. Az első ilyen ügy az OTP Bank Nyrt. ellen folyt, és a jogsértés megállapításával, valamint 100 Mft bírság kiszabásával végződött (Vj-56/2006). A határozat elleni jogorvoslat folytán született jogerős ítélet a jogsértés tekintetében helybenhagyta a határozatot, de a bírságszámítással nem értett egyet az Ítéltábla, ezért e tekintetben új eljárásra kötelezte a hivatalt. A jogerős ítélet szerint a reklám megtévesztő jellegét attól függetlenül kell vizsgálni, hogy az azt közzétevő vállalkozás más jogszabály – így egyebek mellett a Polgári Törvénykönyv vagy a hitelintézeti törvény – alapján egyébként milyen módon köteles a vele (adott esetben éppen egy sikeres reklámkampány hatására) szerződni kívánó fogyasztókat tájékoztatni a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. A reklám jogsértő jellege akkor is megállapítható, ha a fogyasztónak utóbb módja van a teljes körű, valós információ megismerésére. Ha a vállalkozás a reklámban feltüntetett kedvezmények körét ténylegesen a meghirdetettnél szűkebb körben nyújtja, kétségtelenül a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsít reklámtevékenysége során. A reklám nem csak akkor megtévesztő, ha nem nyújtja azt a kedvezményt a reklámozó, amelyet megígért, hanem akkor is, ha a kedvezményt nem a meghirdetett körülményekkel, feltételekkel és mértékben érvényesíti. A szóban forgó ügyben az Ítéltábla szerint megállapítható volt, hogy a megjelent hirdetések közül nem derült ki, a hitelkártya használata milyen feltételekkel jelenthet akár 45 napig kamatmentességet. A reklám alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére, mert a kamatmentesség feltételei nem, vagy csak részben voltak kommunikáltak.
- 503.** A Vj-54/2006-os ügy felülvizsgálata során a GVH által a Procter & Gamble vállalkozásra kiszabott bírság csökkentése mellett a Fővárosi Ítéltábla elvi jelleggel is kifejtette véleményét a bírságolással, a bírság összegének meghatározásával kapcsolatban. Az Ítéltábla szerint a verseny törvénynek a bírság kiszabása során irányadó szem-

pontokra vonatkozó rendelkezése⁹⁹ a versenyhatóság és a bíróságok számára azt a kötelezettséget jelenti, hogy a felek által felajánlott bizonyítás keretei között a bírságkiszabás során figyelembe vehető valamennyi alanyi és tárgyi tényezőt felderítsék, és azokat a jogkövetkezmények alkalmazásakor értékeljék. A bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva kell értékelni és megindokolni. Valamely, általában súlyosítónak vagy enyhítőnek tartott tényezőt akkor lehet a konkrét ügyben is ilyenként értékelni, ha az indok, amely miatt annak súlyosító vagy enyhítő hatása van, az adott ügyben is megállapítható. A bírságkiszabási körülményeket egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni. Nem a számuk, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a bírság összegének meghatározásánál: azonos jelentőségű enyhítő és súlyosító körülmények egymás hatását semlegesíthetik. Lehetséges, hogy a súlyosító körülményeknek együttesen vagy közülük egyiknek olyan nagy nyomatéka van, hogy az a szemben álló körülmények hatását teljesen kioltja, és az enyhítő körülmények mellett is sor kerülhet a maximális összegű bírság kiszabására.

- 504.** Szem előtt kell tartani a szankcionálás során az egyéni és az általános megelőzés szempontjait. Az előbbi követelmény azt jelenti, hogy az adott szankció alkalmazása folytán az adott vállalkozás újabb jogsértéstől való tartózkodása legyen elérhető. Az egyéni visszatartás megvalósul akkor is, ha az újabb jogsértéstől csupán az újabb szankció kiszabásának lehetősége miatt tartózkodik. Megfelelően megválasztott fajtájú és mértékű szankciókkal emellett valamennyi piaci szereplő magatartása meghatározott irányba befolyásolható. A joghátrány ezen utóbbi, általános visszatartó hatása akkor kedvező, ha az abban kifejeződő etikai megítélés a társadalom tagjaiban a pozitív, kívánatos értékrend megszilárdulásának folyamatához járul hozzá.
- 505.** Az eljárás alá vontak szankcionálásának a GVH határozatán belüli belső arányossága sem az azonos mértékű, de még az azonos arányú szankcióban sem fejeződik ki, mert a belső arányosság az adott esetben – és általánosságban is – az eljárás alá vontak által elkövetett cselekménnyel, az abban való közrehatással, és az erre figyelemmel is értékelt enyhítő és súlyosító körülményekkel való arányosságot jelenti.
- 506.** A Fővárosi Ítéltábla ezen túlmenően azonosította ítéletében a főbb enyhítő (pl. felróhatóság hiánya, jóvátétel, más piaci szereplő ráhatása) és súlyosító (pl. ismételt jogsértés,

felróható magatartás, időben elhúzódozó jogsértés, az érintett fogyasztói kör sérülékenysége, kezdeményező szerep) körülményeket is.

- 507.** Végül a konkrét ügy kapcsán a Fővárosi Ítéltábla kifejtette, hogy a bírság mértékének meghatározása során jogszabálysértően járt el a GVH, amikor a bírság alapösszegét az ismétlődésre tekintettel megháromszorozta. A versenytörvény az ismételt jogsértést ugyan a bírság mértéke körében értékelendő körülményként megjelöli, azonban csak egy körülményként, és nem a megállapított bírság többszörözését megalapozó módon. Jogsértő volt ezen túlmenően a bírság mértéke azért is, mert a határozatban megjelölt korábbi döntésekben kiszabott szankciók mértéke a perbelinél lényegesen alacsonyabb volt.
- 508.** Visszatérő jelleggel szerepelnek a hivatal gyakorlatában a megalapozatlan piacelsőségi állítást alkalmazó vállalkozások ellen indult eljárások. Még 2004-ben a GVH elmarasztalta a Sopro Hungária Kft.-t a No. 1. márkajelölés alkalmazása miatt (Vj-126/2004). A vállalkozás fellebbezése nyomán eljáró első- és másodfokú bíróság egyetértettek a határozat azon megállapításaival, hogy a No. 1. jelzés használatából a vállalkozás többi termékének típusjelzésével való összevetésével arra lehetett következtetni, hogy az minőségi jelzőre utal, és ez nyilvánvalóan megtévesztő, mert a No. 1. felirat kiemelése valamiféle különleges, azonban a vállalkozás által nem igazolt tulajdonságot sugallt.
- 509.** A bíróságok megállapították továbbá, hogy a GVH határozata nem valósít meg aránytalan és szükségtelen korlátozást az áruk szabad mozgását deklaráló közösségi jogi előírás alapján. A vállalkozás nem igazolta, hogy a határozat folytán bekövetkező, a vállalkozást terhelő átcsoportolás költségvonzata aránytalan terhet róna rá, és ezért a döntés számára aránytalan következménnyel járna. A hatóság a No. 1. felirat megtévesztő hatását vizsgálta, ebből a szempontból közömbös, hogy az valamely termék név része-e, mert a cég ezt a megjelölést eltérő színnel és mérettel jelenítette meg, így annak külön értelmezést adott. Az így kiemelt No. 1. kifejezés a fogyasztói döntések befolyásolására alkalmas volt.
- 510.** Az ügyben született jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem nyomán a Legfelsőbb Bíróság rögzítette, hogy a megtévesztő jelölés használatának tilalma nem azonos a vállalkozás által hivatkozott – az EK-Szerződés 28. cikkében említett – az áruk behozatalára vonatkozó mennyiségi korlátozással vagy azzal azonos hatású intézkedéssel. A közösségi joggyakorlat alapján megállapítható,

⁹⁹ 78. § (3) bekezdés

hogyan a nevezett cikk nem vonatkozik az ún. termékértékesítési körülményekre, valamint az is, hogy a megtévesztés általános tilalmán alapuló döntés kihat a tagállamok közötti kereskedelemre, ha a tilalom miatt a vállalkozás arra kényszerül, hogy termékeit egyedül az adott tagállamban elterülő jelölés alatt forgalmazza, és ezzel járulékos csomagolási, címkézési költsége merül fel. Ezzel összefüggésben a hivatkozott cikkben megfogalmazott tilalom felmerülhet, azonban az adott tagállam jogosult fogyasztóvédelmi intézkedések megtételére, és csupán a megtévesztő jelzés használatának tilalma nem jelenti egyúttal, hogy az adott termék forgalmazását korlátozná és így a 28. cikk rendelkezésébe ütközne.

- 511.** A fent említett ügyeken túlmenően a GVH a bíróság előtt jogerősen megnyert több informatikai területen létrejött kartellt elmarasztaló ügyet is. A Fővárosi Bíróság előtt sikerrel védte meg a hivatal a Vadgazdasági Terméktanács elleni (Vj-132/2003), a Posta-Lapker (Vj-140/2006) és a tojáskartellel kapcsolatos (Vj-199/2005) határozatokat is, azonban ezek jogerős bírósági lezárására 2008 végéig nem került sor.

2.8. Bíróságbeszedési gyakorlat

- 512.** A Versenytanács jogsértés megállapítása esetén bírságot szabhat ki, ami – a jogsértő magatartás további folytatásától való eltiltás mellett – a törvénybe ütköző magatartás másik szankciója. Alapvető érdek fűződik ahhoz, hogy a végrehajtható bírságok behajtása kellően hatékony legyen. Amennyiben a bírsággal érintett vállalkozás a végrehajtás felfüggesztésére vonatkozó kérelmet terjeszt elő, úgy a végrehajtás a közigazgatási hatósági eljárásról szóló törvény (Ket.) rendelkezése értelmében csak e kérelem bíróság általi elbírálását követően, a felfüggesztésre vonatkozó kérelem elutasítása esetén kezdődhet meg.
- 513.** 2008-ban 42 bírságot kiszabó határozatot hozott a Versenytanács. A kiszabott bírság összege 734 MFt volt, ami gyakorlatilag teljes egészében a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatti ügyekben került kiszabásra. Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés a 2008. évben nem került megállapításra, így értelemszerűen ilyen címen bírságot sem szabott ki a Versenytanács. Az év végén végrehajtható bírság ennél kevesebb, mintegy 530 MFt volt, mert egyrészt több ügyben az év végéig nem telt le a befizetési határidő, illetve a bíróság még nem döntött az érintettek bírság végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelméről, így a Ket. rendelkezései alapján a végrehajtás nem fogana-

tosítható. A végrehajtható bírság túlnyomó része (több mint 97 %-a) befizetésre került az év végéig.¹⁰⁰

- 514.** A GVH működése folyamán, a 2008. év végéig mindösszesen 30,5 milliárd forint bírságot szabott ki.

III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG

- 515.** A versenypártolás a GVH azon tevékenysége, amelynek révén az állami döntéseket a verseny érdekében igyekszik befolyásolni. Ennek során a GVH él a verseny törvényben foglalt jogosítványokkal, hivatkozhat a versenyhez fűződő alkotmányos garanciákra, és fordulhat a nyilvánossághoz. Az állami döntések kifejezés itt magában foglalja a közpolitikák kialakítását, azok alkalmazását, valamint a kormányzat és egyéb állami szervek egyedi adminisztratív lépéseit és beavatkozásait is.
- 516.** A versenypártolási tevékenység egyik legfontosabb formája a jogszabály-veleményezés, de egyéb lehetőségek is rendelkezésre állnak, mint például a szignalizáció. Egyes esetekben, illetve kérdéskörökben a GVH maga is kezdeményezően lép fel, szerepe nem korlátozódik más szervezetek magatartásával kapcsolatos reakciókra.
- 517.** Az alábbiakban külön-külön kerülnek bemutatásra azok a területek, ahol a GVH aktív szerepet vállalt jogszabály-veleményezési, valamint egyéb versenypártolási tevékenység formájában. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a GVH aktív szerepvállalását részletező fejezetben egyben a hivatal ott érintett kérdésekkel kapcsolatos teljes – jogszabály-veleményezés kapcsán kifejtett – versenypártolási tevékenysége is áttekintésre kerül.

3.1 Jogszabály- és egyéb tervezetek véleményezése

- 518.** A verseny törvény rendelkezése szerint a GVH elnökével egyeztetni kell minden olyan előterjesztés és jogszabály tervezetét, amely a GVH feladatkörét érinti.
- 519.** A GVH jogszabálytervezet-veleményezési jogának gyakorlása során a szabályozással érintett piac versenyfeltételeit vizsgálja, piacra lépési feltételek változása esetén azt mérlegeli, hogy a szabályozással elérni kívánt cél össz-

¹⁰⁰ A bírságok kiszabásával és befizetésével kapcsolatos számszerű összefoglaló információk megtalálhatóak a beszámoló Táblázatok c. részének 5.1. és 5.2. sz. táblázataiban.

hangban van-e a szabályozási eszközökkel, nem fejtenek-e ki a várt eredményhez képest aránytalan versenykorlátozást. Kizárólagos jog biztosítása esetén fel kell tenni a kérdést, hogy azt feltétlenül indokolja-e valamilyen közszolgáltatás ellátása, és ha igen, akkor a monopolhelyzetbe kerülő piaci szereplő magatartásának jogszabályban történő szabályozása képes-e megakadályozni az erőfölénnyel való visszaélést. A hatósági árak megállapításával foglalkozó rendeletek esetében a GVH jellemzően nem az ár konkrét nagyságát vizsgálja – hiszen az a szabályozó felelőssége –, hanem például a versenyt torzító keresztfinanszírozás elkerülését szolgáló garanciális szabályokra koncentrálna a verseny- és nem versenyszférába tartozó szolgáltatások költségei számviteli elkülönítésének szükségességére hívja fel a figyelmet.

- 520.** 2008-ban 360 előterjesztés és jogszabálytervezet érkezett véleményezésre a hivatalhoz, csaknem 30 %-kal kevesebb, mint 2007-ben. Ezek közül minden hatodik igényelt versenypolitikai szempontból részletes véleményezést, míg 2007-ben minden negyedik előterjesztéshez fűzött a hivatal részletes észrevételeket. Mindezek arra a – 2008-ban – újonnan érzékelhető jelenségre mutatnak rá, hogy az előterjesztők számos nagy jelentőségű, a GVH feladatkörét érintő, s ily módon a hivatallal egyeztetendő szabályozás tervezetét nem küldték meg véleményezésre.
- 521.** Így volt ez az ötpárti tárgyalások eredményeként 2008 októberében megszületett, a **médiaszolgáltatásokról szóló törvény tervezete** esetében is. A GVH a sajtóból szerzett tudomást mind a törvénytervezet elkészítésének tényéről, mind arról, hogy azt az Országgyűlés honlapján szakmai vitára bocsátották a javaslattevők. Amellett, hogy a tervezet konkrét feladatokat határozott meg a GVH számára a média- és sajtópiaci versenyt érintő kérdésekben, különösen a jelentős piaci erővel rendelkező mediaszolgáltatóvá nyilvánítás során a médiahatósággal történő együttműködés keretében, a tervezetnek a jelentős médiapiaci erővel rendelkező mediaszolgáltatóra vonatkozó rendelkezései, mint az általános versenyjogi normákhoz képest speciális ágazati versenyszabályozást bevezetni kívánó előírások összessége, is kétség kívül indokolták volna a hivatallal történő egyeztetést. Tekintettel arra, hogy a GVH a véleményezésre rendelkezésre álló időszakban arról értesült, hogy a tervezetnek sem az eredetileg vitára bocsátott, sem esetleges módosításokat tartalmazó változata nem kerül betérjesztésre az Országgyűlés elé, részletes véleményt nem fogalmazott meg, csak a feladatkörét közvetlenül érintő javaslatokra reagált.
- 522.** A hivatal 2005. és 2006. évi parlamenti beszámolóiban¹⁰¹ arra vonatkozó ajánlást fogalmazott meg az Országgyűlés részére, hogy alkossa meg a média piacokon tapasztalható konvergencia folyamatok versenyelénkítő hatásainak indokolatlanul gátat szabó médiatörvényi rendelkezések módosítását. Ezért a hivatal üdvözölte a tervezetben testet öltő jogalkotási kezdeményezést, különös tekintettel arra a megfogalmazott szabályozási célra, hogy a törvényalkotó a médiapiaci verseny biztosításán keresztül kívánja elősegíteni a médiapluralizmus és a tájékozódás szabadságának kiteljesedését. Ugyanakkor a GVH álláspontja azt volt, hogy a tervezet több olyan rendelkezést tartalmaz, amelyekkel kapcsolatban kétségesnek látszik, hogy a médiapiacok működésébe, a vállalkozások autonóm piaci magatartásába történő egyébként alkotmányos indokokkal kétségtelenül alátámasztható szabályozói beavatkozás megfelel a jogbiztonság támasztotta kiszámíthatóság, a közérdekű cél elérésével arányos, szükséges mértékű és alkalmas korlátozás követelményének.
- 523.** A tervezet a médiapluralizmus és a tájékozódás szabadságának kiteljesedése érdekében a médiapiaci verseny vonatkozásában megfogalmazott elvárásokat az elektronikus hírközlés szabályozáshoz hasonló jelentős piaci erőn alapuló ex-ante szabályozás modelljének és a külső médiapluralizmus koncepciójának kombinálásával kívánta biztosítani. A GVH üdvözölte, hogy a tervezet szakítani kíván a médiapiacok korlátos erőforráshoz való hozzáféréseken alapuló merev szabályozásával, nem voltak azonban világosak azok a szakmai okok, hogy az előterjesztők a médiapiacok tekintetében miért látták indokoltnak és alkalmazhatónak egy jelentős piaci erőre épülő ágazati versenyszabályozás bevezetését, de nem volt meggyőző a médiapluralizmus javasolt definíciójának szakmai megalapozottsága sem. A javasolt megoldás közvetlen kölcsönhatást feltételezett a vállalkozás médiapiaci pozíciója és a többlet beavatkozást indokoló véleményalakító képesség között, ami nem feltétlenül ilyen egyértelmű.
- 524.** Másfelől, a mintának tekintett elektronikus hírközlés szabályozás rendszerében a tervezetben szereplőknél sokkal szélesebb garanciák (köztük a tagállami szabályozó hatóságoktól függetlenül közösségi szinten létező, európai bizottsági jogosítványok) biztosítják azt, hogy egy piac működésébe kiszámítható módon és indokolt esetben történjen csak beavatkozás. Továbbá, mivel a tervezet a külső pluralizmus mellett a belső pluralizmust biztosítani kívánó

¹⁰¹ Lásd a GVH 2005. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 34-36. pontjait, illetve a GVH 2006. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 44-47. pontjait.

kötelezettségeket is tartalmaz, különös jelentősége van az egyes eszközök közötti egyensúly megteremtésének. A fentiekhez hasonló észrevételek nyomán a tervezet átdolgozásra került.

525. A **médiatörvény átdolgozott tervezetéhez** a GVH részletes észrevételeket tett. Az átdolgozott javaslatot a hivatal az eredetinel nagymértékben megfelelőbbnek találta a szabályozói célok aránytalan korlátozással nem járó eléréséhez.

526. Az átdolgozott tervezet is szakított a médiapiacok korlátos erőforráshoz való hozzáféréseken alapuló merev hatályos szabályozásával és a tényleges véleménybefolyásoláson – meghatározott közönségarányhoz kötött véleménybefolyásoló képességen, illetve jelentős piaci erőn – alapuló szabályozásra tett javaslatot. Az átdolgozott tervezetből ugyanakkor immár egyértelműbben volt kiolvasható az, hogy a jelentős piaci erővel (tulajdonképpen: jelentős véleménybefolyásoló képességgel) rendelkező médiaszolgáltató általános versenyjogtól eltérő szabályozása a külső véleménypluralizmus biztosítása érdekében történe, míg a meghatározó véleménybefolyásoló képességen alapuló szabályozás a belső véleménypluralizmus biztosítását szolgálná. Az a megoldás, hogy az átdolgozott tervezet csak koncentráció tilalmi rendelkezéseket tartalmaz és mellőzi az ex-ante magatartás kontrollt, összecseng a GVH elektronikus média ágazati vizsgálatának előzetes megállapításaival.¹⁰²

527. Észrevételeiben a GVH utalt az ágazati vizsgálat előzetes jelentésében szereplő azon megállapításra is, miszerint indokolatlannak tekinthető a jelenlegi médiatörvény országos műsorszolgáltatókra vonatkozó azon korlátozása, hogy nem szerezhetnek befolyásoló részesedést más műsorszolgáltatóban. A piacra lépés nyilvánvaló feltétele, hogy a műsorszolgáltató megfelelő tartalmakkal, illetve műsor-készítési lehetőségekkel rendelkezzen, emiatt az országos műsorszolgáltatóknak a többi műsorszolgáltatónál jobb esélyei lennének újabb, akár csak reklámbevételekre építő csatornák alapítására, amelyekre a DVB-T platform és a többi platform felől is mutatkozhatna igény. Különösen indokolatlan a korlátozás annak fényében, hogy a rendelkezés lényegében a Magyarország területén kívüli csatornaalapítást kényszeríti ki, amely megoldás azon túl, hogy nyilvánvaló társadalmi szintű hátrányokkal járhat (pl. tartalomellenőrzés tekintetében), a cégcsoport szintű szinergiák kiaknázását is korlátozza. A GVH ennek alapján elvi szinten elfogadhatónak tartotta a javaslat külső vélemény-

pluralizmus biztosítását szolgáló speciális koncentrációtilalmi rendelkezéseit, de szükségesnek látta a küszöbszámok körültekintő meghatározását, hogy az valóban az alkotmányos célkitűzés érvényesítését szolgálja anélkül, hogy aránytalanul korlátozná a médiaszolgáltatók terjeszkedését. Ennek következtében megfontolásra ajánlotta a tervezetben szerepeltetett küszöbszámok emelését.

528. A GVH rámutatott arra is, hogy a javasolt rendelkezések alkalmazhatóságának egyik alapvető feltétele a közönségarány megbízható mérésének biztosítása. A nézettségmérés azonban nemcsak ezért érdemel figyelmet, hanem azért is, mert az ágazati vizsgálatban beszerzett információk alapján a nézettségmérés kapcsán nem zárható ki, hogy a kisebb csatornákra és szűkebb célcsoportokra vonatkozó megbízható adatok hiánya nehezíti a tematikus csatornák reklámpiaci érvényesülését.

529. Az irányítási viszonyok feltárására vonatkozóan a GVH a médiaszabályozás szempontjából azt a megoldást tartaná elfogadhatónak, hogy a Nemzeti Médiahatóság vizsgálja és állapítsa meg az irányítási viszony létét, a hozzá benyújtandó adatok alapján, és természetesen szankcionálhassa a valóságnak nem megfelelő adatszolgáltatást. A GVH az irányítási viszonyra vonatkozó szabályok értelmezésében közreműködik, s az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében célszerűnek tartaná annak előírását, hogy a GVH álláspontja kösse a médiahatóságot. Ehhez alapvető fontosságú a megfelelően részletes adatszolgáltatási kötelezettség előírása a médiaszolgáltatók részére, és az adatok átadhatóságának biztosítása a hatóságok között. A médiaszolgáltatók jogkövető magatartását elősegítené az is, ha a jogszabály kifejezetten rendelkezne arról, hogy a Nemzeti Médiahatóság a rendelkezésére álló információk átadásával tájékoztatja a GVH-t arról, ha a versenytörvényben foglalt, a versenykorlátozó megállapodások tilalmába ütköző magatartást valószínűsítő körülményt észlel. A függetlennek hitt, de ténylegesen nem független és ekként viselkedő vállalkozásokkal szembeni versenykorlátozó megállapodás gyanúja miatti eljárás és a tényleges irányítási viszony ebből következő feltárásának érdeke, illetve lehetősége esetében ugyanis kevésbé kellene félrevezető információk szolgáltatásától tartani.

530. A hivatal javaslata kiterjedt arra is, hogy kerüljön egyértelműen beépítésre a törvény szövegébe a GVH és a Nemzeti Médiahatóság közötti, fogyasztóvédelmi ügyekben történő együttműködés, különös tekintettel a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény alkalmazására.

¹⁰² Az ágazati vizsgálat előzetes jelentésének ismertetése olvasható a 2.3. fejezetben (Ágazati vizsgálat).

531. Az egyes rendelkezésekhez fűzött részletes észrevételeiben a GVH üdvözölte, hogy az átdolgozott javaslat szerint – a jelenlegi médiatörvény analóg televíziós műsorszolgáltatási jogosultság meghosszabbítására vonatkozó hiányos rendelkezéseitől eltérően – az analóg műsorszórással megvalósuló rádiós médiaszolgáltatási jogosultság későbbi meghosszabbítása esetén a jogalkotó nem kíván teret adni a jogosultság előzetes feltételek nélküli, kiszámíthatatlan, nem transzparens módon történő meghosszabbításának. Sajnálatos módon azonban a tervezet a jogosultság pályázat nélküli megújításának médiapiaci feltételeit a digitális átállásban való közreműködés vállalására, a tartalmukat pedig a súlyos szerződésszegés hiányára szűkíti. A GVH ezt a szűkítési lehetőséget aggályosnak ítélte, a médiaszolgáltatási jogosultság médiapiaci és tartalmi feltételeinek körültekintő és részletes elemzését, meghatározását biztosító szabályozást támogatva, különösen a pályázat nélküli meghosszabbítás esetében.
532. A GVH átgondolásra javasolta a tervezetnek a meghatározó véleménybefolyásoló képességű televíziós médiaszolgáltatók a gyermekeknek szóló műsorok, valamint európai és eredetileg magyar nyelven készített művek szolgáltatására vonatkozó kötelezettségeit. A nézők ilyen tartalmakhoz való hozzáférése ugyanis a javaslatnak a közszolgálati médiaszolgáltatásra vonatkozó különös szabályai (így a közszolgálati médiaszolgáltató kiemelt feladatainak rögzítése, valamint hogy legalább három televíziós közszolgálati médiaszolgáltatás alapszolgáltatásként többletdíj nélkül jut el a műsorterjesztők előfizetőihez) alapján megfelelően biztosítva van. A szükségtelen, illetve aránytalan többletkötelezettségek elhagyása teret adhat annak, hogy a közszolgálati szolgáltatók nézettsége növekedhessen az ilyen tartalmak kereső célcsoportok vonatkozásában, erősítheti a tematikus csatornák pozícióit is a nézőkért folyó versenyben, miközben egyik esetben sem kell attól tartani, hogy a nézők ilyen tartalmak nélkül maradnának. Az európai, illetve eredetileg magyar nyelven készített művek bemutatására vonatkozó általános kötelezettség esetében pedig a GVH szerint arra is érdemes figyelni, hogy az arányszámok a megfelelő ismeretek birtokában lévő piaci szereplők véleménye alapján kerüljenek meghatározásra, hogy a teljesítésük ne jelentsen a kötelezettek számára aránytalan terhet, illetve ne vezessen a kötelezettség céljával (értékeket közvetítő tartalmak bemutatása) ellentétes eredményre.
533. A GVH évek óta aktív versenypártolási tevékenységet folytat az **egészségügy** és a **gyógyszerpiac** terén mind a jogszabálytervezetek véleményezése, mind a verseny érdekében tett egyéb közbenjárásai során.
534. A GVH tapasztalata alapján a viszonylag nagy számú egészségügyi tárgyú, valamint gyógyszer-kereskedelmet érintő jogszabály-tervezet esetében gyakran előfordulnak olyan szabályozási megoldások, amelyek az átláthatóság, az érintettek megfelelő információhoz jutása, a döntések megalapozott, részrehajlásmentes, versenysemleges volta ellen hatnak. A GVH az ilyen jellegű szabályozási elgondolásokkal kapcsolatos aggályait következetesen jelzi a jogalkotónak, az észrevételek azonban sajnos csak kis arányban találnak megfelelő fogadtatásra.
535. A GVH felhívta a figyelmet arra, hogy a jogalkotó a versenysemlegességet súlyosan sértő helyzetet teremt egyes törvénnyel vagy rendelettel felállított bizottságok és tudományos tanácsok (mint az felmerült például a Humán Reprodukciós Bizottság) esetében azzal, hogy a **testület összetételére vonatkozó szabályok** nem vagy nem megfelelően tartalmaznak összeférhetlenségre vonatkozó előírásokat. Az összeférhetlenségi szabályok hiánya miatt ugyanis nem zárható ki, hogy a testület munkájára és döntéseire annak tagjain keresztül egyes érdekcsoportok, gazdaságilag érdekelt piaci szereplők társadalmi- és verseny szempontból nem kívánatos befolyást képesek gyakorolni. Tovább súlyosbítja ezt a veszélyt, ha a testület tagja – szakértőként – részt vehet az egészségügyi szolgáltatásnyújtás működésének ellenőrzésében, és így a versenytársi érdekkörbe tartozó tag befolyásolhatja az érintett vállalkozások feletti hatósági jogkör gyakorlóját, és versenytársairól olyan ismereteket szerezhet, amelyek az ellenőrzötték méltányolható érdekeinek komoly sérelmét okozhatják.
536. A hivatal több alkalommal jelezte a fogyasztók megfelelő tájékoztatásának hiánya miatti aggályait a **gyógyszertárak árfeltüntetés kötelezettségére** vonatkozó jogi szabályozással kapcsolatban. A gyógyszertárakban az árfeltüntetés hiányosságai és az egymást helyettesítő termékek (elsősorban nem vényköteles gyógyszerek) árainak összehasonlítására alkalmas információforrások hiánya alátámasztják, hogy a szabályozás jelenlegi formájában sem betartásra, sem konzekvens alkalmazásra nem kerül.
537. Szintén több alkalommal észrevételezte a GVH az **egészségügyi államigazgatási szervek közötti hatáskörmegosztásban** tapasztalható diszfunkcionalitást: a közegészségügyi feladatokat és a kötelező egészségbiztosítás keretei között végzett egészségügyi szolgáltatások biztosításához kapcsolódó feladatokat egymástól jobban meg kellene különböztetni, és megfelelően kellene szétválasztani. Míg a közegészségügyi feladatok az egészségügyi államigazgatási szerv (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi

Hivatal, tisztifőorvos) feladatkörébe kellene, hogy tartozzanak, addig a kötelező egészségbiztosítással összefüggő, illetve az egyéb olyan külön delegált, állam által finanszírozott (pl. közgyógyellátás) feladatok ellátását, amelyek az egészségügyi ellátáshoz való, elsődlegesen a társadalombiztosítás keretében történő megfelelő hozzáférés területéhez kötődnek, az OEP és regionális szervezetei feladatkörébe kellene rendelni. A GVH szerint ebből kifolyólag a kapacitás felosztás és a kapacitás lekötés garantálása, a kötelező egészségbiztosítás keretében finanszírozott ellátások közötti esetleges – különösen területi és szakmai – egyenlőtlenségek kiküszöbölése funkcionálisan az OEP-hez tartozó feladatkör, éppen ezért elvi alapon hibásnak, célszerűtlennek találta az ellátó szervezetek közötti kapacitás felosztásra vonatkozó döntéseknek az ÁNTSZ (és szervei) hatáskörébe utalását.

538. A hivatal többször felhívta a jogalkotó figyelmét arra a jelenségre, miszerint egyre gyakoribb, hogy jellemzően közfeladatot, illetőleg államigazgatási feladatokat ellátó nonprofit szervek/szervezetek a feladatkörükbe tartozó **érzékeny** (gyakran az adatgazdák üzleti titkának minősülő) **adatok** gyűjtésének, feldolgozásának és tárolásának/kezelésének feladatát megbízás alapján, akár közbeszerzési eljárás eredményeképpen, külső – akár az adatgyűjtés által érintett vállalkozások versenytársának minősíthető – vállalkozásokkal végeztetik el. E gyakorlat kialakulására a jogalkotó a jogszabályalkotás során nem gondolt, így az ilyen helyzetek kezelésének eszközei a hazai jogból általában hiányoznak. A gyakorlat ugyanakkor valós és jelentős gazdasági hátrányok okozója lehet, ami szabályozási megoldást igényel.

539. Megfelelő jogi szabályozás megalkotását javasolta a GVH annak az egyre terjedő gyakorlatnak a rendezésére is, miszerint egyes kórházak bizonyos **specializált** – jellemzően a humán genetikával és az őssejtekkel kapcsolatos – **egészségügyi szolgáltatásokra vonatkozó kizárólagos szerződéseket** kötnek. Az egészségügyi szolgáltatóktól érkező jelzések szerint az érintett tevékenységekre is vonatkozó kizárólagossági szerződések korlátozzák piaci jelenlétüket, illetve ellehetlenítik őket az érintett piacokon. A kizárólagos feltételeket tartalmazó megállapodások vizsgálata és jogi értékelése első megközelítésben ugyan a GVH feladatkörébe tartozhat, azonban a hazai egészségügyi rendszerben kérdéses, hogy a megállapodásokban megtestesülő magatartást megvalósító intézmények – ebben a vonatkozásban – versenyjogi szempontból vállalkozásnak minősülnek-e, így kérdéses azoknak a versenyjog hatálya alá tartozása, a versenyjog és a GVH általi

kezelhetősége is. Mivel az említett innovatív és magas beruházási igényű szolgáltatások, illetve orvostudományi kutatások esetében nem zárható ki, hogy a kórházak részvételével kötött kizárólagossági megállapodások az érintett, valamint szomszédos piacokon komoly piaci zavarokat okozhatnak, a hivatal azt javasolta, hogy a szabályozás tiltsa meg vagy legalább kösse feltételekhez az ilyen, kizárólagosságot tartalmazó szerződések, megállapodások megkötését, meghatározva egyúttal e szabályozás tekintetében jogalkalmazási hatáskörrel rendelkező közigazgatási szervet is. A probléma megoldásához elsődlegesen indokolt lenne az egészségügyi rendszerbe tartozó egészségügyi szolgáltatók megállapodási gyakorlatának feltérképezése és elemzése.

540. Az egészségügyi tárgyú jogszabályok módosítása kapcsán, illetve a jogszabály-tervezetekhez kapcsolódó egyeztetések keretein kívül is a GVH számos alkalommal rámutatott arra, hogy a közfinanszírozott egészségügyi szolgáltatások hosszú távú működése szempontjából veszélyes helyzetet idézhet elő az, hogy az egészségügyi ellátó szektorban ellenőrzés nélkül lehet **területi monopóliumokat** létrehozni, vagy az intézmények között – a versenyhelyzet, illetve a potenciális versenyhelyzet megszüntetését eredményező – **koordinációs megállapodásokat** működtetni. Ilyen körülmények között a magánpiaci szereplők is ellenőrzés nélkül tudnak e területeken – a korábbi helyzethez képest is erősebb – földrajzi monopóliumokat teremteni maguknak, miközben az államnak – egy esetlegesen a jövőben megváltozó szabályozási környezetben, helyzetben – sokkal nehezebb módon, sokkal több alkotmányossági szempontot (például tulajdonhoz való jog, befektetésvédelem stb.) figyelembe véve kellene és lehetne majd beavatkoznia. A nagy nyomásgyakorlási képességgel rendelkező, profitérdekelt magánmonopóliumok a fogyasztók és a kormányzatok számára számos szempontból nem jobbak, hanem akár rosszabbak, kényelmetlenebbek is lehetnek a köztulajdonú nonprofit monopóliumoknál. Ezért fontos lenne olyan jogi garanciákat teremteni, amelyek mellett ezek a monopóliumhelyzetek nem alakulhatnak ki, de legalábbis nem erősödnek tovább, s a későbbi esetleges visszaélések megelőzhetőek, a veszélyük csökkenthető.

541. Más – az egészségügyi szolgáltatások területén nagyobb versenynek teret adó – országok tapasztalata azt jelzi, hogy bizonyos méret felett a kórházfúzióknak nincsen akkora hatékonysági haszna, mint amekkora kár származik a társadalom számára a koncentráció túlzott növekedésének versenyt csökkentő hatásaiból. Ez arra inthet, hogy át kell tekinteni az egészségügyi szolgáltató szektorban

tapasztalható koncentrációnövekedéstől várt előnyöket és hátrányokat, és szükség esetén intézkedéseket tenni a viszszafordíthatatlan vagy nagy költséggel korrigálható helyzetek kialakulásának megelőzése érdekében. A GVH már több alkalommal felhívta a kormányzat figyelmét arra, hogy a jelenlegi jogi környezetben hiányoznak azok a garanciális elemek, amelyek az egészségügyi szolgáltatók túlzott koncentrációját megakadályozhatnák, és olyan megoldási javaslatokat is megfogalmazott, amelyek érintették részben a felsőoktatási törvény egyes rendelkezéseit (egyetemi klinikák által megvalósított működésbe vétel), részben a versenytörvényt. Ezek a javaslatok azonban a jogalkotó részéről mindezidáig nem kerültek megfontolásra.

542. A recesszió okozta gazdasági kényszerek nyilvánvalóan érintik az egészségügyi szolgáltató szektor működését is, a működési megtakarítások érdekében várhatóan felerősödnek az intézmény-összevonások és az intézmények közötti szakosítási jellegű koordinációs megállapodások iránti igények. Erre tekintettel a hivatal úgy véli, elkerülhetlenné vált a várható koncentrációnövekedés potenciális és tényleges versenyt csökkentő hatásaival való szembenézés. A szükséges állami kontroll megteremtésének első lépése a megfelelő jogi háttér – különösen a szakmai specialitásokat kezelni képes fúzió- és kartell-ellenőrzési szabályok – megteremtése. Emellett szükségesnek mutatkozik a hatáskörrel bíró jogalkalmazó szervezet kijelölése is, a GVH álláspontja szerint a feladatra az Egészségbiztosítási Felügyelet tűnik megfelelőnek.

543. A **vasúti szektort** érintően a vasúti közlekedésről szóló törvény módosítása – néhány, az uniós irányelvek hiányos vagy pontatlan átültetéséből fakadó, de inkább jogtechnikai jellegű kiegészítés és módosítás mellett – újraszabályozta a vasúti közszolgáltatási szerződés megkötésére vonatkozó előírásokat. Ennek kapcsán a GVH észrevételezte, hogy túlzottnak tartja a belföldi vasúti személyszállítást végző vasúti társasággal kötendő közszolgáltatási szerződésre meghatározott 15 éves szerződéses időszakot. A GVH szerint a közszolgáltatási szerződés időtartamát legfeljebb 8-10 évben kellene meghatározni, vagy egy 15 évre megkötendő szerződés esetén biztosítani kellene, hogy a szerződés lejártá előtt is, 5-7 éves periódusokban lehetőség legyen a szerződési feltételek felülvizsgálatára. Ilyen rendelkezés azonban a törvénybe nem került beépítésre. Üdvözlendő előrelépést jelent ugyanakkor, hogy a törvény részletesen meghatározza a közszolgáltatási szerződés tartalmi elemeit.

544. A GVH folyamatban lévő versenyfelügyeleti eljárása is rámutatott arra, hogy a Záhonyi Térségben a különböző nyomtávok közötti átjárás biztosítása ellentmondásosan került szabályozásra a korábbiakban, amely nem szolgálta a térség fejlesztése érdekében megfogalmazott kormányzati program célkitűzéseit sem. A vasúti törvény ezirányú módosítása részben a GVH érvelésének figyelembevételével átláthatóbb helyzet kialakításának lehet alapja, de továbbra sem rendezi kielégítően a szabályozandó területet. A Záhonyi Átrakó Körzettel kapcsolatos szabályozásnak biztosítania kell, hogy a vasúti kocsik átrakása vagy áttengelyezése – ami nélkülözhetetlen az Ukrajnába, illetve azon túli keleti irányú export-import forgalom vasúton való lebonyolításához – a vasúti pályahálózatához való nyílt hozzáférés keretében nyújtandó szolgáltatásnak minősüljön. Ennek érdekében a GVH szükségesnek tartotta, hogy a különböző nyomtávok közötti átrakást szolgáló berendezésekhez való hozzáférés biztosítása az alapszolgáltatások között maradjon, míg maga a tevékenység végzése minősülhet kiegészítő szolgáltatásnak. Mind az átrakás, mind az áttengelyezés olyan alapvető szolgáltatás ugyanis a különböző nyomtávú vonalak átjárhatóságának biztosításában, amelyhez történő hozzáférést a pályavasútnak kell biztosítania. Nem zárható ki azonban, sőt reális lehetőség, hogy magát a tevékenységet (akár saját, akár a pályavasúttól bérelt eszközökkel, és bizonyára a pályavasúttól tartós bérletben megszerzett területen) akár – versenytárgyalásban kiválasztott szolgáltatóként – harmadik fél nyújthassa a pályavasúttal néhány évre megkötött szerződés alapján. Ennek megvalósításához, illetve a lehetőségek azonosításához szükséges felmérni a Körzetben az egyes elkülönült átrakó, valamint áttengelyező létesítményeket (eszközállomány felmérése – tulajdonviszonyok megjelölése, kihasználtság mutatói, karbantartás-fenntartás költségei, hasznosítási lehetőségek, szolgáltatásnyújtás alternatívái stb.).

545. Emellett a vasúti törvény a GVH észrevétele alapján részben ésszerűbbé tette a vasúti igazgatási szerv jogosítványát abban a tekintetben, hogy a vasúti társaságok mellett a Vasúti Pályakapacitás-elosztó Szervezetet, és az újonnan bevezetett fejlesztési közreműködőt is kötelezheti a piac felügyeletével kapcsolatos tevékenység ellátásához szükséges információk, adatok szolgáltatására.

546. Több alkalommal jelezte aggályait a hivatal a – helyi, helyközi – **közforgalmú személyszállítás normatív támogatásával** kapcsolatos szabályok, illetve döntések kapcsán. Aggályok fogalmazódtak meg egyrészt amiatt, hogy a közforgalmú közlekedéshez nyújtott, évek óta

folyamatosan növekvő normatív támogatási igény indokoltságának vizsgálata – akár a támogatás összege, akár csak az emelkedés mértéke tekintetében – rendre elmarad. A finanszírozási rendszerrel szemben elvárás lenne, hogy ösztönözze a közforgalmú közlekedést ellátó szolgáltatókat a hatékony működésre, a közszolgáltatás minőségi színvonalának emelésére.

547. A közszolgáltatási kötelezettség veszteségeinek állami kompenzálásával kapcsolatban a közösségi joggyakorlatban kikristályosodtak azok az elvek, miszerint ha a közszolgáltatással megbízott vállalatot nem konkrétan olyan ajánlattételi felhívás keretében választották ki, amely eleve lehetővé tette volna a közösség számára a szolgáltatást alacsonyabb áron nyújtó vállalat kiválasztását, a szükséges kompenzáció összegét – a szolgáltatás nyújtásából származó bevételekre és az ésszerű haszonra is figyelemmel – azoknak az áraknak az elemzése alapján kell megállapítani, amelyek egy jól vezetett és az említett közszolgáltatás nyújtásához szükséges eszközökkel rendelkező átlagos vállalatra hárulnak.¹⁰³ Tekintettel arra, hogy ilyen ajánlattételi felhívás az esetek többségében nem történik (pályázat kiírására került sor ugyanakkor például Debrecenben, Szegeden, Komlón, illetve Körmenden), az árak és a támogatás mértékét megfelelő gazdasági elemzéssel kellene alátámasztani.

548. Másrészt aggályosnak tartja a GVH azt a gyakorlatot is, hogy utóbb rendszeresen jóváhagyásra kerül az előirányzott támogatási összeg túllépése. A személyszállítási közszolgáltatások, csakúgy, mint a pályavasúti hálózat működtetésének ellentételezését szolgáló költségvetési keret utólagos növelése károsan hat a piaci szereplők viselkedésére és a piac működésére. A közszolgáltatási szerződés célja, hogy üzleti alapra helyezze az állam és a közszolgáltatók közötti viszonyt: a szolgáltatók előre meghatározott minőségű szolgáltatást nyújtsanak, előre meghatározott áron, ezáltal kiszámítható költségvetézőt jelentsenek a költségvetés számára. A keretszámok ily módon történő – utólagos – bővítése puha költségvetési korlátként funkcionál, bizonytalanságot okoz a piacon, és nem ösztönzi az érintett vállalkozásokat a hatékonyabb működésre.

549. A közszolgáltatási szerződésen kívüli eseti jelleggel felmerülő finanszírozási igények veszélyeztetik a költségvetés egyensúlyát. További problémát jelent, hogy a társaságok az eszközpótló beruházást szolgáló tőkeemlést, a közszolgáltatások „vesztéségtérítéseként” a finanszíro-

zási gondok megoldására fordítják, ami bújtatott módon sértheti az Európai Unió állami támogatásokkal kapcsolatos szabályrendszerét, még ha ezt utólag közszolgáltatási szerződésben rögzítik is. Emellett, az eszközpótló beruházások elmaradása hosszú távon a szolgáltatás minőségének romlásához és a mostani beruházási igénynél jóval nagyobb finanszírozási problémához vezet.

550. Mindezek kapcsán a GVH rá kíván mutatni arra, hogy 2009. december 3-án hatályba lép a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról szóló uniós rendelet, így a közforgalmú közlekedés szabályozási kereteinek EU-konform kialakítása és a szabályozás gyakorlatba való mielőbbi átültetése elengedhetetlen ahhoz, hogy hosszútávon fenntartható, hatékonyan és megbízhatóan működő közlekedési közszolgáltatások álljanak a magyar fogyasztók rendelkezésére.

551. A GVH már 2007-ben kifejezte koncepcionális szembenállását a **turizmusról** szóló törvény tervezetével, s ezt fenntartotta a törvény – 2008-ban előterjesztett – átdolgozott tervezete esetében is. Ennek indoka, hogy a hivatal álláspontja szerint a jogi beavatkozást igénylő területek (pl. az utazási irodák működése, a fizető vendéglátás) megfelelő hatályos szabályozással rendelkeznek, a tervezet más részei pedig nem számonkérhető (így szabályozni nem szükséges) vagy csupán többletköltségek gerjesztésére alkalmas intézkedéseket tartalmaztak.

552. A GVH – a szabályozni kívánt területre vonatkozó koncepció hiánya miatt – már az eredeti tervezet esetében körvonalazatlannak ítélte a szabályozás határait, amely az átdolgozott változatban teljesen parttalanná vált azzal, hogy annak hatályát a nem üzletszerűen folytatott turisztikai szolgáltatásokra is kiterjesztették. A hivatal sajnálatosnak ítélte, hogy a törvénytervezet nélkülöz és figyelmen kívül hagy minden deregulációs törekvést, tovább növelve a bürokráciát, ami ellentétes mind a konvergencia programban meghirdetett célokkal (az állami szerepvállalás csökkentésével, a fölösleges állami funkciók leépítésével), mind a belső piaci szolgáltatásokról szóló közösségi irányelv célkitűzéseivel.

553. A GVH továbbra is úgy látja, ha egyáltalán szükséges a turizmus külön törvényben való regulációja, akkor a fejlesztésére, infrastrukturális háttérének minőségi javítására vonatkozó egységes szabályok kialakítására lenne célszerű koncentrálni, amelynek megoldására számos nemzetközi példa is akad, és amelyre hazai viszonyaink között is szükség lenne. A hivatal álláspontja szerint a törvény – jelen-

¹⁰³ Lásd az Altmark Trans GmbH ügyben hozott európai bírósági döntést (C-280/00).

legi formában és tartalommal való elfogadása esetén – nem fog további forrásokat biztosítani a turizmusban részt vevő vállalkozóknak, nem lesz egyéb, mint „presztízstörvény”.

- 554.** A deregulációs törekvések nem jelentek meg kellő súllyal a **belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelv átültetésével** kapcsolatos munka során sem. Az irányelv¹⁰⁴ 2006 végén lépett hatályba, s az irányelvnek való megfelelés érdekében 2009. december 28-ig valamennyi tagállamnak egyrészt át kell világítania jogrendszerét, hogy felmérje, mely már létező jogszabályok lehetnek ellentétesek az irányelv rendelkezéseivel, és a konkrét esetek elemzése és értelmezése révén összhangba kell hoznia azokat az irányelv előírásaival, másrészt döntenie kell az ellentmondások feloldásáról, amelyről jelentést kell előterjeszteni az Európai Bizottság számára.
- 555.** Az irányelv átültetésével kapcsolatos feladatok elvégzésére – a Külügyminisztérium (KüM) koordinálásával – szakértői csoport jött létre, amelynek munkájában a GVH is részt vett. A munkacsoport a KüM által készített jogharmonizációs javaslat alapján elvégezte a jogszabályok átvilágítását. Ezen munka eredményeként születettek meg azok a screening-listák, amelyek az érintett jogszabályokat, illetve az irányelv alapján fenntartható korlátozásokat tartalmazzák. A GVH a szakértői csoport munkája során több esetben hívta fel a figyelmet olyan jogszabályokra, amelyek az irányelv hatálya alá tartozhatnak.
- 556.** A szakértői csoportban szerzett tapasztalatok arra utalnak, hogy a jogszabályok előkészítésében fő felelősséggel rendelkező tárcák a hatályos, a szolgáltatási direktíva alapján felülvizsgálatra kerülő szabályozások indokoltságának tartalmi vizsgálatát nem végezték el minden esetben megfelelően. Jellemzőek az általánosabb kijelentésekre szorító érvelések – mint például „fogyasztóvédelmi szempontból indokolt az adott szabályozási megoldás fenntartása” –, miközben az adott norma célhoz kötöttsége, a megoldás alkalmassága, arányossága, a lehető legkisebb költség okozása, versenykorlátozó hatása stb. érdemben nem kerül részletesebb elemzésre, kifejtésre annak ellenére, hogy az integrációs kapcsolattartók is többször jelzik ennek hiányát, illetve elégtelenségét.
- 557.** A **felsőoktatási intézmények finanszírozásáról** készült kormány-előterjesztés kapcsán a GVH az állami és nem állami felsőoktatási intézményeknek juttatandó költségvetési támogatás átláthatóságát és objektivitását biztosító garanciák érdekében fogalmazott meg észrevételeket.

Ehhez a GVH fontosnak tartja, hogy az egyes intézményekkel kötött megállapodások nyilvánosak legyenek, és az állami felsőoktatási intézmények között érvényesüljön az egyenlő elbánás. Az egyenlő elbánás követelményéből ugyanakkor nem következik az, hogy a különböző képzési költségekkel járó, illetve a más-más kínálat jellemezhető szakmák esetén ne tehetne az állam – mint a szolgáltatás egyik megrendelője és finanszírozója – különbséget a képzéseket nyújtó intézmények között.

- 558.** A felsőoktatás, mint szolgáltatás a GVH álláspontja szerint piaci magatartásnak minősül (amelyet nem befolyásol az a tény sem, hogy bevételükben jelentős hányadot képvisel az állami támogatás). A GVH a felsőoktatási intézményeknek nyújtott állami támogatást az állam által megrendelt szolgáltatási csomag („államilag támogatott” hallgatók és kutatások) teljesítéséért fizetett részleges ellenértéknek tekinti, amit kiegészít a hallgatói önrész és az egyéb forrásokból származó intézményi bevétel. Amennyiben az állam, mint megrendelő – az államilag támogatott hallgatók szakmánkénti létszámának meghatározásán túl – áreszközökkel is befolyásolni kívánja a munkaerő piaci kínálatot, akkor annak függvényében is eltérítheti az intézményeknek juttatott állami normatívákat a költségalapú áráktól, hogy mely piacokon alakul ki – a magánfinanszírozással megnövelt kínálat hatását is figyelembe véve – túlkínálat vagy potenciális hiány. Az ilyen állami beavatkozás a GVH véleménye szerint nem jelent indokolatlan diszkriminációt.
- 559.** Az intézmények között a verseny évről évre erősebb, komoly kampányt, kemény harcot folytatnak a hallgatók megszerzéséért. Ebből kifolyólag az egyes intézményeknek juttatott támogatás – amennyiben szubjektív alapokon, illetve egymással össze nem vethető módon – kerül az intézményekhez, jelentős versenytorzulást eredményezhet. Ezért nagy hangsúlyt kellene fektetni arra, hogy az állami intézményekre (pl. teljesítményük, eredményességük megítélésére) a jogalkotó dolgozzon ki egységes mérő- és mutatószámokat, és ezek alapján objektív és mindenki által átlátható, megismerhető és ellenőrizhető támogatási rendszer épülhessen fel. A hivatal ennek érdekében javasolta, hogy a szabályozásba kerüljenek beépítésre olyan garanciális elemek, alapelvek, amelyek a fenntartói, valamint a nem állami felsőoktatási intézményekkel kötött megállapodások kereteit rögzítik. Emellett, a szakma-specifikus állami képzési normatívák meghatározása során a GVH véleménye szerint indokolt lenne figyelembe venni a költségkülönbségeken túl a kereslet/kínálati helyzetről rendelkezésre álló információkat is annak érdekében, hogy

104 2006/123/EK parlamenti és tanácsi irányelv

ne olyan szakmai területekre áramoljanak a társadalmi többletráfordítások, ahol eleve túlkínálat jellemzi a piacot.

- 560.** A szerzői jogi törvény jogharmonizációs célú módosítása következtében – többek között – megszüntetésre kerül a közös jogkezelő szervezetek jogi monopóliuma. A piac újraszabályozása kapcsán a GVH javasolta egyúttal a közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó státusz szabályok újragondolását. A hivatal álláspontja szerint a közös jogkezelés egyesületi formában való működtetése a kezdetektől fogva megkérdőjelezhető volt, mivel az egyesületi jog alapelve szerint jellemzően gazdasági célokra egyesület nem hozható létre. Ezzel szemben a szerzői jogok közös kezelésére létrehozott „egyesületek” elsődlegesen a szerzők gazdasági érdekeinek érvényesítését szolgáló szervezetek. Ezért a hivatal jelezte, célszerűnek tartja megfontolni egy szabadabb formaválasztást biztosító megoldást – lehetőség szerint pedig a formakényszer eltörlését – mind a szerzői jog kezelésére vállalkozó szervezeteknek, mind pedig az azoknak megbízást adó szerzők számára akár azzal is, hogy a szabályozandó terület specialitásait figyelembe véve – hasonlóan például a tőzsdékhez – egy sajátos sui generis formát is definiálna a törvény erre a célra, választható megoldásként.
- 561.** Számolni kell azzal is, hogy a jogi monopólium megszűnése esetén a felhasználóknak érdemi információs aszimmetria problémával kell szembenézniük. Jogbizonytalanság állhat elő azzal, ha az értékesítői oldalon – a felhasználók reagálási lehetősége nélkül – a szabályozás gyakorlatilag folyamatos szerződés módosítási jogot eredményez. A szerződések létrehozásával, érvényesítésével, a díjak beszedésével járó magas tranzakciós költségszint miatt ugyanakkor a jelenlegi inkumbens vállalatok, közös jogkezelő szervezetek jelentős versenyelőnyvel indulnak, s ezen okok miatti monopóliumhelyzetük, domináns piaci pozíciójuk megszűnése reálisan – legalábbis rövid távon – nem valószínűsíthető. Az ilyen jellegű piaci helyzetekben a tranzakciós költségek minimalizálására közös szerveződések működnek más piacokon is.
- 562.** A GVH üdvözölte, hogy – évek óta következetesen hangoztatott javaslatával egyezően – a szabályozás az áralku mechanizmusát formalizáltabb, átláthatóbb mederbe kívánja terelni, noha a piacnyitással ennek jelentősége veszített aktualitásából. Mivel a már említett piaci sajátosságok miatt eleve számolni kell a domináns pozíciók fennmaradásával, az áralku átláthatóbbá tétele jó ideig még nem marad ártalmas beavatkozás, hosszabb távon meg kell azonban fontolni, hogy az állam ebből a folyamatból
- mikor maradjon ki, vagy milyen szabályozási megoldással küszöbölhető ki a részvétele.
- 563.** A közbeszerzési eljárások szabályainak egyszerűsítése, illetve a közbeszerzésekhez kapcsolódó jogorvoslati rendszer hatékonyabbá tétele érdekében kezdeményezett jogalkotási javaslatokhoz a GVH – amelynek képviselője a Közbeszerzések Tanácsának tagja – részletes észrevételeket tett.
- 564.** A hivatal támogatta a küszöbszámok szerinti eljárási rezsimek háromról kettőre való csökkentését, mert ezzel a lépéssel önmagában jelentősen javítható a törvény gyakorlati alkalmazhatósága. A javasolt értékhatárok konkrét nagyságának meghatározása kapcsán viszont arra mutatott rá, hogy célszerű lenne számításokat készíteni a rendelkezésre álló statisztikai adatok felhasználásával, elemzésével, aminek eredményeként következtetni lehetne a küszöbszámok emelésének hatására (eljárások számosságának, jogorvoslati eljárások gyakoriságának várható alakulására).
- 565.** Az eljárási szabályok körében tervezett változások között újbóli átgondolásra javasolta a GVH azt a módosítást, miszerint a szerződési feltételekről minden eljárásban lehetne tárgyalni. Ez ugyanis nagyon komoly változást jelent ahhoz a helyzethez képest, amikor az ajánlatkérő által „diktált” szerződéstervezet a dokumentáció részét képezi, s ahhoz minden ajánlattevőnek egyformán alkalmazkodnia kell. A GVH meglátása szerint amennyiben ez menetközben és ajánlatonként változtatható, az ajánlatok összehasonlíthatatlanná válnak, az előre meghatározott döntési szempontok felpuhíthatóak vagy szigoríthatóak, a súlyszámok értelmüket veszítik.
- 566.** Sem elvi alapon, sem konkrét megfogalmazásában nem értett egyet a GVH a kirívóan alacsony árakra vonatkozó rendelkezések kiegészítésével. Az előterjesztő a közbeszerzési törvény azon rendelkezését, miszerint az ajánlatkérő köteles további adatokat és indokolást kérni az ajánlattevőtől, amennyiben az ajánlati árat kirívóan alacsonynak véli, azzal javasolta kiegészíteni, hogy az ajánlatkérő különösen akkor köteles az ajánlattevőtől objektív magyarázatot kérni, ha az ajánlati ár alatta marad az adott ágazatra vonatkozó kamarai ajánlásban rögzített ágazati bértarifáknak. A GVH felhívta a figyelmet arra, hogy a kamarai ajánlásban rögzített ágazati bértarifa – különösen törvényi szintre emelve és ezzel legalizálva, mintegy kikényszerítve – nem elfogadható szabályozási eszköz a piacgazdaságban. Amellett, hogy a kodifikált szöveg önmagában is értelmezhetetlen és ellentmondásos (annyiban, hogy elté-

rest engedő ajánlásról vagy eltérést nem engedő rögzített tarifáról van-e szó), a kamarai árajánlások versenyjogi aggályokat is felvetnek. Az ágazati bérmegállapodások jellemzően szakszervezeti, munkavállalói, a versenyjog hatálya alól kivett „kartellek”, ellenben a kamarai ajánlott árak a – vállalkozókra vonatkozó, versenyjog hatálya alá tartozó – versenykorlátozó magatartások körébe tartoznak. A kamarai árfixálás egyértelműen a kivétel nélkül tiltott árkartell körébe tartozik. Az európai és a magyar versenyjog is egyértelműen tiltja az ilyen jellegű versenykorlátozást, ennek következtében a rendelkezés beiktatása nem csupán a magyar versenyjog és közbeszerzési jog között keletkezett ellentmondást, de az EKSz.-ben testet öltő közösségi versenyszabályokkal is.

567. A jogalkotói munka parlamenti szakaszában benyújtott módosító indítvány nyomán a kirívóan alacsony árra vonatkozó rendelkezések további kiegészítésre kerültek azzal, hogy a szakmai szervezetek nemcsak az „ágazati szokásos bérekről”, hanem az eszköz- és anyagárakról is folyamatosan tájékoztatják majd a Közbeszerzések Tanácsát a honlapon való közzététel igényével. Emellett a módosított szöveg az ágazatokért felelős miniszterekre is folyamatos tájékoztatási kötelezettséget hárít az egyes kollektív szerződésekkel és más, a munkabérek megállapító szerződésekkel kapcsolatban. A GVH-nak az indítvány elfogadása előtt nem állt módjában kifejeznie azon aggályát, hogy a gazdasági megalapozottságát tekintve vitatható, homályosan felvázolt, költséges információs rendszernek nemcsak a gyakorlati működőképessége lehet kétséges, de akár versenykorlátozó hatással is járhat.

568. A közbeszerzési törvény módosítására irányuló javaslatok között a GVH nem minden tekintetben értett egyet a jogorvoslati rend egyszerűsítésére vonatkozó előterjesztői elképzelésekkel. Így például míg egyszerűbb ügyekben (hatáskör hiánya, elkésztés miatti elutasítás) támogatónak ítélte a döntőbizottsági jogorvoslatban a háromtagú tanács helyett az egy biztosos eljárás bevezetését, addig ezt a megoldást az érdemi vizsgálatot követelő ügyekben, figyelembe véve a szintén bevezetendő egyfokú bírósági felülvizsgálatot is, már a döntéshozatal minőségére veszélyesnek tartotta. Hasonlóan, a gyakorlati alkalmazás szempontjából, megfontolandónak vélte az előterjesztő azon javaslatát, amelyek a döntés – a rövid határidők miatt reálisan tartható – egyetlen tárgyaláson történő kihirdetésének bevezetésére, illetve a Közbeszerzések Tanácsa tagjait megillető hivatalból való jogorvoslat-kezdemenyezési jognak a tanácsstagok helyett a Tanács testületére történő átruházására vonatkoztak.

569. Törvény elfogadását kezdeményezte a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE) a **kötött könyvár** bevezetése érdekében. A javaslat szerint a könyv megjelenésétől számított fél éven belül minden kereskedő csak a kiadók által meghatározott egységes áron árulhatná a könyveket, s korlátoznák az adható árkedvezmények mértékét is. Ezt az elképzelést a GVH – fogyasztó- és versenyellenes jellege miatt – határozottan ellenezte.

570. Ennek előzménye, hogy a GVH – időközben a bíróság által jogerősen helybenhagyott döntésében – elmarasztalta az MKKE-t, mert az ún. versenyszabályzatában tiltotta, illetve időben korlátozta a kiadók által meghatározott ár alatt történő értékesítést, ami a nem bizományosi konstrukcióban forgalmazott könyvek esetében a versenykorlátozó megállapodások tilalmába ütközik. Az MKKE – korábbi gyakorlatának fenntartása érdekében – dolgozta ki a kötött könyvárak rendszerére vonatkozó javaslatát, amelyet azzal indokolt, hogy a magas kulturális jelentőséggel bíró, de csak rétegigényeket kielégítő könyvek kiadása veszélybe kerülhet a kiadók-kereskedelmi láncok vertikális integrációjának és a piac koncentrációjának következtében, valamint a kis könyvesboltok és kiadók megszűnhetnek. A GVH véleménye szerint azonban az árrögzítés nem jelent megoldást a kulturális sokszínűség megőrzésére, ráadásul torzítja a versenyt.

571. A szabad árak rendszere (amit a szóban forgó tervezet megpróbál kizárni vagy csökkenteni) lehetővé teszi az árak csökkentését, az így kialakuló versenynyomás pedig részben hatékonyságra ösztönöz, részben pedig – a fogyasztók árérzékenységétől függően – növelheti az eladott példányszámot is. Azok a fogyasztók, akik plusz szolgáltatást kapnak, fizetnek a kapott szolgáltatásért. Ha nem tartanak igényt az értéknövelt szolgáltatásra, az azt jelenti, hogy a korábban számukra nyújtott szolgáltatást a forgalmazók nem hatékony módon közvetítették számukra. Az árrögzítés következtében azok a forgalmazók, akik képesek lennének a hatékonyság növelése révén árcsökkentésre és így piaci részesedésük növelésére, ezt a hatékony működésből származó potenciális előnyt nem tudják kihasználni. A hatékonyság növekedésének – alacsonyabb könyvárakban megjelenő – előnyét így a fogyasztók sem élvezhetnék. Ehhez járul hozzá, hogy az árrögzítés betartásának ellenőrzése költséges lenne és jelenleg nem is létezik megfelelő szerv ennek kivitelezésére. A GVH arra is rámutatott, hogy a kereskedelmi csatornák választékának bővülésével, s ezzel összefüggésben a fogyasztói szokások változásával a könyvpiacnak is számolnia kell. Ennek alapján a GVH egy célzott támogatást hatékonyabbnak tartana a kulturális sokszínűség megőrzése érdekében.

3.2. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben

- 572.** A GVH felkérésre vagy saját kezdeményezéséből véleményt alkot a feladatkörét érintő kérdésekben, amelyek között – az aktuális versenypártolási kérdések mellett – mindig kiemelt jelentőséget tulajdonít a parlamenti beszámolóiban megfogalmazott ajánlásaival összefüggő országgyűlési vagy kormányzati (szabályozási) intézkedések, lépések nyomon követésének.
- 573.** A GVH versenypártolási tevékenysége keretében egyedi ügyekkel kapcsolatban – amelyekre gyakran panasz vagy bejelentés hívja fel a hivatal figyelmét – versenyfelügyeleti feladatain túl is érvényesíti a verseny érdekeit. Ha valamely ügy körülményei szabályozási hiányosságra vagy problémára, illetve más szerv eljárásában orvosolható jogsértő helyzetre utalnak, a GVH az illetékes szervhez **szignalizációval** fordulhat, azaz felhívhatja a szerv figyelmét az észlelt sérelmes helyzetre.
- 574.** Az **ágazati törvényeken alapuló együttműködés** keretében a GVH véleményezte a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH), illetve a Magyar Energia Hivatal (MEH) jelentős piaci erővel (JPE) rendelkező szolgáltatókra kötelezettséget megállapító szabályozói döntéseit. A GVH álláspontja szerint az elektronikus hírközlési szektorban a verseny a piaci folyamatok és a több éves tapasztalatokkal rendelkező, egyre kifinomultabbá váló versenyjogi alapú, versenyélénkítő szabályozási tevékenység következtében általánosságban a hatékony verseny irányába fejlődik, a hasonló célokkal rendelkező villamosenergia-szabályozásban azonban a versenyfelügyeleti mellett további hathatós szabályozási erőfeszítésre van szükség a hatékony verseny feltételeinek megteremtése és megóvása érdekében.
- 575.** Az **elektronikus hírközlési szektorban** az NHH 2008-ban a **beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban nagykereskedelmi piacon** hozott a piac meghatározásáról, a piacon jelentős piaci erejű szolgáltató azonosításáról és kötelezettségek kiszabásáról határozatot, a további piacelemzési eljárások folyamatban vannak. A GVH a hozzá az elektronikus hírközlési törvény alapján véleményezésre megküldött határozat-tervezetben foglaltakkal alapvetően egyetértett, ahhoz részletes észrevételt nem tett.
- 576.** A **villamosenergia szektorban** a MEH ex ante szabályozás céljából lefolytatta a villamosenergia nagykereskedelmi és rendszerszintű szolgáltatások piacán a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására és kötelezettségek kiszabására irányuló eljárásait. A határozatok előkészítő munkáiban a MEH és a GVH munkatársai közötti folyamatos szakmai egyeztetés eredményesen szolgálta a versenyhatósági tapasztalatok MEH gyakorlatába való hatékony átültetésére, az egységes jogalkalmazási gyakorlat előmozdítására és a villamosenergia-piaci verseny elősegítésére vonatkozó, a két hatóság által lefektetett együttműködési célkitűzések megvalósítását. A GVH mindkét határozattervezet kapcsán számos, a döntések érdemi részét nem érintő kiegészítő és/vagy pontosító észrevétel mellett, több lényegi javaslatot is megfogalmazott.
- 577.** A **nagykereskedelmi piac** kapcsán a MEH helyesen állapította meg a versenypiac problémájaként a HTM-ek rendszerét és az ebből fakadó magas piaci koncentrációt, azonban a határozattervezet nem kellő súllyal vette számításba a piac dinamikáját, azaz, hogy a HTM-ek felülvizsgálata folyik, illetve azok megszüntetéséről az Európai Bizottság (EB) már határozott is. A GVH álláspontja szerint ezeket a tényezőket nem lehetett volna figyelmen kívül hagyni, mert az gyengítette volna a MEH határozatának megalapozottságát és védhetőségét. A GVH azt javasolta, hogy a piaci elemzést az új piaci körülményekre való tekintettel a MEH egészítse ki. Erre a kiegészítésre a GVH álláspontja szerint azért is szükség volt, mert a HTM-ek léteire visszavezethető alapvető piaci probléma – szabad erőművi és import kapacitások hiánya – ezt követően a hatékonyság elemzés és a JPE vizsgálat több pontjában megjelent. A GVH továbbá arra is felhívta a figyelmet, hogy az EB döntése nyomán megváltozott piaci környezet a villamosenergiáról szóló törvény alapján akár új JPE eljárás lefolytatását is indokolhatja.
- 578.** A kötelezettségek kapcsán a GVH kifejtette, hogy a JPE szolgáltatóra megfogalmazott, 2009-es évre vonatkozó árszabályozás jellegű kötelezettségek végrehajtása esetlegesen nehézségeket okozhat. A GVH véleménye szerint az egyetemes szolgáltatók részére értékesített villamos energia ársapka szabályozása mellett nehezen kivitelezhető egy olyan pótlólagos szabályozás, ahol az egyetemes szolgáltatók árszabályozását a szabadpiaci kereskedők részére értékesített energia árszabályozásával kell „egy sapka alá vonni”. Egy ilyesfajta szabályozás csak akkor működhetne sikeresen, ha az összes termék egy időben kerülne értékesítésre, egyéb esetekben viszont a korábban értékesített termékek ára korlátokat szab a később értékesített termékeknek, amely egy piaci mechanizmus esetén egyrészt korlátozhatná, másrészt bonyolítaná az árképzést. A GVH esetleges versenyképességi problémákra is fel-

hívta a figyelmet. Amennyiben ugyanis az ársapka jelentősen meghaladja az egyetemes szolgáltatóknak felszámított árat, akkor a kötelezettségek súlyozott átlagár számítása miatt a piaci kereskedők az ársapkát jóval meghaladó díjakat lesznek kénytelenek fizetni, amelyet aztán feltehetőleg a végfogyasztók fizetnek meg.

579. A rendszerszintű szolgáltatások piacának elemzése kapcsán a GVH kifogásolhatónak találta az üzemzavari tartalék részpiac elemzését, amely meglehetősen szükségtelenül tárgyalta csak az itt fennálló helyzetet, gyakorlatilag adottságnak tekintve azt, hogy a szolgáltatás nyújtására csak az MVM GTER Gázturbinás Erőmű Zrt. (GTER) alkalmas, így JPE szolgáltatóként való azonosítása csupán formalitás. A GVH nem vitatta a megállapítás helyességét, de szükségét érezte hangsúlyozni, hogy a piacelemzés során a piac különböző jellemzők alapján történő azonosítását követően kerülhet sor a JPE azonosításra. A határozat-tervezet nem tért ki a szolgáltatás beszerzésének alternatív módjaira, a kínálati helyettesítés szerepére sem, így nehezen volt eldönthető, hogy a GTER szerepe ennyire megkérdőjelezhetetlen lenne. A GVH véleménye szerint a határozat-tervezet ezen pontjai kapcsán – a tényállás hiányos volta miatt – felmerülhet a megalapozatlanság; a JPE azonosítás sokkal mélyebb elemzés elvégzését igényli.

580. Az energia szektort érintően a GVH a piac működését szükségtelenül korlátozónak ítéli a **villamos energia törvény kötelező aukcióra vonatkozó előírását**.¹⁰⁵ Ez a rendelkezés ugyanis arra ösztönzi a piaci szereplőket, hogy mindannyian az év egy adott, néhány hetes időszakában éves szinten szerződjenek le, jelentősen csökkentve ezzel az év közbeni likviditást. Bár az aukciós mechanizmus épp azért került a törvénybe, hogy egy bizonyos méret fölött a termelők és kereskedők transzparens, mindenki által hozzáférhető módon értékesítsék portfóliójukat, a jelenlegi piaci helyzet nem igazolja a törvényhozó elképzeléseit. A határidőhöz kötött értékesítési kötelezettség, valamint a kínálat – szinte már természetesnek számító – szűkössége miatt, mind a termelők/kereskedők, mind a fogyasztók

igyekeznek még a rendelkezésükre álló határidőn belül zárni pozíciójukat. A szóban forgó szakasz káros hatása különösen a villamosenergia-piaci árak drasztikus esésekor lett szembeűnő, mivel a szabadpiaci nagyfogyasztók 2008 nyarán – tartva attól, hogy a későbbiekben nem lesz elegendő forrás a piacon – a 2008. év végi árakhoz képest 30-50 %-kal drágábban szerződtek le 2009-re, esetenként 2010-re is.

581. Ez a gyakorlat részben a hazai fogyasztói szokások rovására is írható, mert a fogyasztók az esetleges megtakarítások érdekében nem hajlandók nagyobb kockázatot vállalni, hanem igyekeznek a teljes fogyasztásukat fedező mennyiséget egyszerre, egy áron, éves szinten beszerezni. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy e szokás kialakulásához jelentősen hozzájárult a versenypiac akadozó, versenyképes forrásokban szűkölködő működése és az ennek nyomán megalkotott, kifogásolt törvényi rendelkezés. A GVH megítélése szerint a villamos energia törvény ezen előírása felesleges beavatkozás a piaci folyamatokba, ugyanis a törvény által előírányzott transzparens értékesítésre nem kerül sor, így pozitív hozadéka nincsen, ugyanakkor károsan hat a fogyasztók beszerzésére, mivel az éven belüli ármozgások (árcsökkenés) hatása a fogyasztókhöz nem jut el. A GVH álláspontja szerint a törvényhozó célkitűzését leginkább egy jól működő energiatőzsde volna képes elérni, itt a kereslet és a kínálat transzparens, mindenki által hozzáférhető módon található egymásra úgy, hogy alapvető árjelzéseket ad minden piaci szereplő számára. Míg a jelenleg előírt aukciós mechanizmus az egy időben történő, nem transzparens, bilaterális szerződések irányába terelte a piacot, addig egy tőzsde mind a kereskedők, mind a fogyasztók számára lehetőséget teremtene arra, hogy rugalmasabban kezeljék portfóliójukat és kockázatvállalási kedvüknek megfelelően kombinálják a bilaterális és tőzsdei ügyleteket. Az energiatőzsde beindítása érdekében a GVH szükségesnek látja azoknak a jelenleg még hiányzó jogszabályoknak a mihamarabbi megalkotását, amelyek részleteiben határozzák meg a tőzsde működési és felületesi rendjét.

¹⁰⁵ A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 106. §-a. Az (1) bekezdés szerint „A hazai termelői kapacitásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében a 20 MW-ot meghaladó névleges teljesítőképességű termelői engedélyes és a termelői kapacitással, illetve energiával rendelkező villamosenergia-kereskedő a következő naptári évre rendelkezésére álló – tárgyév szeptember 25-éig más módon nem értékesített – szabad kapacitást és energiát – a (7) bekezdés szerinti eltéréssel – köteles nyilvánosan, mindenki számára hozzáférhető módon értékesíteni. Több termelői engedélyes és villamosenergia-kereskedő (a továbbiakban együtt: értékesítésre kötelezett) közös eljárás keretében is értékesítheti a rendelkezésére álló szabad kapacitást és energiát.”

582. A versenypiaci fejlődés szempontjából további lehetőséget rejt a piaci árak esése, mivel elvben olyan fogyasztói csoportok is elérhetővé válnak a piaci kereskedők számára, amelyeket a korábbi magasabb piaci és mesterségesen alacsonyan tartott hatósági árak miatt nem volt reális megcéllozniuk. Az árakon kívül vannak azonban olyan piacra lépést nehezítő jogszabályi előírások, amelyek a GVH megítélése szerint feleslegesek, de legalábbis finomíthatóak. A villamos energia törvény **ügyfélszolgálati kötele-**

zettséget ír elő minden olyan engedélyes számára, amely lakossági fogyasztókat lát el.¹⁰⁶ Nem elegendő telefonos vagy online ügyfélszolgálatot működtetni, hanem kistérségenként legalább egy ügyfélszolgálati irodát is biztosítani kell. Ez az adminisztratív korlát gyakorlatilag kizárja azt, hogy az egyetemes szolgáltatók tulajdonosi körétől független kereskedők megjelenjenek a lakossági fogyasztók piacán. A földgázpiacon jelenleg működik egy szolgáltató (Első Magyar Földgáz és Energiakereskedő Kft. (EMFESZ)), amely piaci alapon lát el lakossági fogyasztókat és csupán telefonos és Internet alapú ügyfélszolgálatot üzemeltet. Ez a „fapados” típusú üzleti megoldás sikeresnek tűnik, mivel már több ezer fogyasztó döntött úgy, hogy a kedvezőbb árért cserébe hajlandó a szabad piacról vételezni és elhagyni korábbi gázszolgáltatóját. Minden bizonnyal a villamosenergia-piacon is van már olyan lakossági fogyasztói réteg, amely megfelelő ajánlat esetén hajlandó volna lemondani olyan alapvetőnek gondolt szolgáltatásokról, mint a személyes ügyfélszolgálat, sőt eleve egyszerűbbnek tartja a telefonon vagy e-mailben történő ügyintézését. A földgázpiacon alkalmazott modell sikerességét támasztja alá az a tény is, hogy eddig egy panasz sem érkezett a GVH-hoz az EMFESZ lakossági szolgáltatása kapcsán, pedig feltehetőleg az átlagosnál tudatosabb fogyasztói réteg választotta ezta szolgáltatást, amely valószínűsíthetően jobban tisztában van a rendelkezésére álló hatósági eszközökkel is. A GVH ezért úgy látja, a villamos energia törvény ügyfélszolgálatokra vonatkozó előírásai komoly adminisztratív akadályt gördítenek a lakossági fogyasztók piacára esetlegesen belépni kívánó kereskedők elé, holott a földgázpiac példája – ahol a földgázellátásról szóló törvény¹⁰⁷ a lakossági fogyasztókat ellátó kereskedőkre nem, pusztán az egyetemes szolgáltatókra telepít személyes-ügyfélszolgálat működtetési kötelezettséget – azt mutatja, hogy ilyen típusú korlátozásra nincs szükség.

583. A GVH meglátása szerint indokolt volna a **kötelező átvétel alá tartozó villamosenergia-termelés finanszírozási rendszerének felülvizsgálata** is. A jelenlegi szabályozás a piaci árat jelentős mértékben meghaladó hatósági árat és kötelező átvételt ír elő azon villamosenergiára, amelyet megújuló technológiával, hulladékból vagy kapcsoltan termelnek meg. A piacinál nagyobb prémiumot hordozó hatósági ár forrása a rendszerhasználati díj, amelyet minden fogyasztó megfizet. Nyilvánvalóan támogatandó az a jogalkotói szándék, hogy a zöld energiák egyre nagyobb hányadát tegyék ki a hazai áramtermelésnek, azonban a jelenlegi finanszírozási rendszer elsősorban a kapcsolt

termelést támogatja és ezáltal ennek telepítését ösztönzi a valóban zöld energiák helyett. A kapcsoltan termelő erőművek tüzelőanyaga a földgáz, amelynek elégetésével ezek az erőművek villamosenergia mellett hasznos hőt is előállítanak, amit rendszerint lakossági fűtésre vagy ipari célokra hasznosítanak. A technológia egyértelmű előnye, hogy a kettős felhasználásnak köszönhetően az erőmű igen magas hatásfokon működik, és fajlagosan kevésbé terheli a környezetet, mint egy hagyományos gáztüzelésű erőmű. A jelenlegi finanszírozási rendszerben az összes támogatás 70-80 %-a jut a kapcsolt termelésre, a maradék 20-30 % pedig minden egyéb, valóban zöld technológiával (szél, geotermikus, napenergia, biomassza stb.) megtermelt energiára. A GVH álláspontja szerint a kötelező átvétel rendszere több okból is újragondolást igényel. Egyrészt magas hatásfokukból adódóan vannak olyan kapcsoltan termelő erőművek, amelyek támogatás nélkül, piaci alapon is képesek volnának működni, másrészt a földgáz tüzelésű erőművek építésének ösztönzésével Magyarország földgáz-függősége még tovább nő, ami figyelembe véve például a 2009. januári eseményeket – amikor több napra megszűnt Magyarország földgázimportja – semmiképpen sem kívánatos. A GVH szerint a kérdéskör szakmai körülményeinek érdekében célszerű volna az érintett hatóságok és állami szervek részvételével megvizsgálni a problémát, esetlegesen piaci szereplőket és független szakértőket is bevonva a munkába.

584. Szakmai és szabályozói egyeztetéssel a GVH átfogó elemzést készített a **kötelező gépjármű eredetiségvizsgálat** szabályozásáról, a szabályozás működéséről és a piacról. Az elemzés konklúziója, hogy a gépjármű eredetvizsgálat jelenlegi rendszere túl drága és nem eléggé hatékony, ami a rendszer érdemi felülvizsgálatát indokolná. A gépjármű tulajdonosokat terhelő többletköltségek csökkentésére az állami felügyelet hatékonyságának, átláthatóságának javításával, végeredményben az eredetvizsgálati díjak drasztikus csökkentésével, ennek hiányában pedig a szolgáltatás piaci alapokra helyezésével lenne mód.

585. A gépjárművek eredetiségvizsgálata annak – roncsolásmentes – fizikai ellenőrzését jelenti, hogy a jármű egyedi azonosító jeleit (különösen alváz-, motor- és rendszámát, színét), s a gépjárműhöz tartozó okiratokat (forgalmi engedély, érvényesítő címke, igazoló lap) nem változtatták-e meg szándékos beavatkozással. Ellenőrzik továbbá, hogy a jármű és az okiratok adatai a valóságban egyeznek-e, s ezek a központi jármű nyilvántartás adatainak is megfelelnek-e. Az eredetiség vizsgálat alkalmazásának elsődleges célja a lopott gépjárművek forgalomból történő kiszűrése, a lopások megelőzése.

¹⁰⁶ 47. §

¹⁰⁷ 2008. évi XL. törvény

- 586.** A kötelező eredetiség vizsgálat esetében már annak 1999. évi kötelezővé tételének körülményei is ellentmondásosak, s a rendszer azóta is folyamatosan – a verseny tisztasága szempontjából különösen – vitatható körülmények között működik. Ebben mind a jogalkotásban, illetve a jogalkalmazásban érintett állami szervezeteknek, mind a piacon működő vállalkozásoknak szerepe van.
- 587.** Az állami szabályozás – hatásvizsgálat nélkül – túlzottan széles körre, diszkriminatív módon terjesztette ki az eredetiségvizsgálatra kötelezés körét. Így olyankor is felesleges többletköltségeket generál, amikor erre valós indok, tényleges – állami segítséggel elhárítandó – kockázat nincsen. A területet érintő jogalkotás számos tekintetben a magánpiac szereplőinek érdekei mentén alakult. Például közhatalmi úton szilárdították meg a magánpiac szereplőinek védett státusát, indokolatlanul magas – korábban kartellben kialakult – árakat ismertek el igazgatási szolgáltatási díjként. A GVH 2002-ben indított – s időközben bírósági döntéssel jogerősen megerősített – kartelleljárása¹⁰⁸ feltárta, hogy az eredetiségvizsgálatban érintett vállalati kör tagjai 1999 elejétől árkartell működött, megállapították szolgáltatásaik minimális díjtételeit, egyeztették árkedvezmény rendszerüket. A kartellben kialakult árak ugyanakkor, már szabályozott díjként, a GVH beavatkozása ellenére is fennmaradtak. A 2004 közepén hatósági eljárásá tett eredetiségvizsgálat igazgatási szolgáltatási díjtételeinek kialakítását ugyanis nem előzte meg sem újabb verseny, sem költségvizsgálat, így a jogsértő vállalatok meg tudták tartani mind a korábbi kartellben kialakult extraprofitjukat, mind kivételes pozícióikat.
- 588.** A jogszabályok végrehajtása során, a jogalkalmazók a közbeszerzés elveivel ellentétesen, esetenként az általános szabályok kikerülésével jártak el. Mind a létező elkülönült eredetvizsgálat, mind az integrált – műszaki vizsgába épített – ellenőrzés területén verseny nélkül alakult ki, vált megtámadhatatlanná az egyes szereplők különleges, védett helyzete a piac több szintjén is (vizsgálati technológia, ahhoz szükséges eszközök, szoftver, fővállalkozók stb.).
- 589.** A GVH aggályosnak tartja azt is, hogy érdemi költségkontrollra, ár-összehasonlításra, a rendszer értékelésére nem került sor. Az állam nem érvényesít hatékonysági kényszert a vállalatok irányába. A költségnövekedést akadály nélkül átháríthatják a lakosságra, míg az igénybevétel kötelező jellege miatt nincs lehetőség annak kikerülésére. Ezen túlmenően, az elmúlt években az állam jelentős többletköltséggel az eredetvizsgálattal párhuzamos rendszereket (mint például a műszaki vizsgába integrált vizsgálat) alakított ki.
- 590.** Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az autólopások száma az utóbbi tíz évben a felére csökkent. Az eredetvizsgálat költségei alapján, még ha az autólopások számában bekövetkezett csökkenést – egyébként megalapozatlanul – teljes egészében az eredetvizsgálat eredményének tudjuk be, akkor is egyetlen megelőzött autólopás becsült – az eredetvizsgálati rendszer működéséből származó – társadalmi ráfordítása igen jelentős összegre (mintegy másfélmillió forint) tehető.
- 591.** A GVH elemzésének eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a kötelező eredetvizsgálati rendszer túlságosan sok anomáliával terhelt. Emiatt célját – a lopott autók kiszűrését, s ezáltal az autólopások megelőzését – egyrészt korlátozottan szolgálja, másrészt aránytalanul magas költséggel teszi mindezt. A rendszer ugyanakkor nem kínál megoldást a finanszírozási csalások ellen, amelyek száma az elmúlt években megötszöröződött, több milliárd forint kárt okozva.
- 592.** Ezekből következően a GVH szerint indokolt az állami kötelezés – a tulajdonosváltáshoz kötött általánosan kötelező eredetvizsgálat – felülvizsgálatával, a rendszer átalakításával vagy akár megszüntetésével az állami beavatkozásból fakadó társadalmi költségek csökkentése. A hivatal érdemi felülvizsgálatot, az állami rendszerek átláthatóságának, működési hatékonyságának jelentős növelését, szükség esetén pedig deregulációt tart szükségesnek az eredetiség ellenőrzés területén, mert a mai rendszer fenntartása a társadalom számára egyértelműen több költséggel jár, mint amekkora haszon származik belőle. Tekintettel arra, hogy a műszaki és informatikai háttér, a vizsgálati technikák és az eljárások léteznek, és széles körben hozzáférhetőek, a versenyhatóság szerint semmi akadálya annak, hogy a jövőben ez a szolgáltatás valamilyen formában fennmaradjon. Ebben az esetben a jelenlegi díjak nagyarányú csökkentése, a jelenlegi piac zsugorítása szükséges ahhoz, hogy a bűnmegelőzés, a hiteles gépjármű nyilvántartás költségei alacsonyabbak legyenek. Az állam által működtetett közlekedésgazgatási funkciók egyszerűsítése, több igazgatási és szolgáltatási funkció egyesítése (a gépjármű azonosságának, műszaki állapotának, környezetvédelmi megfelelőségének, tulajdonjogi tisztaságának „egyablakos” ellenőrzése) is megoldást jelenthet a kapacitások jobb kihasználása, a költségek csökkentése, a hatékonyság növelése érdekében. Mindez később megjelenhet

108 Vj-72/2002

a szolgáltatások árának, az igazgatási szolgáltatási díjaknak az érdemi csökkenésében is. Különösen fontos, hogy az állam, mint e szolgáltatások kötelező előírója és szervezője érdemi költségkontrollt gyakoroljon, szigorú árkorlátokat érvényesítsen, vagy pedig ténylegesen is kényszerítse és használja ki a piaci szereplők közötti versenyben meglévő tartalékokat.

593. A GVH álláspontja szerint amennyiben az eredetvizsgálatra költött összegek szintje bármilyen okból nem lenne csökkenthető, az eredetiség ellenőrzési kötelezettség eltörlése vagy a szolgáltatás piaci alapokra helyezése is megfontolandó lehet. Ez akár annak árán is vállalható, hogy bizonyos mértékű gépjárműlopás növekedést szenved el a társadalom emiatt. Amennyiben ugyanis az állam nem tudja hatékonyabb módon működtetni az általa generált piacot, és ennek következtében a társadalom összes ráfordítása kimutathatóan nagyobb, mint amekkora haszon ebből a társadalom számára származik, akkor mégis érdekesebb a piacra bízni ezt a szolgáltatást.

594. A GVH évek óta intenzív versenypártolási tevékenységet folytat az önkormányzatok közterület hasznosítási tevékenysége, köztük a **taxi állomáshelyek** (drosztok), s ezzel lényegében a taxis vállalkozók számának csökkentése érdekében tett lépések tekintetében. 2008-ban – az előző évi tendenciák folytatásaként, Győr mintájára¹⁰⁹ – újabb városokban jelentek meg korlátozó rendelkezések a taxis megállók számának meghatározására, de ezúttal már önkormányzati rendeletben szabályozva. Ez köszönhető többek között a taxis szakmai szervezetek lobbijának. A taxiengedélyek kiadásának feltétele a közterület-használati engedély megszerzése. Így a drosztok számának korlátozása minden olyan esetben maga után vonja a taxik számának korlátozását is, amikor a helyi önkormányzatok – a közterület tulajdonosaként – a terület-használati hozzájárulásukat az egyébként általuk kijelölt taxi várakozóhelyek számához kötik.

595. A közúti közlekedésről szóló törvény¹¹⁰ korábban tartalmazott egy olyan rendelkezést, amely feljogosította a települési önkormányzatok képviselő-testületét, hogy rendelettel korlátozza a személytaxi-szolgáltatás céljára használt

járművek számát. Az Alkotmánybíróság a szóban forgó rendelkezést alkotmányellenesnek nyilvánította, mivel nem volt azonosítható olyan alkotmányos jog vagy érdek, amely a foglalkozás megválasztásához (vállalkozáshoz) való jog ilyen objektív korlátozását a taxis ipar tekintetében szükségesszerűvé és arányossá tette volna. A testület aggályosnak ítélte azt is, hogy az önkormányzatok létszámkorlátozó rendelet kiadására vonatkozó felhatalmazása nem tartalmazott támpontot a korlátozás tekintetében.¹¹¹

596. A hasonló jellegűnek tekinthető, a taxiállomások számára vonatkozó korlátozás kapcsán a GVH jelezte, hogy egy ilyen korlátozás gazdaságilag sem indokolt, mert abban az esetben, ha túl sok taxi lenne a piacon, akkor a felesleges taxik a piac elhagyására kényszerülnének, amely megoldaná az esetleges létszámproblémát, a kevés taxis viszont felverheti az árakat és a szolgáltatás rovására mehet a verseny hiánya.

597. Miután a rendeletben meghatározott droszt számok nagyságát egyik érintett város sem tudta megindokolni gazdasági elemzéssel, és mert a GVH-nak önkormányzati rendeletek felülvizsgálatára nincsen hatásköre, a hivatal versenypártoló leveleket küldött az érintett önkormányzatoknak a versenyhelyzet helyreállítása érdekében. Pécs városa sem a GVH, sem a közigazgatási hivatal figyelmeztetését nem vette figyelembe, ezért ott – mivel a hatályos rendelkezés alapján számított létszámhoz képest a rendelet meghozatalakor lényegesen több kiadott taxiengedély volt, amelyek visszavonását a szabályozás nem rendelte el – az elkövetkező 4-5 évben várhatóan csak csökkenhet a taxisok létszáma, új engedélyek kiadására nem kerülhet sor. Ez különösen visszas olyan helyzetben, amikor Pécs Európa kulturális fővárosa rendezvényeire készül, amely várhatóan önmagában is nagyobb vendégforgalmat generál, s ebből következően a közösségi közlekedés – ideértve a taxizást is – javítását is igényli.

598. A taxi szolgáltatással kapcsolatban a GVH szintén visszatérő jelleggel kezdeményezte a fővárosi közgyűlésnél a **taxi viteldíj mértékének** módosítási javaslatát kapcsán a budapesti taxipiac átfogó újraszabályozását.

599. A hivatal álláspontja szerint a létező piackudarcok miatt a taxi szolgáltatások egymástól jól elkülöníthető részpiacai különböző jellegű szabályozási beavatkozásokat igényelnek (pl. általános jelleggel a gépjárművekre, illetve a gépkocsivezetőkre vonatkozó követelmények előírása és ellenőrzése, taxaméter megfelelőségének rendszeres ellenőr-

109 2007-ben a GVH versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálta az önkormányzati közútkezelőhöz tartozó drosztok üzemeltetésével megbízott Győri Ipartestület elnökségi határozatát, amely a kiadható droszt-használati engedélyek és ezzel a győri működési területű taxisok számának korlátozásáról rendelkezett (Vj-44/2007, az ügy ismertetése olvasható a GVH 2007. évi tevékenységéről szóló parlamenti beszámoló 429.-433. pontjaiban).

110 1988. évi I. törvény

111 21/1994. (IV.16.) ABH

zése, számlaadási kötelezettség előírása, fogyasztói tájékoztatás biztosítása, a piackudarcnak kitett részpiacokon árkorlátozás, minimum követelmények előírása a fuvarszervező cégek esetében, hatásos szankciók alkalmazása).

600. A túlkínálattal jellemzett piacon a szabályozó célja nem lehet az, hogy a kínálati többlet fenntartása érdekében olyan beavatkozásokat tegyen, amelyek – a fogyasztók kárára – az árak emelkedéséhez vezetnek. Még ha a GVH tisztában is van azzal, hogy a taxizással kapcsolatos állandó és változó költségek emelkedtek az elmúlt években, az árszabályozás eszköz lehet az önkormányzat kezében arra, hogy fenntartva az eddigi maximált tarifákat, a piacon lévő vállalkozásokat a hatékonysági tartalékok feltárására és kihasználására (különösen a gépkocsinak kihasználtságának – például ugyanannak a gépkocsinak több műszakban történő üzemelésével való – növelésére) készítse.
601. A taxizás piacán a törvényi szabályozás kellő mérlegelési jogot ad az önkormányzatnak arra, hogy más módszerrel is próbálkozzon a tarifákat meghatározni. Az árakról való információgyűjtés (például a fuvarszervező cégek által az előrendeléseknél közzétett tarifák megismerése) a verseny piacon megfelelő alapot adhat a maximált ár meghatározásához, amit jobban el lehet fogadni, mint az egyébként sokszereplős verseny piacon eleve megbízhatatlanabb költség- és gépkocsi-kihasználtsági becslésen és kalkuláción alapuló díjmeghatározást.
602. A fővárosi közgyűlés, mérlegelve a GVH észrevételeit is, nem módosította a taxi tarifák ármaximumát.
603. Az önkormányzati közterület-hasznosítás másik vetületét a **köztérek reklámcélú hasznosítása** adja. Szolnok Megyei Jogú Város önkormányzata a hirdető berendezések és hirdetések elhelyezésének, közzétételének szabályozásáról alkotott rendelet tervezetét küldte meg véleményezésre a GVH részére.
604. Válaszában a hivatal rámutatott arra, hogy általában nem sérül a gazdasági verseny, ha az önkormányzat kizárólagos jogot biztosít egy vállalkozás részére, feltéve, ha pályáztatás útján jelöli ki a vállalkozást (adott esetben a rendszergazdát), majd ezt követően a szerződést körültekintően köti meg. A szerződés tartalmát illetően kiemelve fontos a szerződés időtartama, ami meghatározza, behatárolja a kizárólagossági idő hosszát: a túl hosszú időtartamra kötött szerződés korlátozza a versenyt, és ezért hátrányos hatással lehet mind az önkormányzat gazdálkodására, mind pedig a reklámpiac szereplőire. Emellett, a piaci szereplők

részéről jogos versenysemlegességi aggályokat vehet fel, ha olyan vállalkozás kap megbízást a rendszergazdai feladatok ellátására, amely maga is reklámpiaci szereplő. Ilyen esetben ugyanis, mint rendszergazda, óhatatlanul hozzájuthat versenytársai érzékeny információihoz (reklámkampányok kezdete, területi kiterjedtsége, szervezési módja stb.). Célszerű lehet emiatt olyan céget választani, amely – sem saját maga, sem vállalatcsoportban való részvétele vagy bármely egyéb üzleti kapcsolata révén – nem érdekelt a reklámpiaci versenyben, illetve az esetlegesen tudomására jutott üzleti titkok megőrzésére kötelezettséget vállal.

605. 2008 februárjában a GVH tudomására jutott, hogy több olyan törvénymódosítási javaslat (pl. a pénzügyi szolgáltatók tőkekövetelményének számításáról szóló egyes pénzügyi szolgáltatókra vonatkozó törvények módosítása, a tisztességtelen üzleti gyakorlatokról szóló fogyasztóvédelmi tartalmú irányelv átültetése) is előkészítés alatt áll, amelyek érintik a hitelintézeti törvény¹¹² bizonyos rendelkezéseit. Ezért 2008 márciusában a GVH a pénzügyminiszternek, a szociális és családügyi miniszternek, gazdasági és közlekedési miniszternek, az igazságügyi és rendészeti miniszternek, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a Magyar Bankszövetség elnökének írt levélben javaslatot tett a **hitelintézeti törvény fogyasztóvédelmi tartalmú rendelkezéseinek** – különösen az egyoldalú, az ügyfél hátrányára történő szerződésmódosítási jog kikötés és az ezzel összefüggő tájékoztatás – **módosítására**.
606. A hitelintézeti törvény szerint a bankoknak a kamatokat, kezelési költségeket, elő- és végtörlesztési és más díjtételeket, egyéb szerződéses feltételeiket a már megkötött szerződéseknél csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a szerződés ezt – külön pontban – a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi. A banki gyakorlatban általánossá vált az a megoldás, hogy az általános szerződési feltételekben ennek az előírásnak formálisan úgy tesznek eleget, hogy leírják, hogy bármikor, bármilyen mértékben és irányban módosíthatnak a szerződéseken, új díjakat vezethetnek be, új szerződéses feltételeket alkalmazhatnak. Megjelentek és terjednek olyan hitelintézeti gyakorlatok is, hogy kedvezményes akciók keretében hirdetnek rövid időtartamra vonatkozó kondíciókat, amelyek hosszú távon eleve fenntarthatatlanok, majd a szerződésben biztosított egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségüket kihasználva változtatják meg a szerződés lényeges tartalmát az ügyfél hátrányára oly módon, hogy ezt az ügyféllel előre nem közlik.

112 1996. évi CXII. törvény

607. A GVH azért szorgalmazta a szabályozás módosítását, mert szakmai meggyőződése, hogy az a verseny szempontjából jótékony hatással járhat, élénkítheti a bankok közötti versenyt, ezáltal hozzáférhetőbbé és olcsóbbá válhatnak a banki szolgáltatások. További előnyt jelentene, hogy a fogyasztók számára kiszámíthatóbbá válnának a szerződések, ami más viselkedésmintákat honosíthat meg a pénzügyi szektorban, annak révén javul a jogbiztonság, kiszámíthatóbbá válnak a szerződéses jogok és kötelezettségek, javul a szerződő felek egyensúlyi helyzete.
608. A GVH úgy látta, hogy a bankok egyoldalú, több szempontból is jogellenesnek vélelmezhető szerződésmódosításának gyakorlatát az elmúlt években az egyértelmű jelzések ellenére nem lehetett megváltoztatni sem felügyeleti és biztosítási ajánlásokkal, sem egyedi versenyfelügyeleti beavatkozásokkal. A jelenlegi szabályozási környezet további fennmaradása a hitelintézeti piacon tapasztalható versenyprobléma tartós megoldását nem teszi lehetővé, egyúttal pedig a fenntartja a példátlan mértékű fogyasztói kiszolgáltatottságot.
609. A GVH módosítási javaslata arra irányult, hogy a már megkötött, illetve jövőben kötendő szerződéseknel
- a hitelintézetek ne alkalmazhassanak olyan kikötéseket, amelyek kapcsán saját, minden külső körülménytől független döntésükkel változtathatják meg a szerződés feltételeit;
  - a külső körülményekhez kapcsolódó módosíthatóságra olyan megoldás alakuljon ki, amely a módosításokat mind időpontjuk, mind mértékük tekintetében kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé teszi, megszüntetve az egyoldalú banki előnyöket különösen a fogyasztó számára kedvező változások késleltetése, illetve a mértéktől való eltérés iránya és aránya vonatkozásában;
  - váljon transzparenssebbé a fogyasztók számára a hiteltermékek árazása;
  - az ügyfelek – ésszerű, az adott banki termék jellegzetességeihez igazodó értesítési formát és időt biztosítva – tényleges döntési helyzetben legyenek a módosítás elfogadása vagy elutasítása tekintetében.
610. A GVH egyidejűleg szakmai egyeztetést is kezdeményezett a témában az érintettekkel, a hivatal felvetéseit azonban a kormányzati és felügyeleti szervek akkor elutasították. Decemberben viszont a Pénzügyminisztérium egy erre
- (is) kiterjedő törvényjavaslatot nyújtott be a parlamentnek, amelyet az Országgyűlés 2009 márciusában elfogadott.¹¹³
611. 2008-ban több alkalommal – sajnálatos módon **egyre gyakoribb** jelenségként – volt példa arra, hogy a jogszabálytervezetek közigazgatási, tárcaközi egyeztetése keretében vagy – a közigazgatáson kívül kezdeményezett előterjesztések esetében – egyéb véleményezési szakban **a hivatal feladatkörét érintő szabályozási javaslatok „elkerülték” a GVH-t**. A tudomására jutott esetekben a GVH, amennyiben az előterjesztés a verseny szempontjából aggályos szabályozási megoldást tartalmaz, észrevételeinek megküldése mellett, azt is jelzi az előterjesztőnek, hogy a versenytörvény egyértelmű – kötelező jellegű – rendelkezése szerint a hivatal elnökével egyeztetni kell minden olyan tervezett intézkedést és jogszabály-koncepciót, illetve tervezetet, amely érinti a GVH feladatkörét, így különösen, ha az érintett jogszabály a versenyt korlátozza, kizárólagossági jogokat biztosít, illetve az árakra, értékesítési feltételekre vonatkozó előírásokat tartalmaz.
612. Ilyen volt a **frekvenciasávok felhasználási szabályainak megállapításáról** szóló rendelet¹¹⁴ (RAT), amely 2008. október 22-ei hatállyal úgy módosult, hogy adott sávú GSM, illetve UMTS frekvenciahasználati jogosultságot nem szerezhetsz olyan vállalkozás, amely Magyarországon meghatározott sávban 2008. szeptember 30-án rendelkezik állandóhelyű szolgálati frekvenciahasználati jogosultsággal. A hivatal utóbb felhívta a jogalkotó figyelmét arra, hogy e korlátozás vélhetően ellentétes az elektronikus hírközlési hálózatok és szolgáltatások piacán jelenlévő versenyről szóló irányelv (Versenyirányelv)¹¹⁵ és az elektronikus hírközlési hálózatok és szolgáltatások engedélyezéséről szóló irányelv (Engedélyezési irányelv)¹¹⁶ rendelkezéseivel. Az Engedélyezési irányelv szerint ugyanis a tagállamok kötelesek biztosítani az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtásának szabadságát és a tagállamok nem akadályozhatnak meg egy vállalkozást elektronikus hírközlő hálózatok vagy elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtásában. Ennek megfelelően rögzíti a Versenyirányelv, hogy a tagállamok gondoskodnak arról, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtói által létesített elektronikus hírközlési hálózatokon keresztül biztosított elektronikus hírközlési szolgáltatások vonatkozásában semmilyen korlátozás bevezetésére, illetve fenntartására ne kerüljön sor. A korlá-

113 A jogszabály 2009. évi XIII. törvény számon került kihirdetésre.

114 35/2004. (XII.28.) IHM rendelet, a kifogásolt módosítást a 28/2008. (X.21.) KHEM rendelet 4. § (2) bekezdése iktatta be.

115 2002/77/EK bizottsági irányelv

116 2002/20/EK parlamenti és tanácsi irányelv

tozás csak annyiban igazolható, amennyiben egy tagállam közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okból korlátozza a letelepedés szabadságát. A RAT módosításán alapuló korlátozás tekintetében közérdekű vagy más objektív indok nem volt ismert, ezért a GVH kérte a minisztériumtól az indokolatlanul versenykorlátozó rendelkezés elhagyását. A GVH fellépésének eredményeként a minisztérium a kifogásolt rendelkezést hatályon kívül helyezte.

- 613.** A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) rendeletet¹¹⁷ adott ki az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) a **növénytermesztés létesítményeinek korszerűsítéséhez nyújtott támogatás** igénybevételének részletes feltételei tárgyában. Hasonlóan más, az EMVA-ból egyéb jogcímen igényelhető támogatások feltételeiről szóló rendelethez, a szóban forgó jogszabály versenysemlegességet sértő szabályaival kapcsolatos aggályok kifejtésére a hivatalnak a közigazgatási egyeztetés keretében nem volt módja. A kifogásolható rendelkezésekről a GVH panasz alapján értesült.
- 614.** Az FVM rendelete meghatározta a támogatható gépek gépkódjait. Az eredeti gépkatalógusban, amely korszerűségi lista alapján került kialakításra, több forgalmazó is szerepelt, amely megfelelt az előírásoknak. A rendeletben megjelent gépkatalógusban felsorolt gépek között azonban már több forgalmazó gépei nem jelentek meg, holott megfeleltek a korszerűségi lista követelményeinek. Emiatt egyes szállító és forgalmazó cégek jogtalan előnyhöz jutottak, míg más cégek a rendelet által kiszorulnak a piacról.
- 615.** A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által készített Épitési Normagyűjtemény kapcsán szintén felmerült az a kifogás, hogy bizonyos anyagokat, termékeket nem szerepeltet, illetve több esetben nem az anyagok, termékek fizikai jellemzői (terhelhetőség, szakítószilárdság stb.) lettek meghatározva, hanem a termék típusát, fantázianevét tartalmazzák. Ezen anyagoknak kizárólagos forgalmazója van Magyarországon, ezáltal a Normagyűjtemény forgalmazó-specifikusan került kialakításra.
- 616.** Versenysemlegességi aggályokat vet fel, hogy a rendelet diszkriminatív módon választ ki forgalmazókat, illetve támogatható termékeket, amivel indokolatlanul kizárja – az egyébként minden szempontból megfelelő – versenytársakat a pályázatok során való felhasználásból, jelentős versenyhátrányt okozva az érintett termékek forgalmazóinak. Önmagában is mindig megkérdőjelezhető egy olyan konkrét terméktípus jogszabályban való megjelölése, ami-

kor az adott meghatározás nyilvánvalóan egy gyártó, forgalmazó számára jelent piaci előnyszerzési lehetőséget más – az adott termék tulajdonságainak megfelelő – megoldásokat alkalmazó gyártókhöz, forgalmazókhöz képest. Más jogterületen – például a közbeszerzési jogban – is tilos az egy ajánlattevőre szabott pályázati kiírás, a nem indokolható előnyben részesítés. Az ilyen jogelveket fontos az – egyébként is óhatatlanul piacszavaró – támogatási típusú állami beavatkozások esetén figyelembe venni, s a káros versenykorlátozásokat a feltétlenül indokolt minimum szintjére leszorítani.

- 617.** Az EMVA-ból nyújtandó vidékfejlesztési támogatások nyújtásáról szóló tanácsi rendelet¹¹⁸ is rögzíti, hogy a támogatásnak el kell kerülnie a verseny torzítását és piacsemlegesnek kell lennie. Fennáll annak a veszélye, hogy amennyiben az Európai Bizottság tudomást szerez (például egy bejelentés által) a források ily módon történő diszkriminatív elosztásáról, dönthet a pályázati eljárás felfüggesztéséről és kezdeményezheti egy általános vizsgálat lefolytatását. Ezzel a magyar agráripari szereplők jelentős fejlesztési forrástól eshetnek el.
- 618.** Tekintettel arra, hogy a szóban forgó jogszabály a következő öt évre vonatkozóan nyújt a versenysemlegességet, a versenyhez fűződő közérdeket nyilvánvalóan sértő indokolatlan előnyt egy bizonyos vállalkozói kör számára, a GVH kérte az illetékes minisztert, hogy intézkedjen a jogszabály módosításáról, az alkotmányossági aggályok kiküszöböléséről. Sajnálatos tény, hogy a kifogásolt rendelkezések 2008 végéig nem kerültek módosításra.
- 619.** A nemzetgazdaságilag kiemelt építési beruházások megvalósításának elősegítése érdekében született rendelet-módosításokat tartalmazó előterjesztés, az **építőipari rezsioradíjak** tekintetében, jogszabályi legitimációt adott a szakmai szervezeteknek a piacon érvényesülő árak – „szakmai ajánlásban rögzített” formában történő – meghatározására. Mivel az előterjesztés az államigazgatási egyeztetés során elkerülte a hivatalt, a GVH-nak a tervezett módosítás versenykorlátozó hatására vonatkozó aggályait a jogalkotási fázisban nem állt módjában kifejtetni. A GVH elvi szinten vitatja egy ilyen felhatalmazás jogszerűségét és indokoltságát. Míg az építőipari rezsioradíj fogalmának meghatározása (a költségelemek számbavétele) segítheti a piaci ajánlatok tényleges összehasonlíthatóságát, s ily módon verseny- és fogyasztóbarát megoldásnak bizonyulhat, addig a minimális építőipari rezsioradíj – akár szakmai ajánlás alapján történő – konkrét, számszerű előírása hatásában

117 35/2008. (III. 27.) FVM rendelet

118 1698/2005/EK tanácsi rendelet

versenykorlátozó eszköznek mondható. A minimálár közvételére szóló felhatalmazás ugyanis egyrészt alkalmas arra, hogy visszafogja a versenyzést a vállalkozások között, másrészt pedig ennek következtében árfelhajtó hatással bírhat.

- 620.** A GVH a verseny szempontjainak érvényre juttatása érdekében nemcsak szabályozási vonatkozású, hanem piaci vagy egyéb szereplők egyedi intézkedései kapcsán is él a szignalizáció lehetőségével.
- 621.** A hivatal tudomására jutott, hogy a **Semmelweis Egyetem** rektora körlevelében kötelezte az egyetem alkalmazottait, hogy az egyetem oktatását segítő tankönyveket, jegyzeteket, oktatási segédanyagokat (CD-, DVD-lemezek, prezentációk, plakátok, laborkönyvek stb.) és szakkönyveket az egyetem tulajdonában álló Semmelweis Kiadó és Multimedia Stúdió Kft. közreműködésével állítsák elő.
- 622.** Bár a körlevélben foglaltak megvalósulása kétségtelenül versenykorlátozó hatás járhat, tekintettel arra, hogy nem független vállalkozások közötti megállapodásról van szó, az nem esik a versenykorlátozó megállapodások tilalma alá. Az egyetem rektora munkáltatói jogkörével élve tett előírást az egyetem alkalmazásában álló közalkalmazottak publikációs tevékenységére vonatkozóan, s a rendelkezéssel a tulajdonában álló – nem független – vállalkozásnak biztosított monopóliumot. A GVH ugyanakkor szükségesnek tartotta felhívni a rektor figyelmét intézkedésének egyes – a verseny szempontjából – várhatóan negatív hatásaira.
- 623.** A körlevélben foglalt kötelezettség azzal a következménnyel jár, hogy az orvosi kiadók a jövőben már csak korlátozottan versenyezhetnek a Semmelweis Egyetemen tevékenykedő potenciális szerzők műveiért, ezáltal az a piaci szegmens, ahol még tényleges verseny van, jelentősen leszűkül. Másrészt, a Semmelweis Kiadó kevésbé lesz hatékonyságra kényszerítve, hiszen a rektori intézkedés révén a Semmelweis Egyetem munkatársai közalkalmazotti munkakörben alkotott műveinek kiadása felett a Kiadó gyakorlatilag monopóliumot szerez, s így nem kell versenyeznie a többi kiadóval a potenciális szerzők „kegyelmeinek” – kedvezőbb szerződési feltételek, magasabb honoráriumok által történő – megnyerése érdekében. Az egyetemen tevékenykedő potenciális szerzőknek pedig – akik kötve vannak ahhoz a rektori utasításhoz, hogy bizonyos műveiket csak a Semmelweis Kiadónál jelentethetik meg – a szerződéses feltételek alakítására, valamint a honorárium mértékére nyilvánvalóan lényegesen kevesebb befolyásuk lesz, hiszen kénytelenek az említett Kiadóhoz

fordulni, s a Kiadó szerződéses feltételeit azok alakítása nélkül elfogadni, ha művüket publikálják.

- 624.** Az emiatt bekövetkező hatékonysági csökkenés – amely a kiadón belül a költségek emelkedésében nyilvánulhat meg – végső soron a fogyasztói árak növekedését vonhatja maga után, ez pedig hosszú távon a kiadó versenyképességének a rovására megy. Hosszabb távon ez a helyzet az ilyen módon kiadott könyvek minőségének a romlását is eredményezheti, mert az oktatók kevésbé lesznek érdekelték a jobb tan- és szakkönyvek írásában. Ez pedig negatívan hathat a Semmelweis Egyetem képzési piaci versenyképességére is.
- 625.** A **Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamarához** fordult a GVH annak kapcsán, hogy a kamara alapszabálya az elnökség feladatként határozza meg az egyes szabadalmi ügyvivői tevékenységek ajánlott díjszabásának kiadását. A Szabadalmi Ügyvivői Kamara e rendelkezésnek az alapszabályában való szerepeltetésével ugyan még nem valósított meg versenyjogba ütköző magatartást, azonban a GVH fontosnak tartotta felhívni a figyelmet arra, hogy az ajánlott díjtételek tényleges közzététele alkalmas arra, hogy a tagvállalkozások árstratégiáját orientálja, s így a versenyjogi szabályokba ütközzön. A kamara a GVH-hoz intézett válaszában vállalta, hogy legközelebbi közgyűlésén törli alapszabályának kifogásolt rendelkezését.
- 626.** A versenytörvény 85. §-a szerint, ha a GVH észleli, hogy valamely **közigazgatási határozat a verseny szabadságát sérti**, a közigazgatási szervet a döntés módosítására vagy visszavonására szólíthatja fel. Ha a közigazgatási szerv a felszólításnak nem tesz eleget, a GVH a határozat bírósági felülvizsgálatát kérheti. Ebben az esetben ugyanis a GVH hatáskör hiányában, mivel nem piaci magatartás kapcsán merül fel a verseny szabadságának esetleges sérelme, versenyfelügyeleti eljárást nem indíthat. 2008-ban ennek az eszköznek az alkalmazására nem volt példa.

IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE

- 627.** A GVH feladata, hogy a versenyfelügyeleti eljárások lefolytatása és a versenypártoló tevékenysége mellett hozzájáruljon a versenykultúra és a fogyasztói döntéshozatal kultúrájának (a továbbiakban együtt: a versenykultúra) fejlesztéséhez és terjesztéséhez. A versenykultúra fejlesztése egyaránt magában foglalja a versennyel, versenypolitikával és versenyjoggal kapcsolatos általános tájékozottság növelését, a tudatos fogyasztói döntéshozatal elősegítését, a versenyhez való általános viszonyulás javítását, valamint a verseny és a fogyasztói döntéshozatal közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet támogatását.
- 628.** 2005-ben a GVH egy önálló szervezeti egység (a Versenykultúra Központ (GVH VKK, központ)) megalakításával intézményesítette a versenykultúra fejlesztésével kapcsolatos tevékenységét.¹¹⁹ Alábbiakban a hivatalnak a GVH VKK keretében végzett versenykultúra fejlesztő tevékenysége mellett a GVH-nak és munkatársainak a versenykultúra terjesztését szolgáló egyéb tevékenységei is olvashatók.

4.1. A Versenykultúra Központ tevékenysége

4.1.1. A GVH VKK 2008. évi munkaterve

- 629.** A GVH VKK feladatait éves munkaterv határozza meg, amely a GVH szakmai háttérére építő, a versenykultúra fejlesztésének célját szolgáló tevékenységek mellett azokat a programokat is tartalmazza, amelyek megvalósításában a GVH más szervezetek munkájára számít, s ehhez – a rendelkezésre álló pénzüsszegekből – pénzügyi, illetve szükség szerint szakmai támogatást is nyújt. A 2008 januárjában nyilvánosságra hozott 2008. évre szóló munkaterv a GVH VKK versenykultúra fejlesztő munkájának célcsoportjaként jelölte meg a versenyjoggal, a verseny témájú közgazdasági elemzésekkel foglalkozó felsőoktatási intézmények diákjait, oktatóit; az alap- és középfokú oktatásban résztvevő, érdeklődő tanárokat, tanulókat; a verseny közgazdasági és jogi kérdéseivel foglalkozó szakmai közélet szereplőit; a versenyjogi jogviták megítélésével és eldöntésével kapcsolatba kerülő bírakat; a hivatal eljárásával, versenyfelügyeleti munkájával kapcsolatba kerülő vállalatokat, kiemelten a kis- és középvállalkozásokat;

¹¹⁹ A GVH VKK a hivatalon belül szervezetileg a Főtitkársághoz tartozik és a GVH főtitkárnak irányítása alatt áll. A VKK részjogkörű költségvetési egységként működik. A GVH VKK feladatkörébe tartozik elkülönítetten az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) tevékenységének az ellátása is, amelyről részletesen az 5.2.2. fejezetben olvashat.

valamint a közigazgatásban dolgozó azon munkatársakat és döntéshozókat, akik munkájuk során a verseny területtel valamilyen módon kapcsolatban kerülnek, ideértve az országgyűlési képviselőket és szaktanácsadókat is.

- 630.** A központ céljaival, működésével és tevékenységével kapcsolatos valamennyi információ megtalálható a GVH VKK honlapján.¹²⁰ Itt olvasható – többek között – a GVH VKK munkaterve, a GVH VKK gondozásában megjelent kiadványok szövege, a rendezvényekkel, szakmai együttműködésekkel kapcsolatos tudnivalók, a GVH VKK megbízásából végzett kutatások eredményei, az aktuális és a már lezárult pályázati felhívások a hozzájuk tartozó dokumentációval, továbbá a támogatást nyert pályázatok főbb adatai és eredményei, valamint a tanulmányi pályázattal kapcsolatos információk.
- 631.** Az alábbiakban a munkaterv egyes pontjainak sorrendjében kerül ismertetésre a GVH VKK 2008. évi tevékenysége.

4.1.2. A GVH VKK 2008. évi tevékenységének eredményei

4.1.2.1. A GVH VKK számára előirányzott feladatok

- 632.** A GVH VKK egyik fontos célkitűzésének tekinti, hogy a versenyjog, a versenypolitika, illetve a piacelmélet témakörében megjelent, **nemzetközileg elismert fontosabb szakkönyvek magyar nyelven** is elérhetővé váljanak a GVH VKK által megcélzott felhasználói csoportok számára, mivel jelenleg csak ezek szűk választéka áll a témával foglalkozó szakemberek és az érdeklődők rendelkezésére. E fordítások nemcsak hiánypótló jellegük miatt bírnak meghatározó jelentőséggel, de a GVH VKK azt is biztosítani kívánja, hogy a fordítások a lehető legmagasabb szakmai színvonalon, a versennyel kapcsolatos közgazdasági és jogi terminológia megfelelő használatával készüljenek el.
- 633.** Massimo Motta Versenypolitika című munkájának 2007-es megjelentetését követően **William W. Lewis A termelékenység ereje: Gazdagság, szegénység és a globális stabilitás fenyegetettsége** című könyve lett a GVH VKK gondozásában napvilágot látott második szakkönyv-fordítás.¹²¹

¹²⁰ www.versenykultura.hu illetve a honlap elérhető a GVH honlap (www.gvh.hu) nyitóoldalon elhelyezett GVH VKK logóra kattintva is

¹²¹ A könyv magyar nyelvű változata a 2004-ben angolul az Egyesült Államokban megjelent első kiadás fordítása (William W. Lewis: The Power of Productivity – Wealth, Poverty and the Threat to Global Stability, University of Chicago Press, 2004).

A 2008 októberében kiadott művet a GVH VKK 2009. január 26-án mutatta be a szakmai közönség számára. William W. Lewis könyvének magyar nyelvű kiadásával a GVH VKK egy, a szűkebb szakmai érdeklődésen túlmutató művet jelentetett meg, amely a gazdasági növekedés kérdéseit állítja a középpontba, ráirányítva a figyelmet a növekedés és a verseny összefüggéseire. A könyvben Lewis a McKinsey Global Institute 1991-ben elkezdett és tizenkét éven át zajló kutatási projektjének eredményeire támaszkodik, amelynek célja az volt, hogy bizonyos iparágakban (például a szolgáltatás-szektorban a légi közlekedés, a távközlés, a lakossági banki szolgáltatások, a kiskereskedelem; a feldolgozóiparban a gépjármű-ipar, az acélipar, a számítógépgyártás, az élelmiszer-feldolgozás) elvégzett esettanulmányok segítségével hasonlítsa össze az egyes országok közötti termelékenységi különbségeket, és állapítsa meg azok okait. A szerző szakmailag igényesen, egyben színesen és közérthetően tárja az olvasó elé Japán, Nyugat-Európa, az Egyesült Államok, Korea, Brazília, Oroszország, Lengyelország és India gazdasági sikereinek és kudarcainak elemzését és ennek során leszűrt következtetéseit.

634. A GVH VKK a magyar kiadás példányait – térítésmentesen – eljuttatja a versenyjogot, illetve versenypolitikát oktató egyetemi, főiskolai karok könyvtáraiba. A könyv kereskedelmi forgalomban is megvásárolható, amelyről a honlapon található bővebb tájékoztatás.
635. A GVH VKK a hivatal munkatársai által elkészített közérthető, szemléletes **ismeretterjesztő kiadványok** segítségével járul hozzá ahhoz, hogy mind általában véve a verseny-nyel, illetve a versenyjoggal kapcsolatos alapvető fogalmaknak, mind az egyes ágazatok, piacok versenyjogi, fogyasztóvédelmi sajátosságainak a szélesebb körű ismeretét elősegítse. A kiadványok – azok terjedelmi adottságaitól függően – füzetek, illetve rövid szórólapok formájában kerülnek folyamatosan kiadásra. A kiadványok szövege a honlapon is elérhető.¹²²
636. 2008-ban a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló törvény, illetve az új reklámtörvény hatályba lépésével a GVH feladatkörében bekövetkezett változások nyomán átdolgozásra került a hivatalról szóló ismertetőfüzet, magyar és angol nyelven egyaránt. A kiadvány feladata, hogy részletes tájékoztatást nyújtson a GVH szervezetéről (jogállás, feladatkör, szervezeti felépítés, az egyes szervezeti egységek közötti munkamegosztás) és tevékenységéről, ezen belül főként a hivatal működésének és jogalkalmazási feladatainak hát-

teréről (a GVH hatáskörébe tartozó anyagi és eljárási jogi jogszabályokkal kapcsolatos főbb tudnivalók, panasz, illetve bejelentés tételének módja és feltételei).

637. A GVH VKK nemcsak egyszeri kiadványokkal jelentkezik, de **Versenytükkör** néven 2005 szeptemberében egy versenyjogi-versenypolitikai tárgyú időszaki lapot is indított. A negyedévente megjelenő Versenytükkör szerzőinek többsége a GVH munkatársai közül kerül ki, ugyanakkor a lap a versenypolitika szélesebb értelemben vett megközelítésére törekszik, így a GVH és a bíróságok jogalkalmazási tevékenysége körébe tartozó kérdések mellett a verseny működését érintő, kapcsolódó területeket is bemutat, az adott téma szakértőinek felkérésével készült tanulmányok alapján. Minden alkalommal szerepelnek a Versenytükkörben a Versenytanács, illetve a bíróság elmúlt negyedévben hozott jelentősebb döntései, a hivatal versenypártolási tevékenysége és a közösségi versenyjog legfrissebb fejleményei, valamint a GVH-val kapcsolatos hírek, illetve interjúk is. A lap természetesen beszámol a GVH VKK és az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ legfrissebb eseményeiről is. A 2008. évi lapszámokban megjelent cikkek között olyan versenyjogi aktualitások kerültek boncolgatásra, mint a villamosenergia-piac liberalizációja, a pénzügyi szektort érintő kérdések (például a multilaterális bankközi jutalék rendszere, az egyoldalú szerződésmódosítások problémája, a pénzügyi termékekkel kapcsolatos banki tájékoztatásokkal összefüggésben tapasztalt aggályok) vagy a környezetvédelem és a versenyjog kapcsolódási pontjai. A kiadványt a GVH VKK ingyenesen juttatja el például vállalkozások, versenyjoggal foglalkozó ügyvédi irodák, a szakajtó képviselői, szakmai szövetségek, önkormányzatok, közigazgatási szervek, bírák, oktatási intézmények és könyvtárak részére, de a cikkek olvashatók a GVH VKK honlapján is.¹²³
638. A GVH VKK – a tömegkommunikációs csatornákon való megjelenés fokozásával párhuzamosan – a **szakmai rendezvények** keretében történő képzést, ismeretátadást tekinti a versenyjogi-versenypolitikai, illetve fogyasztóvédelmi tájékoztató munka egyik legfontosabb eszközének. Ezért egyrészt maga is szervez szakmai rendezvényeket egy-egy aktuális versenyjogi vagy versenypolitikai kérdés megvitatására, másrészt mind szakmailag (munkatársai előadói részvételének biztosításával), mind pályázati úton anyagilag is támogatja mások által szervezett rendezvények, előadások, konferenciák, szakmai fórumok, szemináriumok, tréningprogramok stb. megvalósítását, illetve az ilyen rendezvényeken való részvételt.

122 www.versenykultura.hu, Kiadványok/Tájékoztató füzetek menüpont

123 www.versenykultura.hu Kiadványok/Versenytükkör menüpontban

639. A GVH VKK szervezésében 2008. május 9-én került megrendezésre az „**Aktuális versenypolitikai fejlemények Európában, különös tekintettel a bankszektorra és az energiaszektorra**” elnevezésű nemzetközi konferencia (a „Verseny napja”). A konferencia célja az volt, hogy a hivatal az európai versenypolitika formálói, a szabályozó hatóságok vezető képviselői és iparági szakértők segítségével áttekintse az európai versenypolitika változásait. A közel 200 fős rendezvényt Gyurcsány Ferenc miniszterelnök nyitotta meg, aki beszédében kulcsfontosságúnak nevezte azt a munkát, amelyet a magyar versenyhatóság a fogyasztók érdekében évek óta végez. A verseny és a fogyasztói érdekek védelme iránti elkötelezettség kiemelt jelentőségét hangsúlyozta Philip Lowe, az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságának főigazgatója is. A konferencián párhuzamosan két szekcióülés volt. A pénzügyi szektor aktuális versenyjogi kérdéseivel, főként a bankváltást korlátozó tényezőkkel foglalkozott, míg a villamosenergia piaccal foglalkozó szekció a régió energiapolitikai kérdéseit járta körül. A GVH VKK a rendezvényt élőben is közvetítette az Interneten.
640. A GVH VKK és a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézete együttműködésében 2008. november 27-28-án Budapesten került megrendezésre az **Association of Competition Economics (ACE)** éves konferenciája. A rendezvényen elsősorban a vertikális fúziók, valamint a földrajzi piac és a potenciális verseny meghatározása került szóba, közgazdasági megközelítésből. A témaköröket ugyanakkor konkrét ügyeken keresztül tárgyalták meg a résztvevők. Az ügyeket a döntést hozó versenyhatóság vizsgálói ismertették, de felszólaltak az érintett feleket képviselő tanácsadó cég közgazdaszai is, végül pedig minden résztvevő hozzáfűzhetette véleményét.
641. A VKK 2007 novemberében indította el a „**Versenyjogi beszélgetések délidőben**” elnevezésű rendezvény-sorozatot azzal a céllal, hogy egy rendszeres, szervezett, de mégis kötetlen formájú lehetőséget teremtsen a hivatali és a hivatalon kívüli szakértők közötti szakmai párbeszédre, az aktuális szakmai kérdéseket érintő közös gondolkodásra. A beszélgetések egyrészt a GVH VKK támogatásával megvalósult tudományos-kutatási programok eredményeinek, másrészt a GVH vagy más versenyhatóságok joggyakorlatát érintő, illetve más versenyjogi kérdések, fejlemények megvitatására teremtenek fórumot. A rendezvény-sorozat 2008-ban is folytatódott, a négy alkalommal szervezett beszélgetés témái az internetes könyvtértesítés és a hazai könyvpiac, a távközlési funkcionális szeparáció, a szerzői jogok versenyjogi vonatkozásai, valamint hazánk és az EU tagországok piaci közötti áreltérések voltak, illetve e rendezvény-sorozathoz kapcsolódóan került sor egy, az állami támogatások versenyre gyakorolt hatásait elemző kutatás szakmai vitájára is.
642. A GVH VKK első alkalommal mutatkozott be az érdeklődőknek a Sziget fesztiválon, a Civil Szigeten, ahol két napon keresztül a **Versenysziget** nevű sátorban fogadta a szigetlakókat. A megjelenéssel a GVH VKK célja – a Civil Szigeten részt vevő más állami-önkormányzati szervezetekhez, valamint civil szervezetekhez hasonlóan – a hivatal tevékenységének alaposabb megismertetése volt. A GVH VKK szóróanyagokkal, helyszíni tanácsadással, tájékoztatóval, kvízkérdésekkel és két interaktív szituációs játékkal készült a Szigetre, a játékokban közreműködőket pedig ajándékkal jutalmazta. Az érdeklődés várakozáson felülinek bizonyult mind a kérdőívek kitöltése, mind a szituációs játékokban való részvétel iránt.
643. A GVH munkatársai rendszeresen eleget tesznek különböző szakmai rendezvényekre szóló meghívásoknak annak érdekében, hogy elősegítsék a versenyjogi-versenypolitikai érvek és a GVH döntéseinek megértését, befogadását, valamint meghallgassák a **versenyhivatali működés fogyasztói és vállalati érintettjeinek** szempontjait, visszajelzéseit. Ennek megfelelő fórumai a különböző fogyasztói és szakmai szövetségek, kamarák és más iparági szervezetek rendezvényei, amelyek lehetőséget adnak egy ágazat vállalati oldala vagy a fogyasztók egészét képviselő szervezet és a hivatal munkatársai közötti közvetlen konzultációra.
644. A szakmai rendezvényeken túl a **tömegkommunikációs csatornák** használhatók fel a leghatékonyabban arra, hogy széles társadalmi csoportok tájékoztatást kapjanak a GVH VKK, illetve a GVH tevékenységeiről és cselekvési lehetőségeiről, valamint a gyakran felmerülő és széles társadalmi rétegeket érintő kérdésekről. Az eddigi gyakorlati tapasztalatok, megkeresések is azt mutatják, hogy sok esetben van igény annak a részletesebb (illetve nemcsak a szakmai közönség számára közérthető) elemzésére, bemutatására, sőt megvitatására, hogy egyes versenyfelügyeleti döntések vagy ágazati vizsgálatban tett megállapítások, vagy akár versenyszempontú jogszabály-veleményező munka során milyen szempontok motiválják a GVH-t.
645. Mindezek érdekében a GVH / GVH VKK 2008-ban tovább fokozta a sajtó útján végzett információközvetítő tevékenységét. Az év során a GVH VKK 12 alkalommal jelentetett meg tematikus versenyjogi oldalt a Világ gazdaság című napilapban (Versenyjog rovat) és számos alkalommal

jelent meg az elektronikus média különböző csatornáin (televízió, rádió, élő Internetes előadás). A GVH VKK támogatásával jelent meg 2008-ban a Közgazdasági Szemle hasábjain a Verseny és Szabályozás című rovat is. A tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának elősegítése céljából 2008-ban is intenzív volt a GVH VKK jelenléte a fogyasztóvédelmi tárgyú lapok hasábjain annak érdekében, hogy megossza az olvasókkal a hivatal gyakorlatában előfordult fogyasztó megtévesztéses ügyek tapasztalatait és tanulságait.

- 646.** A GVH VKK a versenyjogi, versenypolitikai, illetve piacelméleti képzést nyújtó magyarországi **felsőoktatási, illetve tudományos képzést nyújtó intézmények** – összesen 21 intézmény, köztük négy szakkollégium¹²⁴ – könyvtárainak fejlesztését alapvető fontosságúnak itéli a szakirányú felsőoktatásban, képzésben folyó oktatómunkához szükséges háttéranyagok széles körű elérhetőségének biztosítása érdekében. A GVH VKK ezért – a 2006. és 2007. évhez hasonlóan – támogatást nyújtott ezen intézmények számára szakirodalmi állományuk bővítéséhez oly módon, hogy a könyvtár, illetve intézményvezetők a GVH VKK által összeállított lista alapján meghatározott értékben választhattak intézményük számára magyar és idegen nyelvű szakkönyveket, valamint folyóiratokat.
- 647.** A GVH VKK nemcsak más szervezetek kutatási tevékenységének támogatásával igyekszik hozzájárulni a versenyre vonatkozó elméleti és empirikus ismeretek gyarapodásához, hanem maga is élen jár ezek fejlesztésében.
- 648.** A GVH, illetve a GVH VKK a 2003-2004. és a 2007. évben is végeztetett felmérést a lakosság, valamint a versenyhivatali munka szempontjából kiemelt célcsoportok (jogászok, vállalkozók, gazdasági újságírók) körében a hivatal és a versenyszabályok ismertségének alakulásáról, a GVH munkájával kapcsolatos véleményekről, valamint a versenyjogi ismeretek pontosságáról. A felmérések célja az volt, hogy a GVH empirikusan is megalapozott képet nyerjen a magyarországi versenykultúra állapotáról (**Versenykultúra felmérések**). Mivel a tapasztalatok azt igazolták,

¹²⁴ Batthyány Lajos Jogász Szakkollégium, Bibó István Szakkollégium, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Debreceni Egyetem, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Károli Gáspár Református Egyetem, Közép-európai Egyetem, Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézet, Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézet, Miskolci Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Pannon Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Rajk László Szakkollégium, Széchenyi István Egyetem, Szent István Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Társadalomelméleti Kollégium

hogy a versenykultúra állapotában érzékelhető változás csak hosszabb távon jelentkezik, s mutatható ki felmérés szintjén, a GVH VKK 2008-ban olyan kisebb felmérésorozatot készített, amely – a korábbiakhoz képest egy szűkebb területre összpontosítva – a lakosság körében a GVH eljárásainak, versenypártolási akcióinak „ismertségét” és a hivatal munkájának megítélését vizsgálta.

- 649.** A három hullámból álló kutatás megerősítette azt – a korábbi felmérésekben is mért – eredményt, hogy a lakosságnak hozzávetőleg a fele hallott a GVH-ról. Azok többsége, akik hallottak a hivatalról, ismerik a legfontosabb feladatokat is, és úgy vélik, a szervezet megfelelően működik. A hivatalról szerzett információk forrásaként a válaszadók többsége a televíziót jelölte meg, de általában véve is igaznak tekinthető, hogy a tájékoztató csatornák megoszlásában – a hivattal kapcsolatos információk esetében is – az általános médiafogyasztási szokások érvényesülnek. A GVH ügyei közül ismertségben a közéleti vonatkozásai miatt nagyobb visszhangot kiváltó (elsősorban az autópálya kartell) vagy az ismertebb személyiségeket is érintő ügyek emelkednek ki. Általánosságban elmondható, hogy a megkérdezettek a fogyasztó megtévesztéses ügyekről hallottak a leginkább, az erőfölényes ügyekről, fúziókról kevésbé, és az autópálya kartellen kívül a többi kartellügy ismertsége is alacsony. Megállapítható ugyanakkor az is, hogy azok, akik hallottak a kért ügyek valamelyikéről, az ellenük való fellépést szükségesnek és fontosnak tartják. Az egyes piaci magatartásformák és a versennyel kapcsolatos attitűdök vizsgálatával kapcsolatosan pozitív tapasztalat, hogy a megkérdezettek döntő többsége a nem megengedett, illetve a nem versenybarát magatartásformákat elutasítja. A fogyasztói tudatosságra vonatkozó eredmények azt mutatták, hogy a GVH eljárásai csak kismértékben ugyan, de tudatosabb reklámfogyasztóvá teszik a fogyasztókat, de azt is tükrözték, hogy a magyar felnőtt lakosságra nem jellemző az érdekvédelmi, fogyasztóvédelmi aktivitás.¹²⁵

- 650.** Elkészült és 2009 januárja óta elérhető a GVH VKK honlapján a **Versenystatisztika adatbázis**. Az adatbázis létrehozásával a GVH VKK célja az volt, hogy eddig nem létező alapot biztosítson a magyarországi versennyel kapcsolatos kérdések tárgyyszerű megközelítéséhez, lehetőséget teremtve a verseny állapotára, illetve feltételeire vonatkozó elsősorban időbeli, esetleg ágazatközi és térbeli összehasonlítások megtételére, a gazdaság egészében a verseny feltételeire, a vállalkozások magatartására és teljesítmé-

¹²⁵ A kutatást a GVH VKK megbízásából a Szonda Ipsos Média-, Vélemény- és Piackutató Intézet végezte.

nyére vonatkozó folyamatok azonosítására és figyelemmel kísérésére. Az adatbázis a TEÁOR szerinti tevékenységi kódok bontásában származtatja a versenyintenzitás mérésére szolgáló mutatókat. A kutatómunka során kidolgozásra került a statisztikai mutatók módszertana és elkészült a 2003-2006. évek adatain alapuló állomány, emellett az adatbázist egy statisztikai leíró tanulmány is kiegészíti.¹²⁶ A GVH VKK szándékai szerint az adatbázis a jövőben is folyamatosan, az aktuális adatokkal kiegészítve rendelkezésre fog állni.

- 651.** A GVHVKK támogatásával kiadásra került a **Kaleidoszkóp – Versenyhelyzet Magyarországon 2007-ben** címet viselő tanulmánykötet. A kötet egy olyan független kutatók által írt szakértői elemzés, amely általában véve, illetve meghatározott területeken részletesebben értékeli a gazdasági verseny állapotát, feltételeit és hatásait, elsősorban a magyar helyzetre összpontosítva, de figyelembe véve az európai fejleményeket is. Az elemzés két fő részből tevődött össze, az első általános értékelést adott a magyar versenyhelyzetről, a friss tendenciákról, beleértve a piaci folyamatokat, az állami szervezetek versenyt erősítő és versenykorlátozó szerepét. A második rész az autópálya-építésről, a gyógyszerpiaci fejleményekről, a villamosenergia szektorról, a felsőoktatásról és a postai liberalizációról készített helyzetképet.¹²⁷
- 652.** A GVH VKK célkitűzései között szerepel a **szakmai kapcsolatok szorosabbá tétele** a versenyjoggal és versenypolitikával foglalkozó tudományos-oktatási élet szereplőivel. Ennek keretében együttműködési megállapodást kötött a Magyar Versenyjogi Egyesülettel és a Magyar Jogászegylettel. A Magyar Versenyjogi Egyesülettel folytatott együttműködés keretében a GVH VKK szakmailag és anyagilag támogatta az egyesület oktatási és kutatási tevékenységét, illetve nemzetközi konferenciákon való megjelenését. A Magyar Jogászegylettel kialakított együttműködés keretében az egyetel és a GVH VKK – a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága és a Deák Ferenc Tudományos Egyesület bevonásával – nyilvános tudományos tanácskozást szervezett „Közlemények, tájékoztatók, előzetes állásfoglalások a joggyakorlatban” címmel.
- 653.** Hasonlóan a GVH VKK céljai között szerepel, hogy a versenykultúra fejlesztése érdekében végzett szakmai együttműködést is szorosabbra fűzze a GVH és az **ágazati felügyeleti hatóságok** között. Ennek keretében a GVH VKK

2008-ban együttműködési megállapodást kötött a Nemzeti Hírközlési Hatósággal (NHH), amely a GVH VKK pályázati rendszerében hírközlési piacokkal kapcsolatos kutatási pályázatok közös meghirdetésére és értékelésére, illetve a nyertes pályázatok közös finanszírozására irányult. Az együttműködés keretében két kutatási téma került meghirdetésre, a GVH VKK és az NHH három pályázat támogatásáról döntött.

- 654.** A pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében intenzív együttműködés alakult ki a Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (PSZÁF). A három szervezet közös gondozásában jelenik meg 2008 márciusától – egy éven keresztül, kéthetente – a Pénziránytű címet viselő tematikus oldal az Est Lapokban, amellyel az intézmények a széles lakossági rétegek körében végzett, célzott és tematikus pénzügyi ismeretterjesztést kívánják elősegíteni. A hivatal képviseltette magát az MNB által szervezett, a pénzügyi területen érdekelt szakmai és civil szervezetekkel való együttműködést biztosító Konzultatív fórum megbeszélésein is. Az MNB a Diákhitel Központ Zrt.-vel és a Magyar Bankszövetséggel megalapította a Tudatos Pénzügyekért Alapítványt (TPA), a GVH VKK a közhasznú szervezetként működő TPA együttműködő partnere, a központ vezetője a kuratórium tagja. A hivatal szerepel a TPA által kezdeményezett, a pénzügyi kultúra fejlesztésére irányuló nemzeti stratégia létrehozását célzó szándéknyilatkozat aláírói között is.
- 655.** A GVH VKK törekszik a **versenyügyekkel kapcsolatba kerülő bírák munkájának támogatására**. A bírák egy részét a GVH versenyfelügyeleti eljárásai során hozott közigazgatási határozatai felülvizsgálata során, másrészt a magánjogi jogérvényesítés alkalmazásakor kerülhetnek kapcsolatba a versenytörvénnyel, a versenyjoggal. Ebből következően egyre több bíró számára válhat szükségessé az e speciális jogterületre vonatkozó szakirodalom ismerete, amelyhez a GVH VKK az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala keretében működő Magyar Bírósági Akadémia Tájékoztatói és Dokumentációs Központjának, illetve könyvtárának szakirányú fejlesztéséhez nyújtott támogatással járult hozzá, az Akadémián folyó képzési, kutatási és dokumentációs projektek szakirodalmi támogatása céljából.

- 656.** A GVH VKK infrastruktúrájának megteremtéséhez kapcsolódik a központ **honlapjának** naprakészen tartása és informatív jellegének folyamatos fejlesztése. A GVH VKK honlapja – bár önállóan jelenik meg – szervesen

¹²⁶ A kutatást a GVH VKK megbízásából az Ecostat Kormányzati Gazdaság- és Társadalom-stratégiai Kutató Intézet végezte.

¹²⁷ A kötet Voszka Éva és Laki Mihály szerkesztésében jelent meg.

kapcsolódik a hivatali honlaphoz.¹²⁸ Szintén ide tartozik a hivatal **szakkönyvtárának** fejlesztése, ami a GVH VKK keretein belül működő olyan nem nyilvános, tudományos igényű szakkönyvtár, amelyben a versenyjogi, versenypolitikai szakirodalom mellett egyéb gazdasági jogi szakkönyvek, valamint a szakterülethez kapcsolódó nemzetközi intézmények kiadványai is megtalálhatók nyomtatott, illetve elektronikus formában. A könyvtár előzetes egyeztetés alapján külsősök számára is elérhető, s a helyben olvasás mellett másolatszolgáltatással és szakirodalmi tájékoztató szolgáltatással is az érdeklődők rendelkezésére áll.

- 657.** A GVH VKK a versenykultúra fejlesztésében kiemelkedő szerepet vállaló – a versenyhivatalon kívül tevékenykedő – szakemberek munkájának elismerésére megalapította a **„Versenykultúráért” díjat**, amely 2008. december 18-án harmadik alkalommal került átadásra. A díjat Nagy Zoltán, a GVH elnöke adta át ünnepélyes keretek között Szamosi Katalin ügyvédnek, a Magyar Versenyjogi Egyesület elnökének. A díjjal a GVH VKK elismerését fejezte ki azért a társadalmi munkáért, amelyet Szamosi Katalin – szakmai képességeit bevetve – évek óta vállalt a versenyjog ismereteinek és a versenykultúrának az elterjesztése érdekében. A díj átadása – és a hivatal 18. „születésnapja” alkalmából – megtartott ünnepségen Kovács Árpád, az Állami Számvevőszék elnöke is részt vett, aki szintén elismeréssel méltatta Szamosi Katalin munkásságát.

4.1.2.2. Más szervezetek versenykultúra fejlesztő tevékenységének támogatása

- 658.** A hivatal által a GVH VKK részéről teljesítendő feladatok mellett a munkatervi célkitűzések elérésében legalább ilyen jelentőséggel bírnak azok a programok, amelyekkel a GVH VKK saját szerepéhez képest minél több külsős szervezetnek a versenykultúra fejlesztésébe és terjesztésébe való bekapcsolódását kívánja előtérbe állítani, előmozdítva a versenykultúra fejlesztése iránti elkötelezettség társadalmi beágyazottságát, illetve a versenykultúra fejlesztésének – versenyhatóságon kívüli – bázisainak kiépítését, illetve megerősítését. Más szervezetek és személyek versenykultúra fejlesztő tevékenységének ösztönzése érdekében a GVH VKK 2006 során pályázatadási rendszert épített ki. 2008-ban a GVH VKK a munkaterv négy pontjához kapcsolódóan jelentette meg pályázati felhívásait, amelynek keretében a megfelelő referenciákkal bíró pályázók által benyújtott, szakmailag megalapozott és reális

költségtervvel rendelkező pályázati programok nyerhettek – teljes vagy részleges – támogatást.

- 659.** 2008 folyamán a GVH VKK-hoz 112 pályázati anyag került benyújtásra. A GVH VKK 53 pályázat támogatása mellett döntött, közel 180 millió forinttal járulva hozzá ily módon különböző versenykultúra fejlesztő programok megvalósításához. A meghirdetett pályázati kiírások közül legnépszerűbbnek a tudományos és oktatási projektek, kutatások támogatására szóló felhívások bizonyultak, de jelentős számban, hozzávetőleg egyenlő arányban érkeztek a fogyasztói kultúra fejlesztésével foglalkozó civil szervezetek munkájához támogatást igénylő, és a szakmai rendezvények szervezésére, illetve szakmai rendezvényen való részvétel támogatására irányuló pályázatok is. A pályázók zöme piackutatásra szakosodott kutatóintézetek, gazdasági társaságok, valamint egyetemek, illetve különböző non-profit szervezetek, alapítványok közül került ki, magánszemélyek csak csekély – de a korábbiakat meghaladó – számban éltek a pályázati lehetőségekkel. Több olyan pályázó is akadt, aki egyidejűleg vagy egymást követően több pályázatot is benyújtott. 2008 végéig a támogatott pályázatok megvalósítása jelentős részben megtörtént.
- 660.** A versenykultúra fejlesztésének céljához a GVH VKK által meghirdetett pályázatok két úton járulnak hozzá. Egyfelől, a pályázati támogatások lehetővé teszik, hogy olyan tudományos és oktatási programok, kutatási eredmények, rendezvények szülessenek, amelyek ezen ösztönzők nélkül nem feltétlenül álltak volna elő, illetve hogy a megvalósítás olyan személyeket, szervezeteket vonjon be a versenykultúra – közcélú – fejlesztésébe, akik ebben egyebekben nem vagy nem ilyen súllyal vállaltak volna szerepet. E tekintetben nemcsak a pénzügyi, hanem a szakmai támogatás is jelentőséggel bír. Másfelől, a GVH VKK a támogatott programok eredményeit „közkinccnek” tekinti, amelynek a program közvetlenül résztvevőin, érintettjein túl a szélesebb közönség számára is hasznosulnia kell. Ennek érdekében a GVH VKK a pályázat révén létrejött (elsősorban tudományos) eredményeket – a program jellegétől is függetlenül, lehetőség szerint – nyilvánosságra hozza, ami a GVH VKK transzparens, elszámoltatható működésének a garanciája is egyben.
- 661.** A GVH VKK pályázattal támogatási lehetőséget biztosított – a versenyjog, versenypolitika, valamint a fogyasztói döntéshozatal és védelme körébe tartozó kérdésekkel foglalkozó – **szakmai rendezvények szervezéséhez**. Hasonlóan pályázattal lehetett élni a központ felé ilyen jellegű

¹²⁸ www.versenykultura.hu, illetve a honlap elérhető a GVH honlap (www.gvh.hu) nyitóoldalon elhelyezett GVH VKK logóra kattintva is

– a GVH (GVH VKK) vagy más szervezet által rendezett, hazai vagy külföldi – **szakmai rendezvényen**, előadáson, konferencián való, előadóként vagy hallgatóként **történeti részvétel**, illetve az említett kutatási területekkel kapcsolatos tanulmányút támogatására is. A pályázati kiírás keretében szakmai rendezvény szervezéséhez (például infrastrukturális költségek, előadók költségei és díjazása, tolmácsolás), illetve konferencián való részvételhez (részvételi díj, az oda- és visszaút, valamint szükség esetén a szállás költsége) összeghatár nélkül lehetett támogatást igényelni, ugyanakkor közös feltétel volt, hogy a pályázati programnak és a beszámolásnak egyaránt meg kell valósulnia 2008. január 1. és december 31. között.

662. 2008-ban hét olyan pályázat került támogatásra a GVH VKK részéről, amely részben vagy egészben szakmai rendezvény szervezésére, és öt olyan nyertes pályázat volt, amely szakmai rendezvényen való részvételhez, tanulmányúthoz kért hozzájárulást. A pályázatokkal érintett rendezvények mind tematikájukat, mind célközönségüket tekintve sokrétűek voltak: a fogyasztóvédelmi kérdéseket taglaló (pl. a fogyasztói jogok ismeretével, a fogyasztóvédelem eszközeivel, a körültekintő fogyasztói tájékozódással, a tudatos fogyasztóvá neveléssel foglalkozó) programokra, kartellekkel kapcsolatos konferenciára, élő Internetes adásban középiskolások számára közvetített versenyjogi előadássorozatra és egyetemi berkekben megvalósult versenyjogi rendezvényre egyaránt találunk példákat. A tanulmányutak főként fiatal kutatóknak a legfrissebb tudományos ismeretekhez, trendekhez való közelebb kerülését, egy esetben pedig felsőoktatási intézményben tanuló, tudományos diákkörökben munkálkodó diák szakmai továbbfejlesztését segítették. A pályázatok megvalósítása kivétel nélkül lezárult 2008 végére.

663. A GVH VKK a versenyjog és a versenypolitika, illetve a fogyasztóvédelmi politika kérdéseivel foglalkozó magyarországi tudományos élet és közélet működésének és fejlődésének elősegítése érdekében munkatervében célul tűzte ki az e téren folyó **tudományos kutatások támogatását**. A támogatás annak ösztönzését célozta, hogy a kutatók a verseny közgazdasági és jogi kérdéseinek vizsgálatára, eddig hiányzó kutatási eredmények létrehozására összpontosítsanak, hozzájárulva az ezen területekkel kapcsolatos magyarországi elméleti és empirikus ismeretek gyarapodásához.¹²⁹

129 A támogatásnak nem célja a GVH jogalkalmazási tevékenységéhez – például folyamatban lévő/előkészítés alatt álló versenyfelügyeleti vagy egyéb GVH eljárásokhoz (ágazati vizsgálatok) – közvetlenül kapcsolódó kutatások, illetve szakértői munka finanszírozása.

664. 2008-ban a GVH VKK kilenc kutatási témában hirdetett pályázatot, ebből kettőt az NHH-val közösen. A pályázati eljárás keretében 13 pályázat bizonyult támogatásra érdemesnek (közülük három az NHH-val közösen meghirdetett témákban érkezett). A pályázatok megvalósítása nagyrészt lezárult 2008 végére, azonban néhány kutatás – a megvalósítás időigényére tekintettel – csak 2009 folyamán kerül majd befejezésre. A támogatott pályázatok között többségben voltak a verseny közgazdasági kérdéseinek vizsgálatára összpontosító pályamunkák. Több pályázat is foglalkozott a fix és mobil szolgáltatások helyettesíthetőségének vizsgálatával, valamint a viselkedési közgazdaságtan eredményeinek felhasználhatóságával és gyakorlati alkalmazásával. 2007-hez hasonlóan több kutatás is irányult az áttérési költségek szolgáltató váltásra gyakorolt hatásának vizsgálatára. Pályamunka született Magyarország és az EU tagállamok piaci közötti árelterések, valamint az ezen piacokon észlelhető termelői és fogyasztói árközti árelterések okainak feltárásáról, magyarázatáról, a digitalizáció médiapiaci hatásáról, valamint az árdiszkrimináció versenyhatósági megítéléséről és módszertani megközelítéséről.

665. A **más támogatások odaítélésére** kiírt nyílt pályázat meghirdetésével a GVH VKK célja az volt, hogy felszínre hozza azokat a hivatalon kívüli forrásból származó ötleteket és elképzeléseket, amelyek hozzájárulhatnak a versenykultúra fejlesztéséhez és terjesztéséhez. A pályázati eljárás keretében olyan tudományos, kutatási és oktatási tárgyú programok támogatását igényelheték a pályázók, amelyek segítik a versenyjoggal, a versenypolitikával és a piacelmélettel, valamint a tudatos fogyasztói döntéshozattal kapcsolatos magyarországi elméleti és empirikus ismeretek javulását.¹³⁰ E pályázati felhívás keretében a GVH VKK 18 pályázathoz nyújtott támogatást 2008-ban, amelyek megvalósítása döntően lezárult 2008 végére, azonban egyes pályázati programok – a megvalósítás időigényére tekintettel – csak 2009 folyamán kerülnek majd befejezésre.

666. Az ezen munkatervi ponthoz kapcsolódóan támogatást nyert pályázatok között 2008-ban többségben voltak a könyv fordítás és kiadás, egyetemi jegyzet és más kiadványok megjelentetésére irányuló, ugyanakkor több kutatási program is szerepelt köztük. A kutatási pályázatok a kiskereskedelmi láncok tejtermékek példáján bemutatott árképzési gyakorlatával, a kartellek hatásával, a médiapi-

130 A támogatásnak nem célja a GVH jogalkalmazási tevékenységéhez – például folyamatban lévő/előkészítés alatt álló versenyfelügyeleti vagy egyéb GVH eljárásokhoz (ágazati vizsgálatok) – közvetlenül kapcsolódó kutatások, illetve szakértői munka finanszírozása.

aci versennyel, a postai szolgáltatások versenyviszonyai-
val, az összehangoltan értékesített termékek közgazdasági
alapjaival, valamint az energetikai szektor liberalizációjá-
nak vizsgálatával és a regionális gáztározói verseny lehe-
tőségeivel foglalkoztak.

667. A GVH VKK célkitűzései közé tartozik a **tudatos fogyasztói döntéshozatal kultúrájának fejlesztése** is, a verseny társadalmi elfogadottsága, a jogkövető magatartás, a versenybarát, illetve a tudatos fogyasztói döntéshozatalt biztosító szabályozási környezet elősegítése, valamint a fogyasztói tudatosság növelése érdekében. A központ ezért a fogyasztóvédelmi céllal alakult civil szervezetek és a fogyasztói kultúra fejlesztéséért dolgozó más szervezetek tevékenységének, szakmai programjainak támogatásával járul hozzá a tudatos fogyasztói döntéshozattal kapcsolatos ismeretek terjesztéséhez, ilyen témájú képzések megszervezéséhez, a fogyasztók jogérvényesítési lehetőségeinek tudatosításához, vagy a versenypártolási tevékenységhez kötődően a fogyasztói érdekek fokozottabb védelmét eredményező szabályozási-intézményi megoldások kialakításához.

668. Ezen pályázati eljárás keretében 10 pályázat nyert támogatást 2008-ban, amelyek megvalósítása is lezárult az év végére. A nyertes pályázatok fogyasztóvédelmi lapok és más kiadványok megjelenésének, fogyasztóvédelmi fórumok és más rendezvények szervezésének, illetve oktatási programok megvalósításának, fogyasztóvédelmi információknak az elektronikus média és az Internet felhasználásával történő juttatásának a támogatására irányultak. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyik pályázat célcsoportja az átlagosnál – fogyasztói tájékozottságát és tudatosságát tekintve – sérülékenyebbnek számító nyugdíjas fogyasztók voltak, míg két pályázat a fogyasztóvédelmi nevelés szempontjából kiemelt célcsoportot képező középiskolás diákok elérésének a lehetőségét biztosította.

669. A GVH / GVH VKK 2008 során immár kilencedik alkalommal, ebből a GVH VKK szervezésében második alkalommal hirdetett országos tanulmányi pályázatot „**Versenyjog Magyarországon és az EU-ban**” címmel a nem-posztgraduális egyetemi és főiskolai hallgatók számára. A meghirdetett 16 témakörből hétre érkeztek pályamunkák, összesen tizenegy. A beérkezett dolgozatok foglalkoztak például a kartellek által okozott károk számszerűsítésével, a túlzó árazás, mint versenyjogsértés lehetséges versenyhatósági kezelésével, a versenyhatóság és a szabályozó hatóság piacfelügyeleti kapcsolatával és az árdiszkrimináció alkalmazási gyakorlatával.

4.2. A GVH versenykultúra terjesztését szolgáló egyéb tevékenységei

670. A GVH 2008-ban is kiemelt jelentőséget tulajdonított a **tudományos körökben** és az **oktatásban** folyó, versenyjoggal és versenypolitikával kapcsolatos tevékenységnek. A hivatal több munkatársa rendszeresen oktat versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadást a szakmai érdeklődők számára.

671. A hivatal **információkövetítő tevékenysége** 2008-ban sem lankadt: a GVH munkatársai közel 100 előadást tartottak, hozzávetőleg 50 alkalommal adtak interjút, és közel 80 tanulmányt, cikket publikáltak jogi és gazdasági folyóiratokban és szaklapokban.

672. 2008-ban összesen 12 diák töltötte **szakmai gyakorlatát** a GVH-ban, illetve többen kérték a hivatal munkatársainak segítségét szakdolgozat, diplomamunka megírásához is. A hivatal folyamatosan nyújt információt az érdeklődő diákoknak, kutatóknak, s lehetővé teszi számukra könyvtára látogatását is.

673. A GVH **honlapja**¹³¹ folyamatosan karbantartott és bővített információs tartalmával tájékoztatást nyújt a hivatal munkájáról és a versenyjogi, fogyasztóvédelmi aktualitásokról. A honlapon 2008-ban közel 220.000 látogatást regisztráltak, amely némileg alatta marad a 2007. évi látogatottsági adatoknak. A honlapon – többek között – a GVH jogállásával, szervezetével, a hivatal hatáskörébe tartozó jogszabályokkal kapcsolatos információk mellett a GVH által készített különböző elemzések, tanulmányok, a hivatal döntései (és az azok felülvizsgálata során keletkezett bírósági döntések), statisztikák, beszámolók, sajtóinformációk egyaránt megtalálhatók. A GVH VKK¹³² és az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ¹³³ honlapja közvetlenül és a GVH honlapjának nyitóoldalaról¹³⁴ egyaránt elérhetők, részletes információkkal szolgálva a két központ tevékenységéről.

674. A GVH **ügyfélszolgálat**a fontos szerepet tölt be a hivatal működésével és a piaci versenyről alkotott álláspontjával kapcsolatos információk nyújtásában. A hivatal arculatának külső megjelenítésén túl a hivatalhoz fordulóknak gyors és ügyfélbarát módon történő, eljárási és anyagi jogi, fogalmi

131 <http://www.versenykultura.hu> „A tanulmányi pályázatok egyetemi és főiskolai hallgatók részére” c. menüpontban

132 <http://www.versenykultura.hu>

133 <http://www.oecdhungarycompetitioncentre.org>

134 A GVH VKK, illetve az RCC logójára kattintva.

informálásán keresztül az eljárások hatékonyságának javulásában is szerepet játszik. Az általános tanácsadason és információszolgáltatáson túlmenően az ügyfélszolgálaton keresztül elérhető valamennyi, a GVH feladatkörét érintő nyomtatvány, illetve tájékoztató is. 2008-ban közel 4300 alkalommal keresték fel az érdeklődők a GVH ügyfélszolgálatát, amely 30 %-kal meghaladja a 2007. évi megkeresések számát (az elmúlt két évben az ügyfélszolgálati megkeresések száma lényegében megduplázódott a korábbi éveket jellemző megkeresésszámhoz képest). Egyre növekszik az elektronikus úton érkező megkeresések száma, 2008-ban a megkeresések harmada elektronikus levélben érkezett, ugyanakkor a legtöbben továbbra is telefonon keresztül keresik meg a hivatalt, a személyesen érdeklődők száma mindössze 5 % körül alakult. Az ügyfélszolgálathoz fordulóknak többsége (60 % körül) magánszemély volt. Továbbra is meghatározóak voltak a fogyasztói megtévesztések tárgyában történő megkeresések, de a 2007. évhez hasonlóan – sőt azt némileg meghaladóan – jelentősnek mondható az erőfölénnyel való visszaélést panaszoló vagy a GVH ezzel kapcsolatos döntései iránt érdeklődő ügyfélszám is. Az ügyfélszolgálathoz fordulóknak kérdései leggyakrabban a hipermarketek akciós termékeivel kapcsolatos elérhetőségi problémákra, az egészségre ható termékekkel kapcsolatos, illetve a távközlési szolgáltatók által nyújtott tájékoztatásokra, valamint a pénzügyi szolgáltatók tevékenységére vonatkoztak. Az ügyfélforgalom növekedése elengedhetetlenné tette az ügyfélszolgálat bővítését, így 2008. július 1-jétől már két hivatali munkatárs látja el ezt a feladatot.

- 675.** A GVH folytatta az ajánlattevők versenytárgyaláson való összejátszásával és annak gyanút keltő jeleivel kapcsolatos felvilágosító kampányát: a hivatal megbízásából egy közgazdász elsősorban köztisztviselők számára tart rendszeres tájékoztatókat, illetve konzultációt e témában.
- 676.** A hivatal munkatársai rendszeresen ellátják a sajtót háttérinformációkkal, válaszolnak verseny témában felmerülő közérdekű kérdésekre. 2008-ban közel 600 ilyen megkeresésre került sor. 2008-ban a hivatal egy alkalommal, a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével közösen, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló törvény hatályba lépése és ennek végrehajtásához kapcsolódóan a három hatóság által aláírt együttműködési megállapodás kapcsán szervezett sajtótájékoztatót a média munkatársainak.

- 677.** 2008-ban a napilapokban közel 900, a gazdasági hetilapokban 160, az elektronikus sajtóban (az internetes portálokat ide nem értve) hozzávetőleg 50 a GVH-t megemlítő cikk jelent meg.

V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

5.1. Intézményi kapcsolatok

- 678.** A GVH 2008 során is rendszeres szakmai- és munkakapcsolatokat ápolt a szakértőkkel és az ágazati felügyeleti hatóságokkal, illetve a piaci szereplők részvételével működő és más nem kormányzati szakmai szervezetekkel is.
- 679.** Az elektronikus hírközlés piacokon folyó hatékony verseny feltételeinek megteremtése, illetve megerősítése céljából tovább folytatódott a több éves szoros együttműködés a **Nemzeti Hírközlési Hatóság** (NHH) és a GVH között. 2008-ban elsősorban szakértői szinten zajlott aktív konzultáció, a JPE azonosítási eljárások határozattervezeteinek szakmai előkészítésében közreműködő Projekt Irányító Bizottságban. A két hatóság – kutatási pályázatok között támogatásával – összehangolta az ágazati szintű versenykultúra érdekében tett erőfeszítéseit is.
- 680.** Az **Országos Rádió- és Televízió Testület** (ORTT) új elnökének kinevezése alkalmával találkozott egymással a két szervezet vezetője, amely lehetőséget adott arra, hogy áttekinthessék a hatósági munka során szerzett tapasztalataikat és a jövőbeli együttműködés formáit. A hatóságok közös célja, hogy a technológia fejlődés miatt erősödő médiapiaci verseny jóléti hatásai maradéktalanul érvényesüljenek, a fejlődéssel együtt járó tartalmi választék bővülés a fogyasztók javára és a sajtószabadság épülésére valósulhasson meg – ezeket a célkitűzéseket kell szolgálnia az alakuló média-szabályozásnak is.
- 681.** A 2008. év folyamán is intenzív volt az együttműködés a **Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztériummal** (NFGM) és a **Magyar Energia Hivatallal** (MEH). A GVH képviseltette magát a Villamosenergia Piacmonitoring Bizottság ülésein, ahol a szakminisztériummal és a MEH-hel közösen értékelték a villamosenergia-piac fejleményeit, így a határkeresztesző kapacitások kérdéskörét, az MVM éves áramaukciójának várható kimenetelét, annak hatását a hazai árakra. A MEH által lefolytatott JPE eljárások során a MEH és a GVH szorosan együttműködött,

a GVH az elektronikus hírközlési piacokon a Nemzeti Hírközlési Hatóság által lefolytatott JPE eljárások tapasztalatait, valamint saját versenyfelügyeleti eljárásai során kialakított gyakorlati ismereteit osztotta meg a MEH-hel.

682. Sor került a kapcsolatfelvétellel a GVH és a **Nemzeti Közlekedési Hatóság** (NKH) között, amely 2008. július 1-jével vette át az – ezzel egyidejűleg megszüntetett – Magyar Vasúti Hivatal feladatkörét. A két hatóság megállapodott együttműködésük részleteinek kidolgozásában.

683. Tovább folytatódott az együttműködés a pénzügyi szolgáltatási piacok szakmai felügyeletét ellátó **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete** (PSZÁF) és a GVH között. A megállapodásnak megfelelően a felek szakértői az év folyamán több szakmai kérdésben – köztük a bankok egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségével kapcsolatos jogszabályi háttér megváltoztatása és a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló új törvény előkészítése kapcsán – egyeztettek, illetve folyamatos volt a szakmai képviselet a két intézmény által szervezett fórumokon.

684. A **fogyasztóvédelem** területén a hivatal a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló törvény végrehajtásával kapcsolatos zökkenőmentes együttműködés kialakítása és a jogszabály erre vonatkozó előírásainak való megfelelés céljából együttműködési megállapodást írt alá a **Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal** és a **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével**.¹³⁵

685. A GVH fogyasztóvédelmi munkájában továbbra is nagy súllyal szerepelnek egyes termékek egészségre gyakorolt kedvező hatásairól tett megtévesztő tájékoztatásokkal kapcsolatos versenyfelügyeleti eljárások. Ezen vizsgálatokban kiemelkedő szerepe van az **Országos Gyógyszerészeti Intézettel** (OGYI) és az Országos **Élelmiszerbiztonsági és Táplálkozástudományi Intézettel** (OÉTI) való kapcsolattartásnak.

686. A GVH a tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottak között részt vett az **Országgyűlés** 2007 márciusában létrehozott **Fogyasztóvédelmi Eseti Bizottságának** munkájában, amely során több alkalommal beszámolt a GVH különböző piacokon kifejtett, fogyasztóvédelemmel összefüggő tevékenységéről és tapasztalatairól.

687. A GVH – a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével – részt vett a **Magyar Nemzeti Bank** által létrehozott, a magyarországi pénzügyi kultúra fejlesztését zászlójára tűző projektben is.

688. Az Európai Unióban a fogyasztóvédelem területén 2005 folyamán megkezdődött jelentős jogharmonizációs munka célja, hogy a szervezeti és működési szempontból, valamint jogszabályi háttér tekintetében igen különböző megoldásokat felmutató fogyasztóvédelmi rendszereket közelítsék egymáshoz. E folyamat kiemelkedő pontja a tagállami tájékoztatási szabályok egységesítésére törekvő, az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv (UCP) átültetése. Az ehhez szükséges, a **Gazdasági és Közlekedési Minisztérium** (GKM) által koordinált előkészítő munkában az **Igazságügyi- és Rendészeti Minisztérium** (IRM), valamint a **Szociális- és Munkaügyi Minisztérium** (SZMM) mellett a GVH is szerepet vállalt.

689. A versennyel és fogyasztóvédelemmel kapcsolatos információk és ismeretek nagyközönség részére történő átadásában különösen nagy szerepet vállaltak egyes **civil fogyasztóvédelmi szervezetek**, amelyekkel a GVH továbbra is szoros szakmai kapcsolatban áll.

690. A **Közbeszerzések Tanácsának** munkájában a GVH továbbra is aktív szerepet vállal. 2008-ban a hivatalt a Közbeszerzések Tanácsában képviselő tanácsstag hivatalból való jogorvoslati eljárást kezdeményezett a Közbeszerzési Döntőbizottságnál (KDB) a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság szoftverlicenc beszerzésére kiírt ajánlatkérése kapcsán. Ennek indoka az volt, hogy a hirdetményben az ajánlatkérő a gyártó (Microsoft) megnevezésével azonosította a beszerezni kívánt terméket, ami a GVH képviselője szerint szükségtelen a beszerzés tárgyának egyértelmű és közérthető meghatározásához, ugyanakkor korlátozhatja a szoftverpiacon a potenciális ajánlattevők közötti versenyt. Így a hivatal jogellenesnek tekinti az olyan – közbeszerzési, pályázati – kiírást, amely nem a konkrét beszerzési igényt határozza meg a szükséges funkciók leírásával vagy szabványra való hivatkozással, hanem valamely már addig használt, megszokott termék újbóli beszerzését preferálja. A KDB és a döntését felülvizsgáló Fővárosi Bíróság a hivatal álláspontjától eltérő következtetésre jutott, amikor kompatibilitási okokból (mintegy viszonyítási pontként) elkerülhetetlennek nevezte a gyártó megnevezését a kiírásban. A Fővárosi Bíróság döntésének felülvizsgálata – a GVH fellebbezése nyomán – a Fővárosi Ítéletábla előtt folyamatban van.

¹³⁵ A megállapodás szövege olvasható a hatóságok honlapján (www.gvh.hu, GVH / Együttműködési megállapodások menüpontban).

691. A GVH számos további közigazgatási szervvel (minisztériumokkal, önkormányzatokkal, közigazgatási hivatalokkal, rendőri szervekkel, az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának Hivatalával) és szakmai szervezettel (így például a Köztisztasági Egyesüléssel, a Magyar Temetkezési Szolgáltatók Országos Szakegyesületével, a Magyar Víziközmű Szövetséggel) tart fenn szakmai kapcsolatot a versenyfelügyeleti vizsgálatokhoz szükséges piaci információk megszerzése érdekében, valamint versenypártolási tevékenysége körében.

5.2. Nemzetközi kapcsolatok

5.2.1. A GVH nemzetközi kapcsolatainak alakulása

692. A GVH nemzetközi kapcsolatait 2008-ban is főként az Európai Unió és a tagországok versenyhatóságaival, továbbá a Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), illetve a Nemzetközi Versenyhálózat (ICN) keretében folytatott, valamint a kétoldalú együttműködések határozták meg. Külön említést érdemel az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) tevékenysége.

693. A közösségi versenyjog alkalmazásához kapcsolódóan a nemzetközi együttműködés egyik fő iránya továbbra is az operatív, ügy-vonatkozású kapcsolattartás, amely az **Európai Versenyhálózathoz**¹³⁶ (ECN) köti a GVH-t. A jogalkalmazáshoz kötődő közvetlen kapcsolattartáson túlmenően ugyancsak az ECN keretében zajlik a nemzetközi együttműködési tevékenység másik jelentős része, hiszen a GVH aktív szerepet vállal az ECN különböző fórumain. A német Bundeskartellamt mellett a magyar versenyhatóság tölti be a társelnöki funkciót a hálózat gyakorlati működési tapasztalatainak az elemzéséért felelős „Együtműködési Munkacsoportban”. Aktív szerepet játszik a GVH az ágazat-specifikus témákkal foglalkozó szektorális ECN munkacsoportokban is. Ez utóbbiak célja, hogy az EU tagállamok versenyhatóságainál az egyes szakterületekért felelős szakértők, vizsgálók személyes, élő kapcsolatot alakítsanak ki egymással, illetve rendszeres találkozókon megvitassák az ágazatra jellemző versenyjogi kérdéseket, megosszák egymással a tapasztalataikat. Az ECN működésének közel öt éve során ezek az ágazati munkacsoportok sikeresen járultak hozzá, hogy személyes kapcsolatok alakuljanak ki a tagállamok versenyhatóságainak munkatársai között, hogy a hálózatos együttműködés általánossá váljék.

694. Az **európai versenyhatóságok hálózata**¹³⁷ (ECA) 2008. május 7-8-án Budapesten tartotta a szervezethez tartozó országok versenyhatósági vezetőinek éves, Brüsszelen kívüli találkozóját. A zártkörű, informális rendezvényen a résztvevők szabadon vitathatták meg az aktuális versenypolitikai kérdéseket, fejleményeket; valamint az ECA által kiemelten kezelt témákban létrehozott munkacsoportok (szankcióalkalmazás, a versenyhivatali működés vállalati és fogyasztói érintettjeivel való kapcsolattartás) szintén ezen a rendezvényen számoltak be az elért eredményekről.

695. Az **OECD Verseny Bizottságában** folyó munkának a GVH mindenkor nagy jelentőséget tulajdonított, és így volt ez 2008-ban is. A szakmai munkát illetően a GVH részanyagot készített több OECD versenyjogi kerekasztal vitához, a magyar szabályozás és versenyjogi gyakorlat ismertetésével (monopszónium és vásárlói erő, viszonteladási ár kikötése, az üzemanyag forgalmazás vertikális kérdései, az építőipar versenypolitikai kérdéseinek az áttekintése, hűség kedvezmények témaköre), továbbá a szokásos gyakorlatnak megfelelően a GVH az éves jelentését is benyújtotta az OECD-nek. A GVH bekapcsolódott az OECD fogyasztóvédelmi vonatkozású munkájába is, amelynek középpontjában 2008-ban a verseny és fogyasztóvédelem kapcsolatának feltérképezése, valamint a különböző fogyasztóvédelmi szervezetek policy-jellegű gondolkodását, stratégia-alkotását segítő dokumentum összeállítása állt. 2008-ban is folytatódott az a több évre visszatekintő gyakorlat, amely szerint a GVH egyik munkatársa kiküldöttként az OECD Titkárság Verseny Részlegénél dolgozik. Ez mindkét fél számára előnnyel jár, a magyar kiküldött aktívan részt vesz az OECD Verseny Bizottságában folyó munkában, enyhítve ezzel a szervezet munkaterheit, majd hazatérve eredményesen tudja a GVH-nál folytatott mindennapi munkájában hasznosítani az ott szerzett tapasztalatokat.

696. A **Nemzetközi Versenyhálózattal**¹³⁸ (ICN) folytatott együttműködés során a két kiemelt területnek továbbra is a Kartell Munkacsoportban és az ICN által szervezett technikai segítségnyújtási módszerek kifejlesztésében történt közreműködés bizonyult. A Kartell Munkacsoportban való aktív GVH-s közreműködés abból fakad, hogy az Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága mellett a GVH tölti be a munkacsoport társelnöki szerepét. A korábbi évek gya-

136 European Competition Network

137 European Competition Authorities – az EU tagállamok versenyhatóságai mellett az EFTA országok versenyhatóságai (Svájc kivételével) is részesei ennek az együttműködésnek.

138 International Competition Network

korlatának megfelelően a Hivatal egyik munkatársa 2008-ban is jelentősen hozzájárult a Kartell Munkacsoport által szervezett kartellkonferencia sikeréhez.

- 697.** Mint a **Nemzetközi Fogyasztóvédelmi és Felügyeleti Hálózat**¹³⁹ (ICPEN) tagja a GVH 2008-ban is részt vett az ún. Sweep Week-en, vagyis vállalkozások által üzemeltetett honlapok bejelentés nélküli vizsgálatában. 2008-ban a GVH és a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) munkatársai együtt végezték el az egészségre ható árukat népszerűsítő honlapok vizsgálatát, és közös jelentést küldtek az Európai Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatósága számára. A hivatal képviselői emellett részt vettek a szervezet rendezvényein is.
- 698.** Az Európai Unió 2006-ban állította fel a **fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködésén alapuló nemzetközi hálózatot**¹⁴⁰ (CPCS). A GVH jelenleg az UCP irányelv, illetve a magyar átültetést megvalósító jogszabály, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény rendelkezéseinek végrehajtásával vesz részt a rendszerben. Az egyes versenyfelügyeleti eljárásokban hasznosítható információ cseréjén és a végrehajtási cselekményekben való együttműködésen túl a hálózat évente egyszer sweep-ben való részvételt is lehetővé tesz. A vizsgálat ezúttal a vállalkozásoknak az emelt díjas mobiltelefon-szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatói gyakorlatát térképezte fel.
- 699.** A **kétoldalú kapcsolatok** sorában ki kell emelni a **horvát versenyhatósággal** folytatott együttműködést, amely komoly múltra tekint vissza. Ezt pecsételte meg egy formális együttműködési megállapodás megkötése. A megállapodás keretében – más szakmai kooperáció mellett – a GVH a horvát versenyhatóságot a csatlakozási előkészületekben is segíteni fogja. Szorosabb kapcsolat formálódik az **oszt-rák versenyhatósággal** is, ezt a társhatóság vezetőjének budapesti látogatása is jelezte, és az év során egy fúziós ügy¹⁴¹ kapcsán is együttműködtek a két hatóság szakemberei. Továbbra is hangsúlyos szerepet játszik a kétoldalú kapcsolatokban a **délkelet-európai országok versenyhatóságainak** segítése. Ezt tükrözi elsősorban a ROK tevékenysége, hiszen a központ által rendezett szemináriumok és találkozók mindenekelelt e régióba tartozó országok versenyhatóságainak szakmai támogatását célozzák.¹⁴²

700. A GVH még 2006 végén a francia versenyhatósággal együttműködésben uniós pályázatot nyert az **ukrán versenyhatóság** „twinning” konstrukcióban történő technikai megsegítésére. Ennek keretében 2008-ban egy sor szakmai eseményre került sor. A GVH munkatársai átvilágították az ukrán versenyjogi szabályozást, és részletes javaslatokat tettek a módosítására. Ukrán szakértők látogattak el a GVH-ba, és a helyszínen konzultálhattak a magyar versenyjogról és jogalkalmazási tapasztalatokról. Ezeken túlmenően a GVH szakemberei szemináriumok formájában tartottak előadásokat az ukrán versenyhatóságnál a távközlés és a pénzügyi szolgáltatások terén folyó versenyjogi fellépésről, valamint a kartellek elleni eredményesebb fellépés tapasztalatairól. A francia versenyhatóság és a GVH informatikai szakemberei együttműködésében folyik az ukrán versenyhivatal számítástechnikai rendszerének átvilágítása, ez több más tevékenységgel együtt 2009-ben is folytatódik. Az ukrán versenyhivatal a visszajelzések szerint messzemenően elégedett a GVH közreműködésével a projektben.

701. 2007 végén a GVH megpályázta és elnyerte a **ciprusi versenyhatóság** szakmai megsegítését célzó uniós „twinning light” pályázatot. A szakmai munka e téren 2008-ban lezárult. A GVH munkatársai számos konzultáción és szakmai rendezvényen vettek részt a program keretében. A ciprusi versenyhatóság a projektet egyértelműen eredményesnek minősítette, ami a szakmai ismeretek átadásán túl hozzájárult ahhoz is, hogy a két hatóság munkatársai között szoros kapcsolatok alakuljanak ki. A két hatóság az együttműködés folytatását és együttműködési megállapodás formájában való megerősítését tervezi.

702. Említést érdemel, hogy a **tajvani társhatóság** kezdeményezésére kölcsönös szakmai utakra került sor a két hatóság képviselői között. Az ICN-ben és az OECD-ben kialakított kapcsolatokon túlmenően a látogatások lehetőséget biztosítottak arra, hogy a két hatóság munkatársai megismerkedjenek egymás versenyjogi szabályozásával és jogalkalmazási gyakorlatával.

139 International Consumer Protection and Enforcement Network

140 Consumer Protection Cooperation System

141 Strabag / Cemex összefonódás, részletesebben lásd a 2.1.2. fejezetben (A közösségi jog alkalmazásával kapcsolatos koordináció).

142 A ROK tevékenységéről részletes beszámoló olvasható az 5.2.2.

fejezetben (Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenysége).

5.2.2. Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ tevékenysége

5.2.2.1. Alapítás és célok

- 703.** Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) 2005. február 16-án jött létre az OECD és a GVH közötti megállapodással és magyar kormány anyagi támogatásával. Az alapító okirat szerint a ROK az OECD Versenyügyi Részlege és a GVH szakmai hátterére építve oktatási és szakmai programok szervezésén keresztül nyújt segítséget elsősorban a kelet-, délkelet- és közép-európai országok versenyhatóságai számára.¹⁴³
- 704.** A ROK létrehozásának elsődleges célja a versenypolitika, versenyjog és a versenykultúra fejlesztése, valamint a versenyhatóságok munkájának elősegítése, hozzájárulva a verseny javításához és ezzel a gazdasági növekedéshez, amelyet különböző szakmai programokon keresztül valósítanak meg a ROK munkatársai. A GVH fontosnak tartja a saját gyakorlati tapasztalatainak továbbadását a hasonló fejlődési stádiumokat bejáró kelet- és délkelet-európai államok számára. A hivatal munkatársainak saját tapasztalata is van arról, hogy milyen is az ilyen jellegű képzéseken való részvétel: a kilencvenes évek első felében hasonló szemináriumokon és konferenciákon ismerkedhettek meg a hivatal munkatársai a fejlettebb jogrendszerek versenyjogi, versenypolitikai tapasztalataival és szerezhettek ezzel első kézből nélkülözhetetlen ismereteket.
- 705.** A ROK révén e vonatkozásban Magyarország és a GVH vezető szerepet kapott a régió belül az átmeneti gazdaságok fejlesztésében való részvétel és technikai segítségnyújtás terén, minthogy a ROK működése elismerteti a magyar versenyjog és annak alkalmazásának régió belüli fejlettségét.
- 706.** A ROK többek között a következő témakörökkel foglalkozik: versenyjogi ügyek elemzése; vizsgálati technikák; versenyjogi alapelvek a szabályozási reform során; bírák képzése; jogérvényesítési prioritások; irányelvek, politikák, gyakorlatok és eljárások; a régió hatóságai közötti együttműködés keretei; versenypártolás és kommunikációs eszköztár; a versenyhatóságok és az ágazati szabályozó szervek kapcsolata; valamint a versenyjog és versenypoli-

tika általános kereteibe tartozó egyéb témák. E témákban a rendszeres találkozókra tréningprogramok, szemináriumok és tanfolyamok keretében kerül sor.

5.2.2.2. Célországok és működés

- 707.** A ROK **négy típusú programcsoportot** foglal magában. Az első csoportba a kelet-európai országok és a balkáni térség országai versenyhatósági szakembereinek képzései tartoznak, név szerint: Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Montenegró, az Orosz Föderáció, Örményország, Románia, Szerbia és Ukrajna. Ezek az országok azonos történelmi örökséggel rendelkeznek: gazdaságukat központi tervgazdálkodás jellemezte. A ROK elsődleges célként jelöli meg ezen országok piacgazdaságra való átállásának elősegítését.
- 708.** A ROK munkájának másik kedvezményezettje az az országcsoport, amelynek tagjai a Közép-Európai Versenyügyi Kezdeményezés (CECI) keretében tevékenykednek együtt. A 2003-ban életre hívott Kezdeményezés versenyjogi témákban nyújt együttműködési fórumot az érintett közép-európai országoknak. A Kezdeményezés versenyhatóságok közötti (és nem államok közötti) hálózati jellegű együttműködés, amely elsősorban tréningprogramokban és informális találkozóiban ölt testet. A Kezdeményezésben résztvevő országok: Cseh Köztársaság, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia, valamint Magyarország, Ausztria az állandó megfigyelői státuszt 2008 végén cserélte fel teljes jogú tagságra. A résztvevő országok azonos földrajzi területen helyezkednek el, alapjában véve hasonló kulturális tradíciókkal és történelmi tapasztalatokkal rendelkeznek, valamint többé-kevésbé azonos fejlettségi fokon állnak. Mindezekből kifolyólag versenyhivatalaik számos közös kihívással és nehézséggel néznek szembe, illetve esetenként olyan piacokat kell felmérniük, elemezniük, amelyek regionális voltak következtében átfedik egymást vagy kapcsolódnak egymáshoz, továbbá gyakran azonos ügyfélkörrel kell kapcsolatba lépniük.

- 709.** A ROK tevékenységének harmadik ágát maga a GVH adja. A ROK a GVH munkatársai számára éves rendszerességgel rendez különféle versenyjogi és versenypolitikai témákban továbbképzéseket. E tréningprogramok tematikája általában egy éppen folyamatban lévő feladathoz kötődik vagy rendkívül aktuális, napirenden lévő témához kapcsolódik. A szemináriumok kiváló lehetőséget nyújtanak a GVH munkatársai számára nemzetközi antitröszt elméletek és a versenyjogi jogérvényesítés megismerésére.

¹⁴³ A ROK honlap címe a következő:

www.OECDHungaryCompetitionCentre.org, illetve a honlap elérhető a GVH honlap (www.gvh.hu) nyitóoldalán elhelyezett RCC logóra kattintva is.

- 710.** A ROK negyedik célcsoportját az Európai Unió tagállamaiban versenyjoggal foglalkozó bírák képezik. A bírák számára rendezett szemináriumok a versenyjog és a közgazdaságtan minél mélyebb megértését mozdítják elő, lehetővé teszik a véleménycserét az EU versenyjogának fejleményei tekintetében, és nem utolsósorban alkalmat adnak a versenyjogi esetek kapcsán felmerülő legfőbb kihívások bírói szemszögű megvitatására. A bírói szemináriumokat az OECD Versenyügyi Részlege, az Európai Versenyjogi Bírók Szövetsége és a ROK együttesen rendezi meg.
- 711.** A ROK működése tekintetében az alapító okirat meghatározza, hogy a ROK tevékenységével kapcsolatos fő kérdésekben a GVH és az OECD együttesen hoz döntést. Mindezek érdekében a felek évente összeülnek, hogy értékeljék a ROK működését és éves teljesítményét, hogy elkészítsék a következő év képzési tervét, illetve felállítsák a költségvetés főszárait.
- 712.** A ROK munkája az OECD és a GVH szakmai háttérére épül. A GVH felelős a ROK eseményekkel kapcsolatban felmerülő valamennyi gyakorlati kérdés és feladat megoldásáért. Az OECD-ben foglalkoztatott ROK munkatárs hívja meg az előadókat a szemináriumokra, és ő állítja össze az adott esemény programját is. A GVH minden szemináriumra delegál előadót vagy paneltagot. Az előadók OECD tagállamokból érkeznek.
- 713.** A ROK finanszírozásának kérdését illetően a GVH – az éves költségvetésében külön erre a célra kapott támogatás formájában – kötelezettséget vállal arra, hogy biztosítja a ROK működéséhez szükséges anyagi fedezetet, valamint évente önkéntes hozzájárulást ad az OECD-nek a Párizsban foglalkoztatott munkatárs költségeinek fedezésére. Ezen túlmenően mindkét fél együttműködik annak érdekében, hogy további pénzügyi forrásokat tudjanak mozgósítani az alapító okiratban szereplő célok megvalósítására.
- 714.** A ROK – működését tekintve – egy virtuális központ, amely a GVH épületében kapott helyet. A virtuális felépítésnek köszönhetően a ROK pénzügyi alapjait teljes egészében az alapító okiratban foglalt célok megvalósítására fordíthatja, azaz szemináriumokat szervez, hogy minél több résztvevőt fogadhasson és képezhessen. Mindezek mellett a virtuális szerkezet lehetővé teszi a változó körülményekhez való minél gyorsabb és rugalmasabb alkalmazkodást is.¹⁴⁴

¹⁴⁴ A ROK a hivatalon belül szervezetileg a Főtitkárság Versenykultúra Központjához tartozik, azonban azon belül elkülönült költségvetéssel rendelkezik. A hivatal részéről a ROK működését a GVH főtitkára irányítja.

5.2.2.3. Áttekintés a ROK 2008. évi tevékenységéről

- 715.** A 2008. év a ROK működésének negyedik éve. Az előző évekhez hasonlóan a ROK 2008-ban is nagy számban kínált érdeklődésre számot tartó témákat és rendezvényeket. Összesen hét, a versenyhatóságok legfontosabb hatásköreit, valamint a versenyjog területén bevált gyakorlatokat középpontba állító esemény zajlott le a ROK szervezésében. A ROK 2008-ban – néhány újítás mellett – két sikeres kezdeményezését is folytatta: egyrészt az európai bírák részére szervezett versenyügyi szemináriumot, másrészt a versenyszabályozás és az ágazati szabályozás közötti kapcsolódással foglalkozó szemináriumot rendezett.
- 716.** A ROK 2008-ban – valamennyi rendezvényét számításba véve – összesen 201 résztvevőt és 43 előadót látott vendégül programjain, ami 785 ember napnyi szakképzést jelent. Tizenegy ország szakértői, 34 ország résztvevői látogattak a ROK programjait. A résztvevők között voltak Albánia, Ausztria, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, az Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Grúzia, Hollandia, Horvátország, Izrael, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Macedónia, Moldova, Németország, Örményország, Olaszország, Oroszország, Románia, Svédország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna, Üzbegisztán és Magyarország képviselői. Az előadók az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, az Európai Bizottság, Franciaország, Kanada, Németország, az OECD, Olaszország, Portugália, Svédország és Magyarország szakértői voltak.
- 717.** A ROK elsődleges célcsoportja számára szervezett rendezvényeit a meghívott vendégek tapasztalati szintje és a felvetett témák komplexitása alapján két típusra lehet bontani: középfokú és emeltszintű szemináriumokra. A 2008. évi szemináriumok közül kettő volt középfokú, tehát két évnél hosszabb munkatapasztalattal rendelkező szakemberek részvételével zajlott, és ugyancsak kettő volt emeltszintű, amelyre öt évnél hosszabb munkatapasztalattal rendelkező résztvevőket hívott meg a ROK.
- 718.** 2008-ban a ROK új kezdeményezéseket is útjára indított. Egyrészt a hipotetikus esettanulmány köre épülő szeminárium, amelyet először 2008. szeptember 1-5. között rendezett meg az erőfölénnyel való visszaélés témakörében. Másrészt újdonságnak számít a 2008. május 19-22. között megrendezett szeminárium felépítése is, ugyanis e rendezvény keretében nem minden résztvevő versenyhatóság

adott elő esettanulmányt, hanem csak a résztvevők fele, míg a többiek az előadott esettanulmányokat kommentálták, értékelték.

- 719.** A ROK 2008-ban is megrendezte immár hagyományosnak számító szemináriumát az európai bírók részére. Az esemény ezúttal egyszerre szólította meg az Európai Unió régi és új tagállamainak versenyjoggal foglalkozó nemzeti bírúit, de a csatlakozásra váró és más dél-európai országokból is érkeztek résztvevők. A hagyományoknak megfelelően az OECD által korábban Bécsben megrendezett kéthetes versenypolitikai szeminárium is a ROK éves programjának részét képezte.
- 720.** A kelet-európai és dél-európai országoknak szervezett szemináriumok sorában az első március 10-14. között került megrendezésre. A középfokú „**Fúzióellenőrzés és -eljárások**” tréningprogramon tizenöt versenyhatósági kolléga vett részt tizenegy ország képviselőjében. A program során a fúzióellenőrzéshez kapcsolódó legfontosabb kérdések, a horizontális és nem horizontális egyesülések kerültek feldolgozásra. Az esemény során az OECD tagországokból érkező szakértők előadásain kívül a célszágok versenyhatósági kollégái is betekintést engedtek a hatóságaik által vizsgált legérdekesebb esetekbe. A programot egy valós ügyön alapuló hipotetikus esettanulmány több csoportban történő feldolgozása is színesítette. Az előadók összesen nyolc előadást tartottak, amelyek három fő téma köré csoportosultak: a fúziókontroll lényegi szempontjai, a horizontális, illetve a nem horizontális fúziós esetek vizsgálata.
- 721.** A kelet-európai és dél-európai országok versenyhatósági kollégái részére szervezett szemináriumok sorában a második esemény (május 19-22.) a „**Versenykorlátozó visszaélések**” kérdéskörével foglalkozott. Az emeltszintű szemináriumi programon öt paneltag és tizenkét ország 24 szakértője vett részt. A program gerincét a korlátozó jellegű erőfölényes magatartásokat (így különösen a szerződés-kötéstől való elzárkózást, az árukapcsolást és a hűségkedvezmények alkalmazását) bemutató előadások alkották. Az elmélettel foglalkozó részeket az olasz, a kanadai és a magyar versenyhatósági gyakorlatból merített esetek részletes ismertetése és elemzése egészítette ki. A szemináriumok megkerülhetetlen részét képező, nagy népszerűségnek örvendő hipotetikus esettanulmány sem maradt el a programból. Ezen a szemináriumon került bevezetésre és vizsgált sikeresen a résztvevői esetismertetések új rendje.
- 722.** A ROK 2008. szeptember 1-5. között „**Erőfölénnyel való visszaélés**” témakörében rendezte meg szeptemberi szemináriumát kelet- és délkelet-európai országok versenyhatósági kollégái részére. A célcsoportot elsősorban a legalább két év releváns munkatapasztalattal rendelkező vizsgálók alkották. Az öt paneltagon kívül tizenegy ország 22 szakértője vett részt a programon. Az esemény rendkívülinek tekinthető abból a szempontból, hogy ezúttal mindössze egyetlen, részletesen kifejtett és feldolgozott hipotetikus erőfölényes esettanulmány köré épült. A vendégek részt vettek a vizsgálati cselekményekben, a rendezvényt megelőzően, majd a hét folyamán újabb és újabb bizonyítékokhoz jutottak hozzá, meghallgatták a panaszost és a tanúkat, bírósági tárgyalást tartottak. Magát az esetet és a hozzá kapcsolódó bizonyítékokat úgy dolgozták ki és mutatták be az előadók, hogy azokból a törvénysértés tényére vonatkozóan ne lehessen egyértelmű és egyszerű következtetéseket levonni, tehát az eljárás végkimenetelére teljes egészében a résztvevők döntésén múlott. A résztvevőknek ezért szoros együttműködéssel, közös munkával és aktív eszmecserevel kellett eljutniuk a helyesnek vélt végkövetkeztetésig. Az ülések egy része kisebb csoportokban zajlott, így az sem volt kizárható, hogy ezek más-más döntést látnak helyénvalónak. A szeminárium rendkívül eredményes volt, hiszen a résztvevők által kitöltött kérdőívek alapján az esemény a maximális 5-ös értékelésből 4,6 pontot ért el.
- 723.** A ROK 2008. évi tevékenységét a „**Versenyhatóságok és pénzügyi regulátorok együttműködése**” témakörben, december 8-11. között megrendezett szemináriummal zárta. Az esemény a ROK célországai versenyhatósági, valamint a pénzügyi szektor felügyeleti szerveinek munkatársai képzésére fókuszált. Ilyen jellegű összevont szemináriumot minden évben egy alkalommal, más-más szektort érintő témák kapcsán szervez a ROK. A rendezvény két központi témáját a Bizottság MasterCard ügyben hozott döntése, valamint az egységes euro-pénzforgalmi övezet (SEPA) bevezetésének versenyjogi vonatkozásai alkották. Természetesen a pénzügyi szektort érintő egyéb aktuális kérdések, a pénzügyi felügyeleti és a versenyhatóságok közötti együttműködés fontosabb aspektusai is szerepet kaptak a programban. A rendezvényen 26 nemzeti szakértő vett részt 14 kelet-európai és balkáni állam hatóságainak képviselőjében. A programban a szakértői előadásokon túl a résztvevő hatóságok esettanulmányai is szerephez jutottak, összesen hét nemzeti beszámoló hangzott el. A szeminárium során a résztvevők egy bankfúziós hipotetikus esettanulmányt is feldolgoztak.

724. 2006-ban az OECD Versenyügyi Részlege úgy döntött, hogy a 2007. évtől két hetes szemináriumát a korábban megszokottól eltérően nem Bécsben, hanem Budapesten fogja tartani. A második ROK szervezésben megvalósuló két hetes „**Versenypolitikai Szeminárium**” 2008. április 14-25. között került megrendezésre. A fiatal piacgazdasággal rendelkező országok versenyhatóságainak szóló rendezvényen 17 ország versenyhatóságának 33 képviselője vett részt, a ROK eseményeken rendszeresen képviselt hatóságok delegáltjain kívül észt, lett, litván és kirgiz szakemberek is megjelentek a programon. Az előadói panelben kilenc szakértő vett részt. A szeminárium egyaránt érintette az erőfölénnyel való visszaélés, a kartellek és más megállapodások, valamint az összefonódások témaköreit. Az erőfölényes gyakorlatok közül a túlzó árazás, a hűségkedvezmények és a kizárólagos forgalmazás, a kartellek témakörében a közgazdaságtani eszközöknek a kartellek felderítésében való alkalmazási lehetőségei, a bírságolási politika és az igazságszolgáltatás akadályozása, az összefonódás-ellenőrzés körében pedig a piaci részesedés meghatározása és a piacmeghatározást követő feladatok képezték a szeminárium témáit. A szakértői előadások mellett a résztvevők összesen több mint harminc, saját gyakorlatukból származó esettanulmányt is ismertettek.
725. A ROK 2008. május 10-én tartotta meg **éves programtervező megbeszélését**, amelyen a célcsoport országok versenyhatósági vezetői jelentek meg. Az eseményre érkezett vezetők a GVH által megrendezett május 9-i nagyszabású nemzetközi konferencián is részt vettek. A vezetői megbeszélés elsődleges célja, hogy a megjelentek értékeljék a ROK előző évi munkáját, valamint felvázolják a következő év programját a célcsoport hatóságoktól beérkező javaslatok alapján. A 2007. évi programokkal kapcsolatban egyöntetűen pozitív visszajelzéseket kapott a ROK. A magasfokú elégedettséget a szemináriumokon résztvevők nagy száma is jelezte. A programtervező megbeszélésen három alapvető kérdésben hoztak döntést a résztvevő versenyhatósági vezetők. Egyrészt, a szemináriumok struktúráját illetően: alapításkor a ROK a kelet- és dél-európai versenyhatóságoknak külön-külön szervezett eseményeket, a második évtől kezdve azonban vegyes csoportok vesznek részt a szemináriumokon, egyfajta mátrix struktúrát követve, azaz a küldő versenyhatóság a számára megfelelő eseményre jelentkezik be. A május 10-i megbeszélésen a résztvevők ez utóbbi vegyes csoportokra alapozott struktúra megtartása mellett döntöttek. Másodsorban, felmerült a kétrészes szemináriumok bevezetésének lehetősége. A kétrészes szeminárium mindkét eseményén ugyanazok a résztvevők lennének a meghívottak. Az első szeminárium középszinten mutatná be az adott versenypolitikai, versenyjogi témát, míg az erre épülő második szeminárium már haladó szintű lenne. A kétrészes szemináriumok bevezetését a versenyhatósági vezetők javaslatára elnapolta a ROK, elsősorban a kis létszámú versenyhatóságokra tekintettel, illetve, hogy minél nagyobb számban tudjanak delegálni résztvevőket a célcsoport országok. Harmadrészt, az elméleti háttér bemutatását előnyben részesítő és a gyakorlat-orientált szemináriumok közötti választást illetően továbbra is az elméleti és a gyakorlati ismeretek azonos arányú szerepeltetése mellett döntöttek a vezetők.
726. A ROK és az OECD Versenyügyi Részlege közös szervezésében valósult meg „**A nemzeti bírák részére szervezett európai versenyjogi szeminárium**” 2008. november 21-22. között. A nemzeti bírának szóló események sorában a harmadszor megrendezett eseményen 21 európai ország és Izrael összesen 56 bírása vett részt. A résztvevők túlnyomó többsége olyan országból érkezett, amelyben a versenyfelügyelet a jogalkalmazás viszonylag új területe és legfeljebb két évtizedes múlttal rendelkezik. Sok résztvevő a korábbi bírói szemináriumok legalább egyikén is részt vett már. Ez volt az első alkalom, hogy a hallgatóság soraiból felkért hozzászólók is kiemelt szerepet kaptak a szakértői előadásokban elhangzottak megvitatásában, saját tapasztalataikat is részletesen ismertette az adott területtel kapcsolatban. Az új rendszer a hallgatóság még aktívabb részvételét volt hivatott elősegíteni. A szeminárium középpontjában az EK-Szerződés erőfölénnyel való visszaélést tilalmazó 82. cikke állt. Az előadók ennek alkalmazását ismertették különböző, piacvezető cégek által alkalmazott árazási stratégiák (túlzó árazás, kizorító árazás, hűségkedvezmények) kapcsán. A cél természetesen ismét az volt, hogy a versenyjogot és a közgazdaságtant, mint egységes eszközrendszert ismerhessék meg a bírák. A kisebb munkacsoportokban folytatott megbeszélések során a résztvevőknek arra is lehetőségük nyílt, hogy szűkebb körben részletesebben is megvitassák egy-egy szakértővel az előadások során elhangzottakat. A szakértői előadások és a munkacsoporti ülések mellett ismételen sor került két, ténylegesen tárgyalt német ügy alapján összeállított hipotetikus eset feldolgozására a Magyar Bíróképző Akadémia épületében kialakított bírósági szimulációs teremben.

VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK

- 727.** A GVH 2008. évi költségvetésének kiadási és bevételi főösszegét az Országgyűlés 1.652,8 MFt-tal hagyta jóvá, amelyből a GVH igazgatási költségvetése 1.607,7 MFt, a fejezeti egyensúlyi tartalék összege 45,1 MFt volt. Az évközi kormányzati, felügyeleti, illetve saját hatáskörű módosításokat követően a fejezet főösszege 746,2 MFt-tal emelkedett, amely a GVH VKK által felhasznált összegből, eljárás díj felhasználásból, jogszabálymódosításból eredő többlettámogatásból, technikai segítségnyújtási programban való részvételhez kapott forrásból és maradvány felhasználásból adódott.
- 728.** A feladatok ellátásához engedélyezett létszám 120 fő volt. A 2008. évben a hivatal ösztöndíjas foglalkoztatás keretében 11 pályakezdővel állt szerződésben. Ez a foglalkoztatás nem azonos a köztisztviselői munkavégzéssel, de lehetőséget teremt a fiataloknak arra, hogy a GVH feladatait, illetve az egyes szervezeti egységek tevékenységét megismerjék, és a tanultakat a gyakorlatban hasznosítsák. Az ösztöndíjas munkájának irányítását, ellenőrzését a GVH-ban az adott szervezeti egységen dolgozó szakmai segítő végzi.
- 729.** A GVH kiadásainak forrását alapvetően továbbra is költségvetési támogatás biztosította. 2008-ban a fejezeti egyensúlyi tartalék a székház üzemeltetési költsége egy részének finanszírozását szolgáltatta.
- 730.** Az év folyamán – az előző éveknek megfelelően – a kötelezettségvállalások minden esetben figyelembe vették a hivatal pénzügyi lehetőségeit, így likviditási probléma nem merült fel. A GVH anyagi helyzetét és előirányzatainak felhasználását a 14. sz. táblázat mutatja be.
- 731.** A GVH eljárásai során kiszabott versenyfelügyeleti bírság, valamint az eljárás díj a központi költségvetés központosított bevételét képezi. 2008-ban versenyfelügyeleti bírság révén 1.367,9 MFt, eljárás díj címén 92,6 MFt összegű bevétel folyt be. A GVH az eljárás díjából 89,9 MFt-ot a versenyfelügyeleti eljárások, valamint az ágazati vizsgálatok során felmerült költségek finanszírozására fordított.
- 732.** A versenytörvény 43/A. §-a értelmében a GVH a versenykultúra fejlesztésére jogosult felhasználni az előző évben befolyt bírság teljes összegének legfeljebb 5 %-át, ami a hivatalon belül elkülönült költségvetéssel rendelkező VKK útján történik.¹⁴⁵ A GVH VKK által a 2008. évben e rendelkezésnek megfelelően felhasználható keret 416,9 MFt volt. Az év folyamán a bírság bevételekből összességében 382,8 MFt került lehvására. A GVH előirányzat-felhasználási keretszámláján ebből a bevétel 32,4 MFt (a rendelkezésre álló összeg 7,8 %-a) volt, a GVH VKK 2008. évi munkatervének I./13. pontja („A VKK működéséhez szükséges anyagi fedezet biztosítása”) alapján. A GVH VKK előirányzat-felhasználási keretszámláján pedig ebből a bevétel 350,4 MFt volt, amelyből 120,4 MFt összegű kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány keletkezett. A GVH VKK költségvetési gazdálkodását a pénzügyi források ésszerű, megfontolt felhasználása jellemzi. A munkatervben meghatározott célok teljesítése érdekében létrejött kötelezettségvállalások a rendelkezésre álló keretből a pénzügyi kifizetésekhez igazodóan kerülnek lehvására. 2008. évben ennek alapján a keretösszeg 91,8 %-a került felhasználásra, tehát 34,1 MFt a központi költségvetés bevétele maradt.
- 733.** Szintén elkülönült költségvetéssel működik a ROK.¹⁴⁶ A ROK tevékenységei ellátására a 2008. évben 142,6 MFt állt rendelkezésre, amelyből 125,6 MFt volt az eredeti előirányzat és 17 MFt volt a 2007. évi kötelezettségvállalással terhelt maradvány felhasználásához kapcsolódó módosítás. 2008-ban 1,2 MFt összegű kötelezettségvállalással terhelt maradvány keletkezett.
- 734.** Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) a hivatalnál 2008-ban a 2007. évi költségvetés végrehajtásának, illetve a 2009. évi költségvetés tervezésének ellenőrzése érdekében folytatott le vizsgálatot. Az elvégzett ellenőrzések során az ÁSZ jogszabályba ütköző hiányosságot nem tárt fel.
- 735.** Az előző évek gyakorlatának megfelelően a munkatársaknak lehetőségük volt mind hazai, mind külföldi szakmai szemináriumokon, konferenciákon való részvételre. A munkatársak versenyjogi ismereteinek növelése érdekében a hivatal tovább bővítette a könyvtár szakkönyv állományát.
- 736.** A GVH 2008 során – a korábbi évekhez hasonlóan – nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy munkatársai követlen tapasztalatokat nyerjenek a közösségi jog alkalmazásáról. Ezért 2008-ban a GVH egy hivatali munkatárs számára lehetővé tette az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságán szakmai gyakorlat eltöltését, egy további munkatárs pedig nem-

¹⁴⁵ A VKK tevékenységének beszámolója a 4.1. fejezetben olvasható.

¹⁴⁶ A ROK tevékenységének beszámolója az 5.2.2. fejezetben olvasható.

zeti szakértőként dolgozott a Bizottságnál. Emellett egy munkatárs – 18 hónapra meghosszabbított – munkavégzését biztosította a hivatal az OECD párizsi központjában. Az Egyesült Államok szövetségi hatósága, a Federal Trade Commission (FTC) nemzetközi szakértőcsere programot indított, amelynek keretében 2008-ban a hivatal egyik munkatársa három hónapot töltött az FTC Bureau of Economics részlegén részint egyes ügyeken dolgozva, részint háttérkutatót folytatva.

- 737.** A GVH-n belüli 2008. évi szervezeti változások alapvetően az ágazati alapon szervezett szakmai irodákat érintették. Az Infokommunikációs Iroda, az Ipari és Élelmiszergazdasági Iroda, valamint a Szolgáltatási Iroda helyett – az ágazati alapú feladatkör-megosztás újragondolásával – 2008. január 1-jével létrejött a gazdasági és versenypolitikai jellemzőik alapján hasonló megközelítést igénylő hálózatos iparágakkal kapcsolatos vizsgáló irodai feladatokat ellátó Hálózatos Ágazatok Irodája, a többi ágazattal kapcsolatos vizsgálói irodai feladat ellátására pedig létrejött a Termelő és Szolgáltató Ágazatok Irodája. A két újonnan létrehozott szervezeti egység mellett a hivatalban vizsgáló irodaként működik továbbra is a két ügýtípus szerint szervezett vizsgáló iroda (a Fogyasztóvédelmi Iroda és a Kartell Iroda). További szervezeti változásként szintén 2008. január 1-jével – a Versenytanács mellett, a Versenytanács elnöki tisztségét betöltő elnökhelyettes felügyelete alatt – létrehozásra került a versenytanácsai döntések bírósági felülvizsgálata során eljáró Bírósági Képviselői Iroda.
- 738.** A GVH a munkatársai részére 3,2 MFt összegben biztosított lakás vásárlásához, illetve korszerűsítéséhez munkáltatói kölcsönt.

TÁBLÁZATOK

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

A GVH ELJÁRÁSAI

1. Az elintézett bejelentések és panaszok jellemző adatai
  - 1/A. A közösségi eljárásokban való együttműködés
2. Az eljárások összefoglaló adatai
3. A vizsgálati szakaszban lezárt ügyek
4. A Versenytanács által hozott ügyzáró döntések¹⁴⁷
  - 4.1. Áttekintés
  - 4.2. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása
  - 4.3. Erőfölénnyel való visszaélés
  - 4.4. Versenykorlátozó megállapodások
  - 4.5. Összefonódások
5. Bírságok
6. Versenytanácsi ügyzáró határozatok a bíróságon (előző versenytörvény)
7. Versenytanácsi ügyzáró döntések a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)
8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok – fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma
9. A versenykorlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok
10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése
11. Kötelezettségvállalásra tekintettel hozott ügyzáró döntések

A GVH EGYÉB TEVÉKENYSÉGEI ÉS JELLEMZŐI

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége
13. Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ rendezvényei
14. A GVH anyagi helyzete

---

¹⁴⁷ Az ügyzáró versenytanácsi döntéseket bemutató táblázatokban használjuk a GVH beavatkozás fogalmát. Ez a fogalom azt ragadja meg, hogy a GVH versenyfelügyeleti eljárásai révén elvileg – a Versenytanács ügyzáró döntéseiből kiolvasható módon – a versennyel kapcsolatos folyamatok másként alakultak, mint ahogy egyébként alakultak volna. A GVH beavatkozás gyűjtőfogalom amely ügýtípusonként eltérő konkrét tartalommal bír.

Ide tartozik az ügyzáró döntések közül a jogsértés megállapítását kimondó határozat. Szintén ide tartozik a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntés (hiszen ilyenkor az eljárás alá vont kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását összhangba hozza a törvénnyel). Ugyancsak ide tartozik az engedély megtagadása vagy feltételhez kötése, és a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vétele, vagyis a kérelem visszavonása vagy a megállapodás/tranzakció módosítása (hiszen ilyenkor a GVH fellépésére a vállalkozások tervei nem vagy nem eredeti formájukban valósulnak meg). Nem öleli fel viszont a GVH beavatkozás fogalma a pusztán az adminisztratív kötelezettségek elmulasztása (pl. engedélykérés elmulasztása összefonódás esetén) miatt megállapított jogsértést, hiszen ez önmagában az itt használt értelemben nem gyakorol hatást a piacra, mint ahogy a – kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzésen kívül – más ügyzáró és a nem ügyzáró végzéseket sem.

Fontos ugyanakkor észrevenni, hogy a GVH beavatkozás fogalma nem azonos a GVH működése révén kifejtett hatással. Egyfelől, a gyakorlatban sajnos GVH beavatkozás esetén sem feltétlenül következik be tényleges hatás, vagyis a jogkövetés. Másfelől, a GVH beavatkozás nem fed le minden lehetséges hatást. Először, a GVH nem kizárólag a versenyfelügyeleti eljárásokon keresztül hat a piaci folyamatokra. Másodszor, a GVH beavatkozásnak nem minősülő döntései egy részének is van hatása a piaci szereplők magatartására (például azáltal, hogy befolyásolja a jogértelmezést és a jogfejlődést). Végül pedig, a versenyjog, illetve a GVH pusztá léte is hat a piacra (például bizonyos versenyellenes magatartásokat eleve nem tanúsítanak egyes vállalatok önkéntes jogkövető hozzáállásuk, vagy a versenyjog alkalmazási lehetőségének visszatartó ereje miatt). E hatások, illetve az ezeket kiváltó GVH tevékenységek nem számszerűsíthetők ugyan, és nem olvashatók ki objektíven a versenytanácsi döntésekből, de kétségtelenül léteznek.

A GVH ELJÁRÁSAI

1. A 2008-ban elintézett bejelentések és panaszok jellemző adatai

Megnevezés	Bejelentések száma	Panaszok száma	Összesen	
1.1	Az elintézett bejelentések és panaszok száma	344	1650	1994
	Az elintézett bejelentésekből ill. panaszokból a bejelentő/panaszos			
	- magánszemély	195	1452	1647
	- vállalkozás	128	136	264
	- érdekvédelmi szervezet	8	30	38
	- egyéb	13	32	45
1.2	Az elutasított bejelentések és panaszok száma	289	1511	1800
	az elutasítások száma és megoszlása indokok szerint ¹⁴⁸	346	1662	2008
	- tárgyi hatály hiánya	27	198	225
	- időbeli hatály hiánya, elévülés	1	4	5
	- területi hatály hiánya	0	5	5
	- személyi hatály hiánya	1	0	1
	- bíróság / más szerv hatáskörébe tartozik	60	322	382
	- korábban elbírált ügy	9	80	89
	- folyamatban lévő ügy	19	122	141
	- csekély súlyú	66	282	348
	- a versenytörvény rendelkezéseit nem sérti	158	614	772
	- a kereskedelmi törvény rendelkezését nem sérti	3	1	4
	- más versenyhatóság már eljár / eljárása folyamatban van az ügyben	0	1	1
	- mellőzés	0	25	25
	- a beadványt visszavonták	2	8	10
1.3	Versenyfelügyeleti eljárás alapjául szolgáló bejelentések és panaszok száma	55	139	194
	- ezek alapján indult versenyfelügyeleti eljárások száma	46	51	97
1.4	Jogorvoslati kérelem (bejelentés elutasítása miatt) a Fővárosi Bíróságnál	43	Nem értelmezhető	43
	Ebből:			
	- jogorvoslati kérelemnek helyt adó döntés	10	Nem értelmezhető	10
	- jogorvoslati kérelemnek helyt nem adó döntés	33	Nem értelmezhető	33

¹⁴⁸ Az elutasítási indokok száma több mint az elutasított bejelentések/panaszok száma, mert egy ügy esetében több elutasítási indok is szerepelhet.

1/A. A közösségi eljárásokban való együttműködés

Bizalmas adatkezelés

1.	A FAH-rendszeren ¹⁴⁹ keresztül fogadott bizalmas dokumentumok száma	1177
2.	A FAH-rendszeren keresztül küldött bizalmas dokumentumok száma	67

Antitröszt eljárások

3.	A GVH által kettős jogalapon indított versenyfelügyeleti eljárások száma	12
4.	Az ECN ¹⁵⁰ ügyregiszteren megjelenő, GVH által áttekintett eljárások száma	135
5.	Egyéb tagállami vagy bizottsági eljáráshoz kötődő áttekintett dokumentumok száma	n.a.

Fúziós eljárások

6.	A Bizottság által megküldött, GVH által áttekintett ún. CO- ¹⁵¹ vagy RS-formanyomtatványok ¹⁵² száma	379
7.	Bizottsági fúziós eljárásokhoz kapcsolódó egyéb áttekintett dokumentumok	427
8.	ECA-országok ¹⁵³ versenyhatóságai által nyújtott tájékoztatás keretében áttekintett értesítések száma	219
9.	A GVH által az ECA-országok részére nyújtott tájékoztatások száma	2

Információadás

10.	Eljáráshoz kötődő informális egyeztetések a GVH és a Bizottság között	8
-----	---	---

Az együttműködés intézményesített formái

11.	Tanácsadó Bizottság-i ülésre kapott meghívók száma, ebből	38
11/a.	a GVH részt vett konkrét eljáráshoz kapcsolódó ülésen	3
11/b.	a GVH részt vett jogszabály-veleményezéssel összefüggő ülésen	0
12.	Konkrét eljáráshoz kapcsolódó szóbeli meghallgatásra szóló meghívások száma, ebből	12
12/a.	a GVH részt vett	2
13.	A GVH részvételével működő ECN-munkacsoportok és -almunkacsoportok száma	22
14.	A GVH részvételével megrendezett ECN-ülések száma	23

Egyéb

15.	Az Európai Bíróság GVH által véleményezett előzetes döntéseinek száma	0
-----	---	---

2. A 2008. évi eljárások összefoglaló adatai

A versenytörvény alapján lefolytatott eljárások száma	167
--	------------

Ebből:

a Versenytanács határozatával lezárva	105
a Versenytanács kötelezettségvállalást tartalmazó végzésével lezárva	10
a Versenytanács egyéb végzésével lezárva	24
a vizsgálati szakaszban végzéssel lezárva	28

A kereskedelmi törvény alapján lefolytatott eljárások száma	5
--	----------

Jelentős piaci erővel való visszaélés	5
---------------------------------------	---

Ebből:

a Versenytanács határozatával lezárva	0
a Versenytanács kötelezettségvállalást tartalmazó végzésével lezárva	4
a Versenytanács egyéb végzésével lezárva	1
a vizsgálati szakaszban végzéssel lezárva	0

Etikai kódex jóváhagyása	0
--------------------------	---

Az ártörvény alapján lefolytatott eljárások száma	0
--	----------

149 FAH – Felhatalmazott Adatközlő Hivatalnok

150 ECN – Európai Versenyhálózat

151 CO-formanyomtatvány – összefonódás bejelentési formanyomtatvány

152 RS-formanyomtatvány – indokolással ellátott beadvány (például összefonódás áttételénél)

153 ECA – európai versenyhatóságok hálózata

3. Vizsgálati szakaszban végzéssel lezárt ügyek 2008-ban

Az összefonódás engedélyezése iránti kérelem visszavonása miatt	1
A hiánypótlás elmulasztása miatt	1
A versenytörvény 71/A. §-a alapján ¹⁵⁴	26
Egyéb okok miatt (pl. jogutód nélküli megszűnés)	0

4. A Versenytanács által 2008-ban hozott ügyzáró döntések**4.1. Áttekintés**

	Ügyek száma ^(a)	GVH beavatkozás ügytípusok szerint ^(b)	GVH beavatkozás megoszlása ügytípusok szerint (%)	GVH beavatkozáshoz kapcsolódó bírság (Mft)	GVH beavatkozáshoz kapcsolódó bírság megoszlása (%)	Kérelem elmulasztása / késelemes benyújtása miatt kiszabott bírság (Mft)
Erőfölénnyel való visszaélés	7	3	4,1	0	0,0	nem értelmezhető
ebből: kizsákmányoló	3	3	4,1	0	0,0	nem értelmezhető
korlátozó	4	0	0,0	0	0,0	nem értelmezhető
vegyes és egyéb	0	0	0,0	0	0,0	nem értelmezhető
Versenyt korlátozó megállapodás	6	5	6,8	3	0,4	nem értelmezhető
ebből: horizontális	3	3	4,1	3	0,4	nem értelmezhető
vertikális	1	1	1,4	0	0,0	nem értelmezhető
vegyes és egyéb	2	1	1,4	0	0,0	nem értelmezhető
Összefonódás	37	2	2,7	nem értelmezhető	nem értelmezhető	18
ebből: horizontális	19	0	0,0	nem értelmezhető	nem értelmezhető	0
vertikális	2	0	0,0	nem értelmezhető	nem értelmezhető	0
vegyes és egyéb	16	2	2,7	nem értelmezhető	nem értelmezhető	18
Antitröszt ügyek összesen	50	10	13,5	3	0,4	18
Fogyasztók döntéseinek tisztességtelen befolyásolása	66	64	86,5	713,525	99,6	nem értelmezhető
ebből: fogy. megtevesztése	61	59	79,7	705,425	98,5	nem értelmezhető
választási szab. korlátozása	1	1	1,4	0,1	0,0	nem értelmezhető
vegyes	4	4	5,4	8	1,1	nem értelmezhető
Mindösszesen^(c)	116	74	100,0	716,525	100,0	18
Ügyek megoszlása (%)	100,0	63,8				

(a) Egy alkalommal egyszerre két ügytípushoz tartozó kérdésben született határozat. A Vj-142/2007. ügyben versenykorlátozó megállapodás és összefonódás engedélyezésének elmulasztása gyanúja miatt indított eljárást a GVH, ezt a két ügyet tehát a megállapodásokkal és az összefonódásokkal foglalkozó táblák is tartalmazzák. Ennek megfelelően a versenytörvény alapján hozott döntések száma 115, és nem az ügytípusok egyszerű összegeként adódó 116.

(b) A GVH beavatkozás ügytípusonként eltérő jellegű döntéseket jelenthet:

- jogsértés megállapítását: valamennyi ügytípusnál (nem tartozik azonban ide az összefonódás engedélyezése iránti kérelem elmulasztása, amely bár jogsértés, önmagában az itt használt értelemben nem számít GVH beavatkozásnak – ez a körülmény befolyásolja a jogsértések számát és a kivetett bírságösszeg nagyságát);
- kötelezettségvállalásra tekintettel történő megszüntetést: valamennyi ügytípusnál (kivéve az összefonódásokat);
- az engedély megtagadását, illetve feltétel szabását összefonódások esetében;
- a GVH aggályainak önkéntes figyelembe vételét az összefonódások, illetve megállapodások esetében.

(c) Nem szerepel az ügyzáró döntések között, és ennek megfelelően a kiszabott bírságösszegben sem a Vj-64/2007. sz. ügyben a Magyar Hipermarket Kereskedelmi Kft.-vel (Cora) szemben a kötelezettségvállalás nemteljesítése miatt hozott végzés és kiszabott versenyfelügyeleti bírság.

¹⁵⁴ A versenytörvény alapján a jogsértés hiányát határozattal kell megállapítani, míg a bizonyítottság (vagy a közérdek) hiánya esetén végzéssel történik az eljárás megszüntetése. Ilyen tartalmú végzés meghozatalára a versenytörvény 71/A. §-a alapján a vizsgáló és a versenytörvény 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Versenytanács is jogosult.

4.2. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása (versenytörvény III. fejezet)¹⁵⁵

	Ügyek száma	Megoszlás (%)
Jogsértés megállapítása	59	91,8
Kötelezettségvállalás miatti megszüntetés	5	4,9
GVH beavatkozás összesen^(d)	64	96,7
Jogsértés hiánya	2	3,3
Egyéb	0	0,0
Ügyek összesen	66	100,0
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (Mft)	713,525	
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	40	

(d) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, amelyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

4.3. Erőfölénnyel való visszaélés (versenytörvény V. fejezet)¹⁵⁶

	Kizsákmányoló	Korlátozó	Vegyes és egyéb	Összesen	Megoszlás (%)	Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma
Jogsértés megállapítása	0	0	0	0	0,0	0
Kötelezettségvállalás miatti megszüntetés	3	0	0	3	42,9	0
GVH beavatkozás összesen^(d)	3	0	0	3	42,9	0
Jogsértés hiánya	0	4	0	4	57,1	0
Egyéb	0	0	0	0	0,0	0
Ügyek összesen	3	4	0	7	100,0	0
Ügyek megoszlása (%)	42,9	57,1	0,0	100,0		
Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma	0	0	0	0		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (Mft)	0	0	0	0		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása (%)	0,0	0,0	0,0	0,0		
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	0	0	0	0		

(d) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, amelyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

155 Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsai határozatok felsorolását a 8.1. sz. táblázat tartalmazza. A kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzéseket a 11. sz. táblázat ismerteti.

156 Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsai határozatok felsorolását a 8.2. táblázat tartalmazza. A kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzéseket a 11. sz. táblázat ismerteti.

4.4. Versenykorlátozó megállapodások (versenytörvény IV. fejezet)¹⁵⁷

	Horizontális	Vertikális	Vegyes	Összesen	Megoszlás (%)	Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma
Jogszerűtlen megállapodás	2	0	1	3	50,0	1
Kötelezettségvállalás	1	1	0	2	33,3	2
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0
GVH beavatkozás összesen^(d)	3	1	1	5	83,3	3
Egyedi mentesülés	0	0	0	0	0,0	0
Csoportmentesség	0	0	0	0	0,0	0
Nem esik tilalom alá	0	0	0	0	0,0	0
Nem versenykorlátozó megállapodás	0	0	1	1	16,7	0
Egyéb	0	0	0	0	0,0	0
Ügyek összesen	3	1	2	6	100,0	3
Megoszlás (%)	50,0	16,7	33,3	100,0		
Csoportmentesség megvonása	0	0	0	0		
Tagállamközi keresk. érintő ügyek száma	1	1	1	3		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (MFt)	3,00	0,00	0,00	3,00		
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása (%)	100,0	0,0	0,0	100,0		
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	1	0	0	1		

d) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, amelyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

4.5. Összefonódások (versenytörvény VI. fejezet)¹⁵⁸

	Horizontális	Vertikális	Vegyes és egyéb	Összesen	Megoszlás (%)	Hivatalból indult	Hivatalból indult megoszlás (%)
Elutasítás-tiltás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Engedélyezés feltétellel	0	0	2	2	5,4	0	0,0
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0	0,0
GVH beavatkozás összesen^(d)	0	0	2	2	5,4	0	0,0
Egyéb elutasítás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Engedélyezés	16	2	10	28	75,7	0	0,0
Nem engedélyköteles / nem összefonódás	3	0	4	7	18,9	1	100,0
Egyéb megszüntetés	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Ügyek összesen	19	2	16	37	100,0	1	100,0
I. fázisban meghozott határozat	19	2	13	34			
II. fázisban meghozott határozat	0	0	2	2			
Megoszlás (%)	51,4	5,4	43,2	100,0			
Kérelem elmulasztása / késedelmes benyújtása	0	0	1	1			
Hivatalból indult	0	0	1	1			
Hivatalból indult ügyek megoszlása (%)	0,0	0,0	100,0	100,0			
Engedélykérés elmulasztása / késedelme miatt kiszabott bírság (MFt)	0	0	18	18			
Eng. elmulasztása / késedelme miatti bírság megoszlása (%)	0,0	0,0	100,0	100			

(d) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, amelyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

157 Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsi határozatok felsorolását a 9. sz. táblázat tartalmazza. A szünetelést követően hozott határozatokat, valamint a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető végzéseket a 11. sz. táblázat ismerteti.

158 Az ügytípusban hozott versenytanácsi határozatok felsorolását a 10. sz. táblázat tartalmazza.

5. Bírságok¹⁵⁹

5.1. A Versenytanács által bírsággal zárt esetek 2008-ban

Megnevezés	Összes bírság		Végrehajtható ¹⁶⁰		Befizetve ¹⁶¹		Hátralék	
	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft
Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása (versenytörvény III. fejezet)	40	713.525	29	463.090	27	460.090	2	3.000
Versenykorlátozó megállapodás (versenytörvény IV. fejezet)	1	3.000	-	-	-	-	-	-
Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés (versenytörvény V. fejezet)	-	-	-	-	-	-	-	-
Engedélykérelem elmulasztása (versenytörvény VI. fejezet)	1	18.000	1	18.000	1	18.000	-	-
Összesen:	42	734.525	30	481.090	28	478.090	2	3.000

5.2. A bírságok befizetésének állása 2008-ban

Megnevezés	2007. év végén	2008. év végén	Változás
Kiszabott bírság (e Ft)	29.802.357	30.536.882	734.525
Ebből végrehajtható (e Ft)	24.314.738	26.523.278	2.208.540
– A kiszabott bírság százalékában	81,5 %	86,7 %	
Ebből: befizetett¹⁶² (e Ft)	23.288.334	25.277.876	1.989.542
– A végrehajtható bírság százalékában	95,8 %	95,3 %	
hátralék (e Ft)¹⁶³	162.155	374.153	211.998
	0,6 %	1,4 %	
leírva (e Ft)¹⁶⁴	864.249	871.249	7000
	3,6 %	3,3 %	

159 A táblázatok nem tartalmazzák az eljárási és végrehajtási bírságot, valamint a vállalt kötelezettségvállalás nem teljesítése miatt kiszabott bírságot, és a befizetett bírságok pedig a kamatot.

160 2008. december 31-ig.

161 2008. december 31-ig.

162 A visszafizetésekkel csökkentve.

163 A végrehajtása folyamatban van.

164 A végrehajtása lehetetlenült.

6. Az előző versenytörvény¹⁶³ alapján hozott versenytanácsi határozatok a bíróságon

6.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása

A határozat jellege	Összes határozat száma	Felülvizsgálni kért határozatok száma	A felülvizsgálni kért határozatok aránya (%)
1. Marasztalás	269	177	65,7
2. Elutasítás	333	112	33,6
3. Engedély (részbeni) megtagadása	9	1	11,1
4. Együtt	611	290	47,4

6.2. A bírósági felülvizsgálat eredményei

Elbírált felülvizsgálati keresetek közül	Összesen	Ebből: megváltoztatva		
		a jogalap	a jogalap részben	a bírság
1. Jogerősen befejezve	284	24	5	43
I. fokon	173	7	1	21
II. fokon	111	17	4	22
2. Nem jogerős ítélet (I. fok)	-	-	-	-
3. Új eljárásra utasítás	6			

¹⁶³ 1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról, alkalmazva a 1996. december 31-ig indult eljárásokban.

7. Versenytanácsi ügyzáró döntései a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)

7.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása 2008-as állapot

A határozat jellege	Összes határozat száma	Felülvizsgálni kért határozatok száma	A felülvizsgálni kért határozatok aránya (%)
Jogsértés megállapítása			
1997-2002. év	237	116	48,9
2003. év	50	23	46,0
2004. év	62	34	54,8
2005. év	65	36	55,3
2006. év	86	47	54,6
2007. év	78	35	44,8
2008. év	63	14	22,2
Összesen:	641	305	47,6
Jogsértés hiányának megállapítása¹⁶⁴			
1997-2002. év	376	83	22,1
2003. év	39	8	20,5
2004. év	45	8	17,8
2005. év	55	4	7,3
2006. év	31	7	22,6
2007. év	10	3	30,0
2008. év	7	-	-
Összesen:	563	113	20,1
Kérelem (részbeni) elutasítása, feltételhez kötése			
1997-2002. év	29	6	20,7
2003. év	4	2	50,0
2004. év	-	-	-
2005. év	2	-	-
2006. év	3	-	-
2007. év	3	-	-
2008. év	2	-	-
Összesen:	43	8	18,6
Együtt			
1997-2002. év	642	205 ^{165 166}	31,9
2003. év	93	33	35,5
2004. év	107	42	39,3
2005. év	122	40	32,7
2006. év	120	54	45,0
2007. év	91	38	41,8
2008. év	72	14	19,4
Összesen:	1247	426	34,2

166 A 2005. november 1-jét megelőzően indult eljárásokban az eljárást megszüntető határozatok, kivéve az eljárást szünetelés után megszüntető azon határozatokat, amelyekkel szemben nincs jogorvoslat.

167 A 2000. és a 2005. évben további egy-egy olyan határozat felülvizsgálatát is kérte külső fél, melyekben a GVH helyt adott a kérelemnek.

168 2002-ben további két határozat felülvizsgálatát is kérték, az egyik esetben (Vj-61/2002) a kérelem késedelmes benyújtása miatt kiszabott bírság eltörlése érdekében, a másik esetben (Vj-65/2001) az eljárás szünetelés utáni megszüntetését elrendelő határozatot.

7.2. A felülvizsgálati keresetek állása a bíróságon

1. A megtámadott határozat közül	1997.-2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Összesen
	évi	évi	évi	évi	évi	évi	évi	évi	
1. Jogerősen befejezett	155	40	30	36	36	32	18	2	349
I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	97	25	11	20	15	12	8	2	190
II. fokú (Legfelsőbb, illetve Tábla) Bíróságon	58	15	19	816	21	20	10	-	159
2. Nem jogerős I. fokú döntés van	-	1	1	1	3	13	12	1	32
3. Folyamatban van az I. fokú Bíróságon	-	-	1	3	2	7	8	11	32
4. Új eljárásra utasítás (jogerős)	11	1	1	2	-	2 ¹⁶⁷	-	-	17
Összesen:	166	42	33	42	41	54	38	14	430

7.3. A bírósági felülvizsgálat eredményei

Elbírált felülvizsgálati keresetek közül	Összesen	Ebből megváltoztatva		
		a jogalap	részben a jogalap	a bírság
(1) Jogerősen befejezve	349	17	6	21
I. fokon	190	7	2	14
II. fokon	159	10	4	7
(2) Nem jogerős ítélet (I. fok)	32	3	4	6
Együtt: (1+2)	381	20	10	27

7.4. Az eljárást megszüntető versenytanács végzése¹⁶⁸ bírósági megtámadása (2008. év)

A végzés jellege	Összesen	Felülvizsgálni kért	A felülvizsgálni kért végzések aránya (%)
A Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján			
2006. év	16	2	12,5
2007. év	24	6	25
2008. év	24	1	4,2
Összesen	61	9	14,8
Kötelezettség előírásával			
2006. év	1	-	-
2007. év	23	1	4,3
2008. év	14	-	-
Összesen	38	1	2,6
Együtt			
2006. év	17	2	11,8
2007. év	47	7	14,9
2008. év	38	1	2,6
Összesen (együtt)	102	10¹⁶⁹	9,8

169 A egyik kizárólag a bírságösszeg tekintetében (Vj-56/2006.).

170 Ilyen döntés a 2005. november 1-je után indult eljárásban hozható.

170 A Fővárosi Bíróság valamennyi végzést helybenhagyta.

**8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok 2008-ban –
a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma (versenytvény III. fejezet)¹⁷⁰**

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
80/2007	A Development Service Consulting Kft. a fogyasztók megtévesztésére alkalmas állításokat tett közzé az „Update” életmódrészletét képező ételízesítőkkel, leveskockákkal összefüggésben, a Norbi Update Worldwide Zrt. szintén a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor „Norbi Update – Minden, amit a fogyasztó tudok” című könyvben tett közlések arról tájékoztatták a fogyasztókat, hogy az „Update” életmódrészlet „tudományosan alátámasztott”.	8. § (2) a) 10. §	Development Service Consulting Kft., Norbi Update Worldwide Zrt.	3
118/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon tájékoztatott a „HVB Megtakarítás”, illetve „UniCredit Megtakarítás” elnevezésű termékeinek azon tulajdonságáról, mely szerint a betéti rész kiemelkedő kamata csak az első három hónapban érvényesül.	8. § (2) a)	UniCredit Bank Hungary Zrt.	1
120/2007	Akciós újságban reklámozott termék az adott akciós időszak elején nem volt elérhető az eljárás alá vont egyes áruházaiiban, illetve további akciós termékek esetében irréalisan alacsony indulókészlettel készült fel az akcióra, vagy az áru a meghirdetett áránál magasabb áron volt elérhető áruházakban.	8. § (2) a) d)	TESCO-GLOBAL Áruházak Zrt.	100
121/2007	Kedvezményes lakáshitel feltételeivel kapcsolatban közzétett megtévesztő tájékoztatás.	8. § (2) a)	CIB Bank Zrt.	90
124/2007	Az eljárás alá vont megtévesztően állította a „Medinose” készülékről, hogy anti-allergiás hatású, megelőzésre is alkalmas, nincsenek mellékhatásai, gyógyszerek nélkül is segíthet, pollen, szénanátha, házipor, és állatszór allergia ellen hatásos, gyermekek is alkalmazhatják, illetve, hogy napi 3-4,5 perces használata enyhíti a tüneteket.	8. § (2) a)	Pannon Medisana Kft., Privát Kereskedelmi Kft., Rossmann Magyarország Kereskedelmi Kft.	2,1
128/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztó által ténylegesen elérhető letöltési sebességet reklámozott, illetve elhallgatta, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre történő megkötése.	8. § (2) a)	Magyar Telekom Nyrt.	10
129/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztókat nem, illetve nem teljes körűen tájékoztatta arról, hogy a „Rugalmas Lakáshitel” konstrukció esetében a törlesztőrészlet fogyasztók általi meghatározására csak bizonyos feltételek mellett van lehetőség, illetve a reklámokban kiemelt legalacsonyabb THM érték a hirdetettől eltérően a kampányidőszak egyetlen időpontjában sem volt ténylegesen elérhető.	8. § (2) a)	Raiffeisen Bank Zrt.	80
134/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztó által ténylegesen elérhető letöltési sebességet reklámozott, illetve nem megfelelő módon tájékoztatott arról, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre történő megkötése.	8. § (2) a)	UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.	10
151/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott az általa kibocsátott hitelkártyák kamatmentes használatáról.	8. § (2) a)	Credigen Bank Zrt.	2
152/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott az általa kibocsátott hitelkártyák kamatmentes használatáról.	8. § (2) a)	UniCredit Bank Hungary Zrt.	1
153/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított az „SMS magic” elnevezésű társkereső szolgáltatásának a nyomtatott sajtóban megjelent reklámjaiban szereplő hölgyek fotói és a róluk közzétett ismertető kapcsán.	8. § (2) a)	Digitania Kommunikációs Zrt.	63,99
154/2007	Megtévesztőnek bizonyult, hogy az eljárás alá vontak a „Ramipril 1a Pharma”, „Probitor”, „Felodipin 1a Pharma”, „Amlodipin 1a Pharma”, „Simvastatin 1a Pharma”, „Metoprolol Z 1a Pharma”, „Glimepirid 1a Pharma”, „Metformin 1a Pharma” elnevezésű termékekkel kapcsolatban a „hosszú távon a legkedvezőbb áron”, valamint a „Probitor” elnevezésű termékkel kapcsolatban a „legolcsóbb omeprazol” kijelentéseket tették.	8. § (2) a)	1 A Pharma GmbH, Sandoz Hungária Kft.	2
155/2007	Az eljárás alá vont által reklámozott egyes akciós termékek az akció kezdőnapján egyes boltjaiban nem voltak elérhetőek, illetve egyes termékek egyes boltokban az akció egy-egy napján nem a meghirdetett áron voltak elérhetőek.	8. § (2) a)	Csemege Match Zrt.	-

172 Lásd a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntéseket is (11.1. sz. táblázat).

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (MFt)
156/2007	Az eljárás alá vontak az „Olimpiq StemXCell” étrend-kiegészítő termékről megtévesztően állították, hogy az alkalmas az összegek szaporítására és védelmére, illetve a termék és az egészség között összefüggés van, a termék gyógyhatással bír.	8. § (2) a)	StemXcell Kft., Crystal Institute Kft., Dunai és Társa Bt., Flavinárium Első Magyar Flavonoid és Antioxidáns Termék Forgalmazó Zrt.	50,5
160/2007	Az eljárás alá vont akciói keretében egyes termékek egyes áruházaiban az adott akciók időszaka kezdőnapján, illetve egyes esetekben egyáltalán nem, vagy – irreálisan alacsony induló készletük következtében – időszakosan nem voltak elérhetőek, továbbá egyes termékek nem a megjelölt kedvezménnyel voltak elérhetőek.	8. § (2) a) d)	Electro World Magyarország Kft.	5
163/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztói csoportokat szervező tevékenységét megtévesztő módon azt a látszatot kelte hirdette, hogy hitel-, illetve kölcsöntermékeket nyújt.	8. § (2) a)	Euro Credit Consulting Kft.	14
165/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított az „EzPhone Next” telefonkártya kapcsán feltüntetett eurocent percdíjak tekintetében.	10. §	TeleFound Szolgáltató Kft.	0,1
168/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon járt el, amikor nem, illetőleg nem észlelhető módon adott tájékoztatást arról, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre történő megkötése.	8. § (2) a)	FiberNet Kommunikációs Zrt.	-
169/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztó által ténylegesen el nem érhető letöltési sebességet reklámozott, illetve elhallgatta, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre történő megkötése, illetve egyes esetekben azt, hogy a reklámozott ár határozott, a hűségnyilatkozati időszaknál rövidebb ideig érvényesül.	8. § (2) a)	Invitel Távközlési Zrt.	-
170/2007	Az eljárás alá vont nem megfelelő módon tájékoztatott arról, hogy a reklámozott áron történő szerződéskötés feltétele a szerződés hűségnyilatkozattal, határozott időre történő megkötése.	8. § (2) a)	Interware Internet Szolgáltató Zrt.	-
171/2007	Az eljárás alá vont nem megalapozottan állította, hogy kizárólagosan végezheti a települési folyékony hulladék rendszeres begyűjtését, elszállítását és kezelését Pécsen.	8. § (2) a)	Pécsi Vízműveket Működtető és Vagyonkezelő Zrt.	-
173/2007	Az eljárás alá vont akciói keretében egyes termékek egyes áruházaiban az adott akciók időszaka kezdőnapján, illetve egyes esetekben egyáltalán nem voltak elérhetőek, míg egyes akciók termékekből irreálisan alacsony induló készlettel rendelkezett.	8. § (2) a) c) d)	Auchan Magyarország Kft.	30
176/2007	Az eljárás alá vont fogyasztómegtévesztő módon népszerűsítette szélessávú mobilinternet szolgáltatását.	8. § (2) a)	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	5
190/2007	Az eljárás alá vont a „Csődeljárás”, „Végkiárusítás” szlogenek valótlan alkalmazásával, a forgalmazott lábbelik választékával, illetve az árkedvezmény mértékével kapcsolatos megtévesztő állításokkal a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.	8. § (2) a) c) d)	Jakab András egyéni vállalkozó	0,15
191/2007	Az eljárás alá vont a szemüvegkeretek kedvezményes vásárlását hirdető televíziós reklámfilmjében nem közölte a fogyasztók számára érzékelhető módon, hogy a kedvezmény csak „vékonyított műanyag lencsével megrendelt, komplett szemüveg vásárlása esetén érvényes”.	8. § (2) c)	FOTEX-OFOTÉRT Optikai és Fotóciikk Kereskedelmi Kft.	5
198/2007	Az eljárás alá vont akciói keretében egyes termékek egyes áruházaiban az adott akciók időszaka kezdőnapján, illetve egyes esetekben egyáltalán nem, vagy – irreálisan alacsony induló készletük következtében – időszakosan nem voltak elérhetőek, továbbá egyes termékek nem a megjelölt áron voltak elérhetőek.	8. § (2) a)	Penny Market Kft.	1
202/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított a 2007. évi kulturális körutazásokat, városlátogatásokat, csillagutakat és egzotikus felfedezőutakat, illetve a 2007. évi mediterrán üdüléseket népszerűsítő programfüzeteiben tett piacelsőségi állításaival.	8. § (2) a) d)	Unitravel Utazásszervező Kft.	-
204/2007	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a termékeivel kapcsolatban tett piacelsőségi állításaival.	8. § (2) a)	Xerox Magyarország Kft.	-

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
207/2007	Az eljárás alá vont a Vanish feltöltő esetében reklámfilmjeiben azt a hamis látszatot keltette, hogy az minden színes ruhára alkalmazható, valamint a Vanish Oxi Action Chrystal White esetében reklámfilmjében azt a hamis látszatot keltette, hogy az a kakaófoltot teljes egészében eltünteti.	8. § (2) a)	Reckitt Benckiser (Magyarország) Termelő és Kereskedelmi Kft.	15
208/2007	Az eljárás alá vont nevének „Magánegyetem” fordulata, továbbá az általa használt dokumentumok egyes, felsőoktatási intézmény látszatát keltő megjelölései alkalmasak a fogyasztók megtévesztésére.	8. § (2) a) c) d)	Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyeteme	0,15
209/2007	Az eljárás alá vontak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak azzal, hogy a „Flavin” termékek forgalmazása, valamint az azokkal kapcsolatos tájékoztatás során a termékeknek gyógyhatást tulajdonítottak.	8. § (2) a)	Crystal Institute Kft., Flavinárium Első Magyar Flavonoid és Antioxidáns Termék Forgalmazó Zrt., Dunai és Társa Bt.	120,5
210/2007	Az eljárás alá vont katalógusában, illetve honlapján egy törökországi szállodáról valótlanul állította, hogy közvetlenül a tengerparton helyezkedik el.	8. § (2) a)	Best Reisen Utazási Iroda Kft.	-
4/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor a 2007-ben a Euronics üzletekben elhelyezett reklámeszközökön arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a „Beneficial Áruhitel” esetén a kamat kevesebb, mint havi 1 %.	8. § (2) a)	HSBC Credit Pénzügyi Szolgáltató Zrt.	-
11/2008	Az eljárás alá vont akciós újságjában egyes parfüm termékek fogyasztók általi elérhetőségével, illetve nem akciós árával kapcsolatban megtévesztő tájékoztatást adott.	8. § (2) a) c) d)	Rossmann Magyarország Kft.	5
14/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas módon tájékoztatót a „PostaHozamŐr” termékéről.	8. § (2) a)	Magyar Posta Életbiztosító Zrt.	-
19/2008	Az eljárás alá vont az általa forgalmazott „vitanaX PX-4” extraktum kapszulával és a „vitanaX” három fajta gombaport tartalmazó készítménnyel kapcsolatban megtévesztő állításokat tett közzé.	8. § (2) a)	MAX-IMMUN Rák- és Immunkutató Kft.	1
26/2008	Az eljárás alá vont katalógusában, illetve honlapján egy szállodáról valótlanul állította, hogy abban beltéri jacuzzi és törökfürdő van.	8. § (2) a)	Aeroviva Utazási Szolgáltató Kft.	-
30/2008	Az eljárás alá vont jogsértő magatartást tanúsított, amikor egyes reklámjaiban az általa forgalmazott étrend-kiegészítők egészségre vonatkozó kedvező hatását anélkül állította, hogy az arra szolgáló eljárásban bizonyította volna azok tényleges fennállását.	8. § (2) a) b)	Naturlife System Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	2
31/2008	Az eljárás alá vont a „Dupla Profit” díjszomag kapcsán a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.	8. § (2) a)	Magyar Telekom Nyrt.	5
39/2008	Az eljárás alá vont megtévesztő állításokat tett közzé egyes sporteszközökre és sportruházati termékekre vonatkozó árkedvezményeiről.	8. § (2) d)	Hervis Sport- és Divatkereskedelmi Kft.	26
43/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas állításokat közölt különböző honlapokon a vele szerződésre lépőket megillető ajándék, illetve árkedvezmény tekintetében.	8. § (2) c) d)	Netrisk Első Online Biztosítási Alkusz Kft.	-
46/2008	Az eljárás alá vont a „VIVAMAX GYVSKY-7” ionos testmegtisztító készülékkel kapcsolatosan 2007 és 2008 során adott, fogyasztóknak szóló kommunikációs anyagaiban gyógyhatás hamis látszatát keltette.	8. § (2) a)	VIVALDI Kereskedelmi Kft.	1,5
47/2008	Az eljárás alá vont életjáradék és jelzálogjáradék termékéről a fogyasztó megtévesztésére alkalmas állításokat tett.	8. § (2) a)	FHB Életjáradék Zrt.	19
48/2008	Az eljárás alá vontak a „PREVENTA csökkentett deutérium tartalmú ivóvíz” termékcsaládra vonatkozóan közzétett, a termékek gyógyhatására, a rák legyőzésére, a készítmény mellékhatásoktól való mentességére vonatkozó közlései és a gyógyszerként való törzskönyvezéssel kapcsolatos tájékoztatásai alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.	8. § (2) a) b)	HYD Rákkutató és Gyógyszerfejlesztő Kft.	5
49/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított a prepaid jellegű nemzetközi hívókártya-szolgáltatásának percdíjával kapcsolatosan adott tájékoztatásaiban.	8. § (2) a) d)	TeleFound Szolgáltató Kft.	0,5

VJ szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás(ok) neve	Kiszabott bírság (Mft)
50/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott közzé az általa forgalmazott hívókártyák igénybevétele révén igénybe vehető szolgáltatás tekintetében.	8. § (2) a)	Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt.	-
52/2008	Az eljárás alá vont által közzétett tájékoztatással ellentétben nem volt biztosított, hogy az akcióba bevont egyes termékek az akció első napján elérhetőek legyenek, illetve az egyes üzletek ne irreálisan alacsony készlettel rendelkezzenek belőlük.	8. § (2) a) 10. §	Plus Élelmiszer Diszkont Kft.	5
53/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított a percdíjakról és lebeszélhető maximális percmennyiségről adott tájékoztatásaiban.	8. § (2) a)	Global Reach Kft.	-
54/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott közzé az általa forgalmazott hívókártyák használata révén igénybe vehető távbeszélő szolgáltatásért a fogyasztók által normál – nem zöld – hívószám tárcsázása esetén fizetendő díjakról.	8. § (2) a)	Private Tel Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	-
58/2008	Az eljárás alá vontak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsítottak, amikor a „Mobil Cell-Com”, a „Lenyo” és a „BioXline Fractal” készülékeknek betegséget diagnosztizáló és kezelő, betegség tüneteinek enyhítésére szolgáló hatást tulajdonítottak.	8. § (2) a)	Hippocampus-BRT Kft., Eni-Med Kft., Europa Utazásinformációs Központ Szolgáltató Bt.	3
64/2008	Az eljárás alá vont egyes áruházaiiban bizonyos akciós termékek a meghirdetettől eltérően nem voltak megvásárolhatóak az akció kezdetén vagy a termékből irreálisan alacsony induló készlettel rendelkezett.	8. § (2) a) c)	METRO Kereskedelmi Kft.	5
70/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított egyes akciós termékek elérhetősége, illetve adott termékkel kapcsolatban nyújtott árkedvezmény vonatkozásában.	8. § (2) a) d)	SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft.	1
71/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított egyes akciós termékek elérhetősége, illetve egyes termékekkel kapcsolatban elérhető árkedvezmény vonatkozásában.	8. § (2) a) d)	TESCO-GLOBAL Áruházak Zrt.	10
75/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást valósított meg az általa forgalmazott „RO 100 reverz ozmózis technológiát alkalmazó ivóvíz utótisztító háztartási kisberendezés” népszerűsítése során.	8. § (2) a) b)	Nap Háza Kft.	3
87/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor hirdetésében azt állította, hogy az ott megnevezett amerikai táplálék-kiegészítő termékeket a legolcsóbban, a legkedvezőbb áron kínálja, illetve hogy „Magyarország legolcsóbb táplálék kiegészítő szaküzlete!!!” és a hirdetésben megnevezett termékeket a legkedvezőbb áron kínálja.	8. § (2) a)	Muscle Tuning Kft.	-
88/2008	Megtévesztőnek bizonyult az eljárás alá vont által az elektronikus számla igénybevételének lehetőségéről és az ezzel elérhető díjkedvezményről nyújtott tájékoztatás.	8. § (2) c)	TvNetWork Telekommunikációs Szolgáltató Nyrt.	-
95/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított a prepaid jellegű nemzetközi hívókártya-szolgáltatásának percdíjairól adott tájékoztatásaiban.	8. § (2) a)	Quality Tel Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	-
96/2008	Az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított prepaid jellegű nemzetközi hívókártya-szolgáltatásának percdíjával kapcsolatosan adott tájékoztatásaiban.	8. § (2) a)	SZAT NET Információ-technológiai és Szolgáltató Kft.	-
102/2008	Az eljárás alá vont a lakáshitel termékeihez nyújtott hitelfedezeti életbiztosítással kapcsolatban adott egyes tájékoztatásaival a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.	8. § (2) a)	Földhitel- és Jelzálogbank Nyrt.	10
Összesen: 59 marasztaló határozat				Bírság: 713,5 Mft

9. A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok 2008-ban (versenytörvény IV. fejezet)¹⁷¹

VJ szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege (MFt)
142/2007	Hoya Lens Hungary Kereskedelmi Zrt.	vegyes	nem versenykorlátozó megállapodás	-
1/2008	Magyar Ingatlanszövetség	horizontális	jogszerűtlen megállapodás	-
36/2008	Magyar Újságírók Országos Szövetsége	horizontális	jogszerűtlen megállapodás	3
57/2008	Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt.	vegyes	jogszerűtlen megállapodás	-
Összesen: 4 határozat				Bírság: 3 MFt

10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése 2008-ban (versenytörvény VI. fejezet)

VJ szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
142/2007	Hoya Lens Hungary Kereskedelmi Zrt.	23. § (1) c) közös vállalkozás létrehozása (horizontális)	nem engedélyköteles hivatalból indult
179/2007	Bólyi Mezőgazdasági Termelő és Kereskedelmi Zrt. Bólyi Agrokémia Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban engedélykérés elmulasztása miatt 18 MFt bírság
199/2007	Bonitás 2002 Befektető és Tanácsadó Kft. Investgroup-Boly Üzletviteli, Tanácsadó és Szolgáltató Zrt.	23. § (1) b) 23. § (3) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
203/2007	Haironville Austria GmbH Pflaum & Söhne Bausysteme GmbH	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
2/2008	ST Microelectronics NV Genesis Microchip Inc.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
12/2008	Agrofert Slovakia a.s. Belar a.s.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	nem engedélyköteles
15/2008	Generali Immobilien AG Váci Utca Center Üzletközpont Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
25/2008	Autó Triplex Kft. Reagroup Budapest Kft.	23. § (1) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
28/2008	Pharmanova Vagyonkezelő Zrt. Veszter Kereskedelmi és Szolgáltató Bt., Ascelup 64 Gyógyszeresze- ti Bt., Rézkigyó Kereskedelmi és Szolgáltató Bt., Királyfi és Társa Gyógyszertár Bt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
32/2008	Arival Magyarország Járműparkkezelő Kft. X-Rent Autó kölcsönző és Flottakezelő Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban

173 Lásd a kötelezettségvállalásra tekintettel hozott megszüntető döntéseket is (11.2. sz. táblázat).

VJ szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
37/2008	Flextronics Logistics B.V. Friwo Mobile Power GmbH	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
38/2008	AEGON Magyarország Befektetési Alapkezelő Zrt. UNIQA Vagyonkezelő Zrt. AEGON Magyarország Pénztárszolgáltató Zrt. Heller-Saldo 2000 Pénztárszolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
40/2008	Ringier Kiadó Kft., Népszabadság Kiadó és Nyomdaipari Zrt., Sanoma Budapest Kiadói Zrt. Magyar Előfizetői Vagyonkezelő Kft. MédiaLog Logisztikai Zrt.	23. § (1) b) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve kötelezettségvállalással I. fázisban
41/2008	Penta Investments Limited Debreceni Hús Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
44/2008	Dunai Kavicsüzemek Kft. Gravel Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
61/2008	Chellomedia Programming BV Spektrum TV Közép-európai Műsorkészítő Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve kötelezettségvállalással II. fázisban
66/2008	Siemens AG Audiorex Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
67/2008	Nestlé Hungária Kft., Société des Produits Nestlé S.A. Gy�ri Keksz Kft.	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
73/2008	Hospinvest Zrt. Heves megyei �nkorm�nyzat Markhot Ferenc Kórház-Rendelőintézet	23. § (1) b) 23. § (2) c) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
77/2008	Strabag AG M5 Beteiligungs GmbH	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. f�ziszban
78/2008	Apáthy Endre ERBA-LUX Szolgált�t� és �p�t� Kft., H�D-TRANSZ Fuvarozó �s Szolgált�t� Kft., FE-BA PLUSZ Kereskedelmi �s Szolgált�t� Kft., BETONPLASZTIKA Betonszerkezetek Helyreállítását Tervező �s Kivitelező Kft., H�DTECHNIKA Hídépítő, Karbantartó �s Szigetelő Kft., Hídépítő Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	nem engedélyköteles
80/2008	IKO Production Media Szolgált�t� Kft. IKO-Telekom Media Holding Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. f�ziszban
83/2008	Magyar Telekom T�vkoz�l�si Nyrt. IKO-New Media Szolgált�t� Kft., IKO Content & Rights Media �s Technológia �gyn�ks�g Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve II. f�ziszban

VJ szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
84/2008	System Consulting Zrt. Vértesi Erőmű Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
97/2008	UNIQA és Egyesült Közszolgálati Nyugdíjpénztár AEGON Magyarország Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár	23. § (1) a) beolvadás (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
98/2008	Olajterv Vagyongazdálkodó és Műszaki Szolgáltató Kft. HP Team Ipari és Energetikai Szolgáltató Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) d) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
101/2008	Zakrutoe Akcionerhoe Obszesztvo, Transzportno-Technologicseszkoe Masinotroenie Társaság, Ganz Gépgyár Holding Zrt. Ganz Engineering Környezetvédelmi Kft.	23. § (1) b) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
111/2008	PALÓC Nagykereskedelmi Kft. VEVŐÉRT Kft.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
114/2008	Lombard Pénzügyi és Lízing Zrt. VB Lízing Kft., VB Pénzügyi Lízing Zrt., VB Jármű Pénzügyi Lízing Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
119/2008	Törley Pezsgőpincészet Kft. Zsindelyes Pálinkafőzde Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	23. § (1) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
126/2008	Schenker & CO AG S.C. Romtrans S.A.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
127/2008	Commerzbank AG Dresdner Bank AG	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
128/2008	Mondi Steti a.s. Norske Skog Steti a.s.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
131/2008	Agrofert Holding a.s. Milkagro a.s.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
140/2008	Itochu Corporation EETEK Holding Energia-hatékonysági Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) d) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	engedélyezve I. fázisban
142/2008	FHB Szolgáltató Zrt. Central European Credit Ingatlanhitel Zrt.	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
161/2008	Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó 1913 Kft. Pápai Hús Élelmiszer Feldolgozó Zrt. fa.	23. § (1) a) irányításszerzés (vegyes / egyéb)	nem engedélyköteles

11. Kötelezettségvállalásra tekintettel hozott ügyzáró döntések 2008-ban

11.1. Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása miatt indult ügyekben (versenytörvény III. fejezet)¹⁷⁴

VJ szám	A kifogásolt magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás(ok) neve	Kötelezettségvállalás
112/2007	Az eljárás alá vont nem megfelelő tájékoztatást adott a fogyasztók számára az áthidaló kölcsön konstrukció elérhetőségéről.	OTP-Lakástakarék-pénztár Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy kiegészíti az áthidaló kölcsön elérhetősége tekintetében kiegészíti az Általános Üzletszabályzatot és az áthidaló kölcsönökre vonatkozó Üzletszabályzatot, valamint megfelelően módosítja a Hirdetményt és az Általános Szerződési Feltételeket.
135/2007	Az eljárás alá vont a „televíziós alapkinálatunk elérhető digitális kép- és hangminőségben” szlogenrel hirdett egyes szolgáltatásai esetében a digitális kép- és hangminőség nem volt elérhető minden fogyasztó számára.	T-Kábel Magyarország Kft.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy legkésőbb 2008. augusztus 1-jétől – az előfizető erre vonatkozó igénye esetén – olyan „set-top-box” megvásárlását teszi lehetővé, amely HDMI szabványú kimenettel is rendelkezik.
137/2007	Az eljárás alá vont nem megfelelő tájékoztatást adott a fogyasztók számára a Nyugdíjpénztár működésével kapcsolatban (például költségek, hozam adatok).	AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár	Az eljárás alá vont vállalta, hogy az érintett fogyasztói kör számára biztosítja a díjmentes kilépés lehetőségét, illetve a vizsgált magán- és önkéntes nyugdíjpénztári szolgáltatás tekintetében, a termékjellemzők érdemi és informatív bemutatása érdekében tájékoztatásokat tesz közzé.
140/2007	Az eljárás alá vont a TEKA páraelszívó készülékek forgalmazása során nem megfelelő tájékoztatást adott a fogyasztók számára azok teljesítményéről.	TEKA-Hungary Kft.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy az ezt követően kiadott katalógusokban teljes körű információt nyújt a termékek – meghatározott – technikai adatairól és ezen információk elérhetőségéről.
189/2007	Az eljárás alá vont nem megfelelő tájékoztatást adott a fogyasztók számára lakáscélú felhasználásra kínált „jelzáloghitel jövedelemigazolás nélkül” elnevezésű termék akciós feltételeivel kapcsolatban.	Raiffeisen Bank Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy a lakáshitel, illetve egyéb hiteltermékekkel kapcsolatos fogyasztói tájékozottság javítása érdekében edukációs célú, a fogyasztók számára közérthető formában megfogalmazott ismeretterjesztő kampányt folytat 2008. június 1-jétől 2008. december 31-ig.

174 Egy további ügyben (Vj-118/2007) is született az eljárás alá vont kötelezettségvállalására tekintettel megszüntető döntés. Szóban forgó döntésében a GVH az eljárást az UniCredit Bank Hungary Zrt. „HVB Megtakarítás”, illetve „UniCredit Megtakarítás” elnevezésű termékei betéti és befektetési jellemzőinek a fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó módon való bemutatása tekintetében megszüntetette, egyben – vállalásával egyezően – arra kötelezte az Unicredit Bank Hungary Zrt.-t, hogy az eljárásban is vizsgálta termék – illetve az ahhoz hasonló befektetési-betéti konstrukció, mint termékjellemző – tekintetében, az általános fogyasztói tájékozottság és tudatosság fejlesztése céljából, a termékjellemzők érdemi és informatív bemutatása érdekében tájékoztatásokat tegyen közzé. Tekintettel arra, hogy a Vj-118/2007. számú ügyben egyúttal marasztaló határozat is született (lásd a 8. sz. táblázatot), és az egyes ügytípusok körében hozott döntéseket bemutató részletes táblázatokban (így a 4.1. és a 4.2. sz. táblázatokban) azon ügyek esetében, amelyekben egyszerre több kérdésben születik döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg, jelen ügy a jogsértést megállapító döntések között szerepel.

11.2. Erőfölénnyel való visszaélés alapján indult ügyekben (versenytörvény V. fejezet)

VJ szám	A kifogásolt magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás(ok) neve	Kötelezettségvállalás
31/2007	Az eljárás alá vont – figyelmen kívül hagyva az érintett önkormányzatok igényét – nem a település egészének áram felhasználása alapján számította ki a rendszerhasználati díjat, hanem a településen belüli transzformátor állomásokra külön-külön, ami a település egészének egységnyi áramfogyasztásra vetítve magasabb rendszerhasználati díjat eredményezett.	E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy legkésőbb 2008. március 31-től a közvilágításhoz kapcsolódó rendszerhasználati díjak meghatározásakor – a csatlakozási pontok számától függetlenül – adott település összes közvilágítási teljesítményét veszi figyelembe.
141/2007	Az eljárás alá vont által alkalmazott alaphatáridők – különös tekintettel a kisebb terjedelmű fordításokra – és árképzési rendszer tisztességtelennek minősülhettek, valamint megkülönböztetést tartalmazott a magánszemélyek és közületek vonatkozásában.	Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy új – rövidebb – vállalási alaphatáridőt vezet be, csökkentti a sürgősségi felárat, és a közület és a lakosság vonatkozásában egységes pótlékolási rendszert alkalmaz.
157/2007	Az eljárás alá vont „a külföldi elhunyt más vállalkozónak történő átadása” feltételeinek, valamint a szolgáltatás ellenértékének meghatározása tisztességtelennek minősülhettek.	„N&P KEGYELET 2006” Temetkezési, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy 15 napon belül Díjjegyzékében a „Külföldi elhunyt átadása más vállalkozónak” szolgáltatása díját az addigi 200.000 forinttal szemben 12.000 forintban állapítja meg; továbbá 30 napon belül a 200.000 és a 12.000 forint különbségét visszatéríti az Antea Nemzetközi Temetkezési Kft.-nek.

11.3. Versenyt korlátozó megállapodások miatt indult ügyekben (versenytörvény IV. fejezet)

VJ szám	A kifogásolt magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás(ok) neve	Kötelezettségvállalás
152/2006	Az eljárás alá vont 2005 őszén kihirdetett döntése szerint a tőzsdén bármely szekciójában tevékenykedni kívánó bróker cég a korábbi 5 millió Ft-os belépési díjjal szemben csak 30 millió Ft-os belépési díj megfizetése után vehet részt a kereskedésben.	Budapesti Értéktőzsde Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy az egyszeri belépési díj mértéke bármely szekcióba belépni kívánó számára 2008. augusztus 1-től szekciónként nettó 10 millió Ft-ra módosul, mind a szekciótagsággal már rendelkezők, mind az újonnan szekciótagságot szerezni kívánók számára.
28/2007	Az eljárás alá vont az általa forgalmazott sömárkák továbbértékesítésére hat évre szóló kizárólagossági szerződéseket kötött éttermekkel, kocsmákkal, kิสvendéglőkkel, szállodákkal és más vendéglátóipari egységekkel.	Borsodi Sörgyár Zrt.	Az eljárás alá vont vállalta, hogy hatvan napon belül HoReCa Megállapodásait akként módosítja, hogy az azokban szereplő Versenytörvényi Kötelezettség időbeli hatálya egységesen a HoReCa Megállapodások hatályba lépésétől számított legfeljebb 5 éves határozott időtartamra terjedjen ki.

A GVH EGYÉB TEVÉKENYSÉGEI ÉS JELLEMZŐI

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége 2008-ban

Sajtó híradások a GVH-ról 2008-ban

GVH-ról megjelent cikkek, írások száma országos napilapokban	860
GVH-ról megjelent híradások szakmai, illetve gazdasági hetilapokban	160
GVH-ról megjelent híradások az elektronikus médiában (rádió, televízió)	50

A hivatal ismeretterjesztő tevékenysége

Iskolarendszerű oktatáskörében oktató munkatársak száma	11
Különböző médiumoknak adott interjúk száma	50
Szakmai publikációk száma	78
Munkatársak által tartott szakmai előadások	98
A hivatal által diákok számára kiírt pályázatra beérkezett munkák száma	11

13. Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ 2008. évi rendezvényei

Téma	Időpont	Résztevők és előadók száma	Résztevő országok / intézmények
Középfokú szeminárium – Fúziókontroll	Március 10-14.	21	Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: EU Bizottság, Franciaország, GVH, OECD, Portugália, Egyesült Királyság
Versenypolitikai szeminárium: Fúziók és kivásárlások, erőfölénnyel való visszaélés, vertikális korlátozások, kartellek és horizontális megállapodások	Április 16-27.	44	Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Észtország, Fehéroroszország, Horvátország, Georgia, Kirgizisztán, Lettország, Litvánia, Macedónia, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna, Üzbegisztán Előadók: Németország, GVH, OECD, Egyesült Királyság, Egyesült Államok
Nemzetközi versenykonferencia, fókuszban a bank és energiaszektor és Vezetői találkozók	Május 9-10.	25	Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Horvátország, Grúzia, GVH, Macedónia, Moldova, OECD, Oroszország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: GVH, OECD, Egyesült Királyság
Emeltszintű szeminárium – Versenykorlátozó visszaélések	Május 19-22.	29	Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Ukrajna Előadók: Kanada, EU Bizottság, GVH, OECD, Olaszország
Középfokú szeminárium – Erőfölénnyel való visszaélés	Szeptember 1-5.	27	Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: GVH, OECD, Egyesült Államok
Európai Bírói Szeminárium	November 21-22.	62	Ausztria, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Izrael, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Macedónia, Magyarország, Montenegró, Németország, Olaszország, Románia, Szerbia, Svédország, Szlovákia, Egyesült Királyság Előadók: GVH, OECD, Svédország, Egyesült Államok
Emeltszintű szeminárium – Versenyhatóságok és pénzügyi regulátorok együttműködése	December 8-11.	35	Albánia, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Macedónia, Moldova, Oroszország, Örményország, Románia, Szerbia, Ukrajna Előadók: EU Bizottság, GVH, PSZÁF, OECD, Portugália, Egyesült Királyság

14. A GVH anyagi helyzete

A 2008. évi költségvetés alakulása (Mft)

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Működési költségvetés			
Személyi juttatások	1021,4	1179,7	1167,2
Munkaadókat terhelő járulékok	312,2	356,1	349,3
Dologi kiadások	231,1	570,2	552,3
Egyéb működési célú támogatások, kiadások	40,0	262,8	143,3
Felhalmozási költségvetés			
Intézményi beruházási kiadások	3,0	27,0	26,9
Kölcsönök		3,2	3,2
Költségvetési kiadások összesen	1607,7	2399,0	2242,2
Működési költségvetés			
Működési bevételek		477,3	477,3
Működési célra átvett pénzeszköz		38,9	38,9
Felhalmozási költségvetés			
Felhalmozási bevételek		3,7	3,7
Kölcsönök		3,2	3,2
Előirányzat-maradvány		104,1	104,1
Támogatás	1607,7	1771,8	1771,8
Költségvetési bevétel összesen	1607,7	2399,0	2399,0
Fejezeti államháztartási tartalék	45,1		

